

การให้บริการสารานุกรมเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิรตซ์
และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิรตซ์

นางสาวพรรชชา รอดอาตม์

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-0973-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PUBLIC SERVICE FOR RELIGIOUS ACTIVITIES
OF AM 999 KHz AND AM 1422 KHz RADIO STATION

Ms. Pansa Raod-art

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-0973-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโละเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโละเฮิร์ตซ์
โดย	นางสาวพรรษา รอดอาตม์
ภาควิชา	การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริกายะ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติ กันภัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริกายะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญเรือน กิติวัฒน์)

พรรณษา รอดอาตม์ : การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยุ
เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์. (THE PUBLIC SERVICE FOR
RELIGIOUS ACTIVITIES OF AM 999 KHz AND AM 1422 KHz RADIO STATION)
อ. ที่ปรึกษา : รศ. ดร. ศิริชัย ศิริกายะ, 260 หน้า. ISBN 974-03-0973-9.

การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจถึงการให้บริการสาธารณะของสถานีวิทยุ
เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ว่ามีการให้บริการอะไรและอย่างไร การเข้าใจ
ลักษณะการบริหารงาน รวมทั้งจุดเด่นและจุดด้อยจากการให้บริการสาธารณะ โดยใช้แนวคิดการ
กระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะ แนวคิดสัญญาและสิ่งที่ต้องปฏิบัติและแนวคิดหน้าที่การบริหาร
และหลักบริหาร ผู้วิจัยใช้การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นหลักกับกลุ่มข้าราชการ
ทหารในสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ผู้บริหารสถานีวิทยุและกลุ่มผู้ผลิตรายการหรือวิทยากร
ของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

ผลการวิจัยพบว่าสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ให้บริการแก่
สาธารณะด้วยการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ ด้วยการถ่ายทอดการ
บรรยายธรรมะด้วยรูปแบบของรายการที่มีความน่าสนใจเป็นประจำทุกวันตลอด 24 ชั่วโมง (รวมเวลา
รายการของกองทัพ) สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์มีการบริหารงานรูปแบบของมูลนิธิภายใต้ชื่อ
ว่า "มูลนิธิเพื่อคุณธรรม" แต่มีการดำเนินการในเชิงธุรกิจ สถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์บริหารราย
การภายใต้ "บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด" ทั้งนี้ สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422
กิโลเฮิร์ตซ์อยู่ในความดูแลของสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ จุดเด่นของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999
กิโลเฮิร์ตซ์คือการแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ผู้เสียชีวิต แจ้งเวลาทำละหมาด 5 เวลา และนำเสนอเรื่องราว
ทางศาสนาอิสลาม จุดด้อยคือการใช้เวลาไปเพื่อประชาสัมพันธ์งานภายในมูลนิธิ จุดเด่นของสถานี
วิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์คือผู้ผลิตรายการที่มีความหลากหลาย จุดด้อยเกิดจากปัญหาทางเทคนิคที่
ทำให้การบริการแก่สาธารณะด้อยประสิทธิภาพ

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน
สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อผู้เขียน.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4385251628 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: RELIGIOUS RADIO STATION / PUBLIC SERVICE BROADCASTING / AM 999 KHz / AM 1422 KHz / RELIGIOUS ACTIVITIES

PANSA RAOD - ART : THE PUBLIC SERVICE FOR RELIGIOUS ACTIVITIES OF AM 999 KHz AND AM 1422 KHz RADIO STATION. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. SIRICHAIRIRIKAYA, Ph. D., 260 pp. ISBN 974-03-0973-9.

This qualitative research aims for the understanding to the public service of AM 999 KHz and AM 1422 KHz Radio Stations whether what and how services are being given, the understanding of characteristic of management including the distinction and disadvantage of the public service that uses "Public Service Broadcasting" concept, "Promise and Performance" concept, "Management Functions" and "Management Principles". The research methodology used in-depth interview with military officers in Radio Station of the First Division, King's Guard, radio station executives and producers or narrators of AM 999 KHz and AM 1422 KHz.

The results show that AM 999 KHz and AM 1422 KHz Radio Stations offer public service by giving knowledge and understanding about Muslim and Buddhism by broadcasting Dharma narration (including the time of Army Force's program). AM 999 KHz Radio Station is managed in structure of foundation namely "Islamic Mission Foundation", however it is a commercial operation. The programs of AM 1422 KHz Radio Station are managed by "Sahamic Media Co., Ltd.". Thus AM 999 KHz and AM 1422 KHz Radio Stations are under the supervision of Radio Station of the First Division, King's Guard. The distinction of AM 999 KHz Radio Station is the services of obituary report, praying notice 5 times a day and report issues about Muslim. The disadvantage is that the time is used for the public relations about internal of the Foundation. The distinction of AM 1422 KHz Radio Station is the varieties of the producers. The disadvantage is caused by the technical problem which makes inefficient public service.

Department MASS COMMUNICATION

Field of study MASS COMMUNICATION

Academic year 2001

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเนื่องมาจากความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ศิริกาเย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้แนะนำหัวข้อ วิทยานิพนธ์ แนวคิด แนวทางในการศึกษาวิจัย ตลอดจนให้คำปรึกษาและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็น ประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง พร้อมกันนี้ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติ กัมภัย ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญเรือน กิติวัฒน์ กรรมการวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาสละเวลาในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จ สมบูรณ์

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณข้าราชการทุกท่าน ณ สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษา พระองค์ มูลนิธิเพื่อคุณธรรม บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด วิทยากรและคณาจารย์ผู้ดำเนินรายการ ทุกท่าน รวมถึงกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องที่เห็นคุณค่าในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ โดยให้เกียรติสละ เวลาช่วยเหลือผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าพบและซักถามประเด็นข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องนำมาใช้สำหรับการ ทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อแม่ว่าท่านจะอยู่ห่างไกล แต่ลูกสาวคนนี้ก็ได้รับกำลังใจทุกครั้งเมื่อยามเหนื่อยล้า และคุณแม่ผู้ให้ชีวิต กำลังใจและกำลังใจ ทรัพย์สินให้การทำวิทยานิพนธ์ผ่านไปอย่างดีจนสำเร็จลุล่วง รวมถึงคุณดุขฎี ชลารักษ์ และ คุณธีระ รัตนภิญโญวงศ์ คุณรุ่งนภา ชัยศิขรินที่อนุญาตและอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี โดย ให้ผู้วิจัยสามารถปฏิบัติงานในบริษัทได้ตามปกติพร้อมกับการเรียน การทำวิทยานิพนธ์ และขอ ขอบคุณสำหรับความห่วงใยและความช่วยเหลือที่ได้รับจากคุณวิทยา สุขเสริม คุณเสาวรส คุณกมลวรรณ คุณทิพาพรรณ คุณสุพัฒน์ศิริ คุณภัทรดา และคุณวรางคณาที่คอยเป็นเพื่อนปลอบ ใจเมื่อยาม ท้อแท้ อีกทั้งให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาตลอด พร้อมด้วยเพื่อนทุกท่านที่เรียนอยู่ ในรุ่นเอ็มซี 10 มาด้วยกัน รวมทั้งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกที่ดลบันดาลให้ความคุ้มครอง ผู้วิจัยมาโดยตลอด

นางสาวพรรษา รอดอาตม์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
- ปัญหานำวิจัย.....	12
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
- ขอบเขตการวิจัย.....	12
- ข้อตกลงเบื้องต้น.....	13
- ข้อเสนอพื้นฐาน.....	13
- นิยามศัพท์.....	14
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
บทที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
- แนวคิดเรื่องการกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะ (Public Service Broadcasting).....	16
- แนวคิดเรื่องสัญญา (Promise) และสิ่งที่ต้องปฏิบัติ (Performance).....	18
- แนวคิดหน้าที่การบริหาร (Management Functions).....	20
- แนวคิดหลักบริหาร (Management Principles).....	28
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	36
- แหล่งข้อมูล.....	36
- การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	93
- การวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
- การนำเสนอข้อมูล.....	101

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 4	การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ และสถานีวิทยูเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์.....	102
	- วัตถุประสงค์ของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์.....	110
	- การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนา.....	113
บทที่ 5	การบริหารงานของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์.....	194
	- หน้าที่บริหารของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์.....	195
	- หลักบริหารของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์.....	204
	- การเปรียบเทียบลักษณะการบริหารงานของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ และเอเอ็ม 1422.....	211
บทที่ 6	จุดเด่นและจุดด้อยจากการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422	224
	- จุดเด่นจากการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนา.....	224
	- จุดด้อยจากการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนา.....	234
บทที่ 7	สรุปผลการวิจัย ข้อจำกัดในการวิจัย และข้อเสนอแนะ.....	240
	- สรุปผลการวิจัย.....	240
	- ข้อจำกัดในการวิจัย.....	244
	- ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	245
	รายการอ้างอิง.....	246
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	251

สารบัญแผนภาพ

หน้า

- แผนภาพโครงสร้างสถานีวิทยุภาคมุสลิมคตินคุณธรรม.....205
- แผนภาพโครงสร้างสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1.....209

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การให้บริการสาธารณะ (Public Service) ถือเป็นบริการประเภทหนึ่งที่มีสื่อมวลชนควรพึงปฏิบัติต่อประชาชน และบริการสาธารณะนี้มีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ในมาตรา 40 ที่ระบุไว้ว่า “คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคมเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ ... เพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐและประโยชน์สาธารณะอื่น...” แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนได้เริ่มเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของตนเองเพื่อมุ่งให้บริการแก่สาธารณะ

การให้บริการสาธารณะไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่สื่อหนึ่งสื่อใดเป็นพิเศษ การกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะ (Public Service Broadcasting) ผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงก็เป็นหนึ่งในการให้บริการสาธารณะได้ โดย Peter Block และคณะ (2001 : 42) กล่าวว่าภารกิจที่จะกำหนดความหมายของการกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะนั้นเป็นสิ่งที่ยาก แต่เขาก็ได้อธิบายหลักสำคัญ 8 ประการของการกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะไว้ดังต่อไปนี้

1. มีความหลากหลายด้านภูมิศาสตร์ คือ รายการที่ออกอากาศควรจะเหมาะสมสำหรับประชาชนทุกกลุ่ม
2. มีความน่าสนใจ คือ รายการที่ออกอากาศควรจะเสนอรายการที่ประชาชนให้ความสนใจ
3. ชนกลุ่มน้อย คือ ชนกลุ่มน้อยทุกกลุ่ม โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อยที่ขาดโอกาสทางสังคม ควรจะได้รับรายการที่จำเป็นสำหรับพวกเขา
4. เอกลักษณ์ของชาติ คือ ผู้ผลิตควรจะตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์ของชาติและของชุมชน
5. ผลประโยชน์ที่พึงได้รับคือ การกระจายเสียงควรจะห่างไกลจากผลประโยชน์ที่พึงปวง โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล
6. การจ่ายเงินสนับสนุน ถือว่าเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่จะต้องเรียกเก็บโดยตรงจากผู้ใช้บริการ

7. การกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะควรจะกระตุ้นให้มีการแข่งขันผลิตรายการที่มีคุณภาพมากกว่าการแข่งขันเพิ่มจำนวนผู้ฟัง

8. การกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะควรเป็นเครื่องชี้แนะสำหรับสาธารณะและสนับสนุนให้ผลิตรายการอย่างมีอิสระเสรีมากกว่าการบังคับให้ผลิตรายการ

นอกจากนี้ McQuail (2000 : 372) ได้นำข้อเขียนของ Avery ที่ได้อธิบายการกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะ (Public Service Broadcasting) ว่าต้องดึงดูดผู้ฟังด้วยเนื้อหารายการที่ให้แก่สาธารณะอย่างแท้จริง รายการของการกระจายเสียงนี้ต้องนำมาจากหลายแหล่งที่มา แม้กระทั่งการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้เข้ามามีส่วนร่วมในรายการ นอกจากการให้บริการแก่สาธารณะและสังคมแล้วยังต้องรวมไปถึงการให้บริการแก่ชนกลุ่มน้อยในสังคมอีกด้วย

การกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะผ่านเครื่องรับวิทยุถือได้ว่าเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของสถานีวิทยุหรือเรียกได้ว่าเป็นสถานีวิทยุเพื่อสาธารณะ โดย Robert A. White (1994 : 3) ได้กล่าวถึงลักษณะของสถานีวิทยุเพื่อสาธารณะว่าเป็นสถานีวิทยุที่มีคุณภาพ หมายความว่าถึงแม้จะไม่มีการนำเสนอด้านความบันเทิงแต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการผลิตรายการเพื่อทำให้ผู้ฟังรับฟังแล้วเกิดการพัฒนาตนเองและเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้พบกับมุมมองใหม่ ๆ ให้กับชีวิตของเขา ซึ่งสถานีวิทยุเพื่อศาสนาก็จัดอยู่ลักษณะนี้เช่นกัน สถานีวิทยุเพื่อศาสนามีวัตถุประสงค์หลักคือให้บริการแก่ประชาชนอีกทั้งส่งเสริมวัฒนธรรมและศาสนา ให้ข่าวสารทุกด้านรวมไปถึงการเมืองด้วย (หากผู้ฟังต้องการ) ถือได้ว่าสถานีวิทยุเพื่อศาสนานั้นมีคุณค่าต่อสาธารณะและเป็นสิ่งที่สาธารณะควรจะได้รับด้วย

จากข้อความข้างต้นนั้นทำให้เราทราบว่าสถานีวิทยุศาสนาคือเป็นสถานีวิทยุที่มีบทบาทการให้บริการแก่สาธารณะ อีกทั้ง Stewart M. Hoover และ Douglas K. Wagner (1997 : 10) ได้ยกตัวอย่างงานวิจัยที่ Ellen อธิบายถึงสถานีวิทยุศาสนาคือได้ถูกเปลี่ยนรูปแบบมาเป็น “การให้บริการสาธารณะ” (Public Service) สืบเนื่องมาจากการกำหนดของ Federal Communication Commission (FCC) ภายใต้ Communications Act ที่กำหนดไว้ในปี 1934 ทั้งนี้ John E. Carft และคณะ (2000:169) จัดให้สถานีวิทยุศาสนาคือเป็นสถานีวิทยุประเภทให้ข้อมูลข่าวสาร (Information) แก่ประชาชน

สำหรับการให้บริการสาธารณะในรูปแบบของสถานีวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยปัจจุบันพบว่า มีสถานีวิทยาศาสตร์ที่ออกอากาศเป็นประจำทุกวันตลอด 24 ชั่วโมงสองสถานีด้วยกันคือสถานีวิทยาศาสตร์ คณิศคุณธรรม เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ดำเนินงานบริหารโดยมูลนิธิเพื่อคุณธรรม และสถานีวิทยาศาสตร์เพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ เริ่มออกอากาศมาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2543 บริหารงานโดยสถานีวิทยาศาสตร์ของพลที่ 1 รักษาพระองค์ร่วมกับบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด

สถานีวิทยาศาสตร์ของพลที่ 1 รักษาพระองค์ซึ่งเป็นสถานีวิทยาศาสตร์แม่ข่ายของสถานีวิทยาศาสตร์เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์มีประวัติความเป็นมาอันยาวนานนับตั้งแต่จวบจนปัจจุบันเป็นเวลาเกือบ 50 ปีซึ่งมีวิวัฒนาการและความเจริญก้าวหน้ามาโดยลำดับสรุปได้ดังนี้

เมื่อพุทธศักราช 2496 พ.ท.สุทธิ สร้างสมวงษ์ ผบ. กอง ส.พล. 1 ได้ริเริ่มก่อตั้งสถานีวิทยาศาสตร์ของพล. 1 รอ. ขึ้น โดยใช้เครื่องส่งวิทยุแบบปีซี - 610 ของศูนย์วิทยุ พล. 1 รอ. มาดัดแปลงทดลองกระจายเสียงออกอากาศในย่านความถี่ 500 - 1600 กิโลเฮิร์ตซ์ กำลังส่งประมาณ 250 วัตต์ ใช้ไม้ไผ่ขึ้นไปต่อบนยอดไม้ซึ่งเสาดอากาศ ใช้ห้องของศูนย์วิทยุ พล. 1 รอ. เป็นห้องส่งกระจายเสียง โดยมีนายสิบของ กอง ส.พล. 1 ประมาณ 10 นายเป็นเจ้าหน้าที่ ซึ่งจากแนวความคิดริเริ่มดังกล่าว และการสนับสนุนของพลโทสุชาติ ธนะรัชต์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งแม่ทัพภาคที่ 1 และพลตรีประภาส จารุเสถียร ผู้บัญชาการกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ (ในขณะนั้น) จึงได้ให้นโยบายก่อตั้ง "สถานีวิทยาศาสตร์ทดลองกระจายเสียง กองพลที่ 1" ความถี่เอเอ็ม 1300 กิโลไซเคิล โดยใช้ห้องของศูนย์วิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ เป็นห้องส่งกระจายเสียงซึ่งต่อมาสถานีวิทยาศาสตร์ ได้รับปรุงและขยายกิจการส่งกระจายเสียงให้เจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับโดย

ในปี พ.ศ. 2497 ได้ปรับปรุงและขยายกิจการเสียงให้เจริญยิ่งขึ้น และขอจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย ออกอากาศด้วยระบบเอ. เอ็ม. ความถี่ 1360 กิโลเฮิร์ตซ์ กำลังส่ง 1 กิโลวัตต์ พลตรีถนอม กิตติขจรแม่ทัพภาคที่ 1 ในสมัยนั้นได้เป็นประธานในพิธีเปิดการส่งกระจายเสียงเมื่อ 24 มิถุนายน 2497 และมี พ.อ. สุทธิ สร้างสมวงษ์ เป็นหัวหน้าสถานีวิทยาศาสตร์ ซึ่งนับว่าสถานีวิทยาศาสตร์กระจายเสียงกองพลที่ 1 ได้ดำเนินการอย่างถูกต้องแบบเป็นทางการ และออกอากาศวันละ 8 ชั่วโมง โดยอาศัยอาคารของ บก. พล. 1 เป็นสถานที่ดำเนินงาน

ในปี พ.ศ. 2502 ได้ขยายกิจการส่งกระจายเสียงโดยขอจดทะเบียนเพิ่มเครื่องส่งระบบ เอ.เอ็ม. ความถี่ 1560 กิโลเฮิรตซ์ กำลังส่ง 3 กิโลวัตต์ ออกอากาศภาคภาษาจีน ตั้งแต่ 06.00 – 14.00 น.

ในปี พ.ศ. 2504 ได้ขอจดทะเบียนเพิ่มเครื่องส่งระบบ เอ.เอ็ม. ความถี่ 960 กิโลเฮิรตซ์ กำลังส่ง 5 กิโลวัตต์ บริหารวิทยุกระจายเสียงมีมติอนุมัติให้สถานีวิทยุกระจายเสียงกองพลที่ 1 จัดตั้งและส่งกระจายเสียงระบบเอฟ.เอ็ม. ความถี่ 90.0 เมกกะเฮิรตซ์ กำลังส่ง 2.5 กิโลวัตต์ ระบบ เอฟ.เอ็ม. ความถี่ 98.0 เมกกะเฮิรตซ์ กำลังส่ง 5 กิโลวัตต์

ในปี พ.ศ. 2546 กองพลที่ 1 ได้รับสถาปนาขึ้นเป็นกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ดังนั้น สถานีวิทยุกองพลที่ 1 จึงเปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีวิทยุ กองพลที่ 1 รักษาพระองค์” จนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2517 กองบัญชาการกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ได้รับมอบหมายอาคารเรือนรับรองด้านหลัง บก. พล. 1 จาก ยย.ทบ. และได้ดำเนินการปรับปรุงอาคาร ติดตั้งเครื่องส่ง เสาอากาศ พร้อมกับย้ายสถานีวิทยุไปทำการส่งกระจายเสียงที่อาคารใหม่ ตั้งแต่สิงหาคม 2517 จนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2518 สำนักงานบริการความถี่วิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข ได้แจ้งให้สถานีวิทยุ พล. 1 รอ. เปลี่ยนแปลงความถี่ระบบ เอ.เอ็ม. ใหม่ดังนี้

เอ. เอ็ม. 960 กิโลเฮิรตซ์ เปลี่ยนเป็นความถี่ 1008 กิโลเฮิรตซ์ กำลังส่ง 10 กิโลวัตต์

เอ. เอ็ม. 1360 กิโลเฮิรตซ์ เปลี่ยนเป็นความถี่ 1359 กิโลเฮิรตซ์ กำลังส่ง 10 กิโลวัตต์

เอ. เอ็ม. 1560 กิโลเฮิรตซ์ เปลี่ยนเป็นความถี่ 1448 กิโลเฮิรตซ์ กำลังส่ง 20 กิโลวัตต์

ส่วนระบบเอฟ.เอ็ม. นั้นคงเป็นความถี่ 90.0 เมกกะเฮิรตซ์ กำลังส่ง 2.5 กิโลวัตต์ ความถี่ 98.0 เมกกะเฮิรตซ์ กำลังส่ง 5 กิโลวัตต์ โดยทำการส่งกระจายเสียงภาค เอ.เอ็ม. และเอฟ.เอ็ม. ตั้งแต่ 5 นาฬิกาจนถึง 5 นาฬิกาของวันใหม่

พ.ศ. 2508 พล.ต. อิศระพงษ์ หนุณภักดี (พม. พล. 1 รอ. ขณะนั้น) จากเหตุการณ์เมื่อ 9 กันยายน 2528 สถานีวิทยุ พล 1 รอ. ได้รับความเสียหายมาก นอกจากอาคารสถานีแล้วมีเครื่องส่งระบบเอเอ็ม 2 เครื่องและเสาอากาศวิทยุที่ได้รับความเสียหายไปด้วย

พล.ชัยณรงค์ หนุณภักดี (พม. พล. 1 รอ. ขณะนั้น) ได้เกิดเพลิงไหม้สถานีวิทยุบริเวณอาคาร (ไฟช็อต) ทำให้เครื่องส่งเสียหายแต่สามารถเรียกเงินชดใช้คืนจากบริษัทประกันภัยได้

ในปี พ.ศ. 2532 สมัยพลตรีมงคล อัมพรพิสิฐรัฐ เป็นผู้บัญชาการกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ได้ปรับปรุงระบบเอ.เอ็ม จากระบบเอ.เอ็มธรรมดาเป็นระบบเอ.เอ็ม สเตอริโอทั้ง 3 ความถี่โดยเริ่มส่งกระจายเสียงในระบบ เอ.เอ็ม. สเตอริโอตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2533 เป็นต้น

พ.ศ. 2538 ทบ. ให้สถานีวิทยุในเครือข่าย ปรับปรุงความถี่ระบบเอ.เอ็ม ใหม่และให้เริ่มออกอากาศได้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2538 เป็นต้นมาดังนี้คือ เอ.เอ็ม 1008 กิโลเฮิร์ตซ์เป็นเอ.เอ็ม 960 กิโลเฮิร์ตซ์ และภายหลังเปลี่ยนเป็นเอ.เอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ เอ.เอ็ม 1359 กิโลเฮิร์ตซ์เป็นเอ.เอ็ม 1360 กิโลเฮิร์ตซ์ และภายหลังเปลี่ยนเป็นเอ.เอ็ม 1350 กิโลเฮิร์ตซ์ เอ.เอ็ม 1548 กิโลเฮิร์ตซ์ เป็น เอ.เอ็ม 1560 กิโลเฮิร์ตซ์ และภายหลังเปลี่ยนเป็นเอ.เอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

เมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2538 พล.ต.สมภพ อัดตะนันท์ ผอ. สถานีวิทยุ พล. 1 รอ. (ในขณะนั้น) ได้ขออนุมัติต่อกองทัพบกทำการก่อสร้างอาคารสถานีวิทยุ ชั้นใหม่บริเวณเดิม เป็นอาคาร 2 ชั้น พร้อมสิ่งอุปกรณ์ประจำสถานีที่ทันสมัย แล้วเสร็จสมบูรณ์ในเดือนกรกฎาคม 2538 โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น 10 ล้านบาท

วัตถุประสงค์ของการส่งกระจายเสียง

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและมีความสำนึกและรับผิดชอบต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์

2. ส่งเสริมนโยบาย และประโยชน์ส่วนรวมของชาติในด้านการเมือง การทหาร การเศรษฐกิจ สังคม

3. ส่งเสริมให้ประชาชนตอบโต้ ต่อต้านศัตรู และลัทธิที่เป็นภัยต่อประเทศชาติ

4. เป็นสื่อกลางในการแจ้งข่าวทั่วไปและข่าวจากรัฐบาลไปสู่ประชาชนรวมทั้งประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ของกองทัพบก เช่น รายการกองทัพบกพบประชาชน และรายการสยามมनुสติ เป็นต้น

5. ร่วมมือกับสถานีวิทยุอื่น ๆ ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรายการที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

จากที่กล่าวไปนั้น คือ ประวัติความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ซึ่งการกระทำใด ๆ ได้จำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องและตรงกับนโยบายจากกองทัพบก สำหรับนโยบายวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของกองทัพบก พ.ศ. 2543 ได้มีนโยบายดังต่อไปนี้

นโยบายวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก พ.ศ. 2543

นโยบายทั่วไป

1. ส่งเสริมให้ทหาร และประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ ความรับผิดชอบและจิตสำนึกต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. มุ่งเน้นการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และเพื่อประโยชน์ของสาธารณชนอย่างแท้จริง
3. ดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้กองทัพบก สามารถดำรงฐานะเป็นกลไกสำคัญของรัฐ ที่จะก้าวสู่เกียรติภาพ และความมั่นคงของประเทศ
4. ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยประชาสัมพันธ์ผลสำเร็จของโครงการฯ เพื่อสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นอันจะทำให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชน

5. เป็นสื่อในข้อมูลข่าวสาร เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด เสริมสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐบาล กองทัพ และประชาชน บนพื้นฐานสิทธิ และความเสมอภาค ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน

6. เป็นสื่อในการสร้างความเข้าใจให้ประชาชนร่วมมือสนับสนุนกองทัพตามยุทธศาสตร์ ของชาติ และในการแจ้งข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ ให้เกิดความมั่นคงภายใน ความปลอดภัยจาก สาธารณภัย และภัยพิบัติต่าง ๆ รวมถึงการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนมีวินัย รักชาติ และเสริม สร้างความสามัคคีระหว่างคนในชาติทั้งยามปกติและยามสงคราม

7. พัฒนาการดำเนินงานสถานีวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ กองทัพบก ไปสู่การ จัดและผลิตรายการด้วยตนเองอย่างมีคุณภาพ โดยมุ่งดำรงรักษาไว้ซึ่งจริยธรรม ศิลปวัฒนธรรม อันดีงามของชาติ

นโยบายเฉพาะ

1. การบริหารงานวิทยุกระจายเสียง

1.1 สถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพบก ต้องดำเนินการจัดและผลิตรายการด้วยตนเองให้ได้อย่างน้อย 5.30 ชั่วโมง/วัน หรือ 38.30 ชั่วโมง/สัปดาห์ หรือมากกว่า ไม่นับรวมเวลาที่ สถานีวิทยุกระจายเสียง ต้องถ่ายทอดรายการภาคบังคับที่ กกช. และกองทัพบกกำหนด โดยมุ่ง เน้นความมั่นคงของชาติ ด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง ในด้านการ พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา วรรณคดี รักษาสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชาติ และ พัฒนาการทางทหาร

1.2 ให้สาระความรู้ และความบันเทิง โดยไม่ขัดกับศีลธรรม จริยธรรมและขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามของชาติ

1.3 วรรณคดี ป้องกัน และต่อต้านยาเสพติด โดยการทำบทความสารคดีและประชา สัมพันธ์ให้กว้างขวาง

1.4 ปรับปรุงโครงสร้าง การจัดเครือข่ายสถานีวิจัยกระจายเสียงกองทัพบก ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคให้สามารถเสนอข่าวสาร หรือถ่ายทอดสัญญาณได้ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

1.5 หน่วยที่มีสถานีวิจัยกระจายเสียงในความรับผิดชอบ ต้องกวดขันควบคุมดูแล กำกับดูแล และตรวจสอบการดำเนินงาน ของสถานีวิจัยกระจายเสียงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประโยชน์ของรัฐบาลและกองทัพ โดยยึดถือหลักคุณธรรม ความถูกต้องชอบธรรม กฎ ระเบียบของกรมประชาสัมพันธ์ และนโยบายของกองทัพบก

2. การผลิตรายการ

2.1 ยึดถือ และปฏิบัติตาม กฎระเบียบของกรมประชาสัมพันธ์ และกฎระเบียบของกองทัพบก ว่าด้วยการให้ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ โดยเคร่งครัด

2.2 ผลิตรายการ และบทความที่เสริมสร้างภูมิปัญญา ให้เกิดขึ้นมีแก่บุคคลในสังคม ไม่วิพากษ์วิจารณ์ เสียดสี หรือกระทำการใด ๆ ให้เสื่อมเสียแก่บุคคลหรือหน่วยงาน

2.3 ยึดมั่นความเป็นกลางทางการเมือง ไม่กระทำการใด ๆ ให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบแก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะ

3. การจัดรายการและการเสนอข่าว

3.1 การจัดรายการและการเสนอข่าวต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดความเสื่อมเสียต่อสถาบันหลักของชาติ รัฐบาล เจ้าหน้าที่ หรือกลุ่มบุคคลและต้องส่งเสริมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีของชาติ

3.2 การเผยแพร่บทความหรือจัดรายการทางสถานีวิทยุ และโทรทัศน์ต้องระมัดระวังอย่าให้ผิดพลาด หรือสร้างความเข้าใจผิด อันจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น

3.3 การเสนอข่าวสารต้องถูกต้อง เป็นกลาง ทันเวลา และต่อเนื่องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีงามของประชาชน หรือไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกแก่บุคคลในชาติ รวมทั้งต้องไม่กระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ

3.4 หลีกเลี่ยงการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง เพื่อมิให้ล่อแหลมต่อการสร้างความเข้าใจผิด ระหว่างสถาบันทหารกับการเมือง และให้มุ่งเน้นทำรายการให้เกิดประโยชน์ อาทิ รายการสาระประโยชน์ รายการข่าวสาร รายการสร้างสรรค์สังคม รายการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น รายการที่ช่วยแก้ปัญหาของชาติ รายการที่ชี้แนะให้คนทั่วไปเลิกความคิดมลาย รายการที่ช่วยชี้แนะให้เกิดประโยชน์แก่กำลังพลของกองทัพและครอบครัว เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3.5 ถ้อยคำที่ใช้ต้องสุภาพ ไม่ใช่ถ้อยคำที่ตีความได้สองแง่สองง่าม การออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ต้องละเว้นการเสนอภาพที่น่าหวาดเสียว ยั่วยุกามารมณ์ ลามกอนาจาร หรือวิปริตทางเพศอย่างชัดเจน

3.6 มีความพร้อมในการเสนอข่าวสาร หรือถ่ายทอดสัญญาณทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของรัฐบาลและของกองทัพ

4. การพัฒนาการผลิตรายการด้วยตนเอง

จัดอบรมเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ทุกระดับเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ และความรู้ ความชำนาญ ในการจัดและผลิตรายการด้วยตนเอง

จากนโยบายวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก พ.ศ. 2543 ที่ส่วนหนึ่งสนับสนุนให้ดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะได้นั้น เมื่อคุณบรรจง ไช้ะมณี ประธานมูลนิธิเพื่อคุณธรรมแสดงเจตจำนงต้องการทำสถานีวิทยุศาสนา กองทัพบกจึงให้การอนุมัติให้สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ภายใต้การดูแลกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ให้มูลนิธิเพื่อคุณธรรมจัดการผลิตรายการสำหรับศาสนาอิสลาม และในปีถัดมาพลตรีวันชัย ทองสุขุม ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ (ในขณะนั้น) เห็นว่าในเมื่อมีการดำเนินงานเพื่อกิจกรรมทางศาสนาอิสลามแล้ว

เห็นสมควรให้มีสถานีวิทยุสำหรับศาสนาพุทธด้วย ต่อมาได้ประชุมปรึกษาหารือกันและให้บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด เข้ามารับผิดชอบสำหรับการจัดหาผู้ผลิตรายการ

สถานีวิทยุศาสนามีจุดเด่นพิเศษกว่าสถานีวิทยุรูปแบบอื่นคือสถานีวิทยุศาสนาสามารถ จัดให้อยู่ในประเภท Niche Market หมายถึงสถานีวิทยุที่มีกลุ่มผู้ฟังเฉพาะกลุ่ม ที่มีความสนใจ เกี่ยวกับศาสนา ต้องการศึกษารเรียนรู้หลักการทางศาสนาจึงเปิดรับฟังสถานีวิทยุศาสนา ทั้งนี้เพื่อ ก่อให้เกิดความเข้าใจหลักธรรมคำสั่งสอนรวมไปถึงการเปิดรับข่าวสารความเคลื่อนไหวในแวดวง ศาสนาที่ผู้ฟังนับถือ เพราะฉะนั้นสถานีวิทยุศาสนาจึงสวมบทบาทการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจ กรรมทางศาสนาในขณะเดียวกันสถานีวิทยุศาสนาจะอยู่รอดสามารถให้บริการต่อไปได้นั้นจำเป็น ต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นแหล่งเงินทุน เงินสนับสนุนในการจัดรายการ ผู้อุปถัมภ์ รายการ เพื่อนำมาบริหารจัดการงานภายในสถานีวิทยุ นั่นก็คือสถานีวิทยุศาสนาต้องมีความรับผิดชอบต่อ สังคมทั้งต่อสาธารณะและต่อตนเอง

การเข้าใจถึงการให้บริการสาธารณะของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์จำเป็นต้องมีการศึกษาค้นคว้ากันอย่างละเอียดและรอบคอบเนื่องจากเป็นเรื่องราวของ ศาสนา แต่ในเบื้องต้นผู้วิจัยสามารถสรุปการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของ สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ได้คือการบริการให้ ข้อมูล ได้แก่ หลักธรรม ศีลธรรม ข้อคิด ข้อควรประพฤติปฏิบัติ รวมไปถึงข่าวสารและกิจกรรมทางศาสนาที่เป็น ประโยชน์ต่อผู้ฟัง โดยกลุ่มคณาจารย์ พระสงฆ์ ฆราวาสผู้ทรงความรู้ เป็นผู้นำเสนอเนื้อหา ด้านศาสนา ด้วยการออกอากาศกระจายเสียงผ่านทางวิทยุกระจายเสียงในระบบเอเอ็มซึ่งเป็น ระบบที่สามารถครอบคลุมพื้นที่การออกอากาศได้ทั่วประเทศไทย ทั้งนี้กิจกรรมทั้งหมดของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ต้องไม่เกี่ยวข้องกับการค้าขายวัตถุมงคล ใด ๆ ทั้งสิ้น

การบริหารงานของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์เป็นการดำเนินงานในกลุ่มนิยาย ชุนหนึ่งซึ่งเป็นนิยายหนึ่งของศาสนาอิสลามและถึงแม้จะดำเนินงานภายใต้มูลนิธิแต่การบริหารงาน ภายในเป็นลักษณะบริษัทเอกชน นอกจากการให้บริการที่จะต้องคำนึงถึงการทำประโยชน์ให้กับ สาธารณะชนเป็นหลักนั้นก็คือกลุ่มผู้ฟังที่นับถือศาสนาอิสลามและผู้ที่มีความสนใจศึกษาศาสนา อิสลามแล้ว ยังต้องมีกิจกรรมส่วนหนึ่งหารายได้มาดำเนินงานด้านสถานีวิทยุด้วย ดังนั้น

ผู้อุปถัมภ์รายการและเงินบริจาคจึงเป็นสิ่งสำคัญให้การดำเนินงานของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายของประธานมูลนิธิเพื่อคุณธรรม

ในด้านสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ซึ่งเป็นสถานีวิทยุที่มีผู้ผลิตรายการจากทั้งพุทธกลุ่มนิกายธรรมยุตและมหานิกายร่วมมือกันผลิตรายการของตนเอง มีการบริหารงานดูแลรับผิดชอบสถานีวิทยุโดยกลุ่มข้าราชการทหารในสังกัดของสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ แต่การผลิตรายการและการหาผู้สนับสนุนรายการเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตรายการแต่ละรายจะดำเนินงานรับผิดชอบ ส่วนการจัดหาผู้ผลิตรายการและผู้สนับสนุนสถานีวิทยุเป็นหน้าที่บริษัท สหมิค มีเดีย จำกัด

อย่างไรก็ตามการกระทำทุกอย่างย่อมมีทั้งจุดเด่นและจุดด้อยในตัวเอง เช่นเดียวกับสถานีวิทยุศาสนาเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ก็มีจุดเด่นและจุดด้อยที่แตกต่างกันไปเนื่องจากลักษณะการบริการที่มอบให้กับผู้ฟังรวมทั้งการบริหารที่แตกต่างกันตามหลักศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดผลดีและผลเสียต่อบทบาทการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาแก่ผู้ฟัง การวิจัยนี้จะทำให้สามารถทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยของการให้บริการสาธารณะของสถานีวิทยุศาสนาได้

จากที่กล่าวไปทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยพบว่าสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์เป็นสถานีวิทยุศาสนาที่มีความน่าสนใจ นอกจากนี้สถานีวิทยุศาสนามีมุ่งให้บริการแก่สาธารณะคือผู้ฟังเกี่ยวกับความรู้ด้านศาสนาเท่านั้น และไม่ข้องเกี่ยวกับการแสวงหาผลกำไรจากการให้บริการ อีกทั้งเป็นสถานีวิทยุศาสนาที่ผลิตรายการซึ่งต่างศาสนากันคือศาสนาอิสลามนิกายซุนหนี่และศาสนาพุทธนิกายธรรมยุตและมหานิกาย อีกทั้งสถานีวิทยุสองสถานีนี้ต่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการนำเสนอเนื้อหาให้แก่ผู้ฟังที่แตกต่างกันไป เพราะฉะนั้น การวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งสถานีวิทยุศาสนา การบริหารงาน รูปแบบรายการ ผู้ดำเนินรายการ ผู้ผลิตรายการ ผู้สนับสนุนรายการ และบุคลากรภายในสถานีวิทยุศาสนา รวมไปถึงจุดเด่นและจุดด้อยของการให้บริการแก่สาธารณะ

ปัญหานำวิจัย

1. สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ให้บริการอะไรและอย่างไรแก่สาธารณชน
2. ลักษณะการบริหารของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์เป็นอย่างไร
3. จุดเด่นและจุดด้อยของการให้บริการสาธารณะของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์คืออะไรและมีสาเหตุมาจากอะไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเข้าใจถึงการให้บริการกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์
2. เพื่อให้เข้าใจถึงลักษณะการบริหารงานกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์
3. เพื่อทราบถึงจุดเด่นและจุดด้อยของการให้บริการสาธารณะกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาสถานีวิทยุศาสนาตั้งแต่เริ่มดำเนินการให้บริการส่งสัญญาณออกอากาศกระจายเสียงไปทั่วประเทศไทยในวันที่ 1 มกราคม 2543 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2544 เท่านั้น รวมระยะเวลา 2 ปี

ข้อตกลงเบื้องต้น

สถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์เป็นสถานีวิทยูที่มีบทบาทการให้บริการด้านศาสนาโดยเฉพาะเท่านั้น ซึ่งการให้บริการนี้จำเป็นต้องมีให้แก่สาธารณะ โดยมีผู้ฟังที่สนใจศึกษาศาสนาเป็นผู้ใช้บริการสาธารณะนี้

ข้อสันนิษฐาน

1. สถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์มีการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนา ให้บริการด้วยการเผยแพร่ศาสนาในเรื่องหลักธรรม ศีลธรรม ข้อคิด ข้อควรประพฤติปฏิบัติ โดยกลุ่มคณาจารย์ พระสงฆ์ ฆราวาสผู้ทรงความรู้ รวมไปถึงการให้บริการแก่ผู้ฟังในฐานะที่เป็นสถานีวิทยูที่ให้บริการแก่สาธารณะ ได้แก่ แจ้งข่าวประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ทั้งนี้การทำกิจกรรมทั้งหมดต้องไม่เกี่ยวข้องกับการค้าขายวัตถุมงคลใด ๆ ทั้งสิ้น
2. การบริหารงานของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์มีความแตกต่างกันคือสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์เป็นสถานีวิทยูของศาสนาอิสลามในกลุ่มนิกายซุนหนี่ ถึงแม้ว่าดำเนินงานภายใต้มูลนิธิเพื่อคุณธรรม แต่การบริหารมีลักษณะบริษัทเอกชน คือส่วนหนึ่งหารายได้เข้ามามูลนิธิมาดำเนินงานด้านวิद्यู รายได้ส่วนหนึ่งมาจากเงินบริจาคที่ได้จากผู้ฟังเพื่อนำไปพัฒนามูลนิธิหรือทำกิจกรรมร่วมกับผู้ฟังและบริจาคให้กับผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ได้แก่ หญิงม่าย คนชราและเด็กกำพร้า ส่วนสถานีวิทยูเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ซึ่งเป็นสถานีวิद्यูศาสนาพุทธกลุ่มนิกายธรรมยุตและมหานิกายผลิตรายการวิद्यูของตนเอง มีการบริหารงานดูแลรับผิดชอบสถานีวิद्यูโดยกลุ่มข้าราชการทหารในสังกัดของสถานีวิद्यูกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ แต่การผลิตรายการและการหาผู้สนับสนุนรายการเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตรายการแต่ละรายจะดำเนินงานรับผิดชอบ ส่วนการจัดหาผู้ผลิตรายการและผู้สนับสนุนสถานีวิद्यูเป็นหน้าที่บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด
3. จุดเด่นสถานีวิद्यูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์คือแจ้งผู้เสียชีวิต แจ้งเวลาการทำละหมาด และการให้ความรู้ศาสนาอิสลามที่ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอานอย่างเคร่งครัดด้วยการอธิบายที่เข้าใจง่าย รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมเป็นประจำ ได้แก่ การจัดงานต้อนรับเดือนรอมฎอน ทั้งนี้เพื่อให้ชาวมุสลิมทุกคนมีความสมัครสมานสามัคคีดังคำกล่าวที่ว่า “มุสลิมทุกคนเป็นพี่น้องกัน” ในด้านจุดด้อยนั้นคือไม่สามารถให้บริการแก่สาธารณะได้อย่างเต็มที่เนื่องจาก

มูลนิธิเพื่อคุณธรรมต้องเรียกรอเงินให้ผู้ฟังบริจาคผ่านรายการต่าง ๆ เป็นประจำเพื่อนำมาใช้ในงานภายในมูลนิธิเพื่อคุณธรรม ทำให้บางโอกาสไม่สามารถออกอากาศกระจายเสียงรายการที่กำหนดไว้ในผังรายการได้

สำหรับจุดเด่นของสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ คือ การผลิตรายการที่มีผู้ผลิตจากหลายหน่วยงาน องค์กรทำให้ผู้ฟังสามารถเลือกฟังได้ตามความต้องการและความชื่นชอบของผู้ฟัง อีกทั้งรายการบางรายการได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในรายการและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การตอบปัญหาธรรมะและปัญหาชีวิตผ่านทางรายการ การจัดธรรมะบรรยายภายในสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ส่วนจุดด้อยนั้นสืบเนื่องจากปัญหาทางเทคนิคของสถานีวิทยุแม่ข่ายคือสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ทำให้มีการส่งสัญญาณในการแพร่กระจายเสียงที่ยังไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควรเป็นอุปสรรคต่อการรับฟังของผู้ฟังที่กระจายอาศัยอยู่ในพื้นที่ทั่วประเทศ

นิยามศัพท์

การให้บริการสาธารณะ หมายถึง การใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นจากสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ที่จัดทำขึ้นโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้ฟังเป็นหลัก ด้วยแนวทางและเนื้อหาตามหลักศาสนาอิสลามและพุทธ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเผยแพร่ข่าวประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางด้านศาสนาเท่านั้น

กิจกรรมทางศาสนา หมายถึง การงานที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเท่านั้น ซึ่งงานนี้จัดโดยผู้เกี่ยวข้องของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ที่ได้จัดทำขึ้นมาเพื่อให้บริการแก่สาธารณะและเป็นงานที่ต้องให้ประโยชน์ต่อผู้ฟังเท่านั้น

การบริหารงาน หมายถึง การดำเนินงานและการจัดการภายในสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ของผู้บริหาร คณะกรรมการ กลุ่มข้าราชการ และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการจัดการของสถานีวิทยุนี้ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรจากการดำเนินงาน

จุดเด่น หมายถึง ลักษณะพิเศษซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างจากสถานีวิทยุอื่นๆ ในด้านการให้บริการสาธารณะของสถานีวิทยุศาสตร์เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการ เนื้อหาสาระ รวมถึงสิ่งอื่น ๆ ภายในสถานีวิทยุ ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ฟังสนใจติดตามรับฟังอย่างสม่ำเสมอ

จุดด้อย หมายถึง ความบกพร่องของการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาซึ่งบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายในสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ไม่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแต่อย่างใด แต่ทั้งนี้ สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการให้บริการสาธารณะที่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้อย่างเต็มที่เนื่องจากปัจจัยด้านอื่น ๆ มาเป็นตัวกระทบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้วิจัยคาดหวังว่างานวิจัยนี้ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในด้านสถานีวิทยุที่ให้บริการด้านศาสนาในบทบาทการให้บริการสาธารณะและสามารถนำมาเป็นกรณีศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถานีวิทยุศาสตร์และเป็นอีกหนทางหนึ่งของการพัฒนาและปรับปรุงระบบวิทยุกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะ อีกทั้งนำผลที่ได้รับครั้งนี้มาเป็นแนวทางที่จะผลักดันให้นำสื่อวิทยุกระจายเสียงไปประยุกต์ใช้เพื่อให้มีบทบาททางสาธารณะมากยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย “การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่ออธิบายบทบาทและหน้าที่การให้บริการของสถานีวิทยุศาสนาที่มีต่อสาธารณะ ตลอดจนปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนให้สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์สามารถดำเนินการให้บริการแก่สาธารณะได้ซึ่งสามารถพิจารณาจากการบริหารและการดำเนินงานภายในสถานีวิทยุ ดังนั้น การที่ผู้วิจัยจะสามารถทราบถึงบทบาทและหน้าที่ของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ดังกล่าวได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเรื่อง “การกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะ (Public Service Broadcasting)”
2. แนวคิดเรื่อง “สัญญา (Promise)” และ “สิ่งที่ต้องปฏิบัติ (Performance)”
3. แนวคิดหน้าที่ในการบริหาร (Management Functions) และหลักบริหาร (Management principles)

แนวคิด “การกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะ (Public Service Broadcasting)”

McQuail (1994) ได้กล่าวถึงความหลากหลายของทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมได้ถูกประยุกต์ใช้โดยการจัดการทางสถาบันที่หลากหลายเพื่อการอนุญาตหรือการตรวจสอบกิจกรรมของการกระจายเสียงเพื่อให้เป็นไปตามแนวคิดของ “ประโยชน์ของสาธารณะ” ความคาดหวังของสาธารณะจากการกระจายเสียงมีความหลากหลายมาก จากจุดที่เล็กที่สุดหรือการสมัครใจในภาระหน้าที่ (อย่างเช่นในระบบการกระจายเสียงสาธารณะในกลุ่มประเทศยุโรป) จุดกำเนิดของการกระจายเสียงสาธารณะนี้เพื่อให้นักสื่อสารมวลชนรับใช้ประโยชน์ของสาธารณะ โดยเฉพาะการจัดหาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันเมื่อมีความขัดแย้งกัน และในประเด็นทางการเมือง และความหลากหลายของรายการและบริการ (Krugmann and Reid, 1980) โดยทั่วไปแล้ว FCC ถูกสนับสนุนขึ้นมาเพื่อป้องกันสิทธิของ

สาธารณะ การป้องกันเด็ก ๆ ความเหมาะสมของสาธารณะและการรักษาถูกเป็นสิ่งที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติไปตามกฎหมาย

ก่อนหน้านี้ยังไม่มีกรยอมรับทฤษฎี “การกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะ” (Public Service Broadcasting) มากนัก (ในขณะที่ที่กล่าวถึงอย่างกว้างขวางในยุโรป) และในปัจจุบันมีความหลากหลายในรูปแบบมากกว่าแต่ก่อนมาก รัฐบาลในประเทศอังกฤษได้แต่งตั้งคณะกรรมการ (Peacock, 1986) อนุมัติแนวคิด “การให้บริการสาธารณะ” ที่เกี่ยวข้องกับหลักสำคัญ 8 ประการด้วยกัน คือ ความหลากหลายในภูมิศาสตร์และการรับรอง จุดมุ่งหมายเพื่อที่จัดทำให้ครบทุกรสชาติและความสนใจ จัดหาให้กับชนกลุ่มน้อย เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์ของชาติและชุมชน รักษาให้การกระจายเสียงมีอิสระจากรัฐบาลและกลุ่มผลประโยชน์ ให้มีการจัดหาเงินทุนจากสาธารณะโดยตรง (ไม่ใช่เพียงแค่จากนักโฆษณา) กระตุ้นการแข่งขันให้มีการผลิตรายการและไม่ใช่เพิ่มผู้ฟังและกระตุ้นให้มีนักกระจายเสียงที่มีความอิสระ

แนวความคิดการให้บริการสาธารณะ

- ให้บริการทุกชนิด
- มีความหลากหลาย
- มีอิสระในการทำงาน
- มีความรับผิดชอบและน่าเชื่อถือ
- มีวัฒนธรรมที่มีคุณภาพและมีเอกลักษณ์
- เงินทุนจากสาธารณะและ/หรือการจัดการแบบไม่แสวงหากำไร

ต่อมา McQuail (2000 : 156) ได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ว่า “การกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะ” หมายถึงระบบที่ซึ่งถูกก่อตั้งขึ้นโดยกฎหมายและได้รับเงินทุนสนับสนุนจากสาธารณะ และให้มีการจัดการที่เป็นอิสระ โดยหลักเหตุผลทั่วไปในการปฏิบัติงานกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะแล้วจะรับใช้ประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลัก ด้วยการให้ความสำคัญกับการสื่อสารให้ตรงกับความต้องการของสังคมและประชากร โดยต้องเป็นไปตามทิศทางของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยด้วย

เป้าหมายหลักของการกระจายเสียงสาธารณะมีดังต่อไปนี้

- ครอบคลุมพื้นที่ทางภูมิศาสตร์อย่างทั่วถึง (ทั้งการรับและการส่ง)
- มีความหลากหลายในเนื้อหา ต้องมีทั้งความน่าสนใจและสอดคล้องกับความต้องการความคิดเห็นและความเชื่อ
- จัดเนื้อหาให้กับชนกลุ่มพิเศษโดยเฉพาะ
- คำนึงถึงวัฒนธรรมของชาติ, ภาษาและเอกลักษณ์
- สนับสนุนความต้องการของระบบการเมือง ด้วยการให้ความยุติธรรมและเท่าเทียมกันในประเด็นที่มีการขัดแย้งกันอยู่
- คำนึงถึง “คุณภาพ” ของเนื้อหา

เป้าหมายหลักที่กล่าวไปนั้นกำลังถูกเติมให้เต็มด้วยแนวคิด “ประโยชน์ของสาธารณะ” (Public Interest) และอีกส่วนหนึ่งยังคำนึงถึงรูปแบบขององค์การที่มีความเกี่ยวข้องกับมุมมองที่ว่าต้องนำแนวคิดตลาดเสรีออกไปเพราะแนวคิด “ประโยชน์ของสาธารณะ” จะไม่มีผลกำไรใด ๆ จากการปฏิบัติงาน ด้านที่ควรยึดถือไว้ก็คือระบบที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ตรงกับ “ประโยชน์ของสาธารณะ” สิ่งเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นส่วนประกอบของการเงินแล้วยังต้องมีความเป็นอิสระจากรัฐบาล ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมั่นคงกับรูปแบบของการเรียไรและทำให้เกิดความน่าเชื่อถือทั้งต่อผู้ฟัง McQuail ได้นำเสนอจุดอ่อนที่สำคัญของการกระจายเสียงสาธารณะนี้มีอยู่ 2 ประการด้วยกันคือ

1. ความจำเป็นระหว่างความเป็นอิสระในขณะเดียวกันต้องมีความน่าเชื่อถือในเรื่องของเงินที่ได้รับมาและเป้าหมายที่ต้องดำเนินไปให้สำเร็จ
2. การปฏิบัติให้ถึงเป้าหมายที่ถูกกำหนดโดย “สังคม” ที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะและต้องตรงกับความต้องการของผู้ฟังเป็นหลักอีกด้วย

แนวคิด “การกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะ (Public Service Broadcasting)” นี้ได้ถูกนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ว่ามีลักษณะการให้บริการสาธารณะในด้านศาสนาแล้วเป็นอย่างไร และแตกต่างจากแนวคิดที่

McQuail กล่าวไว้มากนักน้อยเพียงไร อีกทั้งก่อให้เกิดความเข้าใจถึงลักษณะการกระจายเสียงเพื่อ
 สาธารณะของสถานีวิทยุศาสตร์นาในประเทศไทยได้มากยิ่งขึ้น

แนวคิดเรื่อง “สัญญา (Promise)” และ “สิ่งที่ต้องปฏิบัติ (Performance)”

ผู้วิจัยได้หยิบยกแนวคิดนี้มาจากหนังสือ “Broadcasting in the Third World, Promise and Performance” ซึ่งเป็นผลงานการวิจัยของ Elihu Katz, George Wedell, Michael Pilsworth และ Dov Shinar เพื่อวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของการให้บริการแก่สาธารณะของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

Katz เสนอแนวคิดสัญญา (Promise) และสิ่งที่ต้องปฏิบัติ (Performance) ศึกษา
 บทบาทการทำงานของสื่อมวลชนในประเทศกำลังพัฒนา สัญญา (Promise) ตามความหมายของ
 Katz หมายถึงวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงสร้าง แผนงานและเป้าหมายการทำงานของสถาบัน
 สื่อมวลชน ซึ่งในช่วงเวลาที่ Katz ทำวิจัยนั้น สัญญา (Promise) เหล่านี้สื่อมวลชนไม่ได้เป็นผู้
 กำหนดขึ้นมาเอง แต่เป็นรัฐ ผู้นำทางการเมือง ทหารหรือผู้มีอำนาจในขณะนั้นเป็นผู้กำหนด
 เป้าหมายการทำงานของสื่อมวลชน ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามอย่างหลีกเลี่ยงไม่
 ได้

แนวคิดสัญญา (Promise) นี้ ผู้วิจัยนำมาใช้ปูพื้นฐานความเข้าใจและรู้จักสถานีวิทยุ
 เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ในด้านวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งสถานีวิทยุเพื่อ
 ศาสตร์นาว่าเป็นอย่างไรและทำไมจึงต้องก่อตั้งสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422
 กิโลเฮิร์ตซ์ขึ้นมา และผู้กำหนดวัตถุประสงค์นี้ได้คำนึงถึงประโยชน์เพื่อสาธารณะคือผู้ฟังมากนัก
 เพียงไรตามบทบาทการให้บริการสาธารณะ หากไม่ได้คำนึงถึงสิ่งที่สาธารณะสมควรได้รับแล้ว
 ผู้ก่อตั้งมีวัตถุประสงค์อื่นใดและอย่างไร นอกจากนี้แนวคิดสัญญา (Promise) ยังก่อให้เกิดความ
 เข้าใจในโครงสร้างการทำงานและสายการบังคับบัญชาของสถานีวิทยุศาสตร์นาได้

ส่วนสิ่งที่ต้องปฏิบัติ (Performance) คือการปฏิบัติงานและการทำงานของสื่อมวลชนรวม
 ไปถึงเนื้อหาสารที่สื่อมวลชนผลิตและเผยแพร่ไปยังประชาชนรวมไปถึงสิ่งที่ต้องปฏิบัติ
 (Performance) จากการศึกษาค้นคว้าของ Katz พบว่าในประเทศกำลังพัฒนามีการปฏิบัติงานที่แตกต่าง

กันไปในแต่ละประเทศเพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชากรในประเทศ เพราะถ้าหากไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นแล้วจะทำให้การทำงานและการนำเสนอข่าวสารข้อมูลของสื่อมวลชนต้องพบกับความล้มเหลวเนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการปฏิบัติตามหรือเกิดความไม่เข้าใจในสิ่งที่สื่อมวลชนนำเสนอ เช่นเดียวกับสถานีวิทยุศาสนาหากผู้ผลิตรายการเสนอเรื่องราวเนื้อหาที่ขัดแย้งต่อหลักศรัทธาความเชื่อของผู้ฟังแล้ว กิจการการให้บริการแก่สาธารณชนของสถานีวิทยุเพื่อศาสนาก็ไม่ได้รับความสำเร็จตามไปด้วย

สิ่งที่ต้องปฏิบัติ (Performance) นี้จะทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าบริการของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ได้รับผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร หากผลการให้บริการแก่สาธารณชนได้รับความสำเร็จเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่ผู้บริหารได้กำหนดไว้ สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์มีกลวิธีอย่างไร และถ้าหากผลนั้นตรงกันข้ามคือไม่ประสบความสำเร็จนั้นเนื่องมาจากปัจจัยใดเป็นสำคัญและมีอุปสรรคในการให้บริการแก่สาธารณชนอย่างไรบ้าง

แนวคิด “สัญญา” และ “สิ่งที่ต้องปฏิบัติ” นี้นำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์บทบาทลักษณะการบริหารงาน ความสำเร็จและความล้มเหลวที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ที่แสดงออกมาผ่านทางรูปแบบรายการรวมไปถึงเนื้อหาที่นำเสนอผ่านทางวิทยุกระจายเสียงตลอด 24 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่านิยามฝ่ายใดของทั้งสองศาสนาได้เข้ามามีส่วนร่วมในสถานีวิทยุแห่งนี้และเพราะเหตุใดจึงต้องเป็นนิยามนี้เท่านั้น

แนวคิดหน้าที่ในการบริหาร (Management Functions) และหลักบริหาร (Management principles)

ธงชัย (2533 : 49) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการบริหารของ Henri Fayol ซึ่งมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่เราจะหาทางศึกษาศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative sciences) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาล และหน้าที่ในการบริหาร (2539 : 79) ที่ Fayol สรุปสาระสำคัญตามแนวความคิดของตนไว้ดังนี้คือ

หน้าที่ในการบริหาร (Management Functions)

การวางแผน (Planning)

การวางแผน หมายถึง การกำหนดวิถีทางที่จะปฏิบัติไว้เป็นการล่วงหน้า (predetermine a course of action) ซึ่งจะทำให้เกิดผลสำเร็จตามความต้องการ

การวางแผนขององค์การต่าง ๆ มักจะเกี่ยวข้องกับการคิดพิจารณา (thinking) ถึงอนาคตขององค์การ จากปัจจุบันสัมพันธ์ไปถึงเรื่องราวในอนาคตที่จะเป็นผลกระทบต่อองค์การ การวางแผนมีสาระสำคัญอยู่ที่ เป็นกระบวนการคิดที่จะต้องครอบคลุมเป็นสาระในทุกแง่ทุกมุม เพื่อให้ได้มาซึ่งกลยุทธ์ (strategy) สำหรับการทำงาน สิ่งที่จะต้องกระทำและการกำหนดวิธีการสัมพันธ์ที่จำเป็น ที่จะเสริมให้องค์การประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

ในการดำเนินการวางแผนนั้น เริ่มแรกสุดจะต้องใช้ดุลพินิจ เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนว่า องค์การธุรกิจต้องการที่จะทำอะไร ให้ได้อะไร หรือต้องการให้องค์การเป็นอย่างไร เมื่อสิ้นสุดถึงระยะใดระยะหนึ่งที่คาดคิด หรือนั่นก็คือการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย (objectives or goals) ขององค์การนั่นเอง จากนั้นก็ต้องพิจารณากำหนดสิ่งที่จะต้องกระทำที่ดีที่สุด เพื่อที่จะให้สำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดแล้วนั้น การวางแผนจึงมีความหมายในรูปของการคิดที่จำต้องประกอบด้วยการมองการณ์ไปข้างหน้า การคาดการณ์ถึงสภาพความเป็นไปของสภาพแวดล้อม คาดคะเนถึงความต้องการและสภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ จนกระทั่งสามารถสรุปขึ้นเป็นแผนการกระทำที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตดังกล่าว

หน้าที่ในการวางแผนนี้ ถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักหรือส่วนที่สำคัญที่สุดของการจัดการ เพราะเหตุผลต่าง ๆ ที่อาจสรุปสนับสนุนไว้ได้ดังนี้ คือ

ก) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือทิศทางการทำงานในอนาคตขององค์การซึ่งเปรียบได้กับเป็นการเลือกหนทางชีวิตขององค์การก็ว่าได้

ข) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคิดที่ต้องใช้เหตุผลคิดให้ถูกต้องที่สุด เพื่อกำหนดว่าจะต้องใช้ทรัพยากรอะไร หรือต้องทำอะไรบ้าง จึงจะทำให้สามารถสำเร็จตามเป้าหมายต่าง ๆ ได้

ค) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณากำหนดวิธี การแบ่งสรรการใช้ทรัพยากร และสิ่งที่จะต้องกระทำต่าง ๆ

ง) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดวิธีการที่จะใช้ประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ และเป้าหมายที่กำหนดขึ้นต่าง ๆ ที่กำลังพยายามทำอยู่นั้น

ด้วยเหตุผลที่การวางแผนต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องสำคัญต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้ คือ เกี่ยวข้องกับการเลือกจุดมุ่งหมายของการกระทำ การเลือกวิธีที่จะกระทำการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ขององค์การที่ได้ลงทุนมา และการหามาตรการที่จะใช้คอยกำกับดูแลให้มั่นใจได้เสมอว่า สิ่งที่กำลังกระทำอยู่นั้นเหมาะสมที่สุดเสมอ เหล่านี้ ประกอบกับเป็นเรื่องที่จะต้องใช้ความสามารถในการคิดอย่างสมเหตุสมผล และเป็นกระบวนการคิดวางแผนนั่นเองโอกาสที่จะผิदनนั้นมีมาก ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากข้อจำกัดหลายทางด้วยกัน เช่น การมองข้ามหรือมองไม่เห็นถึงสิ่งที่เป็นปัจจัยหรือสาระสำคัญบางอย่าง ซึ่งอาจมองได้ไม่ทั่วถึง การจำกัดด้วยเวลาที่เร่งรัดให้ต้องตัดสินใจ หรือความยากลำบากของการคาดการณ์เรื่องในอนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น และการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยในสภาพแวดล้อมที่มักจะมีอยู่เสมอมิได้ขาด ทั้งในรูปของการเปลี่ยนแปลงที่นึกถึงได้ และนึกไม่ถึงว่าจะเปลี่ยนแปลงอีกด้วย

การจัดองค์การ (Organizing)

การจัดองค์การ หมายถึง ภาระหน้าที่ในการกำหนด จัดเตรียม และจัดความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หน้าที่ในการจัดองค์การนี้ จะเริ่มต้นด้วยการพิจารณากำหนดให้ทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องกระทำ เพื่อให้สำเร็จตามแผนงานที่ได้วางไว้ จากเป้าหมายและแผนการทำงานต่าง ๆ ผู้บริหารย่อมจะทราบได้ว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างมากน้อยแค่ไหน และมีลักษณะอย่างไรที่จะต้องทำ จากนั้นผู้บริหารก็ต้องดำเนินการจัดเตรียมกิจกรรมหรืองานที่จะต้องทำเหล่านี้ให้เป็นกลุ่มงานต่าง ๆ งานใดที่เหมือนกันก็จะรวมเข้าด้วยกันเป็นกลุ่มเดียวกัน เพื่อมอบหมายให้แก่ผู้บริหารแต่ละคน พร้อมทั้งทำการมอบหมายอำนาจหน้าที่ (delegation of authority) ให้ เพื่อให้ใช้สำหรับการทำงานที่ได้มอบให้รับผิดชอบไปทำและขณะเดียวกันก็ต้องดำเนินการจัดให้มีความสัมพันธ์ที่เหมาะสม ระหว่างกลุ่มกิจกรรมที่แบ่งแยกกันทำดังกล่าว ทั้งนี้ก็เพื่อให้มีระเบียบและมีการประสานงานกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ในองค์การที่ทำงาน เพื่อเป้าหมายหรือแผนงานอันเดียวกัน เรื่องทั้งหมดนี้ก็คือความพยายามในการกำหนด “ลักษณะโครงสร้างขององค์การ” (organization structure) ขึ้น เพื่อช่วยเป็นเครื่องมือสำหรับการทำงานขององค์การ การจัดองค์การดังกล่าวนี้จะต้องกระทำได้เหมาะสมถูกต้องและสามารถอำนวยความสะดวกให้คนที่อยู่ในองค์การเดียวกัน ที่ต่างฝ่ายต่างทำงานให้ได้ทราบถึงขอบเขตของงาน อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ และสามารถทำงานร่วมกับฝ่ายอื่นได้อย่างดี

วิธีการดำเนินการจัดองค์การใด ๆ ก็ตาม จะเป็นไปในลักษณะเดียวกันทั้งหมด กล่าวคือจะต้องมีการแบ่งแยกงานออกเป็นกลุ่ม ๆ และรวมเอากิจกรรมที่เหมือนกันเป็นประเภทเดียวกันเข้าไปไว้ด้วยกันเป็นกลุ่ม ต้องทำการมอบหมายงานให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา มอบหมายอำนาจหน้าที่ที่จำเป็นแก่การปฏิบัติงาน และขณะเดียวกัน ก็ต้องจัดให้มีการประสานงานขึ้นระหว่างผู้ปฏิบัติงานทั้งหมดด้วย

ในกรณีขององค์การธุรกิจ กิจกรรมตามเป้าหมายและแผนงานที่ทำการผลิตสินค้าเพื่อขายหากำไรนั้น กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ก็มักจะประกอบด้วยงานที่แบ่งเป็นกลุ่มงานผลิต งานขาย งานจัดซื้อ งานบัญชี และการเงิน และงานบริหารบุคคล

กลไกและหลักสำคัญของการจัดองค์การ ที่ผู้บริหารทุกคนต้องคำนึงถึงเสมอก็คือ ด้วยเป้าหมายที่สูงขึ้นและเป็นงานใหญ่ที่ยากขึ้น ที่ต้องอาศัยคนและความชำนาญงานด้านต่าง ๆ มากขึ้นนั้น สิ่งที่จะต้องทำก็คือ การแบ่งงานกันทำตามถนัด ทั้งในแง่ตามแนวอนตามหน้าที่งาน (เช่น งานผลิต ขาย บัญชีและการเงิน และแบ่งตามแนวตั้งตามขนาดความสามารถ (เช่น ผู้

บริหารระดับสูง ระดับกลาง และต่ำ) เพื่อให้เกิดผลดีในทางประหยัดและประสิทธิภาพ หลักของการแบ่งงานให้ฝ่ายต่าง ๆ ไปทำ การกระจายงานหรือมอบหมายงานออกไป จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่เพื่อมิให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่รับมอบหมายงานไปทำ ทำผิดพลาดประสงค์หรือขัดแย้งของทุกฝ่าย จึงเป็นสิ่งจำเป็น และด้วยเหตุที่วัตถุประสงค์ที่คาดคิดไว้ในบั้นปลายนั้นแท้จริงก็คือ การสำเร็จผลตามเป้าหมายอันเดียวกันนั่นเอง ผู้บริหารขององค์การจึงจำต้องคำนึงถึงหลักของการให้มีการประสานงาน (co-ordination) อยู่เสมอตลอดเวลา สิ่งที่เกิดขึ้นตามกระบวนการจัดองค์การ จึงย่อมมีความมุ่งหมายเหล่านี้เป็นพื้นฐานของการพิจารณาอยู่ด้วยตลอดเวลา

การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)

หน้าที่ในการจัดคนเข้าทำงานนั้น ได้แก่ การคัดเลือก และบรรจุคนเข้าทำงานและดำรงรักษาให้มีคนงานที่มีประสิทธิภาพในตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์การ หน้าที่นี้จะเป็นหน้าที่ที่ต่อเนื่องจากหน้าที่การจัดองค์การโดยตรง กล่าวคือ ด้วยการจัดองค์การหน้าที่ตำแหน่งงานต่าง ๆ จะถูกระบุและกำหนดไว้ให้เห็นถึงขอบเขตและความยากง่ายของงานในแต่ละตำแหน่ง และการหวังให้งานทุกอย่างขององค์การมีทางบรรลุผลสำเร็จได้นั้น ย่อมต้องการงานที่มีความรู้ความสามารถพร้อมตามความจำเป็นสุดแล้วแต่ความยากง่ายของงานแต่ละประเภท ผู้บริหารย่อมต้องจัดการตามหน้าที่ประการนี้ ด้วยการจัดทำวางแผนกำลังคนสำหรับตำแหน่งต่าง ๆ ประเมินกำลังคนที่มีอยู่แล้ว และดำเนินการคัดเลือกหาบุคคลที่มีความสามารถเหมาะสม รวมตลอดถึงการแนะนำคนให้เข้าใจถึงสิ่งต่าง ๆ ก่อนการทำงาน การฝึกอบรมและพัฒนาคนงาน เพื่อให้สามารถทำงานได้ดีขึ้น

หน้าที่การจัดคนเข้าทำงานนี้ นับได้ว่าเป็นหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการทำงานในอนาคต ทั้งนี้เพราะผลการดำเนินงานจะเป็นไปในรูปใดย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของคนงาน ซึ่งจะเป็นผู้ปฏิบัติงานต่าง ๆ และการสั่งการจะเป็นไปได้ราบรื่นเพียงใด ก็ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะคุณภาพของคนงานที่มีอยู่เช่นเดียวกันด้วย ดังนั้นการมุ่งสนใจให้มีความพร้อมเพียงในด้านกำลังคน จึงเท่ากับเป็นการประกันให้องค์การมีทางบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ส่วนหนึ่ง การมีคนงานที่ดีย่อมช่วยให้องค์การมีทางได้ประโยชน์จากการช่วยคิดริเริ่ม การร่วมมือ และการได้ประสิทธิภาพในงานที่เขาปฏิบัติ

การสั่งการ (Directing)

การสั่งการ หมายถึง ความพยายามที่จะให้การทำงานต่าง ๆ ของทุกฝ่ายในองค์การเป็นไปในทางที่จะส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

การสั่งการนี้ มักจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนเป็นผู้นำที่มีความสามารถรู้จักหลักวิธีในการชี้แนะและควบคุมบังคับบัญชา (guiding and supervising) ให้การทำงานของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเป็นไปตามที่ต้องการมากที่สุด หน้าที่หลายด้านที่จะต้องปฏิบัติในการสั่งการก็คือ ผู้บริหารทุกคนจะต้องรู้จักทำการมอบหมายงาน (delegate) ได้ถูกต้อง ต้องเข้าใจถึงหลักและวิธีการจูงใจคนและสามารถกระตุ้นให้ทุกคนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ต้องสามารถประสานการทุ่มเทจากคนงานทุกฝ่ายให้สอดคล้องและเข้ากันได้เป็นอย่างดี และรวมตลอดถึงมีศิลปะในการกระตุ้นส่งเสริมให้ฝ่ายต่าง ๆ มีความคิดริเริ่มและอุทิศกำลังแรงกำลังความคิดให้เป็นประโยชน์ต่องานขององค์การ และการรู้จักวิธีการขจัดข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ได้ด้วย

แม้ว่าแนวความคิดที่เกี่ยวกับการสั่งการดังที่กล่าวมานี้ จะดูเป็นเรื่องง่ายก็ตาม แต่วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการสั่งการเพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการนั้น เป็นเรื่องที่กระทำได้ยากและจำต้องอาศัยศิลปะในการจัดการเข้าช่วยเป็นอันมาก หลักและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ จำต้องมีการนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ผลที่ได้จึงจะเป็นไปตามที่หวังเอาไว้

ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนี้ ผู้บริหารทุกคนจะต้องกระทำตนเป็นผู้นำ (leadership) ที่เหมาะสม และต้องเข้าใจถึงเรื่องราวเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล (human behavior) เป็นอย่างมาก กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ จะต้องมีความสามารถทางด้าน มนุษยสัมพันธ์ (human relations skills) อยู่ไม่น้อย ความรู้ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ (behavioral sciences) จึงเป็นความรู้พื้นฐานที่สำคัญไม่แพ้ความรู้ทางด้านเทคนิคอื่น ๆ เหตุผลก็เพราะตลอดกระบวนการของการบริหารงาน ผู้บริหารจำต้องเกี่ยวข้องกับคนอยู่เสมอมิได้ขาด และคนก็เป็นปัจจัยที่มีโอกาสผันแปรไปในทางต่าง ๆ ได้มากกว่าปัจจัยการผลิตอื่น ๆ เช่น เครื่องจักร เป็นต้น

มีผู้กล่าวเสมอว่า คนเป็นหัวใจของความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร ซึ่งก็เป็นคำกล่าวที่มีเหตุผลสนับสนุนอยู่อย่างชัดเจน ปัญหาของผู้บริหารในหน้าที่การสั่งการจึงอยู่ที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะสามารถจัดการและสั่งการตัวคนในขณะปฏิบัติงานในหน้าที่ ให้ปฏิบัติไปในทิศทางที่ส่งเสริมให้องค์กรประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์สูงสุดได้

การควบคุม (controlling)

การควบคุม คือ การบังคับหรือกำกับให้การทำงานต่าง ๆ เป็นไปตามแผน

ในการจัดการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ได้นั้น เพื่อที่จะให้แน่ใจได้ว่าการลงทุนเพื่อประกอบกิจการจะไม่สูญเปล่า และเพื่อให้มีการระมัดระวังป้องกันมิให้เกิดการสูญเสีย ผู้บริหารจำเป็นต้องมีมาตรการในการควบคุมงานของตนอยู่เสมอ การปฏิบัติหน้าที่ควบคุมของผู้บริหารนั้น เริ่มแรกสุดผู้บริหารจะต้องทำการจัดระบบการรายงาน (reporting system) เพื่อใช้สำหรับการควบคุม โดยต้องพิจารณากำหนดว่าข้อมูลหรือตัวเลขใดที่จำเป็นสำหรับการควบคุมบ้าง จากนั้นก็ต้องกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติงานต่าง ๆ ขึ้น เพื่อใช้วัดผลการทำงานในการดำเนินการควบคุม วิธีการก็คือ ทำการวัดผลการดำเนินงานที่ทำไปเพื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดเอาไว้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารสามารถทราบถึงข้อเสียของงานที่ได้ทำไปแล้ว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการที่จะได้ทราบถึงปัญหา และดำเนินการแก้ไขสิ่งที่ไม่ตรงตามแผนได้ ซึ่งย่อมจะทำให้เกิดความแน่ใจได้ว่างานที่จะทำต่อ ๆ ไปนั้นจะมีทางที่จะสำเร็จตามแผนได้ แม้ว่าในทางปฏิบัติการวางแผนจะต้องมาก่อนการควบคุมก็ตาม แต่การมีวางแผนแต่เพียงอย่างเดียว โดยตัวของมันเองย่อมไม่สามารถทำให้การบริหารงานสำเร็จผลสมบูรณ์ตามที่ต้องการได้ แผนงานต่าง ๆ เป็นแต่เพียงเครื่องช่วยกำหนดกิจกรรมที่จะต้องทำในระยะเวลาที่กำหนดไว้ แผนที่วางไว้จะช่วยให้ผู้บริหารมีแนวทางของการใช้กำลังคนและทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และตรงตามเวลาตามแผนซึ่งได้คาดการณ์ไว้แล้วเท่านั้น ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการให้เกิดความมั่นใจได้ว่าการเสียหายจะไม่เกิดขึ้น ผู้บริหารทุกคนจึงจำเป็นต้องติดตามควบคุมกิจการต่างๆ อยู่เสมอ เพื่อให้ทราบได้ว่างานที่ทำไปเป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่ และจะต้องทำการแก้ไขสิ่งใดบ้าง

ในสมัยก่อนงานทางด้านควบคุมนี้ มักจะสนใจควบคุมเฉพาะผลงานที่สามารถวัดได้ง่ายและชัดเจนเท่านั้น เครื่องมือที่ใช้ควบคุมส่วนใหญ่มักจะประกอบด้วยตัวเลขงบประมาณค่าใช้จ่าย บันทึกรายต่าง ๆ ที่ได้จากการตรวจสอบผลงาน และบันทึกเกี่ยวกับเวลาที่เสียไป ทั้งนี้เกิดจากคนและเครื่องจักร เป็นต้น แต่เครื่องมือที่ใช้ควบคุมเหล่านี้ จะสามารถใช้วัดผลงานเฉพาะในส่วนที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนว่าผิดไปจากแผนเท่านั้น แต่โดยที่ในความเป็นจริงสิ่งที่ผู้บริหารต้องการจะวัดหรือควบคุมก็คือ ผลงานที่ได้ทำไป และผลงานดังกล่าวนี้ ถ้าจะครอบคลุมให้ทั่วถึงทุกด้านแล้วก็คือ ผลงานที่เกิดจากการกระทำของคนรวมอยู่ด้วย ซึ่งบางอย่างอาจวัดให้เห็นโดยชัดเจนได้ยาก เช่น ความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบให้ลุล่วงไป ประสิทธิภาพในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในหน้าที่งานของคน เหล่านี้ล้วนแต่เป็นส่วนสำคัญที่จะต้องควบคุมด้วยเช่นกัน ดังนั้นที่ถูกต้องแล้วปัญหาของการควบคุมจึงควรอยู่ที่ตัวคนเป็นประเด็นสำคัญ กล่าวคือ ต้องกำหนดให้คนงานต้องรับผิดชอบต่อผลแตกต่างที่เกิดขึ้นในทางไม่ดีจากการปฏิบัติงานของตน และจำเป็นที่คน ๆ นั้นจะต้องทำการปรับปรุงการทำงานของตนให้ดีขึ้นด้วย ดังนั้น ความสมบูรณ์ครบถ้วนของการควบคุม จึงควรอยู่ที่การควบคุมคนว่าได้ทำงานเป็นอย่างไรบ้างมากกว่า

จากการพิจารณาเรื่องปัญหาของการควบคุมว่า อยู่ที่ควบคุมการทำงานของตัวบุคคลนี้เอง หน้าที่ในการควบคุมจึงควรรวมถึงการควบคุมพฤติกรรมในหน้าที่งานของคนงานด้วยการใช้ระบบการให้รางวัลผลตอบแทน และการลงโทษทางวินัยรวมอยู่ด้วย

กล่าวโดยสรุป หน้าที่ในการบริหารทั้ง 5 ประการนี้ จะเป็นหน้าที่สำคัญที่แยกแยะออกมาให้เห็นถึงภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่พึงต้องปฏิบัติ ซึ่งถ้าหากจะพิจารณาเป็นขอบเขตของสิ่งที่ผู้บริหารต้องเกี่ยวข้องแล้ว หน้าที่ในการบริหารของผู้บริหารทุกคนจะเกี่ยวกับการจัดการ (manage) สิ่งที่เกี่ยวข้อง 3 สิ่งคือ

ก. การจัดการเกี่ยวกับด้านความคิด (ideas) หรือนั่นก็คือ การวางแผนเพื่อให้ได้ทางเลือกและแผนงานที่ดีที่สุด

ข. การจัดการเกี่ยวกับสิ่งของ (things) หรือนั่นก็คือ การจัดองค์การเพื่อให้มีการจัดแบ่งกิจกรรมทรัพยากร และสิ่งของต่าง ๆ เพื่อให้มีระเบียบในการปฏิบัติงานร่วมกัน

ค. การจัดการเกี่ยวกับคน (people) หรือนั่นก็คือ การจัดคนเข้าทำงาน เพื่อให้ได้คนดีที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม การสั่งการ เพื่อให้คนงาน (หรือผู้ตาม) ทั้งกรณียาบุคคลและกลุ่มปฏิบัติงานด้วยดี และการควบคุม เพื่อให้การปฏิบัติงานของทุกฝ่ายเป็นไปตามแผนที่คาดคิดมากที่สุด

หน้าที่ในการบริหารที่จะต้องจัดการงานสามสิ่งดังกล่าวนี้ นับได้ว่าได้ครอบคลุมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้บริหารทุกคนจะต้องเกี่ยวข้องในการบริหารองค์การทุกประเภท

หลักบริหาร (Management principles)

ธงชัย (2539 : 50) ได้นำหลักบริหาร (management principles) ที่ Henri Fayol ได้วางหลักทั่วไปที่ใช้ในการบริหารไว้ 14 ข้อ ซึ่งใช้สำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติ (guides) สำหรับผู้บริหารหลักต่าง ๆ ดังกล่าวมีดังนี้ คือ

1) หลักที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (authority & responsibility) ในทฤษฎีของ Fayol อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ ผู้ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่จะออกคำสั่งได้นั้น ต้องมีความรับผิดชอบต่อผลงานที่ตนทำไปนั้นด้วย ในปัจจุบันนี้เรายึดถือหลักที่ว่า อำนาจหน้าที่ควรจะมีเท่ากับความรับผิดชอบ (authority should be equal to responsibility) นั่นคือ เมื่อผู้ใดได้รับมอบหมายให้ต้องรับผิดชอบต่องานอันใดอันหนึ่ง ผู้นั้นก็ควรจะได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่เพียงพอที่จะใช้ปฏิบัติงานอันนั้นให้สำเร็จลุล่วงไป

2) หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (unity of command) คือ ในการกระทำการใด ๆ คนงานควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้เกิดความสับสนในคำสั่งด้วยการปฏิบัติตามหลักข้อนี้ ย่อมจะช่วยให้สามารถขจัดสาเหตุแห่งการเกิดข้อขัดแย้งระหว่างแผนงานและระหว่างบุคคลในองค์การให้หมดไปได้

3) หลักของการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (unity of direction) ตามหลักข้อนี้ กิจกรรมของกลุ่มที่มีเป้าหมายอันเดียวกัน ควรจะต้องดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน เป็นไปในทำนองเดียวกันที่สอดคล้องกันและเป็นไปตามแผนงานเพียงอันเดียวร่วมกัน Fayol เชื่อว่า การที่จะให้เป็นไปตาม

หลักดังกล่าวนี้ได้ยอมขึ้นอยู่กับภารกิจที่ต้องมีโครงสร้างขององค์การที่มีการจัดให้มีแผนกต่าง ๆ ที่เหมาะสมไว้ตั้งแต่ต้น หลักข้อนี้จึงเกี่ยวข้องกับโครงสร้างขององค์การเป็นสำคัญ ซึ่งแตกต่างกับหลัก unity of command ซึ่งเป็นหลักเกี่ยวข้องกับกลไกของตัวบุคคลที่อยู่ร่วมกันภายในโครงสร้าง

การจัดให้มีจุดมุ่งหมายร่วมกันนั้น จะมีใช้หลักประกันที่จะทำให้มี unity of command ขึ้นได้ แต่ขณะเดียวกัน unity of command จะมีขึ้นไม่ได้เลย ถ้าหากปราศจากการปฏิบัติตามหลักของการมีจุดมุ่งหมายร่วมดังกล่าว ดังนั้นหลักของการมีจุดมุ่งหมายร่วมจึงต้องมีอยู่เสมอควบคู่กับการจัดให้มี unity of command

4) หลักของการอ้างไว้ซึ่งสายงาน (scalar chain) สายงานอันนี้คือการบังคับบัญชาจากระดับสูงมายังระดับต่ำสุด ด้วยสายการบังคับบัญชาดังกล่าวจะอำนวยความสะดวกให้การบังคับบัญชาเป็นไปตามหลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวและช่วยให้เกิดระเบียบในการส่งทอดข่าวสารข้อมูลระหว่างกันอีกด้วย Fayol กล่าวว่าถ้าหากสายการบังคับบัญชานี้ยืดยาวห่างออกไปแล้ว การพยายามบังคับให้เป็นไปตามหลักข้อนี้ย่อมจะก่อให้เกิดปัญหาความยากลำบากในการติดต่อระหว่างผู้ที่อยู่ในระดับเดียวกันที่อยู่ต่ำลงมาเพราะการติดต่อจะต้องย้อนผ่านขึ้นไปยังผู้บังคับบัญชาที่อยู่ในระดับสูงตามสายงานเสียก่อน ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จึงเป็นการสมควรที่จะอนุโลมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่อยู่ในระดับเดียวกันติดต่อกันเองได้โดยตรง โดยไม่ต้องดำเนินการตามสายการบังคับบัญชาตามปกติ ตราบเท่าที่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าจะไม่ทำให้สายการบังคับบัญชาหย่อนประสิทธิภาพลงแต่อย่างใด วิธีการที่สมควรก็คือ การติดต่อกันเองโดยตรงระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาที่อยู่ในระดับต่ำนั้น ควรจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาของตนเสียก่อน

5) หลักของการแบ่งงานกันทำ (division of work or specialization) การแบ่งแยกงานกันทำตามความถนัด โดยไม่คำนึงถึงว่าจะเป็นการงานทางด้านบริหารหรือด้านเทคนิค ทั้งนี้เป็นไปตามหลักของการใช้ประโยชน์ของแรงงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักเศรษฐศาสตร์

6) หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัย (discipline) โดยถือว่าระเบียบวินัยในการทำงานนั้นเกิดจากการปฏิบัติตามข้อตกลงในการทำงาน ทั้งนี้โดยมุ่งที่จะก่อให้เกิดการเคารพเชื่อฟัง และทำงานตามหน้าที่ด้วยความตั้งใจ

Fayol เห็นว่าวิธีที่จะรักษาระเบียบวินัย ก็คือ

- ต้องมีผู้บังคับบัญชาที่ดีในทุกะดับของการบริหาร
- ข้อตกลงต่าง ๆ ต้องเป็นที่แจ่มแจ้ง และยุติธรรมมากที่สุด
- การลงโทษต้องกระทำกันอย่างระมัดระวังที่สุด

เรื่องดังกล่าวนี้ จะทำได้ก็โดยที่ผู้บังคับบัญชาต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต และเป็นตัวอย่างที่ดี ข้อตกลงระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจะต้องเป็นไปอย่างยุติธรรมที่สุด และจะต้องยึดถือเป็นหลักปฏิบัติอย่างคงเส้นคงวา

7) หลักของการถือประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองจากประโยชน์ส่วนรวม (subordination of individual to general interest) หลักข้อนี้ระบุว่า ส่วนรวมย่อมสำคัญกว่าส่วนย่อยต่าง ๆ และเป้าหมายของส่วนรวมของกลุ่มจะต้องมีความสำคัญเหนือกว่าเป้าหมายของส่วนบุคคลหรือส่วนย่อยต่าง ๆ เพื่อที่จะให้สำเร็จผลตามเป้าหมายของกลุ่ม (องค์การ) นั้น ผลประโยชน์ส่วนตัวเสียของกลุ่มย่อมต้องสำคัญเหนืออื่นใดทั้งหมด

8) หลักของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน (remuneration) การให้และวิธีการจ่ายผลประโยชน์ตอบแทนควรที่จะยุติธรรม และให้ความพอใจมากที่สุดแก่ทั้งทางฝ่ายลูกจ้างและนายจ้าง

9) หลักของการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง (centralization) หมายถึงว่าในการบริหารควรจะมีการรวมอำนาจไว้ที่จุดศูนย์กลาง เพื่อให้สามารถควบคุมส่วนต่าง ๆ ขององค์การไว้ได้เสมอ และการกระจายอำนาจจะมากน้อยเพียงใดก็ย่อมแล้วแต่กรณี และในการที่จะเลือกทำวิธีใดมากน้อยอย่างไรนั้น แต่ละคนจะเลือกทำโดยให้ประโยชน์รวมสูงสุดเท่าที่จะทำได้

10) หลักของความมีระเบียบเรียบร้อย (order) Fayol ถือว่าทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าสิ่งของหรือคนต่างต้องมีระเบียบและรู้ว่าตนอยู่ในที่ใดของส่วนรวม หลักนี้ก็คือหลักฐานที่ใช้ในการจัดสิ่งของและตัวคนในการจัดองค์การนั่นเอง ในการจัดระเบียบสำหรับการทำงานของคนงานในองค์การ

นั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดลักษณะและขอบเขตของงานให้ถูกต้อง แจ่มชัด พร้อมกับระบุให้เห็นว่าสัมพันธ์ต่องานอื่นอย่างไร ความสัมพันธ์ระหว่างกันเหล่านี้เองที่ปรากฏเป็นผังการจัดการ (organization chart) ภารกิจทุกองค์การควรจะต้องมีผังดังกล่าว เป็นแนวทางสำหรับการเตรียมคนงานให้ทำงานร่วมกันอย่างมีระเบียบ

11) หลักของความเสมอภาค (equity) ผู้บริหารต้องยึดถือความเอื้ออารีและความยุติธรรมเป็นหลักปฏิบัติต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความจงรักภักดีและการอุทิศตนเพื่อ งาน

12) หลักของความมีเสถียรภาพของการว่าจ้างทำงาน (stability of tenure) กล่าวว่า ทั้งผู้บริหารและคนงานต่างต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง เพื่อเรียนรู้งานจนทำงานได้ดี แต่ถ้าหากเขาถูกออกจากราชการกลางคัน (ก่อนครบระยะเวลาเรียนงานดังกล่าว) ย่อมเป็นการสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ การที่คนเข้าออกมากย่อมเป็นสาเหตุให้ต้องสิ้นเปลือง และเป็นผลของการบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ

13) หลักของความริเริ่ม (initiative) เนื่องจากว่าคนฉลาดย่อมต้องการที่จะได้รับความพอใจจากการที่ตนได้ทำอะไรด้วยตนเอง ดังนั้น Fayol จึงเน้นว่าผู้บังคับบัญชาควรที่จะเปิดโอกาสให้ผู้ น้อยได้ใช้ความคิดริเริ่มของตนบ้าง การช่วยคิดริเริ่มของคนงานทุกคน จะเป็นพลังอันสำคัญที่จะ ทำให้องค์การเข้มแข็งขึ้น แผนงานและข้อเสนอต่าง ๆ จะเป็นเครื่องช่วยให้คนแสดงออกซึ่งความ คิดริเริ่มดังกล่าวได้

14) หลักของความสามัคคี (esprit de corps) ความหมายก็เช่นเดียวกับคำที่กล่าวว่า “สามัคคีคือพลัง” หลักข้อนี้ เน้นถึงความจำเป็นที่คนต้องทำงานเป็นกลุ่มที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (teamwork) และชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการติดต่อสื่อสาร (communications) เพื่อให้ได้มาซึ่ง กลุ่มทำงานที่ดี นอกจากนี้หลักความสามัคคียังมีส่วนช่วยส่งเสริมให้หลัก unity of command ใช้ ได้ผลดียิ่งขึ้นอีกด้วย

จากที่ได้อธิบายแนวคิดหน้าที่ในการบริหารงาน (Management Functions) และหลักบริหาร (Management principles) ของ Henri Fayol นี้ ผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ให้เข้าใจว่าสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์มีการบริหารงานเป็นอย่างไร ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนที่มุ่งให้บริการแก่สาธารณะ และการบริหารงานนั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ได้มีการวางแผนไว้มากน้อยเพียงไร หากการบริหารงานไม่สามารถดำเนินงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนงานนั้นเนื่องมาจากปัจจัยใดเป็นสำคัญ นอกจากนี้ แนวคิดหน้าที่ในการบริหารงานและหลักบริหารทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงการปฏิบัติ (Performance) ของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ว่ามีการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ แผนงานหรือไม่อย่างไร ซึ่งการปฏิบัตินี้รวมหมายถึงเนื้อหาที่ทำการผลิตออกอากาศกระจายเสียงไปยังผู้ฟังว่ามีความสอดคล้องกับเป้าหมายหรือไม่

จากการค้นคว้าพบว่างานวิจัยของจรียา สมประสงค์ (2536) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อมวลชนเพื่อการเผยแพร่คริสต์ศาสนาขององค์การสื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย พ.ศ. 2509-2536” มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัย “การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาโดยเฉพาะของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์” คือช่วยให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของการใช้สื่อมวลชนเพื่อเผยแพร่ศาสนาคริสต์ว่าทำหน้าที่เผยแพร่อุดมการณ์หลักของสถาบันโดยใช้สื่อมวลชนเป็นช่องทางเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิกกับมวลชนในสังคมไทย ภายใต้โครงสร้างการจัดองค์การอาสาศัมครและดำเนินงานในสถานะองค์การที่ไม่แสวงหากำไรและองค์การสื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทยถูกกำหนดโดยสถาบันหลักแห่งวาติกัน

นอกจากนี้งานวิจัยของอัสมา พิมพ์ประพันธ์ (2541) ได้ทำวิจัย “การใช้สื่อมวลชนเพื่อการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม (ศึกษาเฉพาะกรณีมูลนิธิสันติชน)” การวิจัยนี้ครอบคลุมการศึกษาเนื้อหาและรูปแบบของสื่อมวลชน กลยุทธ์ในการใช้สื่อมวลชน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน รวมทั้งการประเมินประสิทธิผลการใช้สื่อมวลชน 3 ประเภทเพื่อการเผยแพร่ศาสนาอิสลามคือสื่อวารสาร สื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์ งานวิจัยนี้มีความเกี่ยวข้องกับ “การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาโดยเฉพาะของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์” ในด้านที่อธิบายถึงบทบาทหน้าที่ที่ทำให้เข้าใจเบื้องต้นได้ว่าการศึกษาอิสลามใช้สื่อมวลชนเพื่อเผยแพร่ศาสนานั้นได้กระทำหน้าที่และแสดงบทบาทเป็นอย่างไร จากนั้น

ผู้วิจัยจะนำมาประยุกต์ใช้กับสถานีวิทยภาคมุสลิม คลื่นคุณธรรม เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ อีกทั้งงานวิจัยของอัสมา มีการประเมินประสิทธิภาพการใช้สื่อมวลชนของศาสนาอิสลามอีกด้วยซึ่งจะสอดคล้องกับการศึกษาถึงจุดเด่นและจุดด้อยของการให้บริการสาธารณะของสถานีวิทยเพื่อศาสนาเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ จากผลการวิจัยของอัสมาพบว่า

1. รูปแบบและเนื้อหาในสื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภท คือ
  - 1.1 สื่อวารสารเป็นวารสารเชิงวิชาการศาสนาอิสลาม
  - 1.2 สื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นรายการนิตยสารทางอากาศ
  - 1.3 สื่อโทรทัศน์เป็นรายการวิทยุโทรทัศน์ที่ไม่แสวงหาผลกำไร

แนวเนื้อหาในสื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภทจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิชาการศาสนาอิสลามทุกด้านรวมทั้งการรายงานข่าวและวิเคราะห์สถานการณ์โดยใช้หลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลามมาเป็นกรอบนำการวิเคราะห์

2. เทคนิคในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุดนั้น ได้ใช้สื่อมวลชนแบบผสมโดยใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อหลัก สื่อวิทยุโทรทัศน์และสื่อวารสารเป็นสื่อเสริม (Support Media) นอกจากนี้ยังมีการใช้สื่อมวลชนผสมกับสื่อบุคคลอีกด้วย

จากผลการวิจัยทั้งข้อ 1. และข้อ 2. ทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจว่าศาสนาอิสลามที่เผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงใช้รูปแบบนิตยสารทางอากาศที่มีเนื้อหาหลากหลาย ในขณะที่เดียวกันทุกตอนที่เผยแพร่จะมีแก่น (Theme) ของเรื่องในการนำเสนอเรื่องราวเนื้อหาทางศาสนาแก่ผู้ฟังและสื่อวิทยุถือเป็นสื่อหลักที่มีสามารถเข้าถึงผู้ฟังมุสลิมได้ดีกว่าสื่อประเภทวารสารและสื่อวิทยุโทรทัศน์

3. สื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภทมีหน้าที่ต่อสังคมมุสลิมและสังคมทั่วไป 3 ประการ คือ
  - 3.1 หน้าที่ในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของอิสลาม
  - 3.2 หน้าที่ในการประสานส่วนต่าง ๆ ของสังคมให้รวมตัว
  - 3.3 หน้าที่ในการถ่ายทอดมรดกจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง

4. สื่อมวลชนมีประสิทธิภาพในการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในสาระคำสอนของอิสลามได้เป็นอย่างดี แต่ไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมอย่างถาวร เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นเพียงตัวเสริมความศรัทธาที่มีอยู่เดิมให้ฝังแน่นมากกว่าการเปลี่ยนแปลงทัศนคติอย่างสิ้นเชิง

ผลการวิจัยในข้อ 4. นี้แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนที่ศาสนาอิสลามนำมาใช้ไม่มีอิทธิพลต่อผู้ฟังมุสลิมมากนัก แต่ไม่ปรากฏอย่างชัดเจนว่าผลที่ได้รับประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้บริหารของมูลนิธิสันติชนว่าต้องการใช้สื่อมวลชนเพื่ออะไรเป็นสำคัญ ซึ่งการวิจัย “การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาโดยเฉพาะของสถานีวิทยุเพื่อศาสนาเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์” จะให้ผลที่ชัดเจนมากกว่าในประเด็นนี้

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวได้ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นข้อสันนิษฐานได้ว่าสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์มีการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนา ด้วยการให้บริการเผยแพร่ศาสนาในเรื่องหลักธรรม ศีลธรรม ข้อคิด ข้อควรประพฤติปฏิบัติ โดยกลุ่มคณาจารย์ พระสงฆ์ ฆราวาสผู้ทรงความรู้ รวมไปถึงการให้บริการแก่ผู้ฟังในฐานะที่เป็นสถานีวิทยุที่ให้บริการแก่สาธารณะ ได้แก่ แจ้งข่าวประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ทั้งนี้การทำกิจกรรมทั้งหมดต้องไม่เกี่ยวข้องกับการค้าขายวัตถุมงคลใด ๆ ทั้งสิ้น

การบริหารงานของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์มีความแตกต่างกันคือสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์เป็นสถานีวิทยุของศาสนาอิสลามในกลุ่มนิยายชุดนี้ ถึงแม้ว่าดำเนินงานภายใต้มูลนิธิเพื่อคุณธรรม แต่การบริหารมีลักษณะบริษัทเอกชน คือส่วนหนึ่งหารายได้เข้ามูลนิธิมาดำเนินงานด้านวิทยุ รายได้ส่วนหนึ่งมาจากเงินบริจาคที่ได้จากผู้ฟัง เพื่อนำไปพัฒนามูลนิธิหรือทำกิจกรรมร่วมกับผู้ฟังและบริจาคให้กับผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ได้แก่ หญิงม่าย คนชราและเด็กกำพร้า

ส่วนสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ซึ่งเป็นสถานีวิทยุศาสนาพุทธกลุ่มนิยายธรรมยุตและมหานิกายผลิตรายการวิทยุของตนเอง มีการบริหารงานดูแลรับผิดชอบสถานีวิทยุโดยกลุ่มข้าราชการทหารในสังกัดของสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ แต่การผลิตรายการและการหา

ผู้สนับสนุนรายการเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตรายการแต่ละรายการจะดำเนินงานรับผิดชอบ ส่วนการจัดการผู้ผลิตรายการและผู้สนับสนุนสถานีวิทยุเป็นหน้าที่บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด

จุดเด่นสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์คือแจ้งผู้เสียชีวิต แจ้งเวลาการทำละหมาด และการให้ความรู้ศาสนาอิสลามที่ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอานอย่างเคร่งครัดด้วยการอธิบายที่เข้าใจง่าย รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมเป็นประจำ ได้แก่ การจัดงานต้อนรับเดือนรอมฎอน ทั้งนี้เพื่อให้ชาวมุสลิมทุกคนมีความสมัครสมานสามัคคีดังคำกล่าวที่ว่า “มุสลิมทุกคนเป็นพี่น้องกัน” ในด้านจุดด้อยนั้นคือไม่สามารถให้บริการแก่สาธารณชนได้อย่างเต็มที่เนื่องจากมูลนิธิเพื่อคุณธรรมต้องเรียกรายเงินให้ผู้ฟังบริจาคผ่านรายการต่าง ๆ เป็นประจำเพื่อนำมาใช้ในงานภายในมูลนิธิเพื่อคุณธรรม ทำให้บางโอกาสไม่สามารถออกอากาศกระจายเสียงรายการที่กำหนดไว้ในผังรายการได้

สำหรับจุดเด่นของสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ คือ การผลิตรายการที่มีผู้ผลิตจากหลายหน่วยงาน องค์กรทำให้ผู้ฟังสามารถเลือกฟังได้ตามความต้องการและความชื่นชอบของผู้ฟัง อีกทั้งรายการบางรายการได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในรายการและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การตอบปัญหาธรรมะและปัญหาชีวิตผ่านทางรายการสด การจัดธรรมะบรรยายภายในสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ส่วนจุดด้อยนั้นสืบเนื่องจากปัญหาทางเทคนิคของสถานีวิทยุแม่ข่ายคือสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ทำให้มีการส่งสัญญาณในการแพร่กระจายเสียงที่ยังไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควรเป็นอุปสรรคต่อการรับฟังของผู้ฟังที่กระจายอาศัยอยู่ในพื้นที่ทั่วประเทศ

ทั้งนี้ จากแนวความคิดการกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณชน แนวคิดสัญญาและสิ่งที่ต้องปฏิบัติและแนวคิดหน้าที่ในการบริหารและหลักการบริหารนั้น จะเป็นแนวคิดที่สำคัญซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และพิจารณาสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ได้เป็นอย่างดีถึงบทบาทในการให้บริการแก่สาธารณชนเพื่อกิจกรรมทางศาสนาได้อย่างครอบคลุมและก่อให้เกิดความเข้าใจในสถานีวิทยุดังกล่าวได้

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์” เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไปในแวดวงสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะด้านการกระจายเสียงที่ผู้วิจัยพบว่าในปัจจุบันได้มีการออกอากาศกระจายเสียงสถานีวิทยเพื่อศาสนาสองสถานีตลอด 24 ชั่วโมงด้วยกัน ดังนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์สถานีวิทยศาสนาเพื่อทราบถึงบทบาทการให้บริการแก่สาธารณะ ลักษณะการบริหารงาน จุดเด่นและจุดด้อยของสถานีวิทยศาสนาเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์เพื่อนำสิ่งที่ได้จากงานวิจัยมาเป็นกรอบในการศึกษาสถานีวิทยศาสนาอื่น ๆ ต่อไป ระเบียบวิธีที่ผู้วิจัยนำมาใช้คือการสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลบุคคลเป็นหลัก (Key Informant) ได้แก่ ผู้ก่อตั้งสถานีวิทยศาสนา ผู้บริหาร บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานีวิทยศาสนา รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผังรายการ โครงสร้างของสถานีวิทย

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้เป็นแหล่งข้อมูลบุคคลเป็นหลัก (Key Informant) คือ ผู้ก่อตั้งสถานีวิทยศาสนา ผู้บริหาร บุคลากรภายในสถานีวิทยและบุคคลอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานีวิทยเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ แหล่งข้อมูลต่อมาคือการบันทึกรายการจากสถานีวิทยศาสนา และแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ ผังรายการของสถานีวิทยเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลบุคคล ผู้วิจัยได้จัดแบ่งข้อมูลประเภทบุคคลไว้ 8 กลุ่มซึ่งทั้ง 8 กลุ่มนี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและเป็นส่วนหนึ่งในการให้บริการแก่สาธารณะของสถานีวิทยเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 กลุ่มผู้บริหารสถานีวิทยกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ คือพันโทชุมพล แก้วล้วน หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์สถานีวิทยกองพลที่ 1 รักษาพระองค์

ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้ติดต่อไปยังสถานีวิจัยของพลที่ 1 รักษาพระองค์เพื่อต้องการเอกสารประวัติความเป็นมาของสถานีวิจัยเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ซึ่งทหารผู้รับสายโทรศัพท์ได้โอนสายไปยังพันตรีศาสตรา ศรีเพ็ญ จึงทำให้ผู้วิจัยได้สนทนากับพันตรีศาสตราถึงวัตถุประสงค์และความจำเป็นที่ต้องการเอกสารรวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย พันตรีศาสตราจึงแนะนำให้ทำจดหมายถึงพันโทชุมพล แก้วล้วน หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ดีท่านหนึ่ง ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำจดหมายแจ้งถึงความประสงค์และประเด็นคำถามนำไปส่งที่สถานีวิจัยโดยฝากไว้ที่พี่แหม่ม ฝ่ายประชาสัมพันธ์เป็นผู้ติดต่อประสานงานส่งจดหมายถึงพันตรีศาสตราและแจ้งให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าพันโทชุมพล แก้วล้วนมีความยินดีที่จะให้ผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้มีโอกาสเข้าพบและสัมภาษณ์พันโทชุมพล แก้วล้วน หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์สถานีวิจัยของพลที่ 1 รักษาพระองค์ เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545 ณ สถานีวิจัยของพลที่ 1 รักษาพระองค์ โดยได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากพันตรีศาสตรา ศรีเพ็ญและพี่แหม่มที่ช่วยเหลือและอนุเคราะห์ดำเนินการให้ทุกขั้นตอน จนทำให้ผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ถึงความเป็นมาและเป็นไปของการก่อให้เกิดสถานีวิจัยสำหรับศาสนาอิสลามและพุทธที่สถานีวิจัยของพลที่ 1 รักษาพระองค์ จากการสัมภาษณ์และพูดคุยกันนั้น ผู้วิจัยรู้สึกถึงความจำเป็นตนเองและอัยยาศัยอันดี ตลอดจนน้ำใจที่ได้รับจากพันโทชุมพล แก้วล้วนโดยตอบประเด็นคำถามทุกคำถามที่ต้องการทราบอย่างละเอียด

1.2 ผู้เข้าเวลาจากสถานีวิจัยของพลที่ 1 รักษาพระองค์ คือ

1.2.1 คุณบรรจง ไช้ะมณี ประธานมูลนิธิเพื่อคุณธรรม

คุณบรรจง ไช้ะมณี ผู้ก่อตั้งสถานีวิจัยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ เกิดเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2492 ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏจันทรเกษม ปริญญาโท คณะรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สำหรับนักบริหาร (M.P.A.) มหาวิทยาลัยศรีปทุม และปริญญาบัตร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันป้องกันประเทศ (วปรอ. 4111)

คุณบรรจงเคยรับราชการสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด ระดับ 2 ต่อมาได้รับราชการที่กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานพาณิชย์ 5 และในระหว่างที่ทำงานประจำนั้นคุณบรรจงได้เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ประกาศข่าวสถานีวิทยุกระจายเสียงของกรมการรักษาดินแดง (รอ. 738) และเคยเป็นผู้ดำเนินรายการ “ข่าวคนช่างคุย” วิทยุ รด. 738 มาก่อน

จากประสบการณ์การทำงานทำให้คุณบรรจงได้รับพระราชทานรางวัลเทพทองจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในฐานะใช้สื่อวิทยุพัฒนาคุณภาพชีวิตดีเด่น ปี 2540 ของสมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และประกาศเกียรติคุณจากสำนักงานจุฬาราชมนตรี (นายสวาสดี สุมาลยศักดิ์) ในฐานะบุคคลที่ได้ใช้สื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตทางวิทยุและโทรทัศน์ ปี 2542 รางวัลโล่ให้เกียรติคุณผู้ดำเนินรายการภาคมุสลิมที่มีคุณธรรม จากจุฬาราชมนตรี (นายประเสริฐ มะหะหมัด) ปี 2534

นอกจากประสบการณ์ทำงานในแวดวงสื่อมวลชนมุสลิมแล้วคุณบรรจงยังทำงานในด้านการเมืองดังนี้

พรรคกิจสังคม ปี 2524 - 2528

- คณะทำงานและพิธีกร สำนักฝึกอบรมวิศวกร์สังคม กรุงเทพ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ
- นักประชาสัมพันธ์เลือกตั้งกรุงเทพฯ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- โฆษกประชาสัมพันธ์ความเสี่ยงให้กับเขตอาจารย์หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช
- ผู้ช่วยกำกับเวทีการปราศรัย
- ผู้เขียนสโปตและอัดสโปตให้กับพรรคในการรณรงค์หาเสียง

พรรคพลังธรรม ปี 2528 - 2537

- สมาชิกสภากรุงเทพมหานครเขตบึงกุ่ม
- ผู้กำหนดจุดปราศรัยในกรุงเทพฯ ทั้งหมดสมัยพลตรีจำลอง ศรีเมือง ลงสมัครเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 1 และ 2

- กรรมการบริหารพรรคพลังธรรม
- โฆษกสภากรุงเทพฯ
- ประธานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสวัสดิการของกรุงเทพฯ
- คณะกรรมการพิจารณาผู้ที่จะขึ้นปราศรัย
- คณะทำงานวิศวกรรมการเมืองของพรรค
- ผู้ร่วมงานวางแผนทางการเมืองระดับสูงของพรรคและวางแผนประชาสัมพันธ์

ผู้วิจัยได้มีโอกาสพบคุณบรรจง ไช้ะมณี เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2544 โดยไม่ได้มีการนัดหมายกันล่วงหน้าแต่ประการใด ทั้งนี้ จากความตั้งใจครั้งแรกของผู้วิจัยที่เดินทางไปยังสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม ซึ่งสถานีวิทยุแห่งนี้ตั้งอยู่ในซอยตาดาวาน ถนนเลขที่ 28/2 หมู่ 9 ถนนประชาร่วมใจ เขตคลองสามวา กรุงเทพฯ เพื่อต้องการขอรับผังรายการของสถานีวิทยุฯ เพื่อนำมาศึกษารายการในเบื้องต้นก่อน โดยก่อนหน้านี้ผู้วิจัยได้ติดต่อไปยังสถานีวิทยุ ซึ่งเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุแจ้งตอบให้ผู้วิจัยเดินทางไปรับผังรายการด้วยตนเอง ไม่อนุญาตให้ส่งผังรายการให้กับบุคคลที่ไม่เคยพบกันหรือส่งทางโทรสารให้ได้ ผู้วิจัยจึงได้เดินทางไปยังสถานีวิทยุเพื่อขอรับผังรายการในวันเสาร์ที่ 28 เมษายน 2544 แต่เมื่อเดินทางไปถึงแล้วกลับไม่พบเจ้าหน้าที่ที่ผู้วิจัยเคยติดต่อไว้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ท่านอื่นซึ่งแจ้งผู้วิจัยว่าขณะนี้คุณบรรจงอยู่ที่สถานีวิทยุให้ผู้วิจัยพูดคุยแจ้งถึงรายละเอียดกับคุณบรรจงด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้วิจัยได้เข้าพบและพูดคุยกับคุณบรรจงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งคุณบรรจงก็ได้ความช่วยเหลืออย่างดี พร้อมกับเปิดโอกาสให้สัมภาษณ์ในวันนั้นด้วย ซึ่งการพูดคุยในวันดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในเบื้องต้น และได้รับการอนุเคราะห์ให้มอบผังรายการวิทยุเพื่อให้นำมาศึกษาถึง รายการต่าง ๆ

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ติดต่อคุณบรรจงอีกครั้งหนึ่งเพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ในประเด็นอื่น ๆ อย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ในวันที่ 13 มกราคม 2545 เวลา 09.00 น. ซึ่งในการพบกันครั้งนี้ ผู้วิจัยทราบว่าคุณบรรจงเพิ่งออกจากโรงพยาบาลเนื่องจากการโหมงานหนักและพักผ่อนไม่เพียงพอ แต่ทั้งนี้ คุณบรรจงก็ไม่ขัดข้องที่จะให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์แต่ประการใด นอกจากการได้รับความช่วยเหลืออย่างดีแล้ว ทุกครั้งที่ผู้วิจัยเดินทางไปเพื่อติดต่อขอข้อมูลหรือสัมภาษณ์บุคคลากร วิทยากร ท่านอื่น ๆ ภายในสถานีวิทยุคุณบรรจงก็จะให้การดูแลด้วยดีเสมอมา หากผู้วิจัยต้องการขอข้อมูล

ใด ๆ ที่คุณบรจจะเห็นสมควรว่าให้ได้คุณบรจจะสั่งการให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องจัดหาให้กับผู้วิจัย อย่างรีบด่วนโดยไม่ขัดข้องแต่ประการใด

1.2.2 คุณบุษบา เรื่องแสง (การะเกด แทนกิจการกุล)

คุณบุษบาจบการศึกษาระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต และธรรมะศึกษาชั้นเอกที่วัดปากน้ำ โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่าง ๆ มากมายดังนี้

- ประธานกรรมการมูลนิธิเรื่องแสงธรรม
- กรรมการผู้จัดการบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัด
- กรรมการบริหาร สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
- กรรมการอำนวยการสภาयวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
- กรรมการอำนวยการ สมาคมส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ
- กรรมการบริหาร ฝ่ายคฤหัสถ์ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย
- ผู้บริหารสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ เอเอ็ม 1350 กิโลเฮิร์ตซ์ และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์
- ผู้ดำเนินรายการ “กระจกเงาข่าวดัง” และรายการ “เสียงธรรมนำทาง”

นอกจากนี้คุณบุษบายังได้รับพระราชทานรางวัล “เทพทอง” ในฐานะบุคคลดีเด่นทางด้านวิทยุกระจายเสียงประจำปี 2543 และพระราชทานรางวัล “เสาเสมาธรรมจักร” สาขาสื่อมวลชนที่ส่งเสริมพระพุทธศาสนาประจำปี พ.ศ. 2545”

ผู้วิจัยได้สนทนาพูดคุยทางโทรศัพท์กับเจ้าหน้าที่ของบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัด เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2544 เพื่อขอเอกสารประกอบการทำวิจัยซึ่งเจ้าหน้าที่ท่านนั้นได้ให้ผู้วิจัยส่งจดหมายทางโทรสารและระบุถึงเอกสารที่ต้องการ เจ้าหน้าที่จะจัดเตรียมและส่งให้ทางไปรษณีย์ แต่เมื่อเวลาผ่านไปพอสมควรผู้วิจัยไม่ได้รับเอกสารแต่อย่างใดจากเจ้าหน้าที่ท่านนั้น จึงได้ติดต่อคุณครีรินทร์ซึ่งเป็นสามีและกรรมการบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัดเพื่อขอเอกสารที่จำเป็นต่อการทำ

วิจัยและนัดสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้พบกับคุณบุษราที่สถานีวิทย์และนัดคุณบุษราเพื่อสัมภาษณ์ที่สถานีวิทย์ของพลที่ 1 รักษาพระองค์ในครั้งแรก แต่ติดปัญหาบางประการคือคุณบุษราลืมนำได้นัดกับผู้วิจัยและติดธุระจึงขอเลื่อนการสัมภาษณ์ออกไป ต่อมาผู้วิจัยนัดคุณบุษราอีกครั้งในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 13.00 น. ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ยืนยันการสัมภาษณ์แต่คุณบุษราได้ลืมนัดอีกครั้ง แต่ในที่สุดคุณบุษราก็ได้ยินดีให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

1.3 กลุ่มวิทยากร ผู้วิจัยขอสัมภาษณ์วิทยากรของสถานีวิทย์ภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ ดังมีรายชื่อดังนี้

1.3.1 ดร. อนัส อมาตยกุล วิทยากรรายการคุยให้คิด

ดร. อนัส อมาตยกุล สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายจากโรงเรียนเซนต์จอห์น จากนั้นเดินทางไปศึกษาต่อระดับปริญญาตรีทางศาสนาอิสลาม และระดับปริญญาโท เอกภาษาและวรรณคดีอาหรับ ณ ประเทศอินเดีย เมื่อสำเร็จการศึกษาได้เดินทางกลับมาประเทศไทย และในช่วงแรกนั้นสอนหนังสืออยู่ที่มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์นในวิชาพื้นฐานปรัชญา ศาสนา และอารยธรรม เป็นเวลา 5 ปี จากนั้นได้ย้ายไปประจำการสอนที่มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา วิชาศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับ ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2545 ที่ผ่านมาผู้วิจัยไม่สามารถโทรศัพท์ติดต่อเพื่อนัด ดร.อนัสสัมภาษณ์ได้เนื่องจากผู้วิจัยได้รับแจ้งจากสถานีวิทย์ว่าในระหว่างกุมภาพันธ์นี้ ดร.อนัสได้เดินทางไปทำพิธีฮัจญ์ ณ นครมักกะ มีกำหนดเดินทางกลับกรุงเทพฯ ในช่วงต้นเดือนมีนาคม เมื่อถึงเดือนมีนาคมผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อดร.อนัสเพื่อขอสัมภาษณ์เกี่ยวกับรายการคุยให้คิด ในเบื้องต้นผู้วิจัยนัดดร. อนัสสัมภาษณ์ได้เรียบร้อยแล้ว แต่ก็ไม่สามารถสัมภาษณ์ได้ตามวันและเวลาที่นัดไว้ เนื่องจาก ดร. อนัสต้องพาครอบครัวเดินทางไปต่างจังหวัด ต่อมาผู้วิจัยจึงนัดดร.อนัสสัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่งโดยได้สัมภาษณ์ ดร. อนัส เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2545 เวลา 18.00 น. ณ มูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย ถนนรามคำแหง ในระหว่างการสัมภาษณ์นั้นเป็นช่วงเวลาที่ดร.อนัสต้องประกอบพิธีละหมาด ดร. อนัสได้กรุณาให้ผู้วิจัยได้เข้าสังเกตการละหมาดที่มูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย พร้อมทั้งอธิบายวิธีการละหมาดให้ผู้วิจัยได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

1.3.2 อาจารย์เกียรติ ท่วมประถม วิทยากรรายการด้วยรักและห่วงใย

อาจารย์ยะก๊ีบเป็นวิทยากรท่านแรกของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่น

คุณธรรมที่ผู้วิจัยโทรศัพท์นัดสัมภาษณ์ โดยอาจารย์ให้ความอนุเคราะห์และมีความยินดีร่วมมือให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 10.00 น. ณ ร้านฟาติมา ซอยสุขุมวิท 77 (ซอยพระโขนง) เมื่อผู้วิจัยเดินเข้าไปในร้านพบว่าในร้านประกอบไปด้วยชุดไทย ผ้าไหม ของชำร่วย ตัวอย่างการ์ดแต่งงาน และอื่น ๆ อีกมากมายที่เป็นเครื่องไทย

อาจารย์ยะก๊ีบเป็นชายสูงอายุที่อารมณ์ดีตลอดการให้ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์ โดยอาจารย์ยะก๊ีบเล่าให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าอาจารย์ได้รับการปลูกฝังด้านศาสนามาตั้งแต่เยาว์วัย คุณพ่อของอาจารย์เป็นอิหม่ามมัศยิดต้นสนที่คลองหลวง และได้สืบทอดตำแหน่งนี้ต่อจากคุณพ่อ โดยรับหน้าที่เป็นผู้บรรยายธรรมที่มัศยิดและคอเต็บที่มีการบรรยายธรรมทุกวันศุกร์ นอกจากนี้อาจารย์เคยดำรงตำแหน่งนายกสมาคมครูสัมพันธ์ โดยสมาคมฯ นี้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลการเรียนศาสนาของเยาวชนมุสลิมทั่วประเทศ อีกทั้งพิมพ์ตำรับตำราการเรียนศาสนา และจัดสอบให้กับเด็กเยาวชนมุสลิมที่มีการทดสอบกันปีละครั้งทั่วประเทศ

อาจารย์เกียรติหรืออาจารย์ยะก๊ีบ ท่วมประถม ถือว่าเป็นวิทยากรที่อยู่คู่กับมูลนิธิเพื่อคุณธรรมของคุณบรรจงมาตั้งแต่ก่อนเป็นสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมงมาจนถึงปัจจุบันรวมระยะเวลา 7 ปี และเป็นวิทยากรที่ผู้ฟังนิยมชมชอบติดตามรับฟังรายการเป็นอย่างมาก โดยวัดจากการที่มูลนิธิเพื่อคุณธรรมผลิตเทปที่อาจารย์ได้บรรยายก่อนหน้าแล้วนำออกจำหน่ายพบว่าผู้ฟังเป็นจำนวนมากสั่งซื้อเทปบรรยายของอาจารย์ อาจารย์ยะก๊ีบถือว่าเป็นวิทยากรอาวุโสของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและได้รับการยอมรับนับถือจากคุณบรรจงและวิทยากรท่านอื่น ๆ เปรียบเสมือนคุณพ่อ เดิมทีเดิยวันนั้นอาจารย์เดินทางไปบันทึกเสียงการบรรยายที่สถานีวิทยุด้วยตนเองแต่เมื่ออายุเพิ่มมากขึ้นทำให้ไม่สะดวกต่อการเดินทาง ทำให้ในขณะนี้อาจารย์ออกอากาศโดยใช้โทรศัพท์จากบ้านเข้าไปในรายการเพื่อบรรยายธรรมให้ผู้ฟังได้รับฟังกันเป็นประจำทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ นอกจากการเป็นวิทยากรรายการด้วยรักและห่วงใยแล้ว ยังเป็นวิทยากรรับเชิญบรรยายธรรมทุกวันอาทิตย์ที่สถานีวิทยุภาคมุสลิมจัดการบรรยายที่มูลนิธิเพื่อคุณธรรม โดยการทำงานวิทยากรนี้อาจารย์ยะก๊ีบไม่ขอรับค่าตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าคุณบรรจงจะเสนอให้อาจารย์ก็ตาม แต่อาจารย์ยะก๊ีบต้องการมีอิสระในการบรรยาย

1.3.3 อาจารย์อิบรอฮีม เดนต์ วิทยาการรายการคิดดีทำดี

ผู้วิจัยโทรศัพท์นัดอาจารย์อิบรอฮีมสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 13.00 น. ณ โรงเรียนมิฟตาฮุลอุลุมุดดีนียะห์ สุขุมวิท 55 (ทองหล่อ) โดยก่อนหน้านี้นายเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมได้ติดต่อโทรศัพท์นัดอาจารย์อิบรอฮีมให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ที่สถานีวิทยุในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2545 แต่อาจารย์ต้องเดินทางไปงานแต่งงานจึงไม่สะดวกให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ในวันดังกล่าว

อาจารย์อิบรอฮีมจบการศึกษาระดับมัธยมปลายสายสามัญ จากนั้นสอบชิงทุนไปเรียนต่อต่างประเทศที่มหาวิทยาลัยอัลอิสลามมียะ คณะนิติศาสตร์อิสลาม ณ นครมักกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยใช้เวลาในการศึกษาทั้งหมด 6 ปี ขณะนี้ทำงานเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่โรงเรียนมิฟตาฮุลอุลุมุดดีนียะห์ ในขณะเดียวกันเมื่อคุณบรรจงได้ชักชวนให้เป็นวิทยากรของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม อาจารย์ก็ไม่ปฏิเสธ เนื่องจากเล็งเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่ได้หมายความว่ารายการนี้จะได้ประโยชน์ต่อผู้นับถือศาสนาอิสลามเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงผู้นับถือศาสนาอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้คุณบรรจงยังตั้งชื่อรายการคิดดีทำดีและกำหนดเวลาการออกอากาศ

1.3.4 แพทย์หญิงจินตนา โยธาสมุทร วิทยาการรายการสุขภาพดียามเช้า

ผู้วิจัยติดต่อคุณหมอดนัดสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 14.00 น. ณ โรงเรียนอนุบาลซึ่งเป็นกิจการของครอบครัว โดยจะเริ่มเปิดดำเนินการวันที่ 11 มีนาคม 2545 โรงเรียนแห่งนี้ตั้งอยู่ที่ถนนจรัลสนิทวงศ์ ปัจจุบันนี้คุณหมอเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านโรคหัวใจ โดยเฉพาะและขณะนี้ได้เกษียณจากหน้าที่การงานแล้วแต่ยังคงมีตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาให้กับโรงพยาบาลบางโพเป็นประจำทุกวันอาทิตย์ และประจำที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตทุกวันจันทร์และโรงพยาบาลวชิระ

คุณหมอเริ่มเป็นวิทยากรให้กับมูลนิธิเพื่อคุณธรรมมาตั้งแต่ปี 2531 ด้วยการเดินทางบันทึกเทปรายการที่มูลนิธิในซอยรามคำแหง 53 แต่ในปัจจุบันใช้วิธีต่อสายโทรศัพท์เข้าไปที่สถานีวิทยุแล้วออกอากาศสด เมื่อคุณบรรจงพบคุณหมอจึงได้ขอให้คุณหมอเป็นวิทยากรรายการเกี่ยวกับสุขภาพให้กับมูลนิธิ โดยก่อนหน้านี้นายรายการของคุณหมอยังอยู่ในช่วงเวลาบ่าย แต่ไม่

สามารถออกอากาศรายการได้เป็นประจำ เนื่องจากคุณหมอบริการเป็นผู้บริหารของโรงพยาบาลจึงติดภาระกิจการทำงานเสมอ เมื่อรายการขาดบ่อย ๆ เข้า ผู้ฟังที่ติดตามฟังประจำรายการของคุณหมอบริการได้โทรศัพท์เข้ามายังมูลนิธิเสนอให้คุณหมอบริการเปลี่ยนเวลาการออกอากาศเป็นช่วงเวลาภาคเช้าเพื่อจะได้ติดตามรับฟังรายการ เมื่อผู้ฟังร้องขอมาจึงได้ติดต่อสอบถามคุณหมอบริการว่าจะเปลี่ยนการออกอากาศคุณหมอบริการจะเห็นชอบด้วยหรือไม่ ซึ่งคุณหมอบริการก็ยินดีเปลี่ยนเวลาจากเวลาภาคบ่ายมาเป็นเวลาภาคเช้า นอกจากนี้การเป็นวิทยากรแล้ว คุณหมอบริการยังได้เสนอให้คุณหมอบริการเขียนบทความสุขภาพเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ทางนิตยสารเพื่อคุณธรรมของมูลนิธิคุณธรรมเป็นประจำทุกเดือน คุณหมอบริการให้ความช่วยเหลืออย่างดี โดยไม่รับค่าตอบแทนใด ๆ เมื่อมูลนิธิใส่ซองค่าตอบแทนมาให้คุณหมอบริการจะส่งกลับให้มูลนิธิเพื่อบริจาคให้กับมูลนิธิเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน

1.3.5 อาจารย์ชิตติ๊ก มุสาหมัด ซะฮีด วิทยากรรายการฝากไว้ด้วยใจรัก รายการสะสางชีวิต รายการเจาะใจถึงใจ และรายการ 45 นาทีกับอาจารย์ชิตติ๊ก

ผู้วิจัยติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อขออนุญาตอาจารย์ชิตติ๊กสัมภาษณ์ แต่ในเบื้องต้นอาจารย์ขอตรวจตารางการบรรยายก่อนว่าจะสามารถให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ได้ในวันและเวลาใด ผู้วิจัยได้รับการติดต่อจากอาจารย์เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2545 ให้เข้าสัมภาษณ์อาจารย์ที่สถานีวิทยุเพื่อคุณธรรมเวลา 13.00 น. เมื่อผู้วิจัยเดินทางไปถึงสถานีวิทยุ อาจารย์ได้ขอตัวเพื่อทำละหมาดช่วงบ่ายก่อนที่จะให้สัมภาษณ์ ณ สำนักงานของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม

อาจารย์ชิตติ๊กจบมัธยมต้นที่โรงเรียนเทพลีลา จากนั้นสอบเข้าที่โรงเรียนเทคนิคช่างกล ซึ่งเป็นสิ่งที่อาจารย์มีความต้องการศึกษาต่อ แต่ติดปัญหาบางประการทำให้อาจารย์ผันมาเรียนด้านศาสนาที่คลองเคสิต หนองบอนแทน เมื่อศึกษาศาสนาประมาณ 4 ปี ก็ได้รับทุนการศึกษาไปศึกษาต่อ ณ ประเทศปากีสถาน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและสามารถสอบเทียบระดับปริญญาโท จากนั้นจึงได้เดินทางกลับมาประเทศไทย

เมื่อกลับมาตั้งใจว่าจะทำงานเป็นคุณครูที่โรงเรียนที่อาจารย์จบการศึกษาแต่ในขณะนั้นไม่มีอัตราว่าง อาจารย์จึงได้เข้าทำงานบริษัทนำเข้าส่งออกแห่งหนึ่งซึ่งเป็นงานที่มีรายได้ดีมากและได้รับการยอมรับในฝีมือการทำงาน แต่เมื่อโรงเรียนติดต่อมาให้เข้าสอนได้ อาจารย์จึงลาออกจากบริษัทและเริ่มสอนตั้งแต่นั้นมาจนกระทั่งเวลานี้เป็นเวลา 10 กว่าปีแล้วที่

อาจารย์สอนมา และในระหว่างที่สอนอยู่ในช่วงปีที่ 6 อาจารย์ได้เริ่มจับงานการเป็นวิทยากรทางรายการวิทยุ ได้แก่ รายการเสียงศาสนา รายการสองทางธรรม และรายการวิทยุเพื่อเด็กกำพร้า อาจารย์เข้ามาเป็นวิทยากรให้กับรายการวิทยุของคุณบรรจงในยุคบุกเบิกตั้งแต่มีรายการแค่ 2 ชั่วโมงเรื่อยมาตั้งแต่เมื่อครั้งที่มูลนิธิเพื่อคุณธรรมยังเป็นแค่เพียงทาวเฮ้าส์สองชั้นเท่านั้น นอกจากการเป็นวิทยากรแล้วอาจารย์ช่วยเหลือมูลนิธิในงานกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประจำ โดยช่วยดูแลด้านบัญชีการเงินเข้าออกรวมถึงงานอื่น ๆ ที่คุณบรรจงขอร้องให้ช่วยเหลือ

รายการที่อาจารย์ซิดดีกเป็นวิทยากรบางรายการ ได้แก่ รายการเจาะใจถึงใจ คุณบรรจงเป็นผู้ตั้งชื่อรายการให้ รวมถึงการแนะนำเนื้อหาในบางครั้งเพื่อให้ทันกับยุคสมัยหรือวันสำคัญทั้งทางศาสนาและสังคม ได้แก่ วันฮีดเล็ก วันฮีดใหญ่ วันวาเลนไทน์ วันขึ้นปีใหม่ โดยการเป็นวิทยากรที่สถานีวิทยุนี้ ทางมูลนิธิได้มอบค่าตอบแทนเพื่อเป็นค่ารถให้อาจารย์เดินทางมาบันทึกเทปที่สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม และรายการทั้งหมดยกเว้นรายการ 45 นาทีกับอาจารย์ ซิดดีกนั้นเป็นรายการที่อาจารย์เป็นวิทยากรคู่กับอาจารย์อับดุลวาเฮด หวังประโยชน์

1.3.6 อาจารย์อับดุลวาเฮด หวังประโยชน์ วิทยากรรายการฝากไว้ด้วยใจรัก, สะสางชีวิตและเจาะใจถึงใจ

ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อขอนัดอาจารย์อับดุลวาเฮดสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 17.00 น. ณ บ้านอาจารย์ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับห้างสรรพสินค้าซีคอนสแควร์ อาจารย์อับดุลวาเฮดอาศัยอยู่กับภรรยาพร้อมกับลูก ๆ ของอาจารย์ ในระหว่างที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์อยู่นั้นได้มีโทรศัพท์เข้ามาสอบถามถึงหลักศาสนากับอาจารย์อยู่เสมอ

อาจารย์จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะหะดีษ สาขาวิชาหะดีษ ณ เมืองการาจี ประเทศปากีสถาน มหาวิทยาลัยอุมม์อัลอิสลามยูนิเวอร์ซิตี ต่อจากนั้น ได้สอบเทียบหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับปริญญาโท คณะอิสลามศึกษา โดยใช้เวลาศึกษาทั้งสิ้น 6 ปี เมื่อเดินทางกลับมาแล้วก็เข้าได้เข้าสอนที่โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ตั้งแต่ปี 2537 และเป็นปีเดียวกันที่อาจารย์ได้รับการชักชวนจากคุณบรรจงให้เป็นวิทยากรให้กับสถานีวิทยุ และตลอดเวลาที่ผ่านมาอาจารย์เป็นวิทยากรจัดรายการคู่กับอาจารย์ซิดดีกมาตลอด รวมถึงช่วยเหลือกิจกรรมงานทุกอย่างภายใน

มูลนิธิเพื่อคุณธรรม ช่วยดูแลเงินบริจาค ดูแลร้าน คุปอง ภายในงาน วิทยากรบรรยายที่มูลนิธิและ คลอง 21

แต่ระยะเวลาที่อาจารย์ไม่สามารถไปบันทึกรายการร่วมกับอาจารย์ชิตี๊ดได้อย่าง เดิมเนื่องจากติดภาระกิจงานบรรยายที่อาจารย์รับไว้และความรู้สึกส่วนตัวที่อาจารย์มีต่อสถานีวิชญาภาคมุสลิมคลื่อนคุณธรรมทำให้อาจารย์ออกห่างจากสถานีวิชญาพอสมควร โดยอาจารย์ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า “ความตั้งใจเขาดีว่าจะให้เท่านั้นเท่านี้ (ค่าตอบแทน) ในความเป็นไปอำนวยความสะดวกนี้ได้อย่างที่ตั้งใจ บางครั้งก็มี กระทอนกระแท่น มีการปรับกันบ้าง ลดบ้าง ตอนท้ายที่สุด ส่วนใหญ่เป็นลด ก็เลยไม่ค่อยประทับใจ เขาจะจ่ายให้เรา เขาก็ไม่ได้ใส่ใจกับเราเท่าไร เนื่องจากเราด้อยอาวุโสก็ได้ เพราะบางคนอาวุโสเขามีเงิน บางคนมาพูดไม่เอาอะไรเลยแต่บริจาคให้มูลนิธิฯ ให้เกียรติคนนั้นมากกว่า เราเลยมีค่าน้อย ปากเขาก็บอกให้เกียรติ ถึงเวลาเราจะกลับบ้านค่ารถต้องไปเบิก ... พยายามทำตัวออกห่าง ทำในสิ่งที่เกิดประโยชน์ ไม่สร้างความลำบาก ... ถ้าหากเรามีพร้อม เราไม่เอาอะไรเลย ถ้าไม่ให้ก็ไม่มีอะไรแต่รับส่งสะดวก ไม่ให้ก็บอกเลยช่วยกันทำให้ชัดเจน นี่บอกว่าจะให้แล้วไม่ให้ ... อาจารย์เก่า ๆ ไม่ได้เข้าไปอัด แต่เอาเทปมาเปิดอีกครั้ง คนจำไม่ได้หรอก ผมรับงานข้างนอกมากกว่า สอนตรงโน้นบ้างตรงนี้บ้าง บางทีเขาก็ไม่ถามถึง เขาไม่ค่อยใส่ใจ แต่ก็บอกว่าให้งานมันยุบไป มันเกี่ยวกับรายได้ เคยวางรายการให้ผมออกสตรรายการหนึ่ง หยิบข่าวมาพูดออกวันต่อวันเอามาออก ... แต่ว่ายังไม่ทำให้งานผมตรงนี้หมดก่อน...” (อับดุลวาเฮดหวังประโยชน์, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2545)

1.3.7 มาสเซอร์ยาซีน มูตู วิทยากรรายการ X-Ray อิหม่ามในหัวใจ

ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าสัมภาษณ์มาสเซอร์ยาซีนได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของสถานีวิชญาแจ้งให้ทราบว่าอาจารย์ประสบอุบัติเหตุขณะเดินทางกลับจากเชียงใหม่ ทำให้ขณะนี้ อาจารย์เป็นอัมพฤกษ์ไม่สามารถสนทนาพูดคุยกับใครได้ ส่วนรายการที่ออกอากาศในขณะนี้ เป็นเทปเก่าที่อาจารย์ได้บันทึกไว้

1.3.8 อาจารย์ชากีริน บุญมาเลิศ ผู้ดำเนินรายการสุนนะห์มรดกอันล้ำ

ผู้วิจัยติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อขออนุญาตอาจารย์ชากีรินสัมภาษณ์ และผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ไปเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 9.40 น. ณ บริษัทของอาจารย์ที่รามคำแหง 101 อาจารย์ชากีรินสำเร็จการศึกษา ณ ประเทศอียิปต์ มหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร เน้นด้านศาสนา มหาวิทยาลัยแห่งนี้มีเป้าหมายให้ผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาและเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วกลับมาช่วยประเทศของตนให้เผยแพร่ศาสนาที่ได้ไปศึกษามา ซึ่งหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้วอาจารย์ได้ไปอยู่ประเทศอังกฤษเป็นเวลา 3 ปี จึงเดินทางกลับมาประเทศไทย เมื่อกลับมาอาจารย์ก็ได้เริ่มงานด้านศาสนามาตลอดจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ก่อนหน้าที่อาจารย์จะรับเป็นวิทยากรให้กับสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมอาจารย์ได้เคยใช้เวลาจากสถานีวิทยูเพื่อผลิตรายการด้วยตนเองถึง 3 ปี แต่ต่อมาเมื่อได้ทำรายการให้กับมูลนิธิดารุ้ลสลามแล้วก็ได้ยุติการออกอากาศรายการของตนเอง นอกจากการผลิตรายการวิทยุแล้ว อาจารย์ดำรงตำแหน่งกรรมการให้กับโรงเรียนศูนย์กลางอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิดฟาตุสบาลี และอนุกรรมการติดตามและประสานงานกิจการศาสนาอิสลามฝ่ายต่างประเทศของสำนักนายกรัฐมนตรี และที่ปรึกษาแนะนำรัฐบาลเกี่ยวกับศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ความสัมพันธ์กับประเทศมุสลิม

ทั้งนี้ อาจารย์ชากีรินรู้จักกับคุณบรรจงมาก่อนเมื่อสมัยช่วยงานอยู่ที่มูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย แต่ต่อมาคุณบรรจงมีปัญหาบางประการทำให้ต้องออกจากมูลนิธิเพื่อศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทยและเมื่อคุณบรรจงมีสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม 24 ชั่วโมง คุณบรรจงได้ติดต่ออาจารย์ชากีรินเป็นวิทยากรรายการทางสถานีวิทยู นอกจากการเป็นวิทยากรแล้วคุณบรรจงได้พยายามติดต่ออาจารย์ชากีรินเข้าร่วมเป็นหนึ่งในคณะกรรมการให้กับมูลนิธิเพื่อคุณธรรม แต่อาจารย์ได้ขอปฏิเสธไปเนื่องจากอาจารย์เป็นกรรมการอยู่หลายสถาบันแล้ว ทำให้ไม่มีเวลามากพอ อีกทั้งบางครั้งก็จำเป็นต้องเดินทางไปบรรยายศาสนาต่างจังหวัดด้วย

1.3.8 อาจารย์ตอยเย็บ โช๊ะมณี วิทยากรรายการทางรอดของมุอิมินและรายการสู่โลกในอดีต

ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อเพื่อขอนัดอาจารย์สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2545 ณ มูลนิธิเพื่อคุณธรรม เวลา 10.00 น. อาจารย์ได้เดินทางไปถึงก่อนที่ผู้วิจัยจะไปถึงที่มูลนิธิ เนื่องจากในวันเดียวกันนั้นอาจารย์ต้องขึ้นบรรยายที่มูลนิธิฯ ในงานกิจกรรมที่มูลนิธิจัดขึ้นเพื่อหาเงินซื้อรถพยาบาลคันใหม่ อาจารย์ตอยเย็บสำเร็จการศึกษาด้านภาษาอาหรับจากกรุงโคโร ประเทศอียิปต์ และอาจารย์มีความสามารถพูดได้ถึง 4 ภาษาคือภาษาอาหรับ ภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษามาลาเลย์ การที่อาจารย์เข้ามาช่วยเป็นวิทยากรให้กับสถานีวิจัยแห่งนี้ เนื่องจากต้องการช่วยเหลือคุณบรรจงที่เป็นญาติกัน (คุณพ่อของคุณบรรจงเป็นพี่คุณพ่อของ อาจารย์ตอยเย็บ) นอกจากการเป็นวิทยากรแล้วอาจารย์ตอยเย็บได้รับงานเขียนบทความตีพิมพ์ใน นิตยสารให้กับนิตยสารเพื่อคุณธรรมซึ่งเป็นนิตยสารของมูลนิธิเพื่อคุณธรรมด้วยและอาจารย์มีความต้องการเผยแพร่เรื่องราวศาสนาให้แก่คนรุ่นใหม่รวมถึงคนรุ่นเก่าที่ยังไม่เข้าใจศาสนา

1.3.10 อาจารย์ศรีสุณา อารียะห์ วิทยากรรายการข้อคิดจากนิตยสารเพื่อคุณธรรมและรายการสาระน่ารู้

อาจารย์ศรีสุณาเป็นหนึ่งในวิทยากรหญิงของสถานีวิจัยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมซึ่งรับผิดชอบรายการถึง 2 รายการด้วยกัน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อขอนัดอาจารย์สัมภาษณ์ในวันที่ 1 มีนาคม 2545 เวลา 11.00 น. ซึ่งอาจารย์ก็ไม่ชัดเจนแต่อย่างใด อาจารย์ขอให้ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์อาจารย์ได้ที่โรงแรมสุภาคินีตั้งอยู่ที่คูขวมินบุรี เมื่อผู้วิจัยเดินทางไปถึงแล้วยังไม่สามารถสัมภาษณ์อาจารย์ได้เนื่องจากอาจารย์เพิ่งเดินทางกลับจากต่างจังหวัดจึงยังไม่ได้มาที่โรงแรมสุภาคินี แต่เมื่อผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อไปอีกครั้ง อาจารย์ได้แจ้งให้ทราบว่าขอให้ออกไปรอที่โรงแรมสุภาคินีแต่จะเดินทางไปถึงสายกว่าที่นัดไว้ ผู้วิจัยจึงได้นั่งรอสักครู่และเมื่อเดินทางมาถึงแล้วอาจารย์ยังไม่ได้รับประทานอาหารเช้า ผู้วิจัยจึงแสดงความประสงค์ให้อาจารย์รับประทานอาหารเช้าก่อน ผู้วิจัยสามารถรออาจารย์ได้

อาจารย์ศรีสุณาสำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์บัณฑิต เอกภาษาอังกฤษ โทนาฏศิลป์ จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา (ในสมัยนั้น) หลังจากนั้นอาจารย์เข้ารับราชการเป็นเวลาถึง 27 ปีแต่ได้ขอเกษียณก่อนอายุเนื่องจากสุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง เมื่อคุณบรรจงได้ทราบว่าอาจารย์ศรีสุณาได้ลาออกจากข้าราชการจึงได้ชักชวนให้มาเป็นผู้ดำเนินรายการในวันเสาร์และอาทิตย์ตั้งแต่เวลา 17.00 น. ถึงเวลา 22.00 น. แต่อาจารย์พิจารณาแล้วสุขภาพของอาจารย์ไม่

อำนาจที่จะทำได้ จึงขอทำรายการหนึ่งรายการที่ให้อาจารย์ให้แง่คิดผสมคุณธรรม ซึ่งคุณบรรจงก็ตกลงให้อาจารย์ศรีสุณาเป็นวิทยากรรายการสาระน่ารู้ที่อาจารย์เป็นผู้รายการนี้ขึ้นมาเอง

เมื่อเป็นวิทยากรรายการสาระน่ารู้ได้ระยะหนึ่ง คุณบรรจงเห็นว่าอาจารย์ศรีสุณาเป็นผู้ทรงความรู้ จึงได้เสนอให้อาจารย์เป็นวิทยากรเพิ่มอีกหนึ่งรายการ คุณบรรจงได้แนะนำนิตยสารเพื่อคุณธรรมซึ่งเป็นนิตยสารของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม โดยเสนอให้อาจารย์นำเสนอบทความที่เขียนตีพิมพ์ในนิตยสารนำมาเล่าให้กับผู้ฟังที่ไม่มีโอกาสได้อ่านนิตยสารคุณธรรมได้รับทราบว่ามีนิตยสารเพื่อคุณธรรมมีบทความที่เป็นประโยชน์อย่างไรบ้าง อาจารย์ศรีสุณาก็ไม่ขัดข้องแต่ประการใด การเป็นวิทยากรทั้งสองรายการของอาจารย์ศรีสุณานั้นอาจารย์ไม่ขอรับค่าตอบแทน อาจารย์ทำให้ด้วยความตั้งใจที่ต้องการช่วยเหลือสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม ในขณะเดียวกันอาจารย์รับเชิญบรรยายตามงานต่าง ๆ และดำรงตำแหน่งกรรมการชุมชน ดูแลชุมชนเขตหนองจอก และประธานกลุ่มสตรีของเขตหนองจอก

1.3.11 อาจารย์มาลีก็ ดีเจริญ วิทยากรรายการหลักชีวิต

ผู้วิจัยต้องรอนจนกระทั่งถึงสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ 2545 จึงสามารถติดต่อกับอาจารย์มาลีก็ได้เนื่องจากอาจารย์เดินทางไปนครมักกะ ประกอบพิธีฮัจญ์ เมื่อทราบว่าอาจารย์เดินทางกลับมาแล้วจึงได้โทรศัพท์ติดต่ออาจารย์เพื่อขอนัดสัมภาษณ์ในวันที่ 27 มีนาคม 2545 เวลา 9.00 น. ณ บ้านของอาจารย์ซึ่งอยู่ในซอยสุขุมวิท 49 อาจารย์มาลีก็ได้เล่าให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายแล้ว คุณพ่อคุณแม่ของอาจารย์ต้องการให้อาจารย์เรียนทางด้านศาสนาต่อ ในระหว่างที่เรียนอาจารย์ได้รับทุนการศึกษาจากประเทศอียิปต์ กรุงไคโรที่มหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร คณะศึกษาศาสตร์ อาจารย์ได้ใช้ชีวิตศึกษาอยู่ที่นั่นเป็นเวลา 7 ปี เมื่อสำเร็จปริญญาตรีแล้วได้เดินทางกลับมาประเทศไทย และได้ทำงานเกี่ยวกับการนำเข้าและส่งออกกรมไปทำงานสังคม งานบรรยายต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน ในขณะเดียวกันอาจารย์ดำรงตำแหน่งกรรมการสมาคมสื่อสารมุสลิม สมาคมกอดี คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา กรรมการฝ่ายติดตามของสำนักนายกรัฐมนตรี รวมถึงรายการวิทยุอื่น ๆ อีก ได้แก่ สถานีวิทยุ ตชด. 576 ทอ.

อาจารย์มาลีก็ได้เข้ามาเป็นวิทยากร ณ สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมจากการรู้จักกับผู้ดำเนินรายการที่โทรศัพท์หาอาจารย์เพื่อให้อาจารย์บรรยายสดออกอากาศทางโทรศัพท์ ในช่วงแรกยังไม่มีการกำหนดเวลาที่แน่นอนตายตัวว่าสมควรจะเป็นเวลาใด จนกระทั่งได้รับการติดต่อให้ออกอากาศเป็นประจำในช่วงเช้าจนถึงปัจจุบันและตั้งชื่อรายการ “หลักชีวิต” ให้กับอาจารย์มาลีอีกด้วย โดยส่วนใหญ่แล้วอาจารย์มาลีก็ใช้วิธีการโทรศัพท์ออกอากาศสดเป็นประจำเนื่องจากไม่ค่อยมีเวลาเดินทางไปบันทึกเทปที่สถานีวิทยุ ถ้าหากมีความจำเป็นต้องเดินทางไปต่างจังหวัดอาจารย์จะให้โทรศัพท์ติดต่อไปยังสถานีวิทยุเพื่อขอให้บันทึกการทางโทรศัพท์แล้วนำออกอากาศในวันที่อาจารย์ไม่สามารถออกอากาศสดได้ แต่ทั้งนี้อาจารย์มาลีได้กล่าวกับผู้วิจัยว่า “... เรื่องที่ผมพูดทางสถานีตั้งให้ผมไม่ถนัดเลยกับชีวิตประจำวัน แต่เนื่องจากสิ่งที่ผมถนัดคือไปตรงกับวิทยากรท่านอื่น นั่นคืออาคีดะห์ ผมกลับมาก็พูดอาคีดะห์ตลอด ... เขาให้พูดหลักชีวิตเราต้องรับผิดชอบทำอะไรพูดในแนวนี้ แรก ๆ ก็ซัด ๆ ผื่น ๆ เหมือนกัน พยายามเปลี่ยนสไตล์เปลี่ยนแนวหมดเลย แต่พอพูดมาได้ระยะหนึ่งมันก็ชินไปเอง...” (มาลี ดีเจริญ, สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2545) การเป็นวิทยากรให้กับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมนั้น อาจารย์มาลีก็เคยได้รับค่าตอบแทนแต่อาจารย์ขอไม่รับ อาจารย์ต้องการทำเพื่อประโยชน์ให้แก่สังคม ถือว่าเป็นการสละเวลาเพื่อสังคม

1.3.12 อาจารย์วิศรุต เลาะวิถี วิทยากรรายการชุมทางการศึกษา

ผู้วิจัยติดต่ออาจารย์วิศรุตเพื่อขอนัดสัมภาษณ์เกี่ยวกับรายการที่อาจารย์เป็นวิทยากรอยู่ ในขั้นต้นอาจารย์วิศรุตขอให้ผู้วิจัยส่งประเด็นคำถามทางโทรสารให้อาจารย์ทราบถึงประเด็นที่ต้องการทราบคำตอบ ต่อมาผู้วิจัยจึงนัดอาจารย์สัมภาษณ์ในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 14.00 น. ณ โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจารย์ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ นอกจากนี้อาจารย์มีตำแหน่งอื่น ๆ ได้แก่ นายกสมาคมอิสลามศรีอยุธยา มูลนิธิ ผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักจุฬาราชมนตรี คณะกรรมการสมาคมสื่อสารมุสลิม รวมทั้งเขียนบทความตีพิมพ์ในนิตยสารเพื่อคุณธรรม นิตยสารอันนัส และหนังสือพิมพ์ทางนำ

อาจารย์วิศรุตสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และระดับปริญญาโทจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และขณะนี้กำลังศึกษาปริญญาเอกทางการศึกษาตามโครงการความร่วมมือระหว่างโครงการจัดการศึกษา

นานาชาติ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาและ Victoria University of Technology ประเทศออสเตรเลีย

รายการชมทางการศึกษานี้ อาจารย์เป็นผู้คิดชื่อรายการนี้ขึ้นมาและนำเสนอให้กับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม เนื่องจากคุณบรรจงได้แจ้งให้อาจารย์ทราบว่าคุณบรรจงต้องการรายการที่นำเสนอแนวคิดด้านความรู้ทางการศึกษาบ้าง โดยอาจารย์ออกอากาศสดผ่านทางโทรศัพท์หรือหากมีเวลาอาจารย์วิศรุตจะเดินทางไปบันทึกเทปที่สถานีวิทยุ สำหรับในการเป็นวิทยากรที่ทำให้กับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมนี้ อาจารย์ได้รับค่าตอบแทนเป็นค่ารถค่าน้ำมันรถบ้างในบางครั้ง นอกจากนี้อาจารย์เคยได้รับการเชิญชวนให้เข้าเป็นคณะกรรมการของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม แต่อาจารย์มีงานในหน้าที่ความรับผิดชอบมากแล้วและมีความต้องการเป็นนักวิชาการอิสระมากกว่าจึงปฏิเสธไม่ขอรับตำแหน่งคณะกรรมการมูลนิธิ

3.1.13 อาจารย์อัปดุลละห์ เราะห์เยาะ วิทยากรรายการชักชวนและป้อมปราม

ผู้วิจัยติดต่อทางโทรศัพท์ขออนุญาตอาจารย์สัมภาษณ์ที่บ้านของอาจารย์ ซึ่งอยู่บริเวณก่อนเลี้ยวเข้าถนนพัฒนาการ แต่เมื่อผู้วิจัยไปถึงแล้วปรากฏว่าอาจารย์เดินทางไปมัสยิดเนื่องจากในวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2545 เป็นวันฮัจญ์ของศาสนาอิสลาม แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากหลานสาวของอาจารย์เป็นผู้นำผู้วิจัยเดินทางตามไปที่มัสยิดเพื่อขอสัมภาษณ์ที่บ้านของญาติอาจารย์ที่อาศัยอยู่ใกล้ ๆ กับมัสยิด

อาจารย์ได้รับทุนการศึกษาด้านศาสนาจากมหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ จนกระทั่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรี และกลับมาสอนหนังสือที่โรงเรียนสอนศาสนาซึ่งทำการสอนเป็นภาษาอาหรับ อาจารย์ไม่เคยคิดว่าตนเองจะเข้ามาเป็นวิทยากรให้กับรายการวิทยุเนื่องจากมีงานสอนที่โรงเรียนเป็นงานหลักอยู่แล้ว แต่ต่อมาเพื่อนของอาจารย์ได้ชักชวนให้ช่วยจัดรายการวิทยุในช่วงเดือนรอมฎอน โดยการจัดรายการวิทยุของอาจารย์นั้นจะจัดคู่กับอาจารย์อาลี เสือสมิง จนกระทั่งพอมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในหมู่คนฟัง คุณบรรจงจึงได้ติดต่อขอให้อาจารย์เป็นวิทยากรในสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม อาจารย์เล็งเห็นว่าการสอนผ่านสถานีวิทยุจะช่วยขยายการสอนให้มีผู้ฟังเป็นจำนวนมาก จึงได้ตอบตกลงโดยร่วมจัดรายการคู่กับอาจารย์อาลี เสือสมิง ด้วยการเดินทางไปจัดรายการที่สถานีวิทยุซึ่งทางสถานีวิทยุมีค่าตอบแทน

เป็นค่าน้ำมันรถในการเดินทางให้อาจารย์ นอกจากนี้ อาจารย์เปิดอบรมผู้ใหญ่ที่มีสติทุกวันศุกร์ และอบรมที่มีสติในวันเสาร์และอาทิตย์ และประกอบกิจการส่วนตัวที่เปิดให้กับภรรยาของอาจารย์

3.1.14 อาจารย์อาลี เสือสมิง วิทยากรรายการชักชวนและป้อมปราม

ผู้วิจัยติดต่ออาจารย์อาลีทางโทรศัพท์เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 10.00 น. ณ บ้านของอาจารย์ซึ่งอยู่บนถนนพัฒนาการ รอบ ๆ บ้านอาจารย์เป็นสวนกล้วย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ให้คำตอบทุกประเด็นคำถามด้วยความเต็มใจพร้อมทั้งมอบเอกสารและแนะนำสถานที่ที่ผู้วิจัยจะสามารถค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมได้

อาจารย์อาลีสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและได้รับทุนการศึกษาไปศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร สาขาศาสนศาสตร์ กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ และได้รับอนุปริญญาโทจากสถาบันอิสลามขั้นสูง ประเทศอียิปต์ เมื่อเดินทางกลับมาแล้วเข้าสอนที่โรงเรียนสอนศาสนาซึ่งสอนเป็นภาษาอาหรับซึ่งเป็นโรงเรียนที่ได้รับการรับรองจากกลุ่มประเทศตะวันออกกลางในประเทศจอร์แดน ประเทศซาอุดีอาระเบีย และประเทศอื่น ๆ เด็กส่วนใหญ่เมื่อจบมาแล้วจะได้รับทุนการศึกษาไปเรียนต่อต่างประเทศตามทุนที่ได้รับมาไม่ว่าจะเป็นทุนจากมหาวิทยาลัยของซัดดัม ฮุสเซน ประเทศอิรัก ประเทศตูนิเซีย ประเทศมอร็อกโค นอกจากนี้อาจารย์ยังเป็นวิทยากรรับเชิญรายการมุสลิมสัมพันธ์ของสมาคมสื่อสารมุสลิม รายการระเบียบธรรมวันเสาร์และเสียงมัจญิด รายการมุสลิมอินโฟร์ และรายการที่นี้มีฟตะห์

อาจารย์ได้รับการชักชวนให้เข้ามาเป็นวิทยากรของสถานีวิทยุภาคมุสลิม คลื่นคุณธรรมพร้อม ๆ กับอาจารย์อับดุลเราะห์ ซึ่งอาจารย์เป็นผู้เสนอรายการเข้าไปยังสถานีวิทยุ เนื่องจากรายการชักชวนและป้อมปรามเป็นรายการที่อาจารย์ได้ผลิตที่สถานีวิทยุแห่งอื่นอยู่แล้ว แต่ทั้งนี้ช่วงเวลาในการออกอากาศนั้น คุณบรรจงเป็นผู้พิจารณาว่าจะให้รายการของอาจารย์ออกอากาศในช่วงเวลาใด ซึ่งอาจารย์เห็นว่าเป็นเวลาที่เหมาะสม

1.3.15 อาจารย์อาลี กองเบ็ง วิทยากรรายการเสียงจากมิสбаты

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอนัดอาจารย์อาลีสัมภาษณ์ แต่อาจารย์อาลีติดขัดไม่สะดวกที่จะให้เดินทางไปสัมภาษณ์ที่บ้านและที่ทำงานเนื่องจากภรรยาของอาจารย์ไม่อยู่ที่บ้านเป็นการไม่เหมาะสมหากผู้วิจัยจะเดินทางไปสัมภาษณ์ที่บ้าน ดังนั้น อาจารย์อาลีจึงเสนอให้ผู้วิจัยใช้การโทรศัพท์สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 10.00 น. อาจารย์ได้เล่าให้ผู้วิจัยทราบว่าอาจารย์ได้รับทุนการศึกษาไปเรียนต่อ ณ นครมะดีนะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เมื่อสำเร็จการศึกษากลับมาแล้วเข้ารับตำแหน่งสอนที่โรงเรียนมิสบาฮ์อัลอุลุมซึ่งเป็นโรงเรียนที่สอนเพื่อให้เด็กสอบชิงทุนไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ

อาจารย์เดินทางไปบันทึกเทปเพื่อออกอากาศที่สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าน้ำมันรถสำหรับการเดินทางไปสถานีวิทยุ แต่อาจารย์ไม่มีหน้าที่ความรับผิดชอบอื่นใดในมุสลิมเพื่อคุณธรรมนอกจากการเป็นวิทยากรเท่านั้น เนื่องจากอาจารย์ไม่มีเวลามากเพียงพอที่จะให้เวลาทำงานกับมุสลิมได้

3.1.16 อาจารย์นาอีม บุญมาเลิศ วิทยากรรายการอาทิตย์

ผู้วิจัยได้ติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อขอนัดอาจารย์นาอีมสัมภาษณ์ในวันที่ 1 มีนาคม 2545 เวลา 15.00 น. แต่เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถไปทันได้ตามเวลานัด จึงได้โทรศัพท์ขอเลื่อนวันและสัมภาษณ์ในวันที่ 3 มีนาคม 2545 เวลา 13.00 น. ซึ่งอาจารย์นาอีมก็ไม่ได้ขัดข้องแต่ประการใด ผู้วิจัยได้เดินทางไปสัมภาษณ์อาจารย์ที่บ้านซึ่งอยู่ที่ซอยรามคำแหง 99

อาจารย์นาอีมได้เดินทางไปศึกษาต่างประเทศตั้งแต่ระดับมัธยมปลายและได้รับทุนการศึกษาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านกฎหมายเปรียบเทียบจากประเทศคูเวต ซึ่งทุนนี้เป็นทุนที่ไม่มีการผูกมัดแต่อย่างไรแต่ขอให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษากลับมาถ่ายทอดศาสนาอิสลาม เสียสละเพื่อสังคมโดยไม่รับค่าตอบแทนใด ๆ เมื่ออาจารย์เดินทางกลับมาได้เข้าสอนหนังสือที่โรงเรียนศาสนวิทยา และเคยเป็นอาจารย์พิเศษสอนภาษาอาหรับให้กับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พร้อมกับการประกอบธุรกิจส่วนตัวด้วย สำหรับงานประจำในขณะ

นี้ของอาจารย์คือแผนกิจการสถานทูตเอมิเรตส์ ฝ่ายนโยบายการบริหารและการปกครอง โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบประสานงานระหว่างกระทรวงต่างประเทศ

อาจารย์นาอีมเริ่มเข้าสู่เป็นรับเชิญเป็นวิทยากรตั้งแต่สำเร็จการศึกษา กลับมาที่สถานีวิทยุ 1 ปณ. เอเอ็ม 1035 กิโลเมตร ในปัจจุบันอาจารย์ผลิตรายการที่สถานีวิทยุ 540 กิโลเมตรและเป็นวิทยากรให้กับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมจากการชักชวนของคุณบรรจง โดยตั้งแต่เป็นวิทยากรที่สถานีวิทยุแห่งนี้อาจารย์มีอิสระในการนำเสนอเนื้อหาอย่างเต็มที่

3.1.17 อาจารย์ฟาซัน หลังปูเต๊ะวิทยากรรายการการให้

ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อขอนัดอาจารย์ฟาซันสัมภาษณ์ครั้งแรกเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2545 เวลา 14.00 น. แต่ในวันดังกล่าวเมื่อผู้วิจัยได้โทรศัพท์เพื่อยืนยันการสัมภาษณ์ ผู้รับโทรศัพท์แจ้งว่าอาจารย์เดินทางไปทำธุระไม่ได้นำโทรศัพท์เคลื่อนที่ไปด้วย และจะกลับมาเวลาเย็น ผู้วิจัยจึงต้องติดต่อขอนัดอาจารย์ฟาซันอีกครั้งโดยสัมภาษณ์วันที่ 24 มีนาคม 2545 เวลา 11.00 น. ณ ร้านอามีนา ถนนพหลุฑูร์ ร้านนี้เป็นกิจการส่วนหนึ่งของอาจารย์

อาจารย์ฟาซันสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายจากโรงเรียนเซนต์คาเบรียล และเรียนต่อด้านศาสนาที่โรงเรียนมิฟตาค์ฮ์ อีก 6 ปี และได้สอบชิงทุนไปเรียนระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์และอักษรศาสตร์ ภาษาอาหรับ ที่มหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ อาจารย์อยู่ประเทศอียิปต์เกือบ 10 ปีจึงเดินทางกลับมาประเทศไทย

ในปัจจุบันอาจารย์ฟาซันเป็นอาจารย์พิเศษสอนที่โรงเรียนจิตรลดา ด้านศาสนาอิสลาม อาจารย์ใหญ่และอิหม่ามของโรงเรียนต้นสนฝ่ายวิชาการของมูลนิธิสันติชนและอนุกรรมการฝ่ายอิสลามต่างประเทศของนายกรัฐมนตรีกษัตริย์ ชินวัตร นอกจากนี้ยังเป็นผู้ดำเนินรายการวิทยุ อส. พระราชวังดุสิตซึ่งเป็นโครงการส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และรับเชิญเป็นวิทยากรให้กับงานบรรยายทางศาสนาอื่น ๆ อาจารย์ฟาซันเข้ามาเป็นผู้ดำเนินรายการที่สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมได้ระยะหนึ่งเท่านั้น โดยในช่วงที่เป็นวิทยากรนั้นอาจารย์เดินทางไปบันทึกรายการที่สถานีวิทยุ

1.3.18 ผช. อรรถสิทธิ์ ชื่นสงวน วิทยากรรายการกฎหมายต้องเป็นธรรม

ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่ออาจารย์เพื่อขอนัดสัมภาษณ์ในวันที่ 4 มีนาคม 2545 เวลา 18.00 น. แต่อาจารย์ติดธุระจึงต้องขอเลื่อนวันและเวลาการให้สัมภาษณ์มาในวันที่ 5 มีนาคม 2545 เวลา 18.00 น. ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา อาคารเอ็กซิม เมื่อผู้วิจัยเดินทางไปถึง อาจารย์อรรถสิทธิ์ได้สอบถามถึงการวิจัยและขอคุุ้บตรประชาชนและบัตรนัดติดของผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยก็ได้ชี้แจงข้อแต่ประการใด

อาจารย์อรรถสิทธิ์สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และระดับปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปัจจุบันอาจารย์ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา สอนหนังสือที่มหาวิทยาลัยมากกว่า 20 ปี อีกทั้งเคยปฏิบัติงานด้านเจ้าหน้าที่ความมั่นคง รวมถึงงานต่าง ๆ ทั้งนี้ อาจารย์เป็นผู้หนึ่งที่ร่วมกันก่อตั้งสมาคมนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และในช่วงเวลาต่อมาผู้ใหญ่ของสมาคมนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้ติดต่อไปยังสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเพื่อขอให้ทางสถานีวิทยุช่วยเหลือประชาสัมพันธ์ข่าวสารของสมาคมฯ หลังจากได้ประชุมร่วมกันระหว่างสมาคมฯ กับสถานีวิทยุแล้ว คุณบรรจงได้ตัดสินใจมอบเวลาให้ทางสมาคมฯ ผลิตรายการ 2 รายการด้วยกันคือรายการกฎหมายต้องเป็นธรรมและรายการกีฬา (ปัจจุบันนี้ยกเลิกรายการไปแล้ว) ถึงแม้ว่าอาจารย์อรรถสิทธิ์จะมีได้นับถือศาสนาอิสลามและเป็นวิทยากรเพียงท่านเดียวในสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมที่นับถือศาสนาพุทธแต่ก็อาสาเข้ารับหน้าที่เป็นวิทยากรบรรยายกฎหมายให้กับทางสถานีวิทยุในนามของสมาคมนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นเวลากว่า 3 ปีแล้ว

1.3.19 อาจารย์อรุณ บุญชม วิทยากรรายการสนทนารธรรม

ผู้วิจัยได้โทรศัพท์เพื่อขอนัดอาจารย์อรุณสัมภาษณ์ อาจารย์อรุณยินดีให้สัมภาษณ์ได้ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 12.30 น. ณ โรงเรียนมิพตาอุลอุลุมิดดีนีเยาะห์ สุขุมวิท 55 (ซอยทองหล่อ แยก 25) อาจารย์อรุณสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้านศาสนา จากมหาวิทยาลัยมะดีนะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย และจบคณะรัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปัจจุบันนอกจากการเป็นอาจารย์ที่โรงเรียนแล้ว อาจารย์อรุณยังดำรงตำแหน่งผู้ทรง

คุณวุฒิของสำนักจุฬาราชมนตรี และรองประธานคณะกรรมการติดตามและประสานงานศาสนาอิสลามของสำนักนายกรัฐมนตรี คุณบรรจงได้ติดต่อขอให้อาจารย์อรุณเข้าร่วมเป็นวิทยากรให้กับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม อาจารย์อรุณยินดีให้ความช่วยเหลือด้วยการนำเทปที่อาจารย์ได้ผลิตและออกอากาศทางสถานีวิทยุอื่น ๆ มอบให้กับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเพื่อนำมาเปิดถ่ายทอดให้กับพี่น้องมุสลิม โดยที่อาจารย์อรุณไม่ได้กำหนดเวลาของรายการว่าสมควรออกอากาศในเวลาใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคุณบรรจงและสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมจะเห็นสมควรว่าควรกระจายเสียงใดเวลาใด ซึ่งอาจารย์ก็เห็นว่ารายการที่ออกอากาศในขณะนี้เป็นเวลาที่เหมาะสม

1.3.20 อาจารย์อุสมา ดาราฉาย วิทยากรรายการสนทนาธรรม

อาจารย์อุสมาเป็นอาจารย์สอนที่โรงเรียนมิฟตาฮ์อัลอุลุมิดดีนียะห์ สุขุมวิท 55 (ซอยทองหล่อ แยก 25) ที่เดียวกับอาจารย์อรุณและอาจารย์อิบรอฮีม เมื่อผู้วิจัยทราบจึงได้ขออนุญาตอาจารย์อรุณเพื่อให้ผู้วิจัยนัดสัมภาษณ์ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2545 พร้อมกันทั้ง 3 ท่าน ณ โรงเรียนที่อาจารย์สอน

อาจารย์อุสมาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยอัลอัซฮัร กรุงไคโร ประเทศอียิปต์ เมื่อจบกลับมาได้เข้าทำงานเป็นอาจารย์สอนประจำ ณ โรงเรียนแห่งนี้ นอกจากการเป็นอาจารย์แล้ว อาจารย์อุสมาดำรงตำแหน่งกรรมการฝ่ายศาสนาและวัฒนธรรม คณะกรรมการสมาคมครูสัมพันธ์ สำหรับการเป็นวิทยากรนั้น อาจารย์อุสมาเป็นวิทยากรคู่กับอาจารย์อรุณในรายการสนทนาธรรมที่ไม่เพียงแต่ออกอากาศทางสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเท่านั้นแต่รวมถึงสถานีวิทยุอื่น ๆ อีกด้วย ทั้งนี้ อาจารย์อรุณและอาจารย์อุสมาได้เป็นวิทยากรคู่ร่วมกันมาเป็นเวลา 6 – 7 ปีแล้ว

1.3.21 อาจารย์มัรวาน สะมะอูน วิทยากรรายการเสียงจากมาตุภูมิอิสลาม

ผู้วิจัยพยายามติดต่ออาจารย์มัรวานหลายอาทิตย์แต่ไม่สามารถติดต่อได้ เมื่อผู้วิจัยเดินทางไปสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและได้ซักถามจากเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิว่าเบอร์โทรศัพท์ที่ผู้วิจัยทราบนี้ไม่สามารถติดต่ออาจารย์มัรวานได้ ผู้วิจัยสามารถติดต่อด้วย

เบอร์โทรศัพท์อื่นหรือไม่ เจ้าหน้าที่จึงได้ชี้แจงให้แก่ผู้วิจัยได้ทราบว่าเบอร์โทรศัพท์ที่ผู้วิจัยมีอยู่นั้น เป็นเบอร์โทรศัพท์ของมัสยิด ดังนั้น หากต้องการโทรศัพท์ติดต่ออาจารย์ให้ติดต่อในช่วง 12.00 ถึง 14.00 น. และ 15.00 – 18.00 น. เมื่อผู้วิจัยโทรศัพท์ไปตามเวลาดังกล่าวแล้วผู้วิจัยจึงได้มีโอกาสสนทนาทางโทรศัพท์กับอาจารย์ แต่ด้วยภาระกิจที่มากมายของอาจารย์จึงทำให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2545 เวลา 13.15 น. ณ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

อาจารย์มรวานเรียนศาสนาที่จังหวัดปัตตานี จังหวัดนครศรีธรรมราช และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และได้รับปริญญาโทกิตติมศักดิ์จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม สาขาการประชาสัมพันธ์ และอาจารย์เคยดำรงตำแหน่งวุฒิสมาชิก 2 สมัยและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหนึ่งสมัย โดยดูแลในด้านกรรมาธิการในด้านศาสนาและวัฒนธรรม กรรมาธิการด้านอื่น ๆ อาจารย์มรวานได้เล่าให้ผู้วิจัยทราบถึงงานที่เคยรับผิดชอบว่า “...มีโอกาสดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม และชี้แจงอภิปรายในที่ประชุมให้เห็นถึงความเป็นกลางและความเป็นธรรม ไม่ต้องการที่จะให้ความสำคัญแก่กลุ่มศาสนาใดศาสนาหนึ่ง ... ผมก็เสนอความเห็นว่ามันน่าจะกำหนดศาสนาประจำชาติเพราะเราปกครองไม่ใช่สาธารณรัฐ เราปกครองในรูปแบบของประชาธิปไตยโดยพระมหากษัตริย์เป็นประมุข...” (มรวาน สะมะฮูน, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2545)

นอกจากงานด้านการเมืองแล้วอาจารย์ได้รับเชิญเป็นวิทยากรตามสถานศึกษา โดยเฉพาะงานสอนศาสนาหรืองานบรรยายที่เกี่ยวกับเรื่องศาสนา สิ่งแวดล้อม การบริหารชุมชน ทั้งนี้อาจารย์ได้เข้าสู่วงการวิทยุมากกว่า 20 ปี มีทั้งการรับเชิญเป็นวิทยากรในรายการของเพื่อนรวมถึงการจัดรายการวิทยุที่สวนมิสกวันด้วยตนเอง อาจารย์มรวานได้รู้จักกับคุณบรรจงมาก่อนหน้านี้ตั้งแต่คุณบรรจงเริ่มเข้าสู่วงการวิทยุใหม่ ๆ

1.3.21 อาจารย์ยุชูป มิตรศิลป์ วิทยากรรายการหลักัดจวลี

ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อขอนัดอาจารย์สัมภาษณ์ 2 มีนาคม 2545 เวลา 14.00 น. ณ บ้านของอาจารย์ บริเวณถนนพัฒนาการ อาจารย์ยุชูปอยู่ในวัย 86 ปี ตัวสูงผอม ถึงแม้ร่างกายจะดูไม่ค่อยแข็งแรง แต่อาจารย์ก็เต็มใจและยินดีให้ผู้วิจัยเข้าพบและสัมภาษณ์

อาจารย์ยุชุปสอนหลักวิธีการออกเสียง แปลงเสียงตัวอักษรภาษาอาหรับ โดยการศึกษาจากตำรับตำราและมีโอกาสได้ศึกษาเพิ่มเติมกับอาจารย์ชาวต่างประเทศและสั่งสม ความรู้จนกระทั่งมีความเชี่ยวชาญการออกเสียงภาษาอาหรับได้ดีท่านหนึ่ง อาจารย์ได้รับการติดต่อจากคุณบรรจงให้เข้าบันทึกรายการเพื่อออกอากาศทางสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม โดยการเดินทางไปบันทึกเทปอาจารย์จะได้รับค่าตอบแทนเป็นค่ารถและค่าบรรยายจากมูลนิธิเพื่อคุณ ธรรมทุกครั้ง แต่ในปัจจุบันอาจารย์ยุชุปมิได้เดินทางไปบันทึกเทปออกอากาศแต่อย่างใด เนื่องจาก ทางสถานีวิทยุของดการบันทึก ถึงแม้ว่าความรู้ที่อาจารย์ต้องการนำเสนอจะยังไม่จบก็ตามที่

1.3.22 อาจารย์มุสต่อฟา อยู่เป็นสุข วิทยากรรายการสวรรค์ในบ้าน

ผู้วิจัยโทรศัพท์นัดอาจารย์มุสต่อฟาสัมภาษณ์ครั้งแรกเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2545 ณ บ้านของอาจารย์ บริเวณถนนศรีนครินทร์ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับห้างสรรพสินค้าซีคอนสแควร์ แต่เมื่อผู้วิจัยเดินทางไปถึงหน้าปากซอยบ้านอาจารย์ และโทรศัพท์เพื่อสอบถามทางเข้าบ้านของ อาจารย์ อาจารย์มุสต่อฟาได้แจ้งผู้วิจัยว่าอาจารย์ขอเลื่อนการสัมภาษณ์เนื่องจากเพิ่งเดินทางกลับ จากการบรรยายที่ต่างจังหวัดยังไม่ได้พักผ่อน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลื่อนการสัมภาษณ์มาเป็นวันที่ 3 มีนาคม 2545 เวลา 16.00 น.

อาจารย์มุสต่อฟาสำเร็จการศึกษาด้านสามัญทางสังคมวิทยา และด้าน อิสลามศึกษา และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทด้านวิชาหะดีษจากประเทศอินเดีย ขณะนี้ดูแลโรงเรียนศาสนูปถัมภ์ ซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินที่คุณพ่อของอาจารย์บริจาคให้ โดยเปิดการเรียนการสอนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแห่งนี้เปิดการเรียนการสอนฟรี ในขณะนี้อาจารย์มุสต่อ ฟาดำรงตำแหน่งเป็นผู้จัดการของโรงเรียน

1.3.23 อาจารย์บุคลอริน นาคนาวา วิทยากรรายการคุตบะห์

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอนัดอาจารย์บุคลอรินสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 13.15 น. ณ บ้านของอาจารย์ ซึ่งอยู่คู่วัดถนนมื่นบุรี อาจารย์บุคลอรินสำเร็จการ ศึกษาระดับมัธยมปลายจากเมืองไทย และได้ศึกษาต่อด้านนิติศาสตร์อิสลาม ณ นครมะดีนะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

อาจารย์ได้รับเชิญเป็นวิทยากรรายการกฎหมายอิสลามของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมจากการชักชวนของผู้ดำเนินรายการท่านหนึ่งที่รู้จักกัน เมื่อผู้ดำเนินรายการท่านนั้นได้ลาออกไปแล้ว อาจารย์จึงไม่ได้ไปบันทึกเทปออกอากาศต่อ แต่เมื่อมีผู้ฟังส่วนหนึ่งเรียกร้องให้มีการแปลคุตบะห์วันศุกร์ที่นครมะดีนะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย และอาจารย์ซาก็รินซึ่งเป็นวิทยากรรายการนี้มาก่อนติดภาระกิจการทำงานไม่สามารถทำรายการได้ ทางสถานีวิทยุจึงได้เชิญอาจารย์บุคคลอื่นเข้ามาช่วยเป็นวิทยากรรายการคุตบะห์ให้กับทางสถานีวิทยุอีกครั้ง เนื่องจากอาจารย์พักอาศัยอยู่ใกล้กับสถานีวิทยุการเดินทางเพื่อไปบันทึกเทปนั้นสะดวก ซึ่งทางมูลนิธิได้มอบค่าตอบแทนเป็นค่าน้ำมันรถเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้กับอาจารย์เมื่อเดินทางไปบันทึกเทปออกอากาศ

1.3.24 คุณอัยยูบ ศิลปวงศา วิทยากรรายการบ้านเมืองเรื่องของเรา

ผู้วิจัยได้ติดต่อทางโทรศัพท์สนทนากับคุณอัยยูบเพื่อขอสัมภาษณ์ แต่ทั้งนี้ คุณอัยยูบเห็นว่าถ้าหากผู้วิจัยจะเดินทางไปพบด้วยตนเองจะไม่สะดวกจึงขอให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณอัยยูบทางโทรศัพท์เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 14.00 น. คุณอัยยูบคลุกคลีอยู่ในแวดวงสื่อสารมวลชนมาตั้งแต่วัยเด็กจนกล่าวได้ว่าเป็นนักจัดรายการมืออาชีพท่านหนึ่ง ทั้งนี้คุณพ่อของคุณอัยยูบเป็นนักจัดรายการวิทยุและงานด้านโทรทัศน์ด้วย โดยคุณอัยยูบมีโอกาสทำงาน จัดรายการวิทยุเมื่ออายุได้เพียง 14 ปีเท่านั้น นอกจากนี้คุณอัยยูบเป็นวิทยากรรับเชิญพูดคุยในรายการบ้านเมืองเรื่องของเราทางสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมแล้ว คุณอัยยูบยังผลิตรายการวิทยุของตนเองที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 657 กิโลเฮิร์ตซ์ ชื่อรายการ “อรุณสวัสดิ์มุสลิม” เวลา 06.00 – 06.40 น.

1.3.25 อาจารย์อดุลย์ บุญมาเลิศ วิทยากรรายการอัลกุรอานธรรมบัญญัติแห่งชีวิต

ผู้วิจัยทราบจากเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมว่า อาจารย์อดุลย์ทำงานที่เดียวกับอาจารย์ซาก็ริน บุญมาเลิศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้โทรศัพท์นัดอาจารย์ซาก็รินสัมภาษณ์และแจ้งให้อาจารย์ซาก็รินทราบว่าผู้วิจัยขออนุญาตนัดอาจารย์อดุลย์สัมภาษณ์ในเดียวกันคือวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 เวลา 10.30 น. ณ บริษัทของอาจารย์ซาก็ริน

รามคำแหง 101 โดยที่ผู้วิจัยไม่ทราบมาก่อนว่าแท้จริงนั้น อาจารย์อดุลย์คือน้องชายของอาจารย์ชากีริน

อาจารย์อดุลย์ได้รับทุนและสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเคมี น้ำมัน จากประเทศคูเวต ขณะนี้สอนวิชาคอมพิวเตอร์ที่สถาบันเทคโนโลยีบางกะปิ และรับเชิญบรรยายศาสนาตามสถานที่ต่าง ๆ อาจารย์อดุลย์เริ่มทำงานในฐานะวิทยากรรายการวิทยุจากการที่อาจารย์ชากีรินผลิตรายการวิทยุของตนเองมาก่อน เมื่ออาจารย์ชากีรินไม่มีเวลาสำหรับการเป็นวิทยากรรายการอัลกุรอานธรรมนูญแห่งชีวิตได้จึงได้มอบหมายหน้าที่วิทยากรรายการนี้ให้กับอาจารย์อดุลย์

1.4 กลุ่มผู้ผลิตรายการ ผู้วิจัยขอสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ดังมีรายละเอียดดังนี้

1.4.1 มุลนิธิพุทธธรรม ผู้ผลิตรายการพุทธธรรมนำปัญญา

ผู้วิจัยได้รู้จักคุณงยุทธิ์ ธนะปุระ จากการแนะนำและได้เบอร์ติดต่อจาก อาจารย์ธเนศ อุ่นศิริ ผู้วิจัยได้พยายามติดต่อคุณงยุทธิ์ในระยะแรกแต่ไม่สามารถติดต่อได้แต่อย่างใด ทำได้แต่เพียงฝากข้อความไว้กับผู้รับสายเท่านั้น จนกระทั่งคุณงยุทธิ์ได้ติดต่อกลับมาเพื่อสอบถามถึงวัตถุประสงค์ของผู้วิจัยว่าต้องการข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใด เมื่อผู้วิจัยแจ้งรายละเอียดของการทำวิจัยให้คุณงยุทธิ์ได้ทราบ คุณงยุทธิ์จึงกรุณาให้ผู้วิจัยนัดวันและเวลาเพื่อเข้าสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์คุณงยุทธิ์เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2545 เวลา 10.00 น. ณ มูลนิธิพุทธธรรม เมื่อเดินทางไปถึงสถานที่นัดหมายแล้วพบว่านอกจากมูลนิธิพุทธธรรมที่เต็มไปด้วยหนังสือพุทธศาสนาที่วางจำหน่ายมากมายและสถานที่เดียวกันนี้ยังเป็นที่ตั้งของบริษัททับขวัญ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทสถาปนิกของคุณงยุทธิ์เอง แต่ต่อมาจากความที่ไม่เชื่อในเรื่องพระพุทธรูปศาสนาแต่อย่างใด ทั้งยังมองว่าผู้นับถือศาสนาเป็นผู้ที่โง่เขลา ไม่ทันยุคทันสมัย แต่เมื่อได้อ่านหนังสือพุทธธรรมแล้วทำให้เกิดความประหลาดใจแก่คุณงยุทธิ์เป็นอย่างมาก อีกทั้ง การทดสอบหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าด้วยตนเอง จนกระทั่งหันกลับมาให้ความสนใจพุทธศาสนา

และก่อตั้งมูลนิธิพุทธธรรมนี้ขึ้นมา ไม่เพียงแต่จัดพิมพ์หนังสือของท่าน ป.อ.ปยุตโตเท่านั้น คุณยัง
 ยุทธ์ยังมีกิจกรรมด้านศาสนาอื่น ๆ อีกมากมาย

มูลนิธิพุทธธรรมก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2530 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่
 พระสัทธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้แพร่หลายออกไปในวงกว้างในรูปแบบต่าง ๆ กันมูลนิธิ
 พุทธธรรม เล็งเห็นว่า “ธรรม” อันเป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น แสดงถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้น
 ตามธรรมชาติ ช่วยให้มนุษย์เข้าถึงสัจธรรม เข้าใจความเป็นไปของชีวิตและสามารถนำเอาหลัก
 ธรรมมาแก้ปัญหาชีวิตของตนเองได้ พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งการศีกาและการปฏิบัติซึ่ง
 ช่วยสร้างความเจริญและประโยชน์สุขให้แก่ชีวิตมนุษย์ทำให้มนุษย์อยู่ในโลกด้วยความสุขสงบ
 สันติ ไม่ว่าจะผ่านทางด้านส่วนบุคคลหรือสังคมโดยรวม “ธรรม” ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าค้นพบนั้น
 มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์และชาวโลกอย่างยิ่งดังที่มีพุทธพจน์ตรัสไว้ว่าสพพทานํ ธรรมทานํ
 ชินาติ การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

1.4.2 พระพิสาสพัฒนาท (หลวงพ่อดาว) ผู้ผลิตรายการเจริญธรรม

พระพิสาสพัฒนาท บรรพชาเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2510 ณ วัดบ้าน
 หนองแปน อำเภอท่งไทร จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีพระอุปัชฌาย์คือพระราชธรรมานุวัตร (อ่อน
 จกกรมโม) วัดพระธานียม จังหวัดกาฬสินธุ์ อุปสมบทเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2516 วัดปฐมวนาราม
 ราชวรวิหาร กรุงเทพฯ พระอุปัชฌาย์คือพระพรหมมุนีหรือสมเด็จพะมหาวิรวงศ์ (วิน ธรรมสาร
 ป.ธ. 9) วัดราชราชนัดดาราม อำเภอดุสิต กรุงเทพฯ พระพิสาสพัฒนาทสอบได้ ป.ธ. 3
 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (สันสกฤต – ฮินดี) จากมหาวิทยาลัยสันสกฤต เมือง
 พาราณสี ประเทศอินเดีย และได้รับปริญญาตรีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมวิทยา – มานุษย
 วิทยา จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อ พ.ศ. 2534

หลวงพ่อดาวพิสาสบรรยายธรรมมากกว่า 10 ปีทั้งทางสถานีวิทยุโทรทัศน์และ
 วิทยุกระจายเสียงทั้งภาคกลางวันและกลางคืนคือสถานีวิทยุ ว.พ.ท. เอเอ็ม 962 กิโลเฮิร์ตซ์ สถานี
 วิทยุ กรป. กลาง เอเอ็ม 1521 กิโลเฮิร์ตซ์ สถานีวิทยุ 1 ป.ณ. เอเอ็ม 1068 กิโลเฮิร์ตซ์ สถานีวิทยุ
 อ.ส.ม.ท. กาฬสินธุ์ เอฟเอ็ม 92 เมกกะเฮิร์ตซ์ สถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ เอฟเอ็ม 100.5

เมกกะเฮิร์ทซ์ สถานีวิทยุ สถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. เอเอ็ม 1464 กิโลเฮิร์ทซ์ สถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ เอเอ็ม 1350 กิโลเฮิร์ทซ์ และสถานีวิทยุ อ.ส. สำนักพระราชวัง เอเอ็ม 1332 กิโลเฮิร์ทซ์

ผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์หลวงพ่อดาวรเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 8.30 น. ณ วัดปฐมวณารามราชวรวิหาร จากการสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบว่าการนำเทปบรรยายธรรมของหลวงพ่อดอกอากาศทางสถานีวิทยุต่าง ๆ นั้นจะมีฝ่ายที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลและจัดหาสถานีวิทยุที่เหมาะสมให้จากนั้นทางผู้ที่มีรับผิดชอบแจ้งให้หลวงพ่อได้ทราบต่อไปถึงสถานีวิทยุที่นำเทปบรรยายออกอากาศ

1.4.3 อาจารย์บรรเจิด สังข์สวน ผู้ผลิตรายการโลกสวยด้วยศีลธรรม รายการเสียงธรรมจากมณเฑียร รายการแสงสว่างกลางถ้ำมืดและรายการตลาดข่าวเคล้าข้อคิด

เมื่ออาจารย์บรรเจิดจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ตัดสินใจบวชหลังจากนั้นต้องสึกออกมาเนื่องจากคุณพ่อของอาจารย์เสียชีวิต และคุณแม่ทำงานเพียงลำพังและมีน้องที่กำลังอยู่ในวัยเรียนจึงตัดสินใจลาทางธรรม ถึงกระนั้น ระหว่างที่บวชเรียนอาจารย์บรรเจิดก็ได้ศึกษาและปฏิบัติด้วยจนกระทั่งจบนักธรรมเอก และได้รับการชักชวนให้เข้ามาช่วยอาจารย์สุภากร เกิดรัตน์ผลิตรายการ “ตลาดข่าวเคล้าข้อคิด” ที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 963 กิโลเฮิร์ทซ์ จากความรู้ที่ได้สั่งสมมาทำให้อาจารย์บรรเจิดเคยดำรงตำแหน่งอนุศาสนาจารย์ของกลุ่มบริษัท ว่องวานิช อีกทั้งงานบรรยายธรรมตามสถานที่ต่าง ๆ

ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่ออาจารย์บรรเจิดเพื่อขอสัมภาษณ์ในครั้งแรกนั้นผู้วิจัยจะเดินทางไปสัมภาษณ์ที่บ้านของอาจารย์ แต่ไม่สามารถเดินทางไปได้ ผู้วิจัยจึงโทรศัพท์เลื่อนนัดและขอนัดสัมภาษณ์อีกครั้ง อาจารย์บรรเจิดจึงแนะนำให้ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ที่ชมรมพระเครื่องมณเฑียร ถนนสุริยวงศ์ เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 11.00 น. โดยระหว่างการสัมภาษณ์อาจารย์บรรเจิดตอบทุกประเด็นคำถามอย่างละเอียดและช่วยเหลือให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ทุนผลิตรายการวิทยุก่อนแรกและผู้สนับสนุนรายการวิทยุที่อาจารย์ผลิต

1.4.4 อาจารย์สมพร โมลีวรรณ ผู้ผลิตรายการรู้แจ้งเย็นใจ

อาจารย์สมพร ดำรงตำแหน่งรองกรรมการผู้จัดการบริษัท เร็ล เอสเตท เน็ตเวิร์ค จำกัดซึ่งเป็นบริษัทในเครือของห้างขายยาอังกฤษตรางู ดูแลงานด้านไอที งานสตูดิโอ ทำวิดีโอฟรีเซนเตชั่น กราฟฟิก ดีไซน์ โปรแกรมเมอร์ และห้องบันทึกเสียง และดำรงตำแหน่งผู้จัดการอาคารว่องวานิชคอมเพล็กซ์ดูแลในส่วนของกองการบริหารอาคาร ก่อนหน้าที่อาจารย์สมพรเป็นผู้ผลิตรายการรู้แจ้งเย็นใจเช่นในปัจจุบันนี้ อาจารย์สมพรเคยช่วยผลิตรายการแสงธรรมร่วมกับยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย จนกระทั่งมีความคิดต้องการผลิตรายการวิทยุของตนเองจึงติดต่อขอให้บริษัท ห้างขายยาอังกฤษ (ตรางู) จำกัด สนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับค่าเช่าและผลิตรายการ จากนั้นได้ขอความช่วยเหลือจากอาจารย์บรรเจิดซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งอนุศาสตราจารย์ของกลุ่มบริษัทว่องวานิชให้ช่วยคิดรูปแบบรายการ ผลิตและดำเนินรายการรู้แจ้งเย็นใจอยู่ระยะหนึ่ง เมื่ออาจารย์สมพรเรียนรู้งานการผลิตรายการมีความเชี่ยวชาญและชำนาญแล้วอาจารย์บรรเจิดจึงถอนตัวออกมาจากรายการ

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอเบอร์โทรศัพท์รายการรู้แจ้งเย็นใจจากทางสถานีวิทยุ กองพลที่ 1 รักษาพระองค์ จากนั้นผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อขอนัดสัมภาษณ์อาจารย์สมพรด้วยความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากพี่หยกในการนัดวัน เวลาสัมภาษณ์ และอนุเคราะห์ส่งโทรสารแผนที่บริษัท เรล เอสเตท เน็ตเวิร์ค จำกัดให้แก่ผู้วิจัย จนทำให้ผู้วิจัยสามารถนัดอาจารย์สัมภาษณ์ได้ เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2545 เวลา 13.00 น. ณ ห้องบันทึกเสียงเอส ซี สตูดิโอ บริษัท เรล เอสเตท เน็ตเวิร์ค จำกัด ห้องบันทึกเสียงแห่งนี้นับว่าเป็นห้องบันทึกเสียงที่ทันสมัยและมีอุปกรณ์ เครื่องมือมากที่สุดแห่งหนึ่ง ห้องบันทึกเสียงนี้ บริษัทฯ เปิดให้บริการทั้งบุคคลธรรมดาและโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระภิกษุสงฆ์ที่มาใช้บริการบันทึกเสียงกันที่นี่เป็นประจำ ประกอบกับค่าบริการห้องบันทึกที่มีราคาไม่แพง และไม่หวังกำไรมากเกินไปนัก จึงเป็นที่นิยมสำหรับนักจัดรายการ

1.4.5 พระมหาอินตา สีสั่งวโร ผู้ผลิตรายการทางสุขใจ

พระมหาอินตา จำวัดอยู่ที่วัดมหาพฤฒาราม ถนนสีพระยา พระมหาอินตา จบการศึกษาทางธรรมระดับนักธรรมเอกและเป็นมหาเปรียญ โดยตัดสินใจเลือกทำงานทางด้านถ่ายทอดและเผยแพร่งานศาสนาเพราะเล็งเห็นว่าถ้าอยู่ทางธรรมน่าจะทำประโยชน์ให้กับสังคมได้

มากกว่าทางโลก ถึงแม้ว่าในสมัยก่อนนั้นผู้ที่สำเร็จระดับนักธรรมเอกจะสามารถทำงานรับราชการเป็นตำรวจได้ทันทีก็ตาม แต่ท้ายที่สุดพระมหาอินตาเลือกที่จะใช้ชีวิตครองจีวรต่อไป

ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อเพื่อขออนุญาตพระมหาอินตาสัมภาษณ์ ณ วัดมหาพฤฒาราม ในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 13.00 น. พระมหาอินตาอยู่ในวัยสูงอายุแล้ว สุขภาพร่างกายไม่ค่อยแข็งแรง อีกทั้ง พระมหาอินตาในขณะนี้อาพาธเป็นโรคหัวใจ แต่ถึงกระนั้น พระมหาอินตาได้ให้ผู้วิจัยสอบถามเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ โดยพระมหาอินตาได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า พระมหาอินตาเริ่มจัดรายการวิทยุมาตั้งแต่ปี 2507 ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีพระนักจัดรายการวิทยุมากมายอย่างเช่นในปัจจุบัน พระมหาอินตาเริ่มจัดรายการวิทยุที่กรมการรักษาดินแดง สถานีวิทยุ ทอ. 01 มินบุรี และสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ขณะนี้เนื่องจากอาการอาพาธของพระมหาอินตาทำให้หลวงพ่อดำต้องงดออกอากาศรายการทางสถานีวิทยุอื่น ๆ คงเหลือไว้แต่เพียงสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ เพราะต้องนำเงินส่วนหนึ่งเก็บไว้รักษาอาการอาพาธ

1.4.6 คุณสนธิชัย ทวีโชติทรัพย์สิน ผู้ผลิตรายการแสงธรรมเพื่อชีวิต

คุณสนธิชัย ให้ความสนใจศึกษาพระพุทธศาสนามาตั้งแต่อายุในวัยเด็ก และต้องการนำความรู้ที่ได้ศึกษาถ่ายทอดเผยแพร่ให้กับผู้อื่น จึงเริ่มเขียนบทความเกี่ยวกับศาสนา ส่งให้แก่นิตยสารธรรมะต่าง ๆ ในช่วงแรกยังไม่มียอดเล่มใดตีพิมพ์บทความของคุณสนธิชัย จนกระทั่งนิตยสารเรื่องชีวิตจริง ตีพิมพ์บทความของคุณสนธิชัย จากนั้นมาก็มีย่านหลายท่าน เขียนจดหมายมาขอหนังสือที่คุณสนธิชัยชื่อมาเพื่อแจกฟรีให้กับผู้ที่เขียนจดหมายขอมาและให้คำปรึกษาในเรื่องต่าง ๆ ที่คุณสนธิชัยสามารถจะให้คำปรึกษาได้ จนกระทั่งได้มีโอกาสผลิตรายการวิทยุร่วมกับคุณสุพจน์ รัศมีสวนสรว้อยที่รู้จักกันผ่านทางหนังสือพิมพ์เดลินิวส์

ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อขออนุญาตคุณสนธิชัยสัมภาษณ์แต่เนื่องจากผู้วิจัยติดขัดปัญหาบางประการทำให้ไม่สามารถไปตามวันและเวลาที่นัดไว้ในครั้งแรกได้ อย่างไรก็ตาม คุณสนธิชัยได้ส่งโทรสารสอบถามผู้วิจัยในเวลาต่อมาว่าผู้วิจัยมีความต้องการสัมภาษณ์คุณสนธิชัยอีกหรือไม่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นัดและเวลาสัมภาษณ์คุณสนธิชัย เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 8.30 น. ณ ร้านประดับยนต์ สุขุมวิท 99 ซึ่งเป็นกิจการของคุณสนธิชัยเอง ในระหว่างการ

สัมภาษณ์ได้มีผู้ฟังบางท่านโทรศัพท์เข้ามาหาคุณสนธิชัยเพื่อปรึกษาปัญหาในการดำรงชีวิตของเขา

1.4.7 พระมหาสุรัฐพงษ์ โพธิ์รังษี ผู้ผลิตรายการบารมีธรรมทาน

พระมหาสุรัฐพงษ์ จำวัดอยู่ที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ คณะ 17 ผู้วิจัยโทรศัพท์นัดสัมภาษณ์พระมหาสุรัฐพงษ์เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 16.00 น. ณ วัดมหาธาตุฯ พระมหาสุรัฐพงษ์ได้รับแรงบันดาลใจในการทำงานเพื่อเผยแพร่และถ่ายทอดพระพุทธศาสนาจากการอ่านงานเขียนของท่านพุทธทาสภิกขุ นอกจากนี้พระมหาสุรัฐพงษ์ยังมีภาระกิจพัฒนาต่างจังหวัด เปิดสำนักปฏิบัติธรรม และจัดทำโครงการในต่างจังหวัดอีกมากมาย

พระมหาสุรัฐพงษ์ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังถึงสถานีวิถุสำหรับพุทธศาสนาว่า “... เราเคยปรารภกันมา พระผู้ใหญ่อยุ่พูด ความจริงน่าจะมีคลื่นพระพุทศาสนาโดยตรง ก็มีเอกชนเข้ามาก็ตรงประเด็นกับความคิด ยังไม่สอดคล้องกับความคิดที่อาตมาคิดกันไว้ ความจริงแล้วมีปัญหาอุปสรรคหลาย ๆ ด้าน ... งานการให้บริการความรู้เพื่อสันติสุขของมวลชน ควรจะได้รับการอำนวยความสะดวกจากภาครัฐ โดยที่พระไม่ต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องการเงิน วิธีการกับหลักการมันขัดแย้งกันอยู่...” (พระมหาสุรัฐพงษ์, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2545)

1.4.8 พระมหาบุญช่วย ปัญญาวิโร ผู้ผลิตรายการธรรมะคลายทุกข์

พระมหาบุญช่วย จำวัดอยู่ที่วัดบางยี่ขัน พระมหาบุญช่วยสำเร็จนักธรรมเอก เปรียญธรรม 4 และอภิธรรมบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำหรับงานการผลิตรายการวิทยุ นั้น พระมหาบุญช่วยเคยผลิตรายการให้กับ จส. 1 กรมการสื่อสารแห่งประเทศไทย วิทยุการศึกษาที่เทคโนโลยีวิทยุการศึกษานอกโรงเรียน หน้าโรงพยาบาลสงฆ์ รายการธรรมะที่ 02 ลพบุรี ในขณะนี้เหลือผลิตรายการ 2 สถานีวิทยุคือสถานีวิทยุเอเอ็ม 963 กิโลเฮิร์ตซ์ และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ นอกจากการผลิตรายการวิทยุแล้ว พระมหาบุญช่วยยังทำการสอนพระอภิธรรมมากกว่า 20 ปีที่วัดมหาธาตุฯ

ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อเพื่อขออนัดวันและเวลาสัมภาษณ์พระมหาบุญช่วย เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 13.30 น. ณ วัดบางยี่ขัน โดยในระหว่างการพูดคุยนั้นพระมหาบุญช่วยกับลูกศิษย์ช่วยกันเปิดของจดหมายที่ญาติโยมส่งปัจจัยมาช่วยค่าสถานีวิทย์ และมีญาติโยมมารอเพื่อที่จะร่วมทำบุญกับพระมหาบุญช่วย

1.4.9 พระอาจารย์สุโข กตปุญโญ ผู้ผลิตรายการอนุภาพธรรมะรัตนะ

พระอาจารย์สุโข จำวัดอยู่ที่สำนักปฏิบัติธรรมแก้วมณีธรรมโชติ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พระอาจารย์สำเร็จนักรธรรมเอก พระอาจารย์เพ็งมาจำวัดอยู่ที่สำนักปฏิบัตินี้เพียง 3 พรรษาเท่านั้น โดยสำนักปฏิบัติธรรมนี้เป็นเพียงที่พักสงฆ์เท่านั้น ยังไม่พร้อมที่จะเปิดให้ญาติโยม หรือจัดพิธีอุปสมบทได้ พระอาจารย์ให้ความสนใจเริ่มเทศนาสั่งสอนทางสถานีวิทย์มาตั้งแต่ปี 2527

ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อเพื่อขออนัดพระอาจารย์สัมภาษณ์ผ่านทางชมราวาสท่านหนึ่ง และเดินทางไปจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อสัมภาษณ์พระอาจารย์เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 11.30 น. การสัมภาษณ์ครั้งนี้พระอาจารย์ขอให้ผู้วิจัยใช้วิธีการจดบันทึกแทนการบันทึกเทป และเมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์พระอาจารย์ได้มอบเทปธรรมะที่พระอาจารย์ได้เทศนาไว้จำนวน 5 ม้วน และซีดีธรรมะ 2 แผ่น

1.4.10 คุณกาญจนา กรัณยประเสริฐ ผู้ดำเนินรายการแสงธรรม

คุณกาญจนาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการของยุวพุทธิกสมาคมนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งเป็นการทำงานในลักษณะของอาสาสมัคร สำหรับงานประจำของคุณกาญจนาคือบริษัท ประรณนา โปรดักชั่น จำกัด ตำแหน่งผู้จัดการทั่วไป และก่อนที่คุณกาญจนาคือจะเข้ามาเป็นผู้ดำเนินรายการแสงธรรมนั้น เมื่อ 2-3 ปี ก่อนได้อ่านหนังสือสัตว์อ้อมเป็นไปตามกรรมแล้วต้องการนำมาผ่านให้คนทั่วไปได้รับรู้ จึงได้ร่วมกับเพื่อนขอความอนุเคราะห์ทางสถานีวิทย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ขอเวลาเพื่อจัดรายการสายธารธรรมแต่หลังจากนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงการเวลาการออกอากาศซึ่งคุณกาญจนาคือไม่สะดวกจึงยุติการจัดรายการสายธารธรรมนั้นไป

ผู้วิจัยได้ขอเบอร์โทรศัพท์ของคุณกาญจนาจากยูทูปุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยฯ จากนั้นผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อเพื่อขอนัดวันและเวลาสัมภาษณ์คุณกาญจนาในวันที่ 24 มกราคม 2545 เวลา 17.00 น. ณ บริษัท เรล เอสเตท เน็ทเวิร์ค จำกัด หลังจากผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์สมพรเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้นั่งรอคุณกาญจนาภายในบริษัท เรล เอสเตท เน็ทเวิร์ค จำกัดจนกระทั่งเวลาผ่านไปพอสมควร ถึงเวลานัดแล้วแต่คุณกาญจนาก็ยังเดินทางมาไม่ถึง ณ ที่นัดหมาย พี่หยกจึงได้โทรศัพท์หาคุณกาญจนาเพื่อสอบถามคุณกาญจนาว่าสามารถมาตามที่นัดไว้กับผู้วิจัยได้หรือไม่ หลังจากนั้นประมาณครึ่งชั่วโมง คุณกาญจนาจึงเดินทางมาถึงบริษัทฯ

1.4.11 อาจารย์ธเนศ อุ่นศิริ ผู้ผลิตรายการรัฐธรรมนูญนำปฏิบัติ และผู้ดำเนินรายการพุทธธรรมนำปัญญา

ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อขอนัดสัมภาษณ์อาจารย์ธเนศเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 9.00 น. ณ ห้องสรรพสินค้าอิมพีเรียลลาดพร้าว อาจารย์ธเนศได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า อาจารย์ธเนศสนใจศึกษาพระพุทธานุศาสตร์มาตั้งแต่อายุได้ 14 ปี และศึกษาเพิ่มเติมที่มูลนิธิอภิธรรมที่วัดโพธิ์ ส่วนทางโลกนั้นอาจารย์ธเนศสำเร็จการศึกษาคณะนิติศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง หลังจากนั้น อาจารย์ก็ยึดอาชีพนักกฎหมายและทนายความ ปัจจุบันอาจารย์เป็นเจ้าของสำนักงานกฎหมายผู้ก่อตั้งชมรมเวทพุทธศาสนา และก่อตั้งสำนักเรียนรัฐธรรมนูญนำปฏิบัติ ก่อนที่จะอาจารย์จะเริ่มบทบาทการผู้ผลิตรายการอาจารย์ธเนศได้มีโอกาสเป็นผู้ดำเนินรายการและวิทยากรในสถานีวิทยุรายการไขปัญหาชาวพุทธ รายการพุทธธรรมนำปฏิบัติ จนกระทั่งได้เพิ่มบทบาทการผลิตรายการวิทยุโดยอาจารย์จะออนไลน์ประชุมออนไลน์สายการออกอากาศมาจากสำนักงานกฎหมายของอาจารย์เอง

สำหรับรายการพุทธธรรมนำปัญญานั้น คุณยงยุทธ ประธานมูลนิธิพุทธธรรมได้ฟังการจัดรายการของอาจารย์ธเนศ จึงได้ขอให้อาจารย์ธเนศช่วยเป็นผู้ดำเนินรายการให้กับรายการที่คุณยงยุทธได้ขอเช่าเวลาจากสถานีวิทยุ ซึ่งอาจารย์ธเนศก็ยินดีเนื่องจากเล็งเห็นว่าการได้พูดธรรมะนั้นเป็นที่สิ่งทำแล้วได้บุญและมีความสุขกับความรับผิดชอบในส่วนนี้

1.4.12 อาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ผู้ผลิตรายการแนวทางเจริญวิปัสสนา

ผู้วิจัยได้ติดต่อผ่านทางโทรศัพท์เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์อาจารย์สุจินต์ ซึ่งอาจารย์ได้ชักชวนให้ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ที่บ้านคุณหญิงณพรัตน์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา แต่เมื่อผู้วิจัยสอบถามเส้นทางการเดินทางแล้วพบว่าไม่สะดวกที่จะเดินทางเนื่องจากติดธุระ ผู้วิจัยจึงได้ขอสัมภาษณ์ที่มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนาในวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 เวลา 13.00 น. ทั้งนี้ ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้นัดเวลา 9.00 น. แต่เมื่อเดินทางไปถึงมูลนิธิแล้วปรากฏว่าอาจารย์ยังไม่สามารถให้สัมภาษณ์ได้ เนื่องจากต้องการฟังการสนทนาธรรมที่จัดให้มีขึ้น ณ มูลนิธิ ในวันนั้น จึงขอเลื่อนผู้วิจัยมาเป็นช่วงบ่ายหลังจากที่อาจารย์สุจินต์เดินทางกลับจากรับประทานอาหารกลางวันกับคุณหญิงณพรัตน์

เมื่อผู้วิจัยเดินทางไปถึงมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ซึ่งอยู่ในซอยเจริญนคร 78 แล้วพบว่ามีความแตกต่างจากทุกสถานที่ที่ผู้วิจัยเคยไปสัมภาษณ์มาและแตกต่างจากบรรยายกาศภายในมูลนิธิด้วย เนื่องจากบรรยายกาศภายนอกมูลนิธิ ภายในซอยเจริญนคร 78 เป็นย่านที่อยู่อาศัยของประชาชนที่มีฐานะในระดับปานกลาง มีสภาพเป็นตลาดสดผสมกับร้านขายของชำต่าง ๆ มากมาย ซึ่งเมื่อเข้าไปภายในมูลนิธิ แล้วผู้วิจัยกลับพบว่าสภาพโอบอ้าวมืดมน ด้านหน้าเป็นห้องสนทนาธรรม จัดเรียงโต๊ะสำหรับผู้ที่เข้ามาสนใจศึกษาพระอภิธรรม ด้านหลังถัดจากห้องเรียนเป็นห้องอาหารขนาดเล็ก และห้องประชุม ภายในมูลนิธิทั้งหมดตกแต่งอย่างสวยงามและประณีตเป็นอย่างมาก ผู้ที่เข้ามารับฟังการสนทนาธรรมนั้นจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าเป็นผู้ที่มีฐานะตั้งแต่ระดับปานกลางจนถึงฐานะดีและเป็นผู้ที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป

เมื่อพบกับอาจารย์สุจินต์และเริ่มสัมภาษณ์แล้ว อาจารย์สุจินต์พิจารณาแล้วเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้วิจัยต้องการสัมภาษณ์อยู่ในหนังสือวันวิสาขบูชา วันที่ 17 พฤษภาคม 2543 ที่จัดพิมพ์โดยมูลนิธิ จึงได้มอบหนังสือดังกล่าวให้แก่ผู้วิจัย และส่งให้ผู้วิจัยไปสนทนาสอบถามเรื่องราวต่าง ๆ จาก พ.อ. ดร. ชินวุธ สุนทรสีมะแทน

1.4.13 พระเทพดิลกหรือท่านเจ้าคุณพระราชธรรมนิเทศ ผู้ผลิตรายการวีดิทัศน์พระโพธิญาณ

พระเทพดิลกหรือท่านเจ้าคุณพระราชธรรมนิเทศ จำวัดอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหารในฐานะผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ผู้วิจัยได้พยายามโทรศัพท์ติดต่อท่านเจ้าคุณหลายครั้งตามเบอร์โทรศัพท์ที่ได้ทราบมาแต่ก็ไม่สามารถติดต่อกับท่านเจ้าคุณได้ เมื่อผู้วิจัยมีโอกาสเข้าไปที่วัดบวรนิเวศ จึงได้สอบถามถึงกุฏิที่ท่านเจ้าคุณจำวัดอยู่ จึงได้ทราบจากเด็กวัดว่าท่านเจ้าคุณติดภาระกิจการงานมากมาย และได้แนะนำให้ผู้วิจัยติดต่อไปที่ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาจะมีเจ้าหน้าที่คอยรับเรื่องไว้ให้ เมื่อผู้วิจัยไปที่ศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและได้พบกับเลขานุการของท่านเจ้าคุณ ซึ่งเลขานุฯ ได้แจ้งว่าหากต้องการพบและขออนุญาตท่านเจ้าคุณ สัมภาษณ์ให้รอถึง 16.00 น. ซึ่งเป็นเวลาที่ท่านเจ้าคุณสิ้นสุดการสอนพระใหม่ที่ผ่านการอุปสมบท ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตัดสินใจนั่งรอท่านเจ้าคุณ เมื่อได้พบท่านเจ้าคุณแล้ว ท่านเจ้าคุณแจ้งแก่ผู้วิจัยว่า คงไม่สามารถนัดวันและเวลาให้สัมภาษณ์เพราะมีภาระงานหน้าที่รับผิดชอบมาก ให้เขียนประเด็นคำถามมาฝากไว้กับเลขานุการของท่านแล้วท่านจะตอบคำถามด้วยการบันทึกเทปให้กับผู้วิจัย เมื่อเสร็จแล้วจะโทรศัพท์แจ้งให้ผู้วิจัยมารับเทป ผู้วิจัยจึงได้ทำตามข้อเสนอแนะของท่านเจ้าคุณ โดยผู้วิจัยได้รับเทปคำตอบในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2545

พระเทพดิลกหรือท่านเจ้าคุณพระราชธรรมนิเทศสำเร็จนักรธรรมชั้นเอก และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัย และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากประเทศอินเดีย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งกรรมการนักศึกษา เป็นหัวหน้าเผยแผ่ของมหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย คณะบดีคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย และเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในด้านการเป็นผู้ผลิตรายการวิทยุ นั้น ท่านเจ้าคุณเริ่มมาตั้งแต่เมื่อครั้งเป็นนักศึกษา ประมาณ พ.ศ. 2509 ที่สถานีวิทยุ 1 ปณ. ในนามของมหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย สถานีวิทยุ อส. สถานีวิทยุ กรป. กลาง สถานีวิทยุ รต. สถานีวิทยุ พล. ม. 2 และเคยบรรยายธรรมะให้กับมูลนิธิธรรมาภิบาลของวัดมหาธาตุฯ รวมถึงรายการทางโทรทัศน์ด้วย

1.4.14 คุณสิงห์ชัย ด้านเสลา ผู้ดำเนินรายการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อขอนัดคุณสิงห์ชัยเพื่อสัมภาษณ์ในวันที่ 21 มกราคม 2545 เวลา 9.30 น. ณ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ คุณสิงห์ชัย ในขณะนี้เป็นหัวหน้าแผนกฝึกอบรมสังกัดกองการเจ้าหน้าที่พัฒนาบุคลากรของสภาสังคมสงเคราะห์ฯ รับผิดชอบในหน้าที่พัฒนาบุคลากรและฝึกอบรมด้านสติปัญญา การทำงาน ความรู้ บุคลิกภาพ ระเบียบวินัย คุณธรรม และจริยธรรม

คุณสิงห์ชัยได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าชีวิตส่วนหนึ่งของคุณสิงห์ชัยนั้นอาศัยวัด คลุกคลีอยู่กับวัด และเป็นเด็กวัดที่วัดโพธิ์ท่าเตียน ได้มีโอกาสบวชเป็นสามเณร ทำให้เกิดความรู้ สึกผูกพันกับพระพุทธศาสนา จนกระทั่งเรียนจบนักธรรมชั้นเอก และได้เรียนต่อเปรียญสามเณร มหาได้เปรียญธรรม 3 ประโยค และการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากตำรับตำราเรียนต่าง ๆ

1.4.15 คุณประสิทธิ์ บุตรศรี ผู้ดำเนินรายการสาระธรรมจากสภาเจ้าคณะเขต-เจ้าคณะแขวง

ผู้วิจัยติดต่อขอนัดสัมภาษณ์อาจารย์ประสิทธิ์หลายครั้ง แต่ทั้งอาจารย์ ประสิทธิ์และผู้วิจัยมีเวลาว่างไม่ตรงกันจึงทำให้เลื่อนนัดการสัมภาษณ์ จนกระทั่งสามารถจัดสรร เวลาให้ตรงกันได้เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2545 เวลา 14.30 น. ณ บ้านของอาจารย์ ชอยรามอินทรา 44 อาจารย์ประสิทธิ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีพุทธศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย และศึกษาต่อระดับปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุม ธานี ประเทศอินเดีย เมื่อเดินทางกลับมาประเทศไทยได้เข้าเป็นอาจารย์บรรยายวิชารัฐศาสตร์ให้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย หลังจากนั้นอาจารย์ประสิทธิ์มีประสบการณ์การทำงานมากมาย ได้แก่ ตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายต่างประเทศ ห้างหุ้นส่วนจำกัด กษมา ผู้จัดการฝ่าย การตลาด บริษัท ศรีทองเฟอร์นิเจอร์ อิมพอร์ต เอ็กซ์พอร์ต จำกัด ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์ บริษัท เอ.ไอ.เอ จำกัด (สำนักงานใหญ่) ผู้ช่วยผู้จัดการตลาด บริษัท เอ.ไอ.เอ จำกัด (สำนักงานใหญ่) ผู้จัดการประชาสัมพันธ์ บริษัท ซาฟารีเวิลด์ จำกัด (มหาชน) ผู้จัดการฝ่ายการ ตลาดและประชาสัมพันธ์ บริษัท ซาฟารีเวิลด์ จำกัด (มหาชน) ผู้อำนวยการกิจกรรมพิเศษ บริษัท ไทยสกาย เคเบิลทีวี จำกัด (มหาชน) ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาดและการขายบริษัท ไทยสกาย

เคเบิลทีวี จำกัด (มหาชน) และผู้อำนวยการสำนักธุรกิจ บริษัท ไทยสกาย เคเบิลทีวี จำกัด (มหาชน) ปัจจุบันอาจารย์ประสิทธิ์ตีพิมพ์หนังสือโลกาภิวัตน์และดูแลบริษัทของตนเองคือบริษัท อเมซิ่ง อินเตอร์เนชั่นแนล เมเนจเม้นท์ จำกัด

นอกจากนี้อาจารย์ประสิทธิ์ยังเป็นกรรมการวิทยุและโทรทัศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กรรมการบริหารชมรมศิษย์เก่าปูณ่า อินเดีย รองเลขาธิการ ศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย ที่ปรึกษาด้านสื่อมวลชน สภาเจ้าคณะเขต เจ้าคณะแขวง กรุงเทพมหานคร สมาชิกสมาคมนักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย สมาชิกสมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย

1.4.16 คุณเพชรรัตน์ พนมโชคไพศาล ผู้ผลิตรายการเปิดโลกทัศน์ชาวพุทธ

ผู้วิจัยได้ขอเบอร์โทรศัพท์ของคุณเพชรรัตน์มาจากสถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ และได้ติดต่อคุณเพชรรัตน์เพื่อขอสัมภาษณ์เกี่ยวกับรายการเปิดโลกทัศน์ชาวพุทธในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 17.00 น. ณ บ้านของคุณเพชรรัตน์ ถนนประชาอุทิศ คุณเพชรรัตน์เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่าคุณเพชรรัตน์นั้นมีความสนใจเรียนศาสนามาตั้งแต่เด็กไปเรียนเป็นประจำทุกวันอาทิตย์ และชอบนั่งสมาธิ แต่ในครั้งแรก ๆ นั้นนั่งสมาธิโดยไม่ได้ไปจำเรียนกับอาจารย์ท่านใด จนกระทั่งเมื่อปี 2540 คุณพ่อของคุณเพชรรัตน์เสียชีวิตด้วยความโศกเศร้าแก่คุณเพชรรัตน์เป็นอย่างมากและมีเพื่อนแนะนำให้คุณเพชรรัตน์ไปวัดปากน้ำนำอาหารไปถวายวัด ฟังเทศน์ และนั่งสมาธิ

คุณเพชรรัตน์ถือว่าเป็นผู้หญิงที่มีการทำงานจริงจังด้านพุทธศาสนาอย่างแท้จริง โดยเป็นผู้บุกเบิกให้มีการจัดปฏิบัติที่วัดพุทธ และในปัจจุบันคุณเพชรรัตน์ได้ซื้อที่ดินจังหวัดเพชรบุรีเพื่อสร้างที่ปฏิบัติธรรม และสนใจผลิตรายการวิทยุด้วยตนเองทุกขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นการเดินทางซื้อหนังสือ เทปธรรมะ เทปนิทานอิงธรรมะที่ท่าพระจันทร์ รวมถึงการตัดต่อรายการด้วยเครื่องเทปตัดต่อเองที่บ้าน หากคุณเพชรรัตน์ติดขัดหรือมีปัญหาใด ๆ คุณเพชรรัตน์ได้ขอคำแนะนำหรือให้พระที่วัดปากน้ำช่วยเหลือให้การผลิตรายการให้เป็นไปอย่างราบรื่น

การผลิตรายการเปิดโลกทัศน์ชาวพุทธในนามของชมรมชาวพุทธนั้นเป็นนามแฝงคุณเพ็ชรรัตน์ตั้งขึ้นมา ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีกิจกรรมใด ๆ ในชมรมนี้แต่ต่อไปในอนาคตอาจจะขยายงานของชมรมออกไป การที่คุณเพ็ชรรัตน์ตั้งชมรมชาวพุทธขึ้นมาขึ้นนั้นเนื่องจากไม่ต้องการใส่ชื่อของตนเอง ไม่ต้องการให้เป็นที่รู้จักของผู้คน เป็นการป้องกันตนเองในระดับหนึ่งเมื่อวันหนึ่งหากการผลิตรายการมีการพลั้งพลาดไป และเป็นที่น่าสนใจว่าเจ้าหน้าที่คุมการออกอากาศที่สถานีวิทยุแจ้งให้คุณเพ็ชรรัตน์ทราบว่า มีผู้ฟังจำนวนหนึ่งเรียกร้องขอให้คุณเพ็ชรรัตน์เปิดสายเพื่อให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาพูดคุยกันในรายการบ้าง

1.4.17 พระมหาณรงค์ศักดิ์ อภิชาติ ผู้ผลิตรายการธรรมะประคองจิต

ผู้วิจัยติดต่อขอนัดสัมภาษณ์พระมหาณรงค์ศักดิ์ในวันที่ 16 มกราคม 2545 เวลา 14.00 น. ณ วัดสุวรรณาราม คณะ 3 เขตบางกอกน้อย เมื่อผู้วิจัยโทรศัพท์ไปครั้งแรกนั้นพระมหาณรงค์ศักดิ์มีความสงสัยและซักถามถึงการขอนัดสัมภาษณ์ของผู้วิจัยมากพอสมควรถึงอนุญาตให้ผู้สัมภาษณ์เดินทางไปสัมภาษณ์ที่วัดได้

พระมหาณรงค์ศักดิ์จึงเริ่มผลิตรายการธรรมะประคองจิตที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์เมื่อเดือนมีนาคม 2544 ซึ่งก่อนที่จะเข้ามาผลิตรายการนั้น พระมหาณรงค์ศักดิ์ได้ติดต่อซื้อเครื่องออนไลน์สำหรับผลิตรายการจากญาติ และได้พูดคุยสอบถามกัน จึงทำให้ทราบว่าที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์น่าสนใจ ซึ่งตามกำหนดการเริ่มออกอากาศที่ได้ตกลงไว้กับบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ผู้ให้เช่าเวลานั้นพระมหาณรงค์ศักดิ์เริ่มผลิตรายการตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2544 แต่ทางบริษัทฯ ได้แจ้งให้พระมหาณรงค์ศักดิ์เริ่มผลิตได้ตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2544 เป็นต้นไป โดยวันที่เพิ่มขึ้นมาจากบริษัทฯ จะไม่คิดค่าเช่าแต่อย่างใด

1.4.18 คุณจักรินทร์ สินสุข ผู้ผลิตรายการเสียงธรรมจากมูลนิธิปริยญาธรรม

ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อเพื่อขอนัดคุณจักรินทร์สัมภาษณ์ในวันที่ 26 มกราคม 2545 เวลา 17.00 น. ณ มูลนิธิปริยญาธรรม ตึกอเนกประสงค์ ชั้น 2 วัดสังเวช วิทยาราม ซึ่งเปิดเป็นที่เรียนพระอภิธรรมทุกวันเสาร์และอาทิตย์ เมื่อผู้วิจัยเดินทางไปถึงมูลนิธิ นั้น พบว่าผู้มาเรียนพระอภิธรรมได้เดินทางกลับกันหมดแล้วเหลือแต่เพียงคุณจักรินทร์ สินสุขและ

คุณสุจินตนา สิ้นสุข ภรรยา ห้องเรียนพระอภิธรรมของมูลนิธิปริยญาธรรมไม่กว้างมากนัก สามารถรับผู้เข้าเรียนได้ประมาณ 40 – 50 คน

มูลนิธิปริยญาธรรมก่อตั้งเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2531 โดยมี ศาสตราจารย์นายแพทย์เชวง เดชะโกศยะเป็นประธานกรรมการและวิทยากรบรรยายของมูลนิธิ ปริยญาธรรม โดยคุณจักรินทร์ดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการและเลขานุการ คุณสุจินตนา เป็นกรรมการและเหรัญญิก คุณจักรินทร์สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เคยทำงานที่ธนาคารแห่งประเทศไทย

1.4.19 อาจารย์นิยม ฤทธิเสื่อ ผู้ผลิตรายการแสงสว่างนำทางชีวิต

ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่ออาจารย์นิยมเพื่อนัดสัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม 2545 เวลา 9.00 น. ณ โรงเรียนวัดบวรนิเวศ บริเวณที่มีการเรียนการสอนพระอภิธรรม ทั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ขอสัมภาษณ์อาจารย์หลงซึ่งอาจารย์นิยมขอให้มาช่วยตอบคำถามในรายการแสงสว่างนำทาง ชีวิตในวันเดียวกัน เมื่อผู้วิจัยเดินทางไปถึงมีผู้มานั่งรอเพื่อเรียนพระอภิธรรมพอสมควร

รายการแสงสว่างนำทางชีวิตเป็นการผลิตรายการในนามของมูลนิธิแนบ มหานีรานนท์ โดยส่วนตัวของอาจารย์นิยมแล้วเริ่มสนใจฟังธรรมะตามสถานที่ต่าง ๆ ได้แก่ วัดโพธิ์ ได้ยินอาจารย์อาทิตย์กำลังสอนจิต เจตสิก และอีกศาลาหนึ่งอาจารย์อีกท่านหนึ่งกำลังสอนรูป กุหลาบ รูปร่างกาย ทำให้อาจารย์สนใจเข้าศึกษาเรียนพระอภิธรรมที่วัดโพธิ์อยู่ถึง 8 ปี จากนั้นได้ รับการเสนอให้สอนออกอากาศทางวิทยุ

1.4.20 คณะอาจารย์จากวัดประสาธ ผู้ผลิตรายการธรรม

ผู้วิจัยติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อขอสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการธรรม เมื่อผู้ วิจัยโทรศัพท์จึงได้ทราบว่าผู้ผลิตรายการคือพระครูวิสุทธิฯ ผู้วิจัยจึงนัดสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2545 เวลา 17.00 น. ณ วัดประสาธ แต่ทั้งนี้ วัดประสาธอยู่ในจังหวัดนนทบุรีซึ่งผู้ วิจัยไม่มีความคุ้นเคยกับเส้นทางจึงทำให้การเดินทางล่าช้ามากพอสมควร โดยผู้วิจัยได้โทรศัพท์ แจ้งให้ท่านพระครูวิสุทธิฯ ให้ทราบและประสงค์จะขอเลื่อนนัดเนื่องจากเกรงว่าหากไปถึงที่วัดค่า

มีดีเกรงจะรบกวนกิจธุระของท่านพระครูฯ แต่ท่านพระครูฯ แจ้งว่าให้ผู้วิจัยเดินทางมาสัมภาษณ์ตามวันที่นัดได้ไม่มีปัญหา และผู้วิจัยก็อยู่ในจุดที่ไม่ไกลจากวัด นอกจากนี้ ระหว่างที่ผู้วิจัยเดินทางไปวัดปราสาทนั้น ท่านพระครูฯ ได้โทรศัพท์สอบถามเป็นระยะ ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้วิจัยได้เดินทางไปถูกต้องแล้ว และหลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้นเป็นเวลา 19.00 น. บริเวณรอบ ๆ วัดและใกล้เคียงก็ค้ำมืด ท่านพระครูฯ แจ้งว่าหากเดินทางกลับเองเป็นเรื่องลำบากมาก จึงให้คนขับรถของท่านขับรถมาส่งผู้วิจัยยังท่ารถประจำทางที่ผู้วิจัยสามารถจะเดินทางกลับบ้านได้สะดวก ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านพระครูฯ มา ณ โอกาสนี้

พระครูวิสุทธิจริยาภิวัฒน์ สำเร็จการศึกษาทางโลก พ.กศ., พ.ม. กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ และ กศ.ม. (จิตวิทยา) มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก ด้านศาสนานั้นพระครูวิสุทธิจริยาภิวัฒน์จบนักธรรมเอกและพุทธศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปัจจุบันพระครูวิสุทธิฯ เป็นอาจารย์พิเศษมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การผลิตรายการธรรมประภอบด้วยผู้ผลิตรายการอีก 2 ท่านที่พระครูวิสุทธิฯ ให้เข้ามาช่วยผลิตรายการด้วยนั้นคือพระมหาบุญมี ขณะนี้กำลังศึกษาสาขาพุทธศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำเร็จปริญญาธรรม 6 และพระอภิธรรม และพระมหาสุพจน์ สำเร็จบาลี 9 ประโยค ขณะนี้พระมหาสุพจน์กำลังศึกษาระดับปริญญาโทสาขาพุทธศาสนาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เมื่อปี พ.ศ. 2542 พระครูวิสุทธิฯ ได้เคยออกอากาศกระจายเสียงผ่านเครื่องขยายเสียงจากวัดปราสาทตั้งแต่เวลา 05.00 – 06.00 น. แต่ได้รับผลสะท้อนกลับจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในละแวกใกล้เคียงไม่คืนใจจึงได้หยุดกระจายเสียงดังกล่าว ต่อมาพระครูวิสุทธิฯ และพระมหาบุญมีได้มีโอกาสเข้าอบรมกับกรมประชาสัมพันธ์ตามโครงการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการฝึกอบรมพระนักจัดรายการ จึงทำให้พระครูวิสุทธิฯ สอบถามถึงสถานีวิทยุต่าง ๆ ที่น่าสนใจผลิตรายการวิทยุ เมื่อเปรียบเทียบแล้วพระครูวิสุทธิฯ จึงติดต่อไปยังสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์และบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัดเพื่อขอเช่าเวลาผลิตรายการ บริษัท สหมิค มีเดีย จำกัดติดต่อเพื่อแจ้งเวลาออกอากาศที่ว่างแต่พระครูวิสุทธิฯ พิจารณาแล้วเวลาที่ได้รับแจ้งมาไม่ว่าจะเป็นเวลา 18.00 – 19.00 น. 20.00 – 21.00 น. และ

02.00 – 03.00 น. ซึ่งแต่ละเวลาพระครูวิสุทฺธิฯ เห็นว่าไม่มีความเหมาะสมที่จะผลิตรายการ จึงขอให้บริษัทฯ จัดหาเวลาให้อีกครั้ง จนในที่สุดได้เวลา 04.35 – 05.00 น. ถึงแม้ว่าจะเป็นเวลาที่ไม่ค่อยเหมาะสมนัก แต่ถ้าหากเทียบกับเวลาอื่น ๆ ที่ถือว่าดีที่สุด เวลาออกอากาศที่พระครูวิสุทฺธิฯ ต้องการคือเวลา 05.00 ถึง 05.30 น. แต่เป็นเวลาที่ไม่ว่าง นอกจากนี้ พระครูวิสุทฺธิฯ เคยได้รับข้อเสนอจากบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัด ให้ทดลองผลิตรายการเวลา 04.00 – 04.30 น. ประมาณ 20 กว่าวันโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ซึ่งพระครูวิสุทฺธิฯ ได้ทดลองผลิตสักพักแต่เห็นว่าเป็นเวลาที่ไม่เหมาะสมจึงคืนเวลาดังกล่าวให้กับบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัด

1.4.21 พระครูเกษม ธรรมทัต ผู้ผลิตรายการธรรมะสุปฏิปันโน

พระครูเกษม ธรรมทัตจำวัดอยู่ ณ สำนักปฏิบัติกรรมฐาน วัดมเหยงค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยโทรศัพท์ขออนุญาตท่านพระครูฯ สัมภาษณ์ผ่านทางเจ้าหน้าที่ของวัดมเหยงคณ์ โดยเดินทางสัมภาษณ์ท่านพระครูฯ ในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 16.00 น. ที่อาคารเกษมธรรมทัต ก่อนเดินเข้าไปถึงพื้นที่การปฏิบัติ บริเวณด้านหน้ามีซากวัดโบราณที่สวยงามมาก อีกทั้ง สำนักปฏิบัติกรรมฐาน วัดมเหยงคณ์ มีบรรยากาศที่ร่มรื่น ร่มเย็นและมีความสงบเงียบ

พระครูเกษม ธรรมทัต สำเร็จนักธรรมเอก มัชฌิมะอภิธรรมิกเอก และเรียนวิปัสสนากรรมฐานกับพระครูสังวรสมาธิวัฒน์ (วัดเพลงวิปัสสนา) ปฏิบัติธรรมกับพระธรรมธีระราชมหานูณี (อบรมพระวิปัสสนาจารย์) วัดบุญศรีมณีกร ที่ทำการสอนด้านปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานนาน 10 ที่วัดเพลงวิปัสสนา จากนั้นท่านพระครูฯ ได้ออกจากวัดเพลงวิปัสสนามาตั้งสำนักปฏิบัติกรรมฐานวัดมเหยงคณ์ได้เพียง 2 ปีก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดคูบางหลวง จังหวัดปทุมธานี พระครูเกษมได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการสำนักวิปัสสนากรรมฐานวัดมเหยงคณ์เป็นเวลากว่า 13 ปีแล้ว

1.4.22 อาจารย์สรวิชัย พรหมฤาษี ผู้ผลิตรายการเปิดใจใส่ธรรม

ผู้วิจัยติดต่อทางโทรศัพท์นัดอาจารย์สรวิชัยสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2545 เวลา 8.00 น. ณ ร้านของชมรมผู้เฒ่าในธรรมซึ่งตั้งอยู่ที่สมาคมศิษย์เก่าอุเทนถวาย ตรงข้ามโรงพยาบาลวชิระ ภายในร้านผู้วิจัยสังเกตเห็นมีสินค้าประเภทเทพปกรณัมธรรมะ

หนังสือธรรมะวางขายภายในร้านและมีผู้สนใจซื้อหาสินค้าอยู่เรื่อย ๆ สำหรับชมรมผู้เฒ่าในธรรมทุกวันอาทิตย์ได้เปิดการเรียนการสอนพระอภิธรรมที่อาคารสมาคมศิษย์เก่าอุเทนถวาย ชั้น 2 โดยในวันที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์นั้น พบว่ามีผู้ให้ความสนใจมาเรียนเต็มห้องเรียน บริเวณหน้าห้องเรียนมีเจ้าหน้าที่เปิดรับสมาชิกผู้เฒ่าในธรรม และในวันนั้นเองเป็นวันที่รวบรวมรายชื่อให้ครบห้าหมื่นชื่อตามกฎหมายเพื่อเรียกร้องให้แก้ไขรัฐธรรมนูญในมาตรา 73 โดยให้บัญญัติว่า “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ” อาจารย์สรวิชัย สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาและจบนักธรรมเอก ก่อตั้งชมรมผู้เฒ่าในธรรม ริเริ่มกองทุนธรรมทานวันละบาทเพื่อนำมาจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับค่าเช่าสถานีวิจัย

1.4.23 คุณบุษรา เรืองแสง ผู้ผลิตรายการเสียงธรรมนำทาง

ผู้วิจัยสัมภาษณ์การผลิตรายการเสียงธรรมนำทางในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 13.00 น. ณ สถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ การผลิตรายการเสียงธรรมนำทางอยู่ในการดูแลของมูลนิธิเสียงธรรมนำทางซึ่งมีคุณบุษราเป็นประธานมูลนิธิ ในฐานะนักธรรมหญิงที่มีความสามารถคนหนึ่งที่ต้องรับงานบรรยายตามสถานที่ต่าง ๆ จึงเห็นว่าเมื่อไปบรรยายแล้วต้องการให้ผู้ฟังท่านอื่นได้รับฟังบ้าง จึงนำเทปการบรรยายมาเปิดให้ท่านอื่นได้รับฟังกัน นอกจากนี้แล้วยังเป็นอีกรายการหนึ่งที่ทำให้ผู้ฟังได้รู้จักผู้ผลิตรายการท่านอื่น ๆ ในสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้วยการเชิญผู้ผลิตรายการแต่ละท่านมาบอกเล่าเรื่องราวถึงประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจของผู้ผลิตรายการ รวมถึงการเชิญวิทยากรท่านอื่นเพื่อเข้าร่วมบรรยายให้ความรู้ด้านศาสนาภายในรายการ ถือได้ว่ารายการเสียงธรรมนำทางเป็นอีกรายการหนึ่งที่มีรูปแบบของรายการที่หลากหลาย โดยเนื้อหาของรายการแต่ละครั้งจะไม่หนักมากจนเกินไปเพื่อต้องการให้ผู้ฟังสามารถรับฟังได้ทุกกลุ่ม

1.4.24 อาจารย์อาทิตย์ ไตเกียรติรุ่งเรือง ผู้ผลิตรายการธรรมะพุทธบูชา

ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่ออาจารย์อาทิตย์เพื่อขอนัดวันและเวลาสัมภาษณ์ แต่ทั้งนี้ อาจารย์อาทิตย์ได้ขอปฏิเสธในการเข้าพบ เนื่องจากไม่ชอบพบปะหรือสูงส่งกับใคร ไม่ชอบปรากฏตัวตามสถานที่ต่าง ๆ ไม่อยากให้มีรูปถ่ายหรือเสียงปรากฏตามทีต่าง ๆ โดยไม่จำเป็น รวมถึงการไม่รับบรรยายนอกสถานที่ด้วยหรือนาน ๆ ครั้งอาจารย์อาทิตย์จึงจะรับงานบรรยายนอกสถานที่ ส่วน

มากอาจารย์อยู่ที่บ้านค้นคว้าหาข้อมูลผลิตรายการ และประกอบธุรกิจส่วนตัวที่บ้านมากกว่าการออกมาข้างนอก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขออนุญาตอาจารย์สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์แทน โดยการแจ้งถึงวัตถุประสงค์และความเป็นมาของการทำวิจัย ซึ่งอาจารย์ก็ยินดีให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2545

1.4.25 อาจารย์ยุพา อร่ามกุล ผู้ผลิตรายการธรรมะนาวา

ผู้วิจัยโทรศัพท์ขออนุญาตอาจารย์ยุพาสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 เวลา 18.00 น. ในครั้งแรกที่ผู้วิจัยติดต่อไปนั้น อาจารย์ยุพาปฏิเสธการให้สัมภาษณ์เนื่องจากติดภาระกิจด้านการสอนและงานต่าง ๆ มากมายจึงขอให้ผู้วิจัยโทรศัพท์มานัดอีกครั้งราวกลางเดือนกุมภาพันธ์ ดังนั้น เมื่อถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ผู้วิจัยจึงได้ติดต่อไปอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งอาจารย์ยุพาแจ้งให้ผู้วิจัยตามไปสัมภาษณ์ที่โรงพยาบาลวิภาวดี เนื่องจากในขณะนั้น อาจารย์กำลังเฝ้าไข้ลูกศิษย์ของอาจารย์ที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล

อาจารย์ยุพาให้ความสนใจศึกษาพระพุทธศาสนามาตั้งแต่ยังอยู่ในวัยเด็ก ด้วยการเรียนศาสนาในวัดโดยมีพระเป็นผู้สอน ประกอบกับการปลูกฝังจากครอบครัวของอาจารย์เองด้วย อาจารย์เริ่มการเรียนศาสนาพุทธอย่างจริงจังโดยเรียนพระอภิธรรมกับอาจารย์เวย เจริญลาภ แต่ทั้งนี้การเรียนดังกล่าวอาจารย์เวยได้มีข้อแม้ให้อาจารย์ยุพาต้องปฏิบัติควบคู่กันไปด้วย นอกจากการบรรยายธรรมทางสถานีวิทยุแล้ว อาจารย์ยุพายังมีกิจกรรมทางศาสนาเพื่อให้ผู้ฟังได้มีส่วนร่วมในการทำบุญ ไม่ว่าจะเป็นการใส่ชีวิตโคกระบือ การซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับพระภิกษุสงฆ์ โดยทุกกิจกรรมอาจารย์นั้น ผู้ฟังได้ให้ความสนใจบริจาคเงินเข้ามาช่วยเหลือมากขึ้น ๆ ทุกปี

1.4.26 พระอาจารย์มานพ อุปะโสโม ผู้ผลิตรายการปฏิบัติธรรมคืออะไร

ผู้วิจัยติดต่อทางโทรศัพท์ขออนุญาตพระอาจารย์สัมภาษณ์ในวันที่ 26 มกราคม 2545 เวลา 9.30 น. ณ วัดนายโรง ถนนจรัลสนิทวงศ์ พระอาจารย์สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และสำเร็จมหาอภิธรรมโท เมื่อผู้วิจัยเดินทางไปถึงภูมิลำเนาของพระอาจารย์ แต่ยังไม่สามารถสัมภาษณ์ได้เนื่องจากพระอาจารย์ต้องจัดรายการวิทยุอีกสถานีหนึ่งประมาณ 30 นาที

ระหว่างที่รอมีผู้หญิงให้ความสนใจมาเรียนพระอภิธรรมกับพระอาจารย์เป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 5 - 6 คน โดยหนึ่งในนั้นได้ชวนผู้วิจัยคุยถึงเรื่องราวการดำเนินชีวิต และชักชวนให้เข้าร่วมการปฏิบัติสมาธิเป็นเวลา 7 วันและเล่าประสบการณ์ของเขาให้ผู้วิจัยฟังว่าการปฏิบัตินั้นจะทำให้ผู้วิจัยได้อะไรบ้าง และมีผลดีอย่างไรต่อการดำรงชีวิตของเรา พร้อมกับมอบหนังสือให้หนึ่งเล่ม นอกจากนี้ ผู้วิจัยสังเกตว่ามีคุณแม่กับลูกสาวมารอทำบุญสังฆทานกับพระอาจารย์ด้วย

รายการปฏิบัติธรรมคืออะไรถือกำเนิดขึ้นด้วยการที่พระอาจารย์มีประสบการณ์จากการปฏิบัติแล้วประสบปัญหาด้วยตนเอง เนื่องจากการตั้งจิตผิดที่ต้องการความสงบ ความสุข ความเบาและความสบาย เมื่อปฏิบัติแล้วกลับไม่ได้ผลตามที่ต้องการ จึงได้ไปทบทวนในพระไตรปิฎกอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของสติปัฏฐาน 4 นั่นคือการฝึกจิตให้มีสติ ไม่ได้มุ่งเน้นที่ต้องได้รับความสุข ความสงบ เมื่อทราบดังนี้ พระอาจารย์จึงทดลองปฏิบัติจิตของพระอาจารย์ก็เริ่มปล่อยวาง ไม่เอาความสุข ความสงบ ทำให้เกิดการรู้ทันทำให้จิตวางได้ หลังจากประสบความสำเร็จจากการทดลองปฏิบัติแล้ว พระอาจารย์จึงมีความประสงค์เผยแพร่เรื่องราวแนวสติปัฏฐาน 4 นี้ออกสู่สาธารณชนทั่วไป

1.4.27 อาจารย์ฐาตุร เกิดรัตน์ ผู้ผลิตรายการกองทัพธรรมและตลาดข่าวเคล้า

ข้อคิด

ผู้วิจัยโทรศัพท์ขออนุญาตสัมภาษณ์อาจารย์ฐาตุรในวันที่ 24 มกราคม 2545 เวลา 11.30 น. ณ 8 แทรค สตูดิโอ ซึ่งเป็นสถานที่บันทึกเสียงรายการที่อาจารย์ผลิต สตูดิโออยู่ในซอยนานา ตรงกันข้ามกับโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ เมื่อผู้วิจัยไปถึงพบว่าเป็นสตูดิโอที่ค่อนข้างเก่า แต่มีผู้มีรอบันทึกเสียงกันอยู่หลายท่าน ในปัจจุบัน นอกจากการเป็นผู้ผลิตรายการแล้ว อาจารย์ฐาตุรมีอาชีพประจำคือมัคคุเทศน์ของสังฆกรรมทวาร อาจารย์ฐาตุรก้าวเข้ามาเป็นนักผลิตรายการวิทยุจากการที่คุณคนอง บุญอุไร บรรณาธิการและเจ้าของนิตยสารโลกทิพย์ ซึ่งเป็นนิตยสารที่อาจารย์เคยทำงานอยู่ในแผนกเทพ ได้ส่งได้อาจารย์เข้าอบรมเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงเทพให้มีคุณภาพมากขึ้น นั่นคือจุดเริ่มต้นของการสนใจผลิตรายการวิทยุ และเห็นว่าการผลิตรายการวิทยุใช้ต้นทุนที่ไม่มากนัก ไม่ต้องมีทีมงาน ปราศจากความยุ่งยากเมื่อเทียบการจัดพิมพ์หนังสือ

รายการแรกที่เกิดคือรายการตลาดข้าวเคล้าข้อคิด โดยได้ชักชวนอาจารย์บรรเจิด สังข์สวนให้ร่วมกันบรรยายในรายการ ต่อมาจึงได้ผลิตรายการกองทัพธรรมเพิ่มขึ้นมาโดยรายการนี้อาจารย์ฐาภุรเป็นผู้ผลิตเพียงคนเดียว นอกจากนี้ รายการกองทัพธรรมได้จัดตั้งกองทุนธรรมทานเพื่อให้ผู้ฟังช่วยเหลือค่าเช่าสถานีวิทยุ เนื่องจากงบประมาณส่วนตัวที่ได้จัดสรรไว้หมด แต่ฐานะการเงินของกองทุนไม่ค่อยมั่นคงเท่าที่ควรนักมีลักษณะเดือนชนเดือน รับซ้ายจ่ายขวา พออยู่ได้โดยอาจารย์ไม่ต้องนำเงินส่วนตัวมาใช้

1.4.28 พระราชกวี สญญโต ผู้ผลิตรายการโลกสวยด้วยพระธรรม

ผู้วิจัยโทรศัพท์ขออนุญาตพระราชกวีสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2545 เวลา 14.00 น. ณ มหามกุฏราชวิทยาลัย พระราชกวีสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศาสนาศาสตรบัณฑิต ปริญญาโท ศาสนาศาสตรมหาบัณฑิต และปริญญาเอก ศาสนาและปรัชญา บานา อัสฮินดู ยูนิเวอร์ซิตี ประเทศอินเดีย ปัจจุบันพระราชกวีดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีและผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาส

พระราชกวีเคยผลิตรายการที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 963 กิโลเฮิร์ตซ์ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นการผลิตเฉพาะวันศุกร์ ต่อมาปี พ.ศ. 2540 สถานีวิทยุเดียวกัน ผลิตรายการพุทธปรัชญา หลังจากนั้นเข้ามาผลิตรายการที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 1350 กิโลเฮิร์ตซ์แต่ประสบปัญหาด้านงบประมาณไม่ดีจึงได้หยุดการผลิตรายการ ต่อมาเมื่อเปิดสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนา ธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ราคาค่าเช่าที่ถูกจึงขอเช่าเพื่อผลิตรายการโลกสวยด้วยศีลธรรม

1.4.29 พระสมุห์ประทวน ญาณวโร ผู้ผลิตรายการแสงธรรมส่องใจ

ผู้วิจัยโทรศัพท์ขออนุญาตสัมภาษณ์พระสมุห์ประทวน แต่พระสมุห์ประทวนขอให้โทรศัพท์คุยกับเลขาฯ วัดราชสิงขร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนัดสัมภาษณ์วันที่ 19 มกราคม 2545 เวลา 13.00 น. แต่เมื่อเดินทางไปถึงพระสมุห์ประทวนออกไปกิจธุระข้างนอกวัด ผู้วิจัยจึงนั่งรอสักครู่เมื่อทราบข่าวพระสมุห์ประทวนกลับเข้ากุฏิแล้วจึงขอทำการสัมภาษณ์ แต่พระสมุห์ประทวนเข้าใจ

ผิติดคิดว่ามาสอบถามประวัติของวัดราชสิงขร จึงได้พาไปที่สำนักงานของวัดราชสิงขร แต่เมื่อผู้วิจัยได้แจ้งถึงวัตถุประสงค์และความจำเป็นที่ต้องสัมภาษณ์พระสมุห์ประทวนแล้ว เลขานุการของวัดจึงได้พยายามติดต่อให้พระสมุห์ประทวนให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์แต่พระสมุห์ประทวนก็ปฏิเสธ แต่ผู้วิจัยอธิบายให้พระสมุห์ประทวนได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ให้พระสมุห์ประทวนได้ทราบ ทำให้พระสมุห์ประทวนยินดีให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์

1.4.30 คุณณัฏวดี ปานทองคำ ผู้ผลิตรายการถนนชีวิต

คุณณัฏวดี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการจัดการทั่วไป สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในปัจจุบันทำงานในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายฝึกอบรม บริษัท ไทยอัมพ์ อินเทอร์เน็ตในชนแดน (ประเทศไทย) จำกัด มีหน้าที่รับผิดชอบอบรมพนักงานชายของบริษัท ไทยอัมพ์ฯ

ผู้วิจัยได้พบคุณณัฏวดีที่ชมรมผู้เฒ่าในธรรม ทั้งนี้ คุณณัฏวดีเป็นลูกศิษย์ของอาจารย์สรรพศรีชัย พรหมฤกษ์ จึงได้พูดคุยกันและขออนุญาตสัมภาษณ์ แต่ผู้วิจัยไม่สามารถสัมภาษณ์คุณณัฏวดีในวันนั้นได้เนื่องจากคุณณัฏวดีต้องเป็นพิธีกรของงานกิจกรรมจึงไม่สะดวกที่จะให้สัมภาษณ์ได้ ผู้วิจัยจึงขอเบอร์โทรศัพท์เพื่อติดต่อในวันและเวลา เมื่อผู้วิจัยโทรศัพท์หาคุณณัฏวดีปรากฏว่าคุณณัฏวดีไม่สะดวกที่จะให้สัมภาษณ์เนื่องจากต้องเดินทางไปต่างจังหวัดประกอบภารกิจการงานที่ไม่สามารถปลีกตัวได้ ผู้วิจัยจึงเสนอจัดส่งประเด็นคำถามทางโทรสารเพื่อให้คุณณัฏวดีเขียนตอบกลับมา หากผู้วิจัยมีคำตอบใดที่ต้องการรายละเอียดอย่างชัดเจนมากขึ้นจะติดต่อสอบถามจากคุณณัฏวดีเพิ่มเติม ซึ่งคุณณัฏวดีเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจัดส่งคำถามทางโทรสารและได้รับคำตอบจากคุณณัฏวดีทางโทรสารเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2545 เวลา 10.57 น.

1.4.31 คุณสุนทร การบรรจง ผู้ผลิตรายการสนทนาธรรมขึ้นนำสังคมและแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์คุณสุนทรเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2545 เวลา 8.30 น. ณ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ คุณสุนทรบวชเรียนเป็นสามเณรมา 10 ปี จากนั้นได้บวชเรียนเป็นพระ 20 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และระดับปริญญาโทจากประเทศอินเดีย คุณสุนทรสนใจศึกษาด้านการฝึกพูดต่อหน้าสาธารณชน ได้ก่อตั้งชมรมวาทะศิลป์ที่วัดอนงคาราม และดำรงตำแหน่งเป็นประธานชมรมอยู่นานกว่า 10 ปี ชมรมนี้จัดตั้งขึ้นมาเพื่อฝึกอบรมพระนักวิทยากรให้เป็นนักพูดที่มีคุณภาพไม่ว่าจะเป็นการกล่าวสุนทรพจน์ การใช้สายตา การใช้สำเนียงการพูด

ปัจจุบัน คุณสุนทรทำงาน ณ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ กองพัฒนาสังคม หัวหน้าแผนกส่งเสริมศาสนาและพัฒนาจิตใจ โดยรับผิดชอบงานด้านศาสนาทั้งหมดของสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฯ

1.4.32 พระอาจารย์สมชาย ฝาสุธโร ผู้ผลิตรายการอภิธรรมะพาที

ผู้วิจัยติดต่อขอสัมภาษณ์พระอาจารย์สมชายผ่านทางโทรศัพท์เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2545 ทั้งนี้ ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้โทรศัพท์นัดวันและเวลาสัมภาษณ์พระอาจารย์สมชายที่วัดใหม่ยายแป้น วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 9.00 น. แต่เมื่อโทรศัพท์ยืนยันวันและเวลาการสัมภาษณ์ปรากฏว่าพระอาจารย์สมชายไม่สะดวกเนื่องจากต้องเตรียมการสอนพระอภิธรรมที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงไม่สามารถให้ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ที่วัดได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตัดสินใจใช้การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์แทน

พระอาจารย์สมชายนอกจากมีการเปิดสอนพระอภิธรรมที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว ยังมีสอนที่เสถียรธรรมสถานและวัดโพธิ์ด้วย และได้เข้ามาผลิตรายการสถานีวิทยุจากการเรียกร้องของคนทั่วไปที่ต้องการให้พระอาจารย์สมชายเปิดสอนทางสถานีวิทยุบ้าง อีกทั้งปรึกษากับลูกศิษย์ โดยที่ลูกศิษย์รับเป็นเจ้าภาพชำระค่าเช่าสถานีวิทยุให้กับพระอาจารย์สมชาย

1.4.33 คุณคุณารัตน์ นพคุณ ผู้ผลิตรายการเรียนบาลีทางวิทยุ

ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณคุณารัตน์เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2545 เวลา 13.00 น. ณ บ้านอาจารย์อิศริยา นุตสวาระ ถนนประดิพัทธ์ คุณคุณารัตน์ได้เคยบวชเรียนเป็นพระภิกษุมา 17 ปี ระหว่างที่บวชนั้นมีความสนใจศึกษาภาษาบาลีมาก ในการเรียนระยะแรกนั้นศึกษาเพื่อมุ่ง

ให้ความรู้โดยไม่คิดที่จะเผยแพร่ถ่ายทอดแต่ประการใด ต่อมาเมื่อพิจารณาว่าตนเองมีความรู้ซึ่งสมจากอดีตชาติและภพปัจจุบันมากพอสมควรแล้วจึงเริ่มสอนภาษาบาลีตั้งแต่วัยไม่ลาสิกขาจากการเป็นพระ ซึ่งคุณคุณารัตน์สอนตามมหาวิทยาลัย วัดมหาธาตุฯ บริษัท ปรากฏภัณฑ์ จำกัด วัดสามพระยาวรวิหาร รวมถึงเปิดสอนที่บ้านอาจารย์อิศริยาด้วย ปัจจุบัน คุณคุณารัตน์ทำงานแปลหนังสือเป็นอาชีพหลัก ซึ่งในขณะนี้กำลังแปลพระไตรปิฎกอรรถกถา และมีโครงการแปลคัมภีร์ฎีกา รวมถึงการเขียนหนังสือ ตำราธรรมะเกี่ยวกับธรรมะวินัย

1.4.34 พระอาจารย์สมเกียรติ กตปุญโญ ผู้ผลิตรายการพระที่บธรรมนำสุข

ผู้วิจัยได้โทรศัพท์นัดวันและสัมภาษณ์พระอาจารย์สมเกียรติเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2545 ณ วัดนายโรง ถนนจรัลสนิทวงศ์ 45 โดยพระอาจารย์สมเกียรติขอให้ผู้วิจัยเดินทางมากับเพื่อนหญิงหรือเพื่อนชายด้วย แต่ทั้งนี้ไม่มีผู้ใดที่สามารถเดินทางไปกับผู้วิจัยได้ ดังนั้น พระอาจารย์สมเกียรติจึงให้สัมภาษณ์บริเวณสวนหย่อมของวัดนายโรง และก่อนการสัมภาษณ์พระอาจารย์สมเกียรติได้ขอตรวจบัตรประจำตัวนิสิตและบัตรประชาชนของผู้วิจัย จึงได้เริ่มการสัมภาษณ์ซึ่งพระอาจารย์สมเกียรติไม่อนุญาตให้ผู้วิจัยบันทึกเทปคำสัมภาษณ์ ขอให้ผู้วิจัยบันทึกด้วยการจดบันทึกลงสมุด

พระอาจารย์สมเกียรติเข้ารับการฝึกอบรมที่กรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเป็นการร่วมมือการจัดอบรมระหว่างกรมประชาสัมพันธ์และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจัดอบรมการอ่านข่าว การเสนอธรรมะ จนกระทั่งพระอาจารย์สมเกียรติได้รับใบประกาศขณะนี้พระอาจารย์สมเกียรติศึกษาพระอภิธรรมที่วัดมหาธาตุฯ

1.5 กลุ่มเจ้าหน้าที่ในสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ จำนวน 5 คนคือ

1.5.1 คุณอุ้มรั ไซ้ะมณี ผู้ดำเนินรายการข่าวคนช่างคุย รายการบ้านเมืองเรื่องของเราและท่านถาม-เราตอบ

ผู้วิจัยโทรศัพท์ขออนุญาตคุณอุ้มร่วมสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 9.00 น. ณ สถานีวิทยภาคมุสลิมคลีนคุณธรรม คุณอุ้มเป็นบุตรชายของคุณบรรจง ไซ้ะมณี จบมัธยมศึกษาตอนปลายและสามารถสอบผู้ประกาศได้ ขณะนี้กำลังศึกษาอยู่ปีสุดท้ายที่สถาบันราชภัฏเทคโนโลยีวิทยาลัยลงกรณ์ สาขาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ คณะนิเทศศาสตร์ ได้มีโอกาสเข้ามาผลิตรายการข่าวคนข้างคุยซึ่งเป็นรายการที่คุณบรรจงผลิตมาตั้งแต่ก่อนมีสถานีวิทยภาคมุสลิมคลีนคุณธรรม 24 ชั่วโมง ทั้งนี้ เนื่องจากคุณบรรจง ไซ้ะมณีติดภาระการหาเสียงระหว่างการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา คุณอุ้มจึงได้เข้ามาผลิตรายการแทน

รายการข่าวคนข้างคุย เป็นรายการที่คุณอุ้มนำเสนอข่าวไม่ว่าจะเป็นสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมที่มีความน่าสนใจนำเสนอด้วยการเล่าข่าวให้ผู้ฟังได้ฟัง สำหรับรายการบ้านเมืองเรื่องของเรา คุณอุ้มมีหน้าที่ในการซักถามประเด็นปัญหาหรือเรื่องราวที่ได้หยิบยกมาพูดคุยกันระหว่างคุณอัยยุบ ศิลปวงศาและคุณอุ้ม โดยคุณอัยยุบเป็นผู้ให้รายละเอียดเรื่องราวต่าง ๆ ส่วนคุณอุ้มเป็นผู้ซักถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่คิดว่าผู้ฟังสนใจใคร่รู้ ประเด็นที่นำมาคุยกัน มีด้วยกันหลายประเด็น ได้แก่ ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ หลักศรัทธาของศาสนาอิสลาม สำหรับรายการท่านถาม-เราตอบ ชื่อรายการนี้มาจากการที่คุณอุ้มเสนอให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาพร้อมกันตั้งชื่อรายการจนในที่สุดตกลงกันที่ชื่อรายการ “ท่านถาม-เราตอบ” คุณอุ้มเป็นผู้คิดริเริ่มผลิตรายการนี้ขึ้นมา เนื่องจากมีเวลาว่างไม่ได้มีการนำเสนอรายการใดและต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟังบ้าง ทั้งนี้ ในรูปแบบเดิมรายการที่นำเสนอทางสถานีวิทยภาคมุสลิมคลีนคุณธรรม คือวิทยากรนำเสนอบรรยาย ผู้ดำเนินรายการกล่าวนำเข้ารายการ โดยไม่มีการติดต่อพูดคุยกับผู้ฟัง จึงได้ผลิตรายการโดยในช่วงครึ่งชั่วโมงแรกเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาฝากคำถามที่ผู้ฟังต้องการทราบรายละเอียด และครึ่งชั่วโมงหลังได้ติดต่อวิทยากรทางโทรศัพท์เพื่อขอให้ตอบคำถามที่ผู้ฟังได้ฝากคำถามไว้ ต่อมารายการได้รับความสนใจจากผู้ฟังจนกระทั่งการเปิดสายในครึ่งชั่วโมงแรกนั้นไม่เพียงพอ คุณอุ้มจึงเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาที่สถานีวิทยได้ตลอดทั้งวันเพื่อฝากคำถามไว้กับเจ้าหน้าที่ที่รับสาย

นอกจากการเป็นผู้ดำเนินรายการทั้ง 3 รายการแล้ว คุณอุ้มมีหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการกล่าวนำเข้ารายการประจำวันจันทร์ถึงวันศุกร์ตั้งแต่เวลา 05.00 – 18.00 น. โดยกล่าวนำเข้ารายการและชักชวนให้ผู้ฟังติดตามรับฟังรายการ เมื่อนำเสนอรายการจากวิทยากร

เรียบร้อยแล้ว คุณอุ้มต้องกล่าวสรุปเนื้อหาที่วิทยากรได้นำเสนอให้ผู้ฟังสามารถจับประเด็นเนื้อหาสำคัญได้อย่างถูกต้อง กล่าวร้อยรายการให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพิ่มความน่าสนใจให้ผู้ฟังต้องการรับฟังรายการตลอดเวลา รวมถึงการเชิญชวนให้ผู้ฟังเข้าร่วมกิจกรรมและข้อผลิตภัณฑ์ของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม ได้แก่ เทป ซีดีอัลบั้มอ่าน เทปบรรยายของวิทยากร นิตยสารเพื่อคุณธรรม

ไม่ว่าจะรับผิดชอบในหน้าที่ใดคุณอุ้มจะต้องมีการเตรียมตัวมาบ้างในการหาข้อมูลเรื่องราวต่าง ๆ มาพูดคุยกับผู้ฟัง ผนวกกับความสามารถในร้อยรายการให้สัมพันธ์กันอย่างราบรื่นและไม่ติดขัด

1.5.2 อาจารย์วรรณิ เปลี่ยนเดชา ผู้ดำเนินรายการประจำวันเสาร์และวันอาทิตย์ เวลา 18.00 – 04.00 น. และกรรมการมูลนิธิเพื่อคุณธรรม

ผู้วิจัยโทรศัพท์เพื่อขออนุญาตวันและเวลาสัมภาษณ์อาจารย์วรรณิเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 17.30 น. ณ ห้องละหมาดของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม อาจารย์วรรณิเข้ามาร่วมทำงานกับมูลนิธิเพื่อคุณธรรมจากการที่สามีของอาจารย์ได้ยื่นประกาศรับสมัครงานทางวิทยุ จึงได้แนะนำให้อาจารย์มาสมัครงานที่สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและได้รับการบรรจุเข้าเป็นผู้ดำเนินรายการ ซึ่งก่อนหน้านี้อาจารย์วรรณิรับผิดชอบทั้งการเป็นผู้ดำเนินรายการและผู้ผลิตรายการสำหรับเด็กด้วยรูปแบบการเล่านิทาน แต่ต่อมาได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากบรรดาคณะกรรมการท่านอื่น ๆ ที่พิจารณาว่านิทานเป็นเรื่องไร้สาระไม่มีในศาสนาอิสลาม ทำให้อาจารย์ต้องยุติการผลิตรายการเป็นแต่เพียงหนึ่งในคณะกรรมการและผู้ดำเนินรายการเท่านั้น

1.5.3 คุณฮาซิม บุญมาเลิศ ผู้ดำเนินรายการเยาวชนสัมพันธ์และรายการอาหารสถานสัมพันธ์

ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิเพื่อคุณธรรมนัดคุณฮาซิมให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2545 เวลา 18.15 น. ณ สำนักงานมูลนิธิเพื่อคุณธรรม ในปัจจุบันคุณฮาซิมมีหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการกล่าวนำเข้ารายการในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ตั้งแต่เวลา 18.00 – 04.00 น. รวมทั้งวันเสาร์และวันอาทิตย์ เวลา 09.00 – 18.00 น. นอกจากนี้คุณฮาซิมมีหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการเยาวชนสัมพันธ์ รายการอาหารสถานสัมพันธ์ในวันเสาร์และ

วันอาทิตย์ สำหรับการทำหน้าที่ของคุณฮาซิมในฐานะผู้ดำเนินรายการในวันธรรมดานั้นไม่แตกต่างจากคุณ อุมร์ที่จะต้องกล่าวเชื่อมโยงรายการให้มีความสอดคล้องกันและน่าสนใจ

ส่วนการเป็นผู้ดำเนินรายการเยาวชนสัมพันธ์และอาหารสานสัมพันธ์จะมีความแตกต่างคือต้องเตรียมตัว ค้นคว้าหาข้อมูล ข่าวสาร อ่านหนังสือ ชักซ้อมกับผู้ดำเนินรายการร่วมอีก 2 ท่าน และการพูดคุยร่วมกับผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามาในรายการเพื่อแสดงความคิดเห็น ชักชวนให้เด็ก ๆ โทรศัพท์เข้ามาตอบปัญหาในรายการเยาวชนสัมพันธ์

1.5.4 อาจารย์กะบิร กิจประพันธ์ ผู้ดำเนินรายการเยาวชนสัมพันธ์และรายการอาหารสานสัมพันธ์

ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อคุณธรรมในการติดต่อประสานงานนัดอาจารย์กะบิร สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2545 เวลา 18.15 น. ณ สำนักงานมูลนิธิเพื่อคุณธรรม อาจารย์กะบิรสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปัจจุบัน อาจารย์เป็นคุณครูสอนเด็กอนุบาลในชุมชน อาจารย์กะบิรรับหน้าที่ผู้ดำเนินรายการกล่าวนำเข้ารายการและผู้ดำเนินรายการเยาวชนสัมพันธ์และรายการอาหารสานสัมพันธ์ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ตั้งแต่เวลา 09.00 – 18.00 น.

สำหรับการทำหน้าที่ผู้ดำเนินรายการนั้น อาจารย์มีความรับผิดชอบเหมือนกับคุณอุมร์และคุณฮาซิม แต่สำหรับหน้าที่การเป็นผู้ดำเนินรายการเยาวชนสัมพันธ์และอาหารสานสัมพันธ์ อาจารย์กะบิรถือว่าเป็นหัวเรือใหญ่ในการดำเนินรายการร่วมกับผู้ดำเนินรายการอีก 2 ท่าน คือคุณฮาซิมและคุณวัลภา ทั้งนี้จากประสบการณ์การเป็นผู้ดำเนินรายการที่มากกว่าผู้ดำเนินรายการร่วม นอกจากนี้ อาจารย์กะบิรกลายเป็นสัญลักษณ์ของรายการเยาวชนสัมพันธ์ไปแล้ว เปรียบเสมือนกับแม่เหล็กเรียกน้อง ๆ ให้โทรศัพท์เข้ามาร่วมตอบปัญหาในรายการ ทั้งนี้ หากเอ่ยถึงรายการเยาวชนสัมพันธ์จะต้องนึกถึงอาจารย์กะบิร กิจประพันธ์อย่างแน่นอน ในฐานะที่อาจารย์กะบิรเป็นผู้ดำเนินรายการโดยอาจารย์จะเป็นผู้เปิดประเด็นการสนทนาร่วมกันระหว่างผู้ดำเนินรายการ หากผู้ดำเนินรายการท่านใดเจียบนานเกินไป อาจารย์กะบิรจะถามคำถามหรือให้กล่าวแสดงความคิดเห็นต่อหัวข้อที่กำลังสนทนากัน

1.5.5 คุณวัลภา จิตต์หมวด ผู้ดำเนินรายการเยาวชนสัมพันธ์และรายการอาหาร สถานสัมพันธ์

ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่มูลนิธิเพื่อคุณธรรมประสานงาน เพื่อนัดคุณวัลภา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2545 เวลา 18.00 น. คุณวัลภาสำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ผ่านประสบการณ์การทำงานจากการเป็นพนักงานขายและนักจัดรายการลูกทุ่ง หลังจากนั้นได้รับการชักชวนจากคุณบรรจงให้เข้ามาเป็นผู้ดำเนินรายการและพนักงานการตลาด คุณวัลภาเป็นผู้ดำเนินรายการหญิงเพียงท่านเดียวในรายการเยาวชนสัมพันธ์และอาหารสถานสัมพันธ์ แต่ทั้งนี้เป็นการแตกต่างที่ลงตัวและเหมาะสมที่ทำงานการดำเนินรายการให้เป็นไปอย่างราบรื่น

1.6 กลุ่มเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศของสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ จำนวน ท่านดังนี้

1.6.1 จำพิศวง ภูเงิน เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศสถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์จำพิศวงอย่างจริงจังเมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 15.00 น. จำพิศวงทำงานที่สถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 รับผิดชอบการเงิน คือการเบิกเงินเดือน เงินเบี้ยเลี้ยงให้กับทหารเกณฑ์ จำพิศวงก้าวเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศสถานีวิทยุมาเป็นเวลาเกือบ 3 ปี จากการที่สถานีวิทยุประกาศรับสมัครเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศ จำพิศวงจึงได้สมัครเข้าทำงานนี้อีกหนึ่งตำแหน่ง ถึงแม้ว่าก่อนหน้านี้จะไม่ มีประสบการณ์แต่จำพิศวงได้รับการฝึกฝนอบรม 3 เดือนจากคุณสุพร นิ่มเจริญวงศ์และคุณทองศินี มาลาคำ จนกระทั่งได้รับการบรรจุเข้าเป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1

เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศมีหน้าที่ควบคุมการออกอากาศจากทางสถานีวิทยุ โดยมีหน้าที่ตัดเสียงการออกอากาศเพื่อเข้ารายการข่าวทุกต้นชั่วโมง จากนั้นตัดเข้าสปรอตของสถานีวิทยุ ต่อมาตัดเข้าโฆษณาของทางสถานีวิทยุ ประกาศเข้ารายการ รวมถึงการใช้

วิจารณ์ฎานรายการทุกรายการที่ออกอากาศเบื้องต้นว่าได้บรรยายถ่ายทอดไขว้เขวออกไปจากหลักพระพุทธศาสนาหรือไม่

ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากจำพิศวงเป็นอย่างดีเสมอมาตลอดระยะเวลาของการทำวิจัย โดยเริ่มจากขอให้ทางสถานีวิทยุช่วยบันทึกรายการที่ออกอากาศทุกรายการ จำพิศวงได้ประสานงานไปยังคุณสุพร นิมเจริญ เพื่ออนุญาตให้เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศทุกท่านช่วยกันบันทึกเทปการออกอากาศ ทั้งนี้ เมื่อผู้วิจัยรับเทปมาแล้วประสบปัญหา ผู้วิจัยโทรศัพท์แจ้งจำพิศวงซึ่งก็ได้รับน้ำใจอย่างดีด้วยการบันทึกรายการที่ขาดหายไปให้ผู้วิจัยอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ผู้วิจัยติดต่อจำพิศวงเพื่อขอเบอร์โทรศัพท์ผู้ผลิตรายการที่ผู้วิจัยต้องการเพื่อติดต่อขอนัดสัมภาษณ์

1.6.2 จำสิริศักดิ์ ธรรมโชติ เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

ผู้วิจัยขอสัมภาษณ์จำสิริศักดิ์เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 15.30 น. ณ สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ บริเวณหน้าห้องส่งออกอากาศ โดยจำสิริศักดิ์ได้ปลีกเวลาจากการทำงานเพื่อให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ จำสิริศักดิ์รับผิดชอบหน้าที่เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศมาตั้งแต่ปี 2522 ทำงานหน้าที่มากกว่า 20 ปีแล้ว รับผิดชอบการควบคุมเครื่องออกอากาศ

1.7 กลุ่มผู้รักษากฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ การควบคุมสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ คือ

1.7.1 อดีตนายสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ คือ พันโทกิตติ คงสมบัติ และ พันตรีอภิชัย วิไลเนตร นายสถานีวิทยุเอเอ็ม

ก่อนที่ผู้วิจัยได้รับการสัมภาษณ์จากพันโทกิตติ คงสมบัติ ในเบื้องต้นผู้วิจัยติดต่อพันตรีณัชพล ไตสิงห์ ระหว่างเดือนมกราคม 2545 เพื่อขอสัมภาษณ์นายสถานีวิทยุแต่พันตรีณัชพลตอบปฏิเสธเนื่องจากติดภาระกิจการทำงาน ไม่สามารถจัดสรรเวลาให้แก่ผู้วิจัยได้ ซึ่ง

พันธมิตรฯ พอลขอให้ผู้วิจัยส่งประเด็นคำถามมาให้ โดยพันธมิตรฯ พอลจะเขียนคำตอบส่งกลับมาให้ แต่ผู้วิจัยได้ตอบปฏิเสธไปทั้งนี้เห็นว่านายสถานีวิทยเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญมาก

เดือนมีนาคม 2545 ผู้วิจัยติดต่อเพื่อขอสัมภาษณ์พันธมิตรฯ พอลอีกครั้งหนึ่ง แต่ได้รับแจ้งว่าขณะนี้พันธมิตรฯ พอลได้ย้ายไปปฏิบัติงานที่หน่วยอื่นแล้ว แต่ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากพันธมิตรฯ พอล วิลเนตร นายสถานีวิทยเอเอ็ม 999 กิโลเมตรที่ใหม่ที่เข้ารับตำแหน่ง นายสถานีวิทยเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2545 ด้วยการติดต่อพันโทกิตติ คงสมบัติ อดีตนายสถานีวิทยเอเอ็ม 999 กิโลเมตร เมื่อพันธมิตรฯ พอลสามารถค้นหาเบอร์โทรศัพท์พันโทกิตติได้แล้วจึงโทรศัพท์แจ้งให้ผู้วิจัยติดต่อพันโทกิตติเพื่อขอสัมภาษณ์

ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อพันโทกิตติ คงสมบัติ เพื่อขอสัมภาษณ์ในวันที่ 27 มีนาคม 2545 เวลา 13.00 น. พันโทกิตติเห็นถึงความสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ จึงอนุญาตให้ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์พันโทกิตติได้ที่โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ถนนเทิดดำริ ซึ่งพันโทกิตติเป็นอาจารย์สอนอยู่ในส่วนวิทยุทฤษฎี พันโทกิตติ เป็นอดีตนายสถานีวิทยเอเอ็ม 999 กิโลเมตรในช่วงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบสถานีวิทย จึงได้เล่าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้นให้ผู้วิจัยได้รับฟัง แต่พันโทกิตติไม่อนุญาตให้ผู้วิจัยบันทึกคำบอกเล่าเหล่านั้น ผู้วิจัยจึงต้องใช้วิธีการจดบันทึก โดยพันโทกิตติบอกเล่าเรื่องราวเหล่านั้นอย่างช้า ๆ เพื่อให้ผู้วิจัยจดบันทึกได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน นอกจากนี้ พันโทกิตติยังได้ติดต่อไปยังร้อยเอกประณีต ปราบพาล อดีตผู้บังคับบัญชาของพันโทกิตติเพื่อขอข้อมูล ได้แก่ ประวัติความเป็นสถานีวิทยกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ นโยบายวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของกองทัพบก ซีดความสามารถการส่งสัญญาณกระจายเสียง บันทึกข้อตกลงอนุญาตให้ส่งสัญญาณออกอากาศศาสนาอิสลามและหลักเกณฑ์ ระเบียบ พระราชบัญญัติของกรมประชาสัมพันธ์ประกอบการทำวิจัยให้แก่ผู้วิจัย และเมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์แล้ว พันโทกิตติแสดงความจำนงค์แก่ผู้วิจัยว่าถ้าหากติดขัดข้อมูลในส่วนใด ขอให้ผู้วิจัยติดต่อมาได้และพันโทกิตติจะประสานงานติดต่อเพื่อขอข้อมูลให้ได้ หรือถ้าหากไม่มั่นใจในสิ่งที่เขียน ผู้วิจัยสามารถนำมาให้พันโทกิตติตรวจสอบความถูกต้องในเบื้องต้นก่อนได้ หลังจากนั้น พันโทกิตติโทรศัพท์มาหาผู้วิจัยเพื่อสอบถามถึงการทำวิจัยว่ามีปัญหาในเรื่องใดบ้างหรือไม่

1.7.2 นายสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเมตร คือ พันตรีอภิชัย วิลเนตร

ถึงแม้ว่าพันตรีอภิชัยจะเข้ารับตำแหน่งนายสถานีวิทยุได้ไม่นานแต่เมื่อได้ รับทราบความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วก็ได้ให้ความร่วมมือด้วยการติดต่อผู้ที่ สามารถให้รายละเอียดเพื่อทำวิจัย อีกทั้ง ช่วยจัดหาข้อมูลเอกสารที่ผู้วิจัยต้องการได้อย่างเต็มที่ เมื่อผู้วิจัยได้รับแจ้งว่าเอกสารที่ได้ขอนั้นได้รับการอนุมัติสามารถมอบให้แก่ผู้วิจัยได้ แต่ผู้วิจัยไม่ สามารถเดินทางมารับได้ในเวลาราชการ พันตรีอภิชัยได้อนุญาตให้ผู้วิจัยเดินทางมารับในช่วงเย็น ที่สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ได้ หลังจากนั้น พันตรีอภิชัยได้พบกับพันโทกิตติ คงสมบัติ จึงได้สนทนากันถึงการทำวิจัยของผู้วิจัยด้วยความเป็นห่วงเกรงว่าจะได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน

1.7.3 อดีตนายสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเมตรคือพันตรีรินรินทร์ มีสมบุญธรรม

ก่อนที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พันตรีรินรินทร์ มีสมบุญธรรม เมื่อเดือนธันวาคม 2544 ผู้วิจัยติดต่อขอสัมภาษณ์พันตรีอานุกาฬ สิริมณฑล นายสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเมตร แต่ ระหว่างเดือนธันวาคมเป็นระยะที่มีการซ้อมการสวนสนาม จึงไม่สามารถให้ผู้วิจัยเข้าพบได้ พันตรี อานุกาฬขอให้ผู้วิจัยติดต่อมาอีกครั้งในเดือนมกราคมจนกระทั่งเดือนมกราคม 2545 ผู้วิจัยได้เดินทางไปที่สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์เพื่อส่งจดหมายประเด็นคำถามให้แก่พันตรีอานุกาฬ แต่ได้รับแจ้งจากพี่แหม่มประชาสัมพันธ์สถานีวิทยุว่าขณะนี้พันตรีอานุกาฬได้ย้ายไปแล้ว พี่แหม่ม จึงติดต่อประสานงานไปยังพันตรีอานุกาฬเพื่อขอสัมภาษณ์ให้ผู้วิจัย แต่พันตรีอานุกาฬเห็นว่าไม่ เป็นการเหมาะสมเพราะตนเองได้ย้ายออกจากสถานีวิทยุแล้ว

พี่แหม่มแจ้งไปยังพันตรีธิติพล สารลักษณ์ แต่พันตรีธิติพล เข้ามารับ ตำแหน่งนายสถานีวิทยุได้ไม่นาน ไม่สามารถให้ข้อมูลอย่างละเอียดได้ จึงได้ขอความร่วมมือไปยัง พันตรีรินรินทร์ มีสมบุญธรรม อดีตนายสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเมตร ซึ่งพันตรีรินรินทร์เป็นหนึ่งในรับ นโยบายการก่อตั้งสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรูปของพลที่ 1 รักษาพระองค์

1.8 กลุ่มผู้โฆษณา

1.8.1 สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์

1.8.1.1 บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)

ผู้วิจัยได้เบอร์โทรศัพท์บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) จาก 1133 จากนั้นได้โทรศัพท์ไปที่บริษัทฯ ติดต่อคุณพรทิพย์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ คุณพรทิพย์ขอให้ผู้วิจัยส่งโทรสารประเด็นคำถามโดยคุณพรทิพย์จะเป็นผู้ประสานงานให้ผู้วิจัยเข้าพบและสัมภาษณ์คุณสิทธิพร รัตโนภาส กรรมการผู้จัดการและประธานกรรมการบริหาร ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2545 ผู้วิจัยได้พบคุณบรรจงที่สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม คุณบรรจงได้แจ้งให้ผู้วิจัยทราบว่าคุณบรรจงพบคุณสิทธิพรและแจ้งให้คุณบรรจงทราบว่าผู้วิจัยต้องการสัมภาษณ์คุณสิทธิพรในฐานะผู้เชี่ยวชาญโฆษณาในสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม คุณบรรจงจึงขอให้คุณสิทธิพรให้ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์หลังจากนั้น เลขานุการของคุณสิทธิพรได้ติดต่อผู้วิจัยกลับมาแจ้งว่าคุณสิทธิพรอนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์ได้วันที่ 1 มีนาคม 2545 เวลา 14.00 น. ณ บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)

1.8.1.2 บริษัท แพน สยาม เอ็นจิเนียริง จำกัด

ผู้วิจัยได้เบอร์โทรศัพท์บริษัท แพนสยาม เอ็นจิเนียริง จำกัด จากรายการท่านถาม-เราตอบทางสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัยแก่คุณขวัญฤทัย เรือนแจ้ง ฝ่ายโฆษณาและการตลาด แต่คุณขวัญฤทัยไม่สามารถให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ได้เนื่องจากระยะเวลาเดือนกุมภาพันธ์กำลังเข้าฤดูร้อนซึ่งคุณขวัญฤทัยงานยุ่งมาก และขอให้ผู้วิจัยส่งประเด็นคำถามทางโทรสาร จากนั้นคุณขวัญฤทัยจะเขียนคำตอบกลับมาให้ผู้วิจัย ผู้วิจัยได้รับจดหมายจากบริษัท แพนสยาม เอ็นจิเนียริง จำกัด เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2545

1.8.1.3 การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

ผู้วิจัยพยายามติดต่อคุณเมยาพิมพ์ ฝ่ายโฆษณาและส่งเสริมการขายแต่ไม่สามารถติดต่อได้เนื่องจากคุณเมยาพิมพ์ติดภาระกิจการทำงาน เมื่อผู้วิจัยสอบถามว่ามีเจ้าหน้าที่ท่านใดที่สามารถให้รายละเอียดแก่ผู้วิจัยได้บ้าง เจ้าหน้าที่แจ้งว่าไม่มีผู้ใดสามารถให้รายละเอียดได้ดีเท่ากับคุณเมยาพิมพ์ จนกระทั่ง ผู้วิจัยสามารถติดต่อคุณเมยาพิมพ์ได้ คุณเมยาพิมพ์แจ้งว่าให้ผู้วิจัยส่งประเด็นคำถามทางโทรสาร จากนั้นจะติดต่อประสานงานเพื่อให้คุณธราทิป นัทธีศรีเป็นผู้ให้รายละเอียดแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยเดินทางไปพบคุณธราทิปเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2545 เวลา 9.00 น. ณ การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

1.8.1.4 มั่นฝิ่งทอดกรอบ “เทสโต”

ผู้วิจัยติดต่อคุณจันทพร สนั่นพาลพร ผู้จัดการผลิตภัณฑ์เทสโตมานานกว่า 1 เดือน โดยก่อนหน้านี้ผู้วิจัยได้ส่งโทรสารประเด็นคำถามให้แก่คุณจันทพรพิจารณาในเบื้องต้น แต่คุณจันทพรก็มิได้ติดต่อผู้วิจัยแต่อย่างใด เนื่องด้วยคุณจันทพรมีหน้าที่และการทำงานมากมาย ในที่สุดผู้วิจัยสามารถนัดสัมภาษณ์คุณจันทพรได้เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2545 เวลา 17.00 น. ณ บริษัท เบอริลียูเคเกอร์ (ประเทศไทย) จำกัด แต่ถึงกระนั้นผู้วิจัยก็นั่งรอคุณจันทพรนานกว่า 1 ชั่วโมงถึงจะได้สัมภาษณ์เพราะคุณจันทพรติดประชุม

1.8.2 กลุ่มผู้โฆษณา รายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

1.8.2.1 บริษัท ห้างขายยาอังกฤษ (ตรางู) จำกัด – มูลนิธิว่องวานิช ผู้สนับสนุนรายการรู้แจ้งเย็นใจ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์คุณพจนา ประกาศเวชกิจเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2545 เวลา 10.00 น. ณ ล็อบบี้บริษัท ห้างขายยาอังกฤษ (ตรางู) จำกัด ทั้งนี้ มาจากการช่วยเหลือจากพี่หยกที่ช่วยติดต่อประสานงานระหว่างเลขานุการของคุณพจนาและพี่หยก รายการรู้แจ้งเย็นใจได้รับการสนับสนุนจากบริษัท ห้างขายยาอังกฤษ (ตรางู) จำกัด ในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับการผลิตรายการวิทยุ คุณพจนา ประกาศเวชกิจ ผู้อำนวยการสำนักประธานกรรมการบริหาร กล่าวว่า “...ราย

การรู้แจ้งเห็นใจได้รับความเห็นชอบจากท่านประธานบริษัท คุณอนุรุท ว่องวานิช ... ประธานบริษัทอังกฤษตรางทุกคนมีความมั่นคงในพุทธศาสนาสืบทอดกันมา ครอบครัวของว่องวานิชมั่นคงในพุทธศาสนา มีกิจกรรมที่สนับสนุนพุทธศาสนามาตลอดเวลา จนวางเป็นนโยบายไว้ว่าทำอะไรส่วนหนึ่งจะต้องแบ่งทำการกุศล มุ่งงานบำรุงพุทธศาสนาเป็นงานหลัก ... เมื่อทางรายการรู้แจ้งเห็นใจได้เวลาจากสถานีวิทยุมาเสนอ ท่านประธานก็เห็นว่าเป็นช่องทางหนึ่งที่จะเผยแผ่พุทธศาสนาได้อย่างเต็มที่ ก็เลยสนับสนุน...” (พจนา ประกาศเวชกิจ, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2545)

1.8.2.2 บริษัท พรปิยะชนสง 1995 จำกัด ผู้สนับสนุนรายการโลกสวยด้วยศีลธรรม

ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณศุภกร พลอยจินดา กรรมการผู้จัดการบริษัท เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 14.00 น. ณ บริษัท พรปิยะชนสง 1995 จำกัด ถนนประชาอุทิศ คุณศุภกรเห็นความสำคัญของงานวิจัยครั้งนี้จึงอนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์อย่างไม่มีปัญหาใด ๆ แต่คุณศุภกรไม่อนุญาตให้ผู้วิจัยบันทึกเทปการสัมภาษณ์

บริษัทฯ ของคุณศุภกรประกอบกิจการบริการขนส่งทางด้านวัตถุดิบ นำเข้าเหล็ก ถ่านหิน ส่งออกปูนเม็ด ปูนดิน ปูนสกัดทำปูนซีเมนต์ คุณศุภกรเป็นเพื่อนกับอาจารย์บรรเจิด สังข์สวน ผู้ผลิตรายการโลกสวยด้วยศีลธรรม เมื่อพบว่าอาจารย์บรรเจิดกำลังประสบปัญหาด้านการหาผู้สนับสนุนรายการสถานีวิทยุจึงเสนอตัวเข้ามาช่วยเหลืออาจารย์บรรเจิดเพื่อให้รายการที่ดีและมีคุณภาพนี้อยู่คู่กับผู้ฟังต่อไป

1.8.2.3 ชมรมพระเครื่องมณฑลเชียร ผู้สนับสนุนรายการโลกสวยด้วยศีลธรรม

ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากอาจารย์บรรเจิดแนะนำให้ผู้วิจัยรู้จักกับคุณสมภพ ไทยธีระเสถียร (อั้ง เมืองชล) ประธานชมรมพระเครื่องมณฑลเชียร เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 13.00 น. ณ ชมรมพระเครื่องมณฑลเชียร คุณสมภพต้องการช่วยเหลือคนดีอย่างอาจารย์บรรเจิดให้สามารถผลิตรายการวิทยุที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟังจึงให้การสนับสนุนเป็นผู้สนับสนุนรายการให้กับอาจารย์บรรเจิด

1.8.2.4 บริษัท มนพนันท์ จำกัด (ร้านดอกเตอร์ฟิต นวดฝ่าเท้า) ผู้สนับสนุน
รายการโลกสวยด้วยศีลธรรม

ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ขอนัดสัมภาษณ์คุณนันทกร โสภะ เจ้าของกิจการ
ดอกเตอร์ฟิต นวดฝ่าเท้า เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 เวลา 11.00 น. คุณนันทกรขอฟังรายการ
บรรยายธรรมะเมื่อได้ยินการจัดรายการของอาจารย์บรรเจิดแล้วเห็นว่าเป็นรายการที่ดี คุณนันทกร
จึงติดตามรับฟังเป็นประจำ เมื่อทราบว่าอาจารย์บรรเจิดต้องการผู้สนับสนุนรายการ คุณนันทกรได้
ติดต่อแสดงความประสงค์ขอเป็นผู้สนับสนุนรายการให้ครั้งเดือน ซึ่งคุณนันทกรไม่ได้สนใจว่า
อาจารย์บรรเจิดจะกล่าวขอบคุณร้านดอกเตอร์ฟิต นวดฝ่าเท้าที่ให้การสนับสนุนค่าเช่าสถานีวิฑู
 ทั้งนี้ อาจารย์ประกาศขอบคุณให้ในช่วงทำรายการ ถึงแม้ว่าจะให้การสนับสนุนมาเกือบ 2 ปีแต่มี
ลูกค้าเพียง 2 คนเท่านั้นที่รู้จักและมาใช้บริการที่ร้านจากการฟังรายการของบรรเจิด นับว่าเป็นการ
เริ่มต้นสายสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน เนื่องจากก่อนหน้านี้ทั้งอาจารย์บรรเจิดและคุณนันทกรไม่เคยรู้
จักกันมาก่อน

2. แหล่งข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหารายการที่ผู้วิจัยได้บันทึกรายการวิทยุเอเอ็ม 999
กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ เป็นประจำทุกวันเป็นเวลา 1 อาทิตย์คือวันที่ 10 ตุลาคม
จนถึง 16 ตุลาคม 2544 บันทึกตั้งแต่วันที่ 04.00 น. – 04.00 น. ของอีกวันหนึ่ง

3. แหล่งข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ ผังรายการและประวัติของผู้บริหารและบุคลากร

4. การสังเกตการณ์ของผู้วิจัยแบบไม่มีส่วนร่วม เมื่อผู้วิจัยเดินทางไปสถานีวิฑูภาค
มุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิฑูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – Depth interview) กับแหล่งข้อมูลบุคคล
เป็นหลัก ซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 8 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มผู้วิจัยมีประเด็นคำถามที่แตกต่างกันไปเพื่อ
ให้ครอบคลุมทุกประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้บริหารสถานี่ คือพันโทชุมพล แก้วล้วน หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์
สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ มีประเด็นคำถามคือ

1. หน้าที่และความรับผิดชอบของท่านในฝ่ายประชาสัมพันธ์
2. วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานีวิทยุกองพลเพื่อศาสนาอิสลามเอเอ็ม 999 กิโละเฮิร์ตซ์และศาสนาพุทธเอเอ็ม 1422 กิโละเฮิร์ตซ์ของกองพลที่ 1 รักษาพระองค์
3. กองพลที่ 1 รักษาพระองค์มีหน้าที่ดูแลการผลิตรายการของสถานีวิทยุกองพลเพื่อศาสนาอิสลามเอเอ็ม 999 กิโละเฮิร์ตซ์และศาสนาพุทธเอเอ็ม 1422 กิโละเฮิร์ตซ์หรือไม่ อย่างไร
4. เป้าหมายที่คาดหวังให้เกิดขึ้นจากสถานีวิทยุกองพลเพื่อศาสนาอิสลามเอเอ็ม 999 กิโละเฮิร์ตซ์และศาสนาพุทธเอเอ็ม 1422 กิโละเฮิร์ตซ์
5. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
6. สถานการณ์ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของสถานีวิทยุกองพลในความ
คิดเห็นของท่าน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้เช่าสถานีวิทยุกองพล คือคุณบรรจง ไช้ะมณีและคุณบุษรา เรืองแสง
ประเด็นคำถามคุณบรรจง ไช้ะมณี

1. ประวัติความเป็นมาและสาเหตุของการก่อตั้งสถานีวิทยุกองพลเอเอ็ม 999 กิโละเฮิร์ตซ์
และเอเอ็ม 1422 กิโละเฮิร์ตซ์
2. ระยะเวลาในการให้สัมปทานคลื่น ได้ไปแล้วมีการจัดการบริหารกันอย่างไร
3. ค่าดำเนินการที่ต้องจ่ายให้กับสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์
4. หน่วยงานใดเป็นผู้ให้การสนับสนุนในการก่อตั้งสถานีวิทยุกองพล (แหล่งเงินทุนและ
อุปกรณ์ภายในสถานีวิทยุกองพล ได้แก่สถานีวิทยุกองพลเอเอ็ม 999 กิโละเฮิร์ตซ์ใช้การส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม
มูลนิธิฯ ได้รับเงินสนับสนุนการซื้อจานดาวเทียมและติดตั้งจากหน่วยงานใด)
5. วัตถุประสงค์ นโยบาย แผนงาน เป้าหมาย และโครงสร้างของสถานีวิทยุกองพลเอเอ็ม
999 กิโละเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโละเฮิร์ตซ์
6. หลักในการบริหารของสถานีวิทยุกองพลเอเอ็ม 999 กิโละเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422
กิโละเฮิร์ตซ์
7. ลักษณะและรูปแบบรายการของสถานีวิทยุกองพลเอเอ็ม 999 กิโละเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม
1422 กิโละเฮิร์ตซ์
8. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นอย่างไร

9. ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขที่ผ่านมาในการดำเนินงานของสถานีวิจัย
10. สถานการณ์และแนวโน้มของสถานีวิจัยทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต

ประเด็นคำถามคุณบูชา เรื่องแสง

1. มีโอกาสเข้ามารับหน้าที่นี้ได้อย่างไร
2. มีหน้าที่รับผิดชอบอะไรบ้าง
3. ติดต่อผู้ผลิตรายการได้อย่างไร มีเกณฑ์ในการคัดเลือกอย่างไร
4. ติดต่อผู้สนับสนุนรายการได้อย่างไร มีเกณฑ์ในการคัดเลือกอย่างไร
5. จัดผังรายการอย่างไร ปัจจัยในการเลือกช่วงเวลาในการออกอากาศของแต่ละ

สถานี

6. อัตราค่าโฆษณาของแต่ละรายการคิดอย่างไร
7. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
8. ทักษะคนที่มีต่อสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์
9. ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการทำงาน
10. ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการทำหน้าที่นี้

กลุ่มที่ 3 กลุ่มวิทยากรสถานีวิจัยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมมีประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

1. ได้เข้ามาจัดรายการของวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมได้อย่างไร
2. มุมเหตุจูงใจของการเป็นวิทยากรรายการศาสนา
3. วัตถุประสงค์ของรายการที่รับผิดชอบในวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม
4. ลักษณะและรูปแบบของรายการเป็นอย่างไรเพราะเหตุใดจึงเลือกรูปแบบนี้
5. กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายของรายการคือกลุ่มใด
6. เนื้อหาที่นำเสนอในรายการมีอะไรบ้าง แบ่งออกเป็นกี่ช่วง แต่ละช่วงเป็นอย่างไร
7. ผลงานที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
8. ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขที่ผ่านมาในการเป็นวิทยากร

กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้ผลิตรายการสถานีวิจัยเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

1. ผู้ดำเนินรายการได้เข้ามาจัดรายการของเพื่อพระพุทธรูปศาสนาธรรมะพล 1 นี้ได้
อย่างไร

2. มวลเหตุจูงใจได้จึงสนใจเข้ามาเช่าเวลาสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรูปศาสนาธรรมะพล 1
3. วัตถุประสงค์ของรายการ
4. ลักษณะและรูปแบบของรายการเป็นอย่างไรเพราะเหตุใดจึงเลือกรูปแบบนี้
5. กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายของรายการคือกลุ่มใด
6. เนื้อหาที่น่าสนใจในรายการมีอะไรบ้าง แบ่งออกเป็นกี่ช่วง แต่ละช่วงเป็นอย่างไร
7. เกณฑ์ในการเชิญวิทยากรมาร่วมบรรยายในแต่ละครั้ง
8. ผู้สนับสนุนรายการช่วยเหลือในด้านใดบ้าง
9. ผลงานที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
10. ปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขที่ผ่านในการดำเนินรายการ

กลุ่มที่ 5 ผู้ดำเนินรายการกล่าวเปิดนำเข้ารายการต่าง ๆ ของทางสถานี และผู้ดำเนิน
รายการหลักของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม มีประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

1. หน้าที่และความรับผิดชอบมีอะไรบ้าง
2. ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขที่ผ่านมาของการทำงานกับสถานีเอเอ็ม

999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

3. มีทัศนคติอย่างไรกับสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

กลุ่มที่ 6 เจ้าหน้าที่ข้าราชการและพลเรือนภายในสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระ
องค์มีหน้าที่ควบคุมการออกอากาศรายการทุกรายการในสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์มี
ประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

1. หน้าที่และความรับผิดชอบมีอะไรบ้าง
2. ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขที่ผ่านมาของการทำงานกับสถานีเอเอ็ม 999

กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

3. มีทัศนคติอย่างไรกับสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

กลุ่มที่ 7 กลุ่มผู้รักษากฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ การควบคุมสถานีวิทยาศาสตร์ คือผู้ดำรงตำแหน่งนายสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ คือพันตรีอภิชัย วิไลเนตร และอดีตนายสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ พันโทกิตติ คงสมบัติ และพันตรีรินทร์ มีสมบุญณ์ อดีตนายสถานีของเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์มีประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

1. หน้าที่และความรับผิดชอบของนายสถานี
2. ลักษณะและรูปแบบของรายการสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์กำหนด
3. มีกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงใดบ้างที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์จะต้องคำนึงถึงอย่างมากในการบริหารงานสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์
4. ถ้าหากสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ดำเนินการผิดกฎระเบียบข้อบังคับ ทางนายสถานีมีมาตรการลงโทษอย่างไร
5. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
6. ความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

กลุ่มที่ 8 กลุ่มผู้โฆษณา มีประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

1. เพราะเหตุใดจึงเลือกลงโฆษณาในสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์
2. ระยะเวลาในการลงโฆษณา เพราะเหตุใดจึงเลือกช่วงเวลาดังกล่าว
3. ยอดขายหลังจากการโฆษณาในสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์เป็นอย่างไร
4. ผลที่ได้รับจากการลงโฆษณาในสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ (ภาพลักษณ์)

2. แหล่งข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหารายการทุกรายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ซึ่งผู้วิจัยบันทึกรายการของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ เป็นเวลา 1 อาทิตย์คือวันที่ 10 ตุลาคม จนถึงวันที่ 16 ตุลาคม 2544 ตั้งแต่เวลา 04.00 น. – 04.00 น. ด้วยการบินที่รายการลงเทปคลาสเซทเพื่อนำเนื้อหาวิเคราะห์ลักษณะและศึกษารูปแบบของรายการ

อนึ่ง รายการบางรายการที่ผู้วิจัยไม่ขอวิเคราะห์เนื้อหาและบันทึกเนื่องจากเป็นรายการที่ผลิตโดยกรมประชาสัมพันธ์และออกอากาศเหมือนกันทุกสถานีดังมีรายการดังต่อไปนี้

- รายการสยามมานูสติ เวลา 06.45 – 07.00 น.
- รายการถ่ายทอดข่าวจากสวท. เวลา 07.00 – 07.30 น. และ เวลา 19.00 – 19.30 น.
- รายการกองทัพภักดิ์เพื่อประชาชน เวลา 07.30 – 07.59 น.
- ถ่ายทอดเพลงชาติ เวลา 07.59 – 08.01 และ เวลา 17.59 – 18.01 น.
- นายกพบประชาชน (วันเสาร์) เวลา 8.00 – 8.30 น.
- เจาะใจถึงใจ เวลา 18.00 – 18.15 น.
- รายการข่าวด่วน ทุกต้นชั่วโมง

3. แหล่งข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยติดต่อเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเพื่อขอผังรายการวิทยุในเดือนเมษายน 2544 และตุลาคม 2544 และสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ขอผังรายการ รายชื่อผู้ผลิตรายการ ประวัติสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ นโยบายวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของกองทัพภักดิ์ และขีดความสามารถในการส่งสัญญาณการออกอากาศ ผู้วิจัยติดต่อบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด เพื่อขอประวัติคุณบุษรา เรืองแสง กรรมการผู้จัดการ ซึ่งข้อมูลเอกสารทั้งหมดผู้วิจัยเดินทางไปรับด้วยตนเองที่สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม สถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์และทางโทรสาร

4. การสังเกตการณ์ของผู้วิจัยแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยสังเกตการทำงานของมูลนิธิเพื่อคุณธรรมภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1

ผู้วิจัยเข้าไปที่สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2544 ด้านหน้าของสถานีวิทยุภาคเปิดกิจการตาวานคาร์แคร์ รับเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่องรถ และเติมน้ำยาแอร์สำหรับรถ เมื่อเดินเข้าไปทางด้านซ้ายมือเป็นพื้นที่ว่าง โดยด้านในสุดเป็นที่จอดรถรับส่งและรถพยาบาลที่มูลนิธิเพื่อคุณธรรมจัดไว้ให้บริการแก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ส่วนด้านขวามือเมื่อเปิดประตูกระจกเข้าไปด้านหน้าเป็นสำนักงานของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม ส่วนด้านหลังคือสถานีวิทยุภาคที่ใช้สำหรับการออกอากาศ เมื่อมองเข้าไปแล้วผู้วิจัยพบว่าเครื่องมือสำหรับการออกอากาศของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมมีความทันสมัยในระดับหนึ่ง และเมื่อเดินออกมาด้านนอกสำนักงานสถานีวิทยุภาคได้ติดตั้งจานดาวเทียมสำหรับการส่งสัญญาณไปยัง 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต่อมาในเดือนตุลาคม 2544 ผู้วิจัยได้เข้าไปที่สถานีวิทยุภาคอีกครั้งหนึ่ง พบว่ามีความเปลี่ยนแปลงเริ่มจากสำนักงานมูลนิธิได้แยกออกจากสถานีวิทยุภาค สำนักงานมีบริเวณที่กว้างขวาง พนักงานเพิ่มมากขึ้น อุปกรณ์คอมพิวเตอร์มีมากกว่าเมื่อครั้งที่ผู้วิจัยมาครั้งแรก ส่วนด้านซ้ายพื้นที่ว่างนั้นสำหรับจัดงานกิจกรรมของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม ทั้งนี้ ผู้วิจัยไม่มีโอกาสได้เข้าไปเห็นการทำงานการออกอากาศของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม เนื่องจาก เมื่อผู้วิจัยเจตนาจะเดินตามเจ้าหน้าที่เพื่อเข้าไปที่สถานีวิทยุภาค เจ้าหน้าที่ได้ปิดประตูห้องส่งออกอากาศทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าไปสังเกตการทำงานด้านในสถานีวิทยุภาค บางครั้งผู้วิจัยประสงค์สนทนากับเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศแต่เจ้าหน้าที่ท่านนั้นไม่ต้องการสนทนากับผู้วิจัย

สถานีวิทยุภาคเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ เมื่อผู้วิจัยเดินทางไปที่สถานีวิทยุภาคครั้งแรกเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2544 เพื่อติดต่อให้เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศบันทึกรายการของทางสถานี ในวันนั้นเป็นการเข้าเวรของจำพิศวง ภูเงิน ซึ่งได้ชักชวนให้ผู้วิจัยเข้าสังเกตการทำงานการออกอากาศของสถานีวิทยุภาค เมื่อผู้วิจัยเข้าไปในห้องออกอากาศจำพิศวงและจำนิพนธ์ เสาวภาได้อธิบายถึงการทำงานของเครื่องต่าง ๆ ที่อยู่ภายในห้องส่ง และปฏิบัติงานให้ ผู้วิจัยได้เข้าใจการทำงานของเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศ

สำหรับเครื่องมือที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดคือ

1. การจดบันทึกในระหว่างการสัมภาษณ์ ซึ่งจดเฉพาะประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการคำตอบอย่างละเอียดหลังจากการตอบคำถามก่อนหน้านี้ของผู้ให้สัมภาษณ์เสร็จสิ้นไป

2. เครื่องบันทึกเสียง เพื่อบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์ จากนั้นผู้วิจัยจะนำมาถอดความ และบันทึกเก็บไว้เป็นข้อมูลสำหรับการเขียนรายงานวิจัย นอกจากนี้ ยังใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึก รายการทางสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ทุกรายการของสถานีวิทยุ เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และ เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

3. กล้องถ่ายรูป เพื่อบันทึกภาพบุคคลที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาประกอบงานวิจัยในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - Depth Interview) การบันทึกเทปและเอกสารต่าง ๆ มาประมวลผลเข้าด้วยกัน ผู้วิจัยจึงได้แบ่งการวิเคราะห์ไว้ 3 ลักษณะคือ

1. การวิเคราะห์การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนา ตามแนวคิดการกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะ (Public Service Broadcasting) และแนวคิดสัญญา (Promise) และสิ่งที่ต้องปฏิบัติ (Performance)

2. การวิเคราะห์ลักษณะการบริหารของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ด้วยการใช้นโยบายสัญญา (Promise) และสิ่งที่ต้องปฏิบัติ (Performance) และตามแนวคิดหน้าที่การบริหาร (Management Functions) และหลักบริหาร (Management Principles)

3. การวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยของการให้บริการสาธารณะของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์พร้อมกับเปรียบเทียบสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์จากข้อมูลที่ผ่านมาทั้งสองข้อที่ผ่านมาแล้วถือว่าสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ มีลักษณะที่แตกต่างหรือเหมือนกันอย่างไร

การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอข้อมูลในลักษณะการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) คือเป็นการนำเสนอข้อมูลไปพร้อม ๆ กับการวิเคราะห์พร้อมกับการตีความข้อมูลที่ได้มาอย่างละเอียด ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. การอธิบายการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ที่ได้แสดงบทบาทเป็นอย่างไรกันบ้าง
2. การอธิบายลักษณะการบริหารงานของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์อย่างละเอียด
3. การอธิบายจุดเด่นและจุดด้อยของการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ พร้อมทั้งเปรียบเทียบการให้บริการ ลักษณะการบริหาร รูปแบบของรายการ ผู้ผลิตรายการและผู้สนับสนุนรายการของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

จากทั้งหมดที่ได้กล่าวผู้วิจัยคาดหวังว่าการนำเสนอระเบียบวิธีวิจัยข้างต้น จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจถึงลักษณะการให้บริการแก่สาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนา ลักษณะการบริหารงาน ตลอดจนจุดเด่นและจุดด้อยของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยู เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

การศึกษาความเป็นมาและการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยู เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์นั้นเพื่อต้องการทราบถึงที่มาของสถานีวิทยูเพื่อ ศาสนาซึ่งทำการส่งสัญญาณกระจายเสียงตลอด 24 ชั่วโมง (รวมเวลาการออกอากาศภาคบังคับ ของกองทัพบก) ลักษณะของการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมศาสนาของสถานีวิทยู วัตถุประสงค์ของสถานีวิทยู บทบาทและหน้าที่ของสถานีวิทยู รวมไปถึงรูปแบบการนำเสนอเนื้อหา ภายในรายการต่าง ๆ ของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ จากนั้นนำ ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจถึงบทบาทในการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรม ทางศาสนาของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

จากการวิจัยพบว่าสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ให้บริการ แก่สาธารณะในด้านการมุ่งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับศาสนาอิสลามภายใต้ชื่อ “สถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์” และพระพุทธรูปศาสนาในนาม “สถานีวิทยูเพื่อพระพุทธรูปศาสนาธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์” ให้แก่ศาสนิกและต่างศาสนิกเท่า นั้น ด้วยการรวบรวมและเชิญให้วิทยากรและผู้ผลิตรายการวิทยุที่เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านศาสนาจาก แหล่งต่าง ๆ ทั้งที่มีประสบการณ์ด้านการจัดรายการวิทยุมาก่อนเป็นผู้รู้จักกันดีในวงสังคมหรือผู้ที่ ยังไม่มีประสบการณ์ด้านนี้มาก่อนแต่ให้ความสนใจเป็นวิทยากรหรือผลิตรายการ ให้ได้มีโอกาส เข้ามาที่สถานีวิทยูแห่งนี้เพื่อทำการนำเสนอหรือผลิตรายการเผยแพร่เนื้อหาออกอากาศด้วยเรื่อง รวเกี่ยวกับศาสนาตามที่ตนเองนับถือให้แก่ผู้ที่สนใจได้รับฟังกันทั่วประเทศ ในรูปแบบของการ บรรยายเดี่ยว สนทนาคู่ร่วมกัน ธรรมะนิทานผ่านการบันทึกเทปแล้วนำมาออกอากาศตามเวลา หรือการบรรยายสดผ่านเครือข่ายโทรศัพท์ รวมถึงการเปิดเทปบรรยายธรรมที่ได้มีการบรรยายตาม สถานที่ต่าง ๆ ไว้ ด้วยเนื้อหาที่นำมาจากพระมหาหรรษาญานที่ประกอบด้วยเนื้อหาใน ด้านหลักศรัทธา สังคม ครอบครัว หะดิษของอัลลอฮ์หรือของท่านนบี ที่ได้รับการยืนยันและยอมรับแล้วโดยครอบครัวการดำเนินชีวิตของมุสลิมไว้อย่างครบถ้วน สำหรับพระไตรปิฎกของพระพุทธ ศาสนาผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดหาผู้ผลิตรายการได้พยายามเสาะหาผู้ผลิตรายการ เพื่อให้มีเนื้อหาครบทั้ง 3 หมวดคือพระวินัย พระสูตรและพระอภิธรรม ทั้งนี้การให้บริการแก่

สาธารณชนของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ทำไปเพื่อประโยชน์ของสาธารณชนเป็นหลัก

สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ก่อนที่จะเป็นสถานีวิทยุแห่งนี้เดิมทีเดิยวั้นเป็นสถานีวิทยุเอเอ็ม 960 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1360 กิโลเฮิร์ตซ์มาก่อนตามลำดับ โดยเป็นสถานีเพลง สาระ ข่าวสาร ดนตรี และกีฬา ต่อมาได้ถูกเปลี่ยนมาเป็นสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีการนำเสนอในด้านศาสนาแต่เป็นรายการเพลงเป็นส่วนใหญ่ ในเวลาต่อมากองทัพบกได้ออกนโยบายว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ระบุว่า (2) มุ่งเน้นการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และเพื่อประโยชน์ของสาธารณชนอย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่ากองทัพบกมีความประสงค์ให้สถานีวิทยุถูกนำมาใช้ให้ในแง่ของการให้บริการสาธารณะมากขึ้น โดยเสนอให้มีสัดส่วนเนื้อหาทางการให้ประโยชน์แก่สาธารณะและข่าวสารเพิ่มมากขึ้นซึ่งจากเดิมที่เคยปฏิบัติกันมายังมีสัดส่วนที่น้อยมาก ส่วนในด้านความบันเทิงกองทัพบกมีนโยบายให้ลดจำนวนลง

พันโทชุมพล แก้วล้วน หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ได้กล่าวว่า “สถานีวิทยุเราตระหนักมานานเพื่อสาธารณประโยชน์ เพื่อความมั่นคง เพื่อการพัฒนาประเทศ เพื่อการช่วยเหลือประชาชน เพื่อการบริการสาธารณะ เช่น การศึกษา การแจ้งข่าวสาร เตือนภัย รวมถึงเรื่องการศึกษา ... ศาสนาเป็นเรื่องสำคัญ ... เรายังมองเห็นว่าทุกศาสนามีประโยชน์ต่อทุกชาติด้วยกันทั้งสิ้น ทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี คนมุสลิมเป็นคนกลุ่มน้อยในพื้นที่ภาคกลาง การเปิดช่องทางให้เขามีสื่อมีเสียงเพื่อศาสนาเพื่อกลุ่มมุสลิม เรายังมองว่าน่าจะดี ทั้งภาพรวมทั้งในกองทัพ กองทัพเปิดทุกเชื้อชาติศาสนาอยู่แล้ว...” (ชุมพล แก้วล้วน, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545)

ในขณะที่กองทัพบกมีนโยบายดังกล่าว พันโทกิตติ คงสมบัติทำความถึงที่มาของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมว่า “คุณบรรจง ไซ้ะมะณี ประธานมูลนิธิเพื่อคุณธรรมมีความประสงค์ก่อตั้งสถานีวิทยุสำหรับศาสนาอิสลามจึงได้ติดต่อขอความร่วมมือไปยังบุคคลสำคัญทั้งในแวดวงทางการเมืองคือท่านวันมูหะมัดนอร์ มะทา บุคคลระดับสูงในกองทัพบกคือผู้บัญชาการทหารบกในสมัยนั้น รวมทั้งบุคคลในวงการศาสนาของท่านจุฬาราชมนตรี ประสานงานไปยังกองทัพบกเพื่อช่วยกันผลักดันให้ได้รับอนุญาตดำเนินการออกกระจายเสียงเป็นสถานีวิทยุสำหรับศาสนาอิสลาม

ตลอด 24 ชั่วโมง และคุณบรรจงก็ได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีจากกองทัพบกเนื่องจากมีนโยบายรองรับอยู่แล้ว โดยคุณบรรจงได้ขอเลือกสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ซึ่งอยู่ในสังกัดของสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์เป็นสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม” (กิตติ คงสมบัติ, สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2545)

คุณบรรจงได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “...เรียนที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐและเอกชน ... ได้รู้จักพี่ ๆ ในรุ่น โดยเฉพาะพลโทณรงค์ แสงชนะสิทธิ์ ราชองครักษ์ นั่งโต๊ะเดียวกันนอนห้องเดียวกัน ในระยะเวลา 1 ปี ท่านก็รู้ภาระกิจของมูลนิธิฯ (มูลนิธิเพื่อคุณธรรม) ที่ทำ ก็เลยเริ่มจาก พลเอกเชษฐาขอความเห็นชอบจากท่าน ท่านสนับสนุน ท่านให้ไปติดต่อกองพลที่ 1 ท่านก็เกษียณไป ผมก็เอาใบเห็นชอบของท่านพลเอกเชษฐาให้พลโทณรงค์ดู พลโทณรงค์ดูแล้วว่ามันเรื่องเดิม ไม่น่ามีปัญหา ท่านก็พอไปผู้บัญชาการกองพลที่ 1 รักษาพระองค์มีอยู่ 3 คลื่น ท่านก็ให้เลือกเอา ก็เลือก 999 คลื่นเดิมที่เราเคยทำ ...” (บรรจง โช๊ะมณี, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2545)

พันโทกิตติ คงสมบัติซึ่งเป็นอดีตนายสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ได้กล่าวเสริมว่า “การจัดรายการวิทยุคลื่นคุณธรรมให้เป็นที่คลื่นศาสนานี้เป็นอีกหนึ่งนโยบายของกองทัพบกและการที่คุณบรรจงเลือกสถานีวิทยุ 999 กิโลเฮิร์ตซ์นั้นเนื่องจากสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ตั้งอยู่ใจกลางกรุงเทพฯ และเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์เป็นสถานีวิทยุที่มีกำลังส่งแรงที่สุด...” (กิตติ คงสมบัติ, สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2545)

คุณบรรจงให้สัมภาษณ์เพิ่มเติมว่า “...วิทยุรวมทั้งในสื่อทุกสื่อไม่มีช่องว่างหรือไม่ค่อยมีเวลาที่จะจัดสรรหรือขอแบ่งปันเวลาในเรื่องคุณธรรมหรือธรรมะ สื่อนอกจากข่าวสาร สารแล้วยังได้ส่งเสริมให้คนห่างจากหลักธรรมทำให้มุ่งไปสู่อบายมุข ไม่ว่าจะป็นโฆษณา เหล้า เบียร์ วิพากษ์วิจารณ์การพนัน ตลอดจนรายการเพลง รายการเสียงไซค์ ไม่ค่อยมีรายการที่เชิญชวนคุณธรรม ในฐานะที่ผมเป็นคนไทยจึงต้องการให้คนในประเทศอยู่อย่างมีสันติสุข เราควรต้องร่วมกันเชิญชวนให้คนในศาสนาเชิญชวนให้เป็นคนดีตามหลักธรรม คำสั่งสอน ... ด้วยความสำนึกที่เป็นคนไทยมุสลิม ตระหนักในมุสลิม 1 ล้านคน รู้หลักธรรม คำสั่งสอนของศาสนาอิสลาม เรียนรู้ เข้าใจในมนำให้กระทำเกิดการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเริ่มต้นชีวิตใหม่หากมีการผิดพลาดในอดีต จากที่เคยจัดรายการสัปดาห์ละครั้งชั่วโมง ขยายเป็น 1 ชั่วโมง เพิ่มชั่วโมงมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งมาเป็น 24 ชั่วโมง โดยต้องการให้คลื่น 1 คลื่นปราศจากสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นข้อห้ามของหลักธรรมในทุก ๆ ศาสนา เช่น

การโฆษณาเหล่า เบียร์ เสียงท่าย เสียงไซด ซิงรางวัล สิ่งที่มีอเมพาประชาชนจะไม่มีในคลื่นคุณธรรม 24 ชั่วโมง ... ห้ามรายการเพลง รายการบันเทิง โฆษณาลินค้าผลิตภัณฑ์สินค้าที่อิสลามมีเงื่อนไขที่จะบริโภคอุปโภคได้ต้องได้รับการรับรองมีเครื่องหมายฮาลาล ... ต้องการให้คลื่นนี้เป็นศูนย์รวมของมุสลิมทั้งหมด ทุกองค์กรมาใช้ ..." (บรรจง ไช้ะมณี, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2545)

สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม ดำเนินงานโดยมูลนิธิเพื่อคุณธรรมจึงได้ถือกำเนิดขึ้นมาเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2542 ทำการออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมงแต่ยังคงออกอากาศรายการภาคบังคับของกองทัพบกอยู่คือรายการสยามมานูสติ การถ่ายทอดข่าวประจำวัน รายการกองทัพบกเพื่อประชาชน ข่าวทุกต้นชั่วโมง รายการนายกพบประชาชน

คุณบรรจง ไช้ะมณี ประธานมูลนิธิเพื่อคุณธรรมได้เริ่มการผลิตรายการศาสนา ด้วยการขอเช่าเวลาจากสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์เวลา 05.00 - 06.45 น. เนื่องจากได้ยื่นพระสงฆ์ผลิตรายการ เทศนาออกอากาศ จากสิ่งนี้เองได้จุดประกายให้คุณบรรจงต้องการทำรายการวิทยุให้ชาวมุสลิมได้รับฟังกันและคาดว่าวิทยุกระจายเสียงจะเป็นสื่อหนึ่งที่ทำให้คนสามารถเป็นคนดีได้และด้วยศักยภาพของสื่อวิทยุกระจายเสียงที่สามารถแพร่กระจายเสียงให้ผู้ฟังสามารถฟังวิทยากรของรายการได้พร้อม ๆ กันคราวละหลายพันคน จากวันนั้นถึงวันนี้คุณบรรจงได้ทำงานด้านวิทยุเพื่อศาสนาอิสลามมาโดยตลอด

สำหรับสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 เอเอ็ม1422 กิโลเฮิรตซ์ พันโทชุมพล แก้วล้วน หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์เล่าได้เล่าว่า "...จำได้ว่าสมัยท่านพลตรีวันชัย ทองสุขุม ท่านผู้บัญชาการกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ พ.ศ. 2542 ขณะนั้นเรามีคลื่นความถี่ที่เป็นศาสนาอิสลามอยู่แล้ว เราก็มอง ผมอยู่ในเหตุการณ์ด้วย นั่งคุยกับหัวหน้าสถานีวิทยุ เาน่าจะมาดูแลด้านศาสนาเราบ้างนะ ... ตอนนั้นมีคลื่นสถานีวิทยุอื่นทำอยู่แล้ว แต่ไม่ได้ทำตลอดทั้งวัน ... เราจะนำจับตรงนี้เป็นประเด็นหลัก ตอบสนองชาวพุทธถึง 90 % น่าจะจับตรงนี้ น่าจะมีส่วนเสริมตรงนี้ ศาสนาค่อนข้างจะล่อแหลมพอสมควร วงการภายใน กลุ่มของพระสงฆ์ กลุ่มของฆราวาสที่อยู่ใกล้ชิดพระสงฆ์ ในฐานะหนึ่งทหารรับผิดชอบความมั่นคงเกี่ยวกับทุกด้าน สองส่วนใหญ่ในที่นี้เป็นส่วนชาวพุทธ เาน่าทำตรงนี้นะ เรียนหาหรือกับท่านผู้บัญชาการ แล้วเรามีความสามารถทำได้ ทำได้ดีด้วย เพราะเรามีที่ตั้งที่เหมาะสมอยู่ในกรุงเทพฯ ประสานกับหลาย ๆ ส่วน ทั้งในส่วนพลเรือน สถาบันการศึกษาของทางสงฆ์ เรามีคนรู้จัก ตกกลางแนวความคิด จัดทำผังรายการขึ้นมา ก็เลยทำขึ้นมาตั้งแต่ปี 2542..." (ชุมพล แก้วล้วน, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545)

ในการจัดรายการของคลื่นธรรมะพล 1 นี้ทางสถานีได้รับความร่วมมือจากบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ในการคัดวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนาที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไปซึ่งมีทั้งพระและฆราวาส โดยได้รับความร่วมมือด้วยดีจากทุกฝ่าย เช่น สมาคม มุขนิธิและหน่วยงานสำคัญทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ทางสถานีได้จัดรูปแบบรายการให้มีความหลากหลายครอบคลุมทั้งศีล สมาธิ ปัญญา จากทั้งพระวินัย พระสูตรและพระอภิธรรม โดยนำเสนอในรูปแบบของธรรมะบรรยาย ธรรมะบันเทิง การถามตอบปัญหาธรรมะและปัญหาชีวิต ทั้งนี้เพื่อให้สถานีคลื่นธรรมะพล 1 นี้เสมือนศูนย์กลางการศึกษาเปิดทางพระพุทธศาสนาที่ผู้ฟังทุกเพศ ทุกวัยทุกสถานภาพ จะสามารถเลือกฟังได้ตามอัธยาศัยและความเหมาะสมของตน โดยงดเว้นการเรียไร การจำหน่ายวัตถุมงคลในรายการ เพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2537) ออกตามความใน พ.ร.บ. วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 (แก้ไขเพิ่มเติม) นอกจากนี้ต้องเป็นไปตามคำสั่งมหาเถรสมาคมเรื่องควบคุมคุณภาพการเรียไร พ.ศ. 2539

จุดเด่นของสถานีวิทยุธรรมะพล 1 นอกเหนือจากผู้ฟังจะได้รับธรรมะจากผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนาของรายการต่าง ๆ แล้วสถานียังมีการกระตุ้นเตือนให้พุทธศาสนิกชนเห็นความสำคัญในวันธรรมะสวนะด้วยสโปตข้อความเชิญชวนรักษาศีล และการทำวัตรเช้าเย็นตลอดจนฟังพระธรรมเทศนาในวันธรรมสวนะอีกด้วย นอกจากนี้ยังร่วมจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อาทิ จัดอภิปรายบรรยายธรรมร่วมกับองค์กรทางศาสนาเป็นประจำ ซึ่งได้รับความสำเร็จเป็นอย่างมาก นอกจากนี้คลื่นธรรมะพล 1 มิใช่รับฟังได้เพียงในประเทศเท่านั้น แต่สามารถรับฟังได้ทั่วโลกทางอินเทอร์เน็ตที่ www.sahamicmedia.com อีกด้วย (ไพศาล กตัญญู, สัมภาษณ์, หนังสือพิมพ์โลกาภิปัตย์, 2544)

บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด จดทะเบียนบริษัทวันที่ 13 พฤษภาคม 2535 ทะเบียนเลขที่ 7784/2535 ด้วยวัตถุประสงค์ประกอบกิจการรับจ้างอัด บันทึกรายการทางด้านวิทยุและโทรทัศน์ บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดประกอบด้วยกรรมการบริษัท 2 ท่านด้วยกันคือ

1. คุณการะเกต แทนกิจการกุล หรือคุณบุษรา เรืองแสง
2. คุณศรีรินทร์ แทนกิจการกุล

คุณบุษราเคยทำงานอยู่ที่ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) มีหน้าที่คัดบุคลากรเข้าทำงาน แต่เกิดความรู้สึกว่าไม่ใช่สิ่งที่ตนเองต้องการ จึงตัดสินใจลาออกและเริ่มจับงานด้านสื่อมวลชนโดยมุ่งมาที่วิทยุ สำหรับด้านศาสนาคุณบุษราจบนักธรรมเอกจากวัดปากน้ำและมีผลงานทางผลิตรายการวิทยุหลายสถานีไม่ว่าจะเป็น สถานีวิทยุ ปตอ. สถานีวิทยุเอเอ็ม 963 กิโลเฮิร์ตซ์ (ยานเกราะ) หรือพล ม. 2 ในลักษณะเช่าเวลาเพื่อผลิตรายการ คุณบุษราเป็นนักบรรยายธรรมที่มีความรู้ ความสามารถ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีในแวดวงศาสนาจนได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ประสานบุคคลดีเด่นแห่งปี 2544 ของชาวพุทธศาสนา

ต่อมาคุณบุษราในช่วงที่เป็นผู้ผลิตรายการทางสถานีวิทยุเอเอ็ม 963 กิโลเฮิร์ตซ์ (ยานเกราะ) หรือพล ม. 2 คุณบุษราได้ขอลาออกจากสถานีวิทยุแห่งนั้น เพื่อถือโอกาสที่จะผันตัวเองมาเช่าเวลาจากสถานีวิทยุทั้ง 24 ชั่วโมง โดยเริ่มจากสถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์เอเอ็ม 1350 กิโลเฮิร์ตซ์ แบ่งรายการออกเป็น 2 ช่วงคือเวลา 05.05 – 18.00 เสนอรายการข่าวสาร เพลง สาระทั่วไป และช่วงเวลา 18.15 – 05.00 น. เสนอรายการธรรมะ 12 ชั่วโมงปรากฏว่าประสบความสำเร็จทำให้คุณบุษรามีความประสงค์จะขยายรายการศาสนาออกไปและต้องการประกาศตัวอย่างชัดเจนว่าเป็นสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนา 24 ชั่วโมง จึงได้ติดต่อประสานงานกับสถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ ในที่สุดสถานีเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 จึงได้ถือกำเนิดขึ้นในวันที่ 1 มกราคม 2543 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

คุณบุษราได้ให้เหตุผลถึงความต้องการให้มีสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนา 24 ชั่วโมงว่า “...ภาวะสังคมปัญหามันมีปัญหาเกิดขึ้นหลายอย่าง ที่นี้ปัญหาของสังคมทุกวันจริงๆ แล้วเราแก้ไม่ถูกจุดต้องแก้ที่ธรรมะ คนเราขาดพื้นฐานด้านภาวะจิตใจ ถ้าหากมีพื้นฐานจากทางด้านจิตใจคอยหล่อหลอมคนทุกคนจะเป็นคนดีได้ ... พระท่านจัดรายการในทุก ๆ คลื่น ไปเรื่อย คนละที่ คนละคลื่นถ้าเราฟังพระรูปไหนเราต้องหมั่นหานั่งจดนั่งจำ เราก็เลยคิดว่าทำไมไม่รวมสรรพสิ่งดี ๆ เหล่านี้มาอยู่ที่เดียวกันเหมือนเราไปทานอาหารที่ศูนย์อาหาร ... ธรรมะก็เช่นเดียวกันเราควรจะรวมอาจารย์เก่ง ๆ ที่ถือเป็นระดับกระบี่มือหนึ่งมารวมซะที่นี้น่าจะดีกว่า แล้วทำให้คนไม่ต้องหมั่นไปไหน ฟังตรงนี้เดี๋ยวก็เจออาจารย์ที่ท่านต้องการ...” (บุษรา เรื่องแสง, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2545)

จากแนวคิดการกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะที่ McQuail ได้อธิบายไว้เมื่อผู้วิจัย นำมาวิเคราะห์ที่สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรศาสนาธรรมะพล 1 พบว่า สถานีวิทยุนี้ถูกตั้งขึ้นมาด้วยการอาศัยจุดร่วมที่มาจากนโยบายของกองทัพบกและของผู้ก่อตั้ง ซึ่งในประเด็นนี้สามารถเห็นได้ชัดจากสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม กล่าวคือ สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมต้องการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงเพื่อให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามหรือมุสลิมเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ มันคงต่อหลักศรัทธา รวมทั้งการสมัครสมานสามัคคีกันในกลุ่มพี่น้องมุสลิม ดังคำกล่าวที่ว่า “มุสลิมทุกคนเป็นพี่น้องกัน” สำหรับกองทัพบก นโยบายหลักที่ยึดมั่นมาตลอดคือความมั่นคง ถึงแม้ว่าในเบื้องต้นจะไม่สอดคล้องกัน แต่เมื่อพิจารณาเป้าหมายแล้วทั้งสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในนามมูลนิธิเพื่อคุณธรรมและกองทัพบกคือความมั่นคง จึงถือเป็นจุดสำคัญของความร่วมมือกันระหว่างทหารและการศาสนา

ด้านเงินทุนที่นำมาใช้ดำเนินการสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมนับว่าสูงมาก จะเห็นได้ว่าองค์การของศาสนาอิสลามมีมากมาย แม้ว่าจะก่อตั้งและผลิตรายการวิทยุจนมีชื่อเสียงมาช้านาน แต่ก็ไม่มีองค์การใดที่สามารถเช่าเวลาสถานีวิทยุตลอด 24 ชั่วโมงดังเช่นสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม เนื่องจากเงินประกอบการและเงินทุนที่สูงมาก ทั้งนี้ มูลนิธิเพื่อคุณธรรมซึ่งมีคุณบรรจง ไช้ะมณี ดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธิ นำเงินนี้มาจากการสนับสนุนจากภรรยาคนที่สองของคุณบรรจงที่ปรึกษาแล้วเห็นว่าการเช่าเวลาจากสถานีวิทยุ 24 ชั่วโมงอยู่ในอัตราที่ถูกกว่าการเช่ากำหนดเวลา ด้วยการนำที่ดินของภรรยาคุณบรรจงบริเวณตรงข้ามกับมูลนิธิเพื่อคุณธรรมเข้าธนาคารเพื่อนำเงินจำนวนหนึ่งล้านบาทเริ่มดำเนินการสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมประกอบกับเงินค่าโฆษณาที่บริษัทหรือองค์กรซื้อเวลาลงโฆษณากับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมส่วนหนึ่ง การได้มาซึ่งรายได้โฆษณานี้มาจากความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างคุณบรรจงและผู้ซื้อเวลาโฆษณาเป็นหลักมากกว่าการติดต่อของพนักงานการตลาด นอกจากนี้ มูลนิธิเพื่อคุณธรรมได้พยายามติดต่อหาเงินสนับสนุนจากต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ประเทศคูเวต อีกทั้ง การอะลุ่มอล่วยกันระหว่างกองทัพบก สถานีวิทยุกองทัพที่ 1 รักษาพระองค์กับคุณบรรจงด้วยสายสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นกันมานานตั้งแต่สมัยคุณบรรจงเป็นเพียงผู้ประกาศข่าวทางสถานีวิทยุเท่านั้น

จากที่กล่าวไปในเบื้องต้นผู้วิจัยพิจารณาว่าสถานีวิทยภาคมุสลิมคลื่อนคุณธรรมสามารถถูกจัดให้อยู่ในข่ายของการให้บริการสาธารณะได้ส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่ยังไม่สามารถก้าวขึ้นมาเป็นสถานีวิทยสำหรับสาธารณะอย่างเต็มภาคภูมินัก ทั้งนี้ เนื่องจาก เงินทุนที่นำมาใช้จ่ายหมุนเวียนภายในสำนักงานมูลนิธิและสถานีวิทยนั้น บางครั้งนำมาจากรายได้ในธุรกิจของภรรยาคุณบรรจง หากไม่สามารถหาเงินมาคืนให้แก่ภรรยาได้ มูลนิธิเพื่อคุณธรรมจะมีการจัดงานกิจกรรมที่มูลนิธิเพื่อระดมหาเงิน ซึ่งเมื่ออยู่ในระยะการรณรงค์ประชาสัมพันธ์งานแล้ว บทบาทการให้บริการสาธารณะจะลดลงไปอย่างเห็นได้ชัด

สำหรับสถานีวิทยเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ถูกคิดริเริ่มก่อตั้งขึ้นมาจากการประสานงานร่วมมือกันระหว่างทหารและเอกชน นั่นคือ บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ซึ่งถือว่าเป็นภาคธุรกิจ สำหรับสถานีวิทยของพลที่ 1 รักษาพระองค์นั้น ยังคงยึดหลักความมั่นคงเช่นเดิม แต่เปลี่ยนมาเสริมความมั่นคงสำหรับพระพุทธศาสนา ในประเด็นนี้นอกจากสถานีวิทยของพลที่ 1 รักษาพระองค์มีภาพลักษณ์ที่ดีเนื่องจากภาคข้าราชการทหารหันมาให้ความสนใจพระพุทธศาสนาอย่างจริงจังแล้ว อีกทั้งสามารถประนีประนอมกันเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีก่อให้เกิดความสงบแก่ประเทศชาติภายในหมู่ผู้นับถือพระพุทธศาสนาว่าฝ่ายทหารมิได้ให้ความสำคัญกับศาสนาอิสลามมากจนเกินไป ประเด็นสุดท้ายคือสถานีวิทยของพลที่ 1 รักษาพระองค์ได้รับรายได้จากค่าเช่าสถานีวิทยจากบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ด้านบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด อยู่ในฐานะผู้เช่าเวลาสถานีวิทยของพลที่ 1 รักษาพระองค์ เอเอ็ม 1422 กิโลเมตร

การเริ่มดำเนินการสถานีวิทยเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 นั้น บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด จัดเก็บเงินค่าเช่าเวลาสถานีวิทยจากผู้ผลิตรายการ ซึ่งผู้ผลิตรายการแต่ละรายมีหน้าที่หาเงินในส่วนนี้กันเอง จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการพบว่าเงินทุนเบื้องต้นมาจากทุนส่วนตัวของผู้ผลิตรายการแต่ละท่าน นอกจากอาจารย์บรรเจิด สังข์สวนที่ได้รับเงินทุนสำหรับผลิตรายการจากคุณคมธนัตต์ สุนทรชื่น เจ้าของชมรมพระเครื่องโพธิ์ทอง หลังจากที่ผลิตรายการออกไปแล้วจึงฝากความหวังไว้ที่ผู้ฟังรายการให้เห็นคุณค่าของรายการ จากนั้นส่งปัจจัยช่วยเหลือค่าเช่าสถานีวิทยเมื่อผู้ฟังเป็นปัจจัยสำคัญแล้วทำให้ผู้ผลิตรายการต้องคำนึงถึงการผลิตเนื้อหาเพื่อผู้ฟังด้วย เมื่อผู้ฟังแสดงความประสงค์ต้องการให้ผู้ผลิตรายการนำเสนอในหัวข้อใด ผู้ผลิตรายการจะรับหัวข้อหรือข้อเสนอแนะนั้น จัดหาเนื้อหาและนำเสนอเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ฟัง ทั้งนี้ หากนำเสนอได้ตรงใจผู้ฟังแล้ว ผู้ฟังน่าจะให้ความช่วยเหลือค่าเช่าสถานีวิทย อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลา

เกือบ 3 ปีที่ผ่านมา มีผู้ผลิตรายการจำนวนไม่น้อยที่ต้องเดินออกจากวงจรรายการทางสถานีวิทยุแห่งนี้ไป เนื่องจากหมดทุนที่จะผลิตรายการได้อีกต่อไป

เมื่อทราบถึงที่มาและความเป็นไปของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 แล้ว ประเด็นที่ต้องอธิบายตามมาก็คือวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการปฏิบัติงานของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1

วัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์

สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ ถึงแม้ว่าจะเป็นสถานีวิทยุเพื่อศาสนาอิสลามก็ตาม แต่ปรากฏว่าวัตถุประสงค์หลักกลับมิใช่การเผยแพร่ศาสนาอิสลาม แต่เป็นวัตถุประสงค์ด้านอื่นดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ มุสลิมส่วนใหญ่ได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่เด็กว่าต้องเรียนศาสนาควบคู่กับการเรียนสามัญ มิให้เรียนอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว นอกจากถึงเวลาอันสมควร ได้แก่ เรียนจบระดับมัธยมต้นหรือมัธยมปลายจากนั้นเข้าเรียนที่โรงเรียนสอนศาสนาอย่างจริงจังเหมือนกับการเรียนสายสามัญ แต่ในบางครั้งการเรียนศาสนาเป็นไปเพื่อให้อ่านพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานที่เป็นภาษาอาหรับไว้รอดเพื่อนบ้านหรือญาติพี่น้องเท่านั้น โดยผู้อ่านนั้นปราศจากซึ่งความเข้าใจถึงคำสอนที่อ่านอย่างถ่องแท้ เมื่ออ่านได้แต่ไม่มี ความเข้าใจ มุสลิมบางคนจึงไม่สามารถนำหลักคำสอนที่อ่านอยู่นั้นไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ เพราะฉะนั้นแล้วการอ่านภาษาอาหรับได้แต่เพียงอย่างเดียวมิได้เป็นสิ่งที่ยืนยันหรือรับประกันได้เลยว่ามุสลิมผู้นั้นจะเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ กล่าวคือมุสลิมที่มีคุณภาพ หมายถึง มุสลิมที่ปฏิบัติตามอย่างทันทนปี มีความศรัทธาในอัลลอฮ์ แต่ไม่ใช้การศรัทธาอย่างมงาย ต้องผ่านการพิสูจน์แล้วจึงให้ความศรัทธา

ทั้งนี้รายการต่าง ๆ ที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมจึงนำเสนอรายการที่จะทำให้มุสลิมทุกคนเปลี่ยนความคิดหันมาเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพไม่ใช่เพียงมุสลิมแต่ในนามเท่านั้น เขาควรจะปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะได้รับการตอบรับการขอคู่อจากอัลลอฮ์ ได้แก่ รายการซุนนะห์มรดกอันล้ำค่า

2. เพื่อบอกกล่าวหลักธรรม คำสอน ข้อห้าม ข้อควรประพฤติปฏิบัติ นอกจากรายการนำเสนอการปฏิบัติตนอย่างไรแล้วจึงจะถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม สิ่งที่เขาไม่ได้เลยก็คือ การเน้นย้ำถึงหลักคำสอนต่าง ๆ ของท่านนบีฯ รวมถึงหะดีษที่ได้รับการรับรองแล้วว่าถูกต้อง ปรัชญาการณียอย่างหนึ่งที่กำลังเกิดขึ้นในกลุ่มมุสลิมปัจจุบันคือมุสลิมรุ่นใหม่ต้องการได้รับเหตุผลว่าที่เขาต้องปฏิบัติตนตามนั้นเพราะอะไร ทำไมต้องปฏิบัติ ถ้าไม่ปฏิบัติหรือหลีกเลี่ยงแล้วผลที่เขาจะได้รับนั้นเป็นอย่างไรในวันกิยามะห์หรือวันสิ้นโลก หากเปรียบเทียบกันแล้วมุสลิมในสมัยก่อนหรือสมัยรุ่นคุณพ่อ คุณแม่จะไม่มีคำถามว่าทำไมต้องปฏิบัติ ทำไมต้องเชื่อ บุคคลในรุ่นเก่าหรือรุ่นพ่อแม่เขาจะทำตามที่บัญญัติไว้ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานโดยไม่มีการสอบถาม แต่มาถึงปัจจุบันมุสลิมรุ่นใหม่ต้องการทราบถึงที่มาที่ไป ดังนั้น การที่จะทำให้เขาเชื่อและประพฤติตนตามแบบอย่างท่านนบีฯได้เขาต้องได้รับคำตอบที่สมเหตุสมผลก่อนเขาถึงจะยอมรับและปฏิบัติตาม จึงถือว่เป็นปรากฏการณ์ครั้งสำคัญและเป็นหน้าที่ของวิทยากรแต่ละท่านที่จะต้องหาเหตุผลโน้มน้าวจิตใจความคิด รายการที่นำเสนอในเรื่องหลักศาสนา ได้แก่ รายการอัลกุรอานธรรมบัญญัติแห่งชีวิต รายการหลักอากีดีนะห์ รายการเจาะใจถึงใจ

3. เพื่อให้ผู้ฟังที่นับถือศาสนาอื่นมีความเข้าใจแนวทางของศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ต้องการให้อยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข มุสลิมบางคนบางกลุ่มยังขาดความเข้าใจในศาสนาของตนเองแล้วศาสนิกอื่นที่ไม่มีความคุ้นเคยหรือไม่รู้จักศาสนาจะมีความเข้าใจศาสนาอิสลามได้อย่างไรกัน ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่มีรายละเอียดปลีกย่อยค่อนข้างมากและเคร่งครัด ได้แก่ การแต่งกาย การพูดจา การอาบน้ำละหมาด ล้วนแล้วแต่ระบุไว้ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานทั้งสิ้น ดังนั้นสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมจึงเสมือนเป็นลูกกุญแจที่จะไขโลกมุสลิมออกให้กว้างเพื่อนำความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่สาธารณชนทั่วไปได้รับทราบ ด้วยการนำเสนอเนื้อหาทางรายการต่าง ๆ ที่มีความละเอียด ง่ายต่อการเข้าใจ ใช้ภาษาระดับปานกลาง ไม่สูงมากจนเกินไป ทั้งนี้ช่วยให้ศาสนิกอื่นที่ติดต่อประสานงานหรือกิจกรรมร่วมกับมุสลิมจะเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ไม่ดูถูก ดูหมิ่น หรือลบหลู่ให้เกิดความขุ่นข้องหมองใจกัน

วัตถุประสงค์ของสถานีวิทยเอเอ็ม 1422 กิลเฮิร์ตซ์

สถานีวิทยเอเอ็มเพื่อพระพุทธรูปธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิลเฮิร์ตซ์มีวัตถุประสงค์หรือสัญญา (Promise) ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ สติปัญญา ความเข้าใจในหลักพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้น เราคงต้องยอมรับกันว่าปัจจุบันมีพุทธศาสนิกชนจำนวนไม่น้อยระบุตามทะเบียนบ้านว่าตนเองนับถือศาสนาพุทธแต่จะมีมากน้อยสักเพียงไรที่มีความเข้าใจถึงพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ส่วนหนึ่งหันเข้ามาหาศาสนา ธรรมะเพื่อต้องการให้คลายความทุกข์ หรือใช้ธรรมะดับทุกข์ เมื่อพ้นทุกข์แล้วก็เดินจากไปไม่สนใจพุทธศาสนาเช่นเดิม ทั้งที่ตามหลักความเป็นจริงแล้วพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งปัญญา เพราะฉะนั้นสถานีวิทยเอเอ็มเพื่อพระพุทธรูปธรรมะพลจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะทำให้ชาวพุทธได้เข้าใจศาสนาของตนเองมากยิ่งขึ้น

2. เพื่อนำสิ่งที่ได้รับจากการฟังไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ การฟังธรรมเป็นครั้งคราวจะช่วยกลมเกลียวจิตใจและทำให้มีการใช้ชีวิตประจำวันที่มีสติมากขึ้น ไม่ไหลไปตามกระแส ไม่หลงเชื่องมงายในอิทธิปาฏิหาริย์ เราควรยึดหลักคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลักอริยสัจ 4 หลักพรหมวิหาร 4 การถือศีล 5 เป็นหลักปฏิบัติที่ทุกคนสามารถทำได้ไม่เพียงแต่เกิดประโยชน์เฉพาะตนเองเท่านั้นแต่ยังรวมถึงบุคคลที่อยู่รอบข้างเราอีกด้วย ดังนั้น สถานีวิทยเอเอ็มเพื่อพระพุทธรูปธรรมะพลจึงควรชี้ช่องทางที่ให้ผู้ปฏิบัติสามารถนำคำสอนต่าง ๆ ของพระผู้มีพระภาคเจ้าไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างราบรื่น เมื่อมีภัยสามารถขจัดภัยได้ด้วยสติสัมปชัญญะ

3. เพื่ออุปถัมภ์ค้ำชูพระพุทธรูปธรรมะพลให้มั่นคงและเผยแผ่พุทธศาสนาให้กว้างไกล ปราบปรามการณที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หลายฝ่ายให้ความคิดเห็นว่าพระพุทธรูปธรรมะพลกำลังถูกโจมตีอย่างหนักโดยผ่านทางกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดที่ผู้มีอำนาจกำหนดทั้งนี้การกระทำดังกล่าวอาจจะทำให้ศาสนาพุทธเกิดการสั่นคลอนไม่มั่นคงได้ เพราะฉะนั้น สถานีวิทยเอเอ็มแห่งนี้จึงเป็นอีกสถานีวิทยเอเอ็มหนึ่งที่จะช่วยสืบสานหลักธรรมคำสอนที่ถูกต้องของพระพุทธรูปธรรมะพลให้ดำรงอยู่ต่อไป อีกทั้งเป็นการช่วยกันเผยแผ่ให้พระพุทธรูปธรรมะพลเป็นที่รู้จักกันในสังคมกว้างขวางมากขึ้น

4. เพื่อให้ชาวพุทธได้มีสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรูปศาสนาอย่างแท้จริง สถานีวิทยุหลายสถานียังมีการนำเสนอพุทธศาสนาบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นสถานีวิทยุ 01 มีนบุรี สถานีวิทยุปตอ. สถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. หรือแม้กระทั่งสถานีวิทยุเอเอ็ม 963 กิโลเฮิร์ตซ์ (ยานเกราะ) หรือ พล.ม. 2 ต่างก็มีรายการพุทธศาสนาทั้งนั้น แต่สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรูปศาสนาธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ประกาศอย่างชัดเจนว่าทั้งสถานีวิทยุแห่งนี้ตลอด 24 ชั่วโมง (ไม่รวมรายการภาคบังคับของกองทัพบก) มีเฉพาะเนื้อหาด้านพระพุทธรูปศาสนาเท่านั้น

ทั้งหมดนั้นคือวัตถุประสงค์หรือสัญญา (Promise) ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรูปศาสนาธรรมะพล 1 ทั้งนี้ต้องพิจารณาควบคู่กับรายการต่าง ๆ ที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุดังกล่าวว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้มากน้อยเพียงไร และจะต้องวิเคราะห์ให้ไปพร้อมกับบทบาทในการให้บริการสาธารณะของสถานีวิทยุเพื่อศาสนาโดยใช้แนวคิด “การกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะ” ประกอบกันด้วย

การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

เมื่อนำแนวคิดเรื่อง “การกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะ (Public Service Broadcasting) มาวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบของรายการทั้งหมดแล้วทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ของการให้บริการสาธารณะทางวิทยุกระจายเสียงได้ว่าทั้งสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรูปศาสนาธรรมะพล 1 เข้ามารับใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ฟังทุกกลุ่มไม่ใช่เพียงแค่เฉพาะกลุ่มของตนที่นับถือศาสนาอิสลามหรือพุทธเท่านั้นแต่ยังเผยแพร่ให้ต่างศาสนิกสามารถรับฟังเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน รวมถึงทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมไทยได้อย่างสงบสุข

สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์เป็นสถานีวิทยุที่ให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนา ด้วยการให้บริการเผยแพร่ศาสนาในเรื่องหลักธรรม ศีลธรรม ข้อคิด ข้อควรประพฤติปฏิบัติ โดยกลุ่มคณาจารย์ พระสงฆ์ ฆราวาสผู้ทรงความรู้ รวมไปถึงการให้บริการแก่ผู้ฟังในฐานะที่เป็นสถานีวิทยุที่ให้บริการแก่สาธารณะ ได้แก่ แจ้งข่าวประชาสัมพันธ์

กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ทั้งนี้การทำกิจกรรมทั้งหมดต้องไม่เกี่ยวข้องกับการค้าขายวัตถุมงคลใด ๆ ทั้งสิ้น

สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์เป็นสถานีวิทยุที่กองทัพบกมีนโยบายสนับสนุนและเห็นสมควรให้เริ่มดำเนินการได้เนื่องจากเล็งเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะโดยเฉพาะผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธเป็นสำคัญ อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสนใจศึกษาศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธได้มีทางเลือกเพิ่มเติมในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนา ถึงแม้ว่าผู้ริเริ่มดำเนินการและผลักดันคือคุณบรรจง ใช้ะมณี จะอยู่ในส่วนของภาคประชาชนก็ตามแต่ก็มีความสอดคล้องกับหลักการของกองทัพบก เมื่อนำมาพิจารณาแล้วพบว่าสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนารธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์สามารถถูกจัดให้อยู่ในลักษณะการกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะได้ ทั้งนี้จากการมุ่งนำเสนอเนื้อหาเฉพาะศาสนาอิสลามและพระพุทธศาสนาเท่านั้น โดยไม่มีเจตนาที่จะพาดพิงถึงศาสนาอื่นใดที่อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดหรือการกระทบกระทั่งทำให้เกิดความเดือดร้อนไปสู่ประชาชนกลุ่มผู้ฟัง อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์จากแนวคิดการกระจายเสียงที่ให้บริการสาธารณะแล้วพบว่าสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนารธรรมะพล 1 ยังขาดคุณสมบัติบางประการของการให้บริการสาธารณะในด้านดังต่อไปนี้

1. สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนารธรรมะพล 1 ไม่สามารถให้บริการทุกชนิดตามที่ McQuail อธิบายไว้ ถึงแม้ว่าจะนำเสนอเนื้อหาทุกด้านของศาสนาอิสลาม ได้แก่ หลักการศรัทธา ครอบครวั การดำเนินชีวิตประจำวัน การทำละหมาดทุกประเด็นที่มีความสำคัญสำหรับชาวมุสลิมก็ตาม แต่จุดสำคัญคือสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมแห่งนี้เป็นสถานีวิทยุสำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลามนิกายซุนหนี่เท่านั้น ผู้นับถือศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ในประเทศไทยนับถือศาสนาอิสลามนิกายซุนหนี่ แต่ส่วนหนึ่งก็มีผู้นับถือศาสนาอิสลามนิกายชีอะห์ นั่นหมายความว่าสถานีวิทยุแห่งนี้มิได้ให้บริการทุกชนิดแต่อย่างใด

ในด้านสถานีวิทยเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 นำเสนอศาสนาพุทธครอบคลุมส่วนประกอบทั้งหมดของพระไตรปิฎกคือพระวินัย พระสูตรและพระอภิธรรม ตลอดจนเหตุการณ์ที่เห็นว่าสำคัญต่อพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการบอกกล่าวงานบุญ งานกุศลที่ต้องการให้ผู้ฟังสามารถเข้าร่วมทำได้ โดยสถานีวิทยเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์มีหลักการที่ชัดเจนว่า “ไม่อนุญาตให้มีการเรียขอบริจาคเพื่อใช้ในกิจการส่วนตนหรือเป็นไปในเชิงพุทธพาณิชย์โดยเด็ดขาด” ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกรมประชาสัมพันธ์ อีกทั้งสามารถแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ของวัดหรือมัสยิด แจ้งข่าวผู้เสียชีวิต แจ้งเวลาทำละหมาด 5 เวลา คือ ซุบฮิ ดูฮริ อัสริ มัฆริบ อีซา บอกกล่าวเชิญชวนให้เข้าร่วมทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แก่ การทำบุญที่วัด ทวัธธรรมะ หรือการเชิญชวนให้บริจาคสิ่งของเครื่องใช้เพื่อช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก ได้แก่ ช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยน้ำท่วม บริจาคเสื้อผ้า เงิน สิ่งของเครื่องใช้จำเป็นให้แก่คนยากจน ซึ่งทุกเนื้อหาเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้ฟังที่เป็นประชาชนทั่วไป โดยไม่มีการวิพากษ์วิจารณ์การเมืองหรือศาสนาอื่นใดเข้ามาในรายการ

ถึงแม้ว่าสถานีวิทยเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ได้พยายามจัดหาบริการทุกชนิดให้แก่ผู้ฟังก็ตาม แต่จากการสัมภาษณ์และข้อมูลเอกสารที่ได้รับมา ผู้วิจัยพบว่า สถานีวิทยนี้ประกอบด้วยพุทธศาสนา 2 นิกายใหญ่ที่เข้าเวลาสถานีวิทย นั่นก็คือฝ่ายธรรมยุตและฝ่ายมหานิกายเท่านั้น ไม่มีปรากฏผู้ผลิตรายการท่านใดที่มาจากฝ่ายธรรมกาย สอนโมกข์ แนวทางคำสอนของพระยันตระ เนื่องจากชื่อเสียงที่ไม่ดีของคณะดังกล่าว ถ้าหากบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัดและสถานีวิทยกองพลที่ 1 รักษาพระองค์พลาดพลั้งให้ฝ่ายอื่นเข้ามาเข้าเวลาจากสถานีวิทยแล้วตรวจพบในภายหลัง นั้นหมายถึงชื่อเสียง ภาพลักษณ์หรืออาจส่งผลกระทบต่อกองทัพอีกด้วย ถึงแม้ว่าบางครั้งมีผู้ผลิตรายการที่ไม่ดีแฝงเข้ามาในสถานีวิทย แต่ด้วยการตรวจสอบรายการต่าง ๆ เป็นประจำของสถานีวิทยกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ รวมถึงการโทรศัพท์ของผู้ฟังที่ได้โทรศัพท์แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบให้ทดลองเปิดรับฟังรายการที่อยู่ในข่ายที่น่าสงสัยและสอบถามจากอนุศาสนาจารย์ของสถานีวิทยกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ หรือผู้ทรงความรู้ที่สามารถตรวจสอบได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

2. สถานีวิทยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ผู้วิจัยพบว่ารายการในสถานีวิทยมีความหลากหลายในด้านผู้ผลิตรายการเท่านั้น ซึ่งความหลากหลายในข้อนี้ผู้ฟังได้ประโยชน์อย่างมาก โดยผู้ฟังมีสิทธิเลือกรับฟังรายการที่ผลิตจากผู้ผลิตราย

การที่ตนเองชื่นชอบ แต่เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาแล้ว สถาบันวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเน้นหลักศรัทธา หลักอากีดีฮ์ อัลกุรอานธรรมนูญแห่งชีวิต ส่วนสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มุ่งเน้นพระอภิธรรม หรือการนำเสนอพระอภิธรรมเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจชีวิตตนเอง หาทางพ้นทุกข์ได้แก่ แนวทางเจริญวิปัสสนา ธรรมะนาวา อภิธรรมพาที รายการแต่ละรายการนั้นแตกต่างกันที่ผู้นำเสนอที่มีเทคนิคและรูปแบบในการนำเสนอที่แตกต่างกันไปตามความถนัดและความเชี่ยวชาญ ซึ่งถือว่ายังไม่อยู่ในคุณสมบัติการกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะที่สมบูรณ์

3. สถาบันวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีอิสระในการทำงานเฉพาะส่วนเท่านั้น คือ ในส่วนของวิทยากรของสถาบันวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและผู้ผลิตรายการให้กับสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 เท่านั้น ความอิสระที่นี้คืออิสระจากการนำเสนอเนื้อหา ด้วยปัจจัยที่แตกต่างกันคือสำหรับสถาบันวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม วิทยากรผู้มีความรู้ด้านศาสนานั้นมาจากองค์กรศาสนา โรงเรียนสอนศาสนา อีกทั้งไม่ได้มีหน้าที่ความรับผิดชอบใด ๆ ในมูลนิธิเพื่อคุณธรรม ดังนั้นมูลนิธิเพื่อคุณธรรมจึงไม่สามารถเข้าไปกำหนดบทบาทการนำเสนอเนื้อหาต่าง ๆ ของวิทยากรเหล่านั้นได้ เพียงแต่ในขั้นแรกมีการประชุมหารือพูดคุยกันก่อนว่ารายการและเนื้อหาเป็นอย่างไร ซึ่งส่วนใหญ่แล้วหัวข้อที่วิทยากรแต่ละท่านนำมาบรรยายหรือสนทนาจะเป็นเรื่องที่วิทยากรมีความเชี่ยวชาญศึกษามาโดยตรงอยู่แล้ว แต่ทั้งนี้วิทยากรทุกท่านต้องมีจุดยืนร่วมกันที่ว่าเนื้อหาที่นำเสนอทั้งหมดต้องถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอาน หะดีษ หรือหลักฐานอื่นใดที่ได้รับการรับรองแล้วว่าถูกต้อง สำหรับผู้ผลิตรายการให้กับสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีอิสระในการทำงาน สืบเนื่องมาจากผู้ผลิตรายการทั้งหมดได้ใช้เวลาสำหรับการออกอากาศรายการของตนหรือเสียเงินค่าเช่าสถานีมากน้อยแตกต่างกันไป ดังนั้นบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดจึงไม่สามารถเข้าไปมีบทบาทกำหนดเนื้อหาอื่นใดได้เลย นอกจากนี้ในขั้นแรกต้องได้รับการพิจารณาจากผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบของสถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์และผู้ผลิตรายการทุกท่านต้องยึดความถูกต้องตามหลักพระไตรปิฎก

ที่กล่าวไปเป็นมุมมองในด้านของวิทยากรและผู้ผลิตรายการ แต่สำหรับองค์การที่เข้ามาดูแลสถานีวิทยุทั้งหมดตลอด 24 ชั่วโมงคือมูลนิธิเพื่อคุณธรรมและบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด สถานีวิทยุของพลที่ 1 มีบทบาทในการทำงานด้านการจัดหาผู้ผลิตรายการและการตรวจสอบเนื้อหา ตลอดจนมีสิทธิพิจารณาตัดเสียงออกอากาศได้ทุกเวลา หากผู้ผลิตรายการท่านใดกล่าวพาดพิงถึงบุคคลหรือฝ่ายที่ 3 อย่างไม่ถูกต้อง จากการสังเกตและพูดคุยผู้วิจัยพบว่ามูลนิธิเพื่อ

คุณธรรมค่อนข้างจะมีอิสระในการทำงานมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัด แต่อย่างไรก็ตาม สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ยังคงอยู่ในการดูแลของสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์

- สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม โดยมูลนิธิเพื่อคุณธรรม จะต้องส่งผังรายการทั้ง 24 ชั่วโมงให้ผู้รับผิดชอบของสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ตรวจสอบรายการทั้งหมดอยู่เป็นระยะ ๆ เพื่อให้พิจารณาว่ารายการทั้งหมดมีสัดส่วนของเนื้อหาตามที่สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์กำหนดคือ ภาคความรู้ ร้อยละ 80 และภาคข่าวร้อยละ 20 แต่การที่จะให้ใครเข้ามาบรรยายศาสนาในสถานีวิทยุได้นั้นเป็นหน้าที่ของประธานมูลนิธิหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายสามารถเชิญให้ผู้มีความรู้ศาสนาอิสลามเข้ามาบรรยายในสถานีวิทยุได้โดยอิสระ แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาเนื้อหาด้วยว่าจะไม่มีผลกระทบต่อศาสนาอื่นและต่อประเทศชาติ อย่างไรก็ตามสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม ก็ยังคงอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ หากเหตุการณ์บ้านเมืองหรือต่างประเทศในขณะนั้นล่อแหลม ได้แก่ สถานการณ์ในตะวันออกกลาง นายสถานี เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์รวมถึงข้าราชการทหารที่เกี่ยวข้องสามารถประชุมปรึกษาหารือร่วมกับเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิเพื่อคุณธรรมเพื่อตกลงและเน้นย้ำถึงจุดยืนหรือนโยบายร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง

- สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 โดยบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัด สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์จะเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบดูแล ไม่ว่าจะเป็นการที่จะให้บุคคลใดหรือองค์กรใดเข้ามาผลิตรายการที่สถานีวิทยุแห่งนี้ต้องผ่านการตรวจสอบจากสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ก่อนนำรายการนั้นเข้าสู่ผังรายการได้ นอกเหนือจากว่าบุคคลหรือพระสงฆ์รูปนั้นมีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนทั่วไปเป็นอย่างดี ก็ไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการขั้นตอนนี้ เมื่อเข้ามาผลิตรายการให้กับสถานีวิทยุแห่งนี้แล้ว สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์มีเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศตรวจสอบรายการแต่ละรายการว่ามีรายการใดบ้างที่มีลักษณะล่อแหลม ผิดเพี้ยน หรือผิดหลักเกณฑ์ที่สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์กำหนดไว้ เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศสามารถชี้แจงกรณีในเบื้องต้นตัดเสียงการออกอากาศนั้นได้โดยทันที และแจ้งให้กับนายสถานีทราบและนำเทปที่บันทึกไว้ให้นายสถานีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นนายสถานีจะปรึกษารับรองกับบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัด และพูดคุยกับรายการที่มีปัญหาดังกล่าว

4. มีความรับผิดชอบและน่าเชื่อถือ ประเด็นนี้เน้นว่ามีความสำคัญสำหรับสถานีวิทยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ที่ต่างต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบและน่าเชื่อถือ ไม่ว่าจะเป็นรายการ เนื้อหา วิธีการนำเสนอ การพูดการบรรยาย การสนทนา ทุกอย่างจะต้องมีความรับผิดชอบและน่าเชื่อถือทั้งสิ้น หากว่ากระทำโดยไม่รับผิดชอบแล้วจะไม่เป็นผลดีแก่ทุกฝ่าย เริ่มจากผู้ผลิตหรือวิทยากรท่านนั้นไม่สามารถผลิตรายการในสถานีวิทยแห่งนี้และอาจรวมถึงสถานีวิทยอื่นได้อีกต่อไป ผู้ฟังหมดความศรัทธาและเล่าสู่ผู้ฟังท่านอื่น ๆ ทำให้สถานีวิทยมีผู้ฟังจำนวนน้อย ทำให้ไม่มีผู้สนับสนุนรายการเนื่องจากไม่คุ้มแก่การเป็นผู้สนับสนุนมูลนิธิเพื่อคุณธรรมหรือบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดไม่มีเงินมาชำระค่าเช่าสถานีให้แก่สถานีวิทยกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ อาจทำให้ไม่สามารถรับหน้าที่ต่อสถานีวิทยแห่งนี้ได้อีกต่อไป เพราะฉะนั้น ทุกอย่างที่น่าเสนอจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและน่าเชื่อถือ

5. มีวัฒนธรรมและมีเอกลักษณ์ สถานีวิทยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ต่างแสดงออกถึงวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ตามลักษณะศาสนาที่ตนเองนับถืออย่างชัดเจน ในส่วนของประเพณี วัฒนธรรมของพระพุทธศาสนาที่ควรสืบทอดให้ดำรงอยู่ต่อไป ได้แก่ การนำเสนอเรื่องราวเทศกาลวันเข้าพรรษา การอุปสมบท วันฮีดเล็ก วันฮีดใหญ่ การนิกะห์สำหรับชาวมุสลิม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นประเพณีหรือหลักการอันดีงามที่ผสมผสานหลักพุทธศาสนาและหลักการศาสนา อิสลามเข้าไป สถานีวิทยเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์มีส่วนช่วยส่งเสริมให้สิ่งเหล่านี้ยังคงอยู่ไม่สูญหายหรือเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

6. ได้รับเงินทุนจากสาธารณะหรือมีการจัดการแบบไม่แสวงหากำไร ตามหลักการแล้วสถานีวิทยศาสนาถือเป็นสถานีวิทยที่ให้บริการแก่สาธารณะ เพราะฉะนั้น สมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับเงินช่วยเหลือหรือเงินทุนจากสาธารณะหรือรัฐบาล รวมถึงการดำเนินงานโดยไม่มุ่งแสวงหากำไรจากการบริหารจัดการ แต่เมื่อนำมาพิจารณาในสถานีวิทยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมแล้ว ผู้วิจัยพบว่าเงินทุนสำหรับการดำเนินการสถานีวิทยนั้นมาจากรายได้จากธุรกิจของภรรยา ผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ ได้แก่ เทปบรรยายศาสนธรรมของวิทยากร เทปและซีดีอัลกุรอาน ที่สามารถจำหน่ายนำเงินมาเป็นทุนสำหรับค่าดำเนินการสถานีวิทย

สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมโดยมูลนิธิเพื่อคุณธรรมได้รับเงินช่วยเหลือจากองค์การต่างประเทศบ้าง ได้แก่ ประเทศซาอุดีอาระเบีย และคาดว่าจะต่อไปอาจจะได้รับจากประเทศคูเวต อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่เริ่มดำเนินการมายังไม่เคยได้รับเงินช่วยเหลือจากองค์การในประเทศไทยเลย แต่ที่มูลนิธิเพื่อคุณธรรมสามารถดำเนินงานมีเงินชำระค่าสถานีวิทยุให้แก่สถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ได้นั้นก็ต้องอาศัยวิธีการทุกรูปแบบ ได้แก่ การจำหน่ายเทป ซีดี นิตยสาร การขอรับบริจาค การจัดงานที่มูลนิธิฯ ทุก 3 เดือน

สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 แล้วพบว่าไม่สามารถทำตามหลักการนี้ได้ อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน การดำเนินงานหรือการได้มาซึ่งเงินในการนำมาหมุนเวียนสำหรับการบริหารยังคงต้องอิงการบริหารในลักษณะธุรกิจเป็นสำคัญเพื่อความอยู่รอดของผู้ดำเนินการ ถึงแม้ในภาคของสถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์อาจจะให้ความช่วยเหลือในเรื่องลดค่าเช่าสถานีลงบ้าง แต่ในประเด็นนี้ยังไม่มีข้อมูลชัดเจนที่จะยืนยันได้

สำหรับสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 โดยบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด จัดสรรเวลาให้ผู้ผลิตรายการแต่ละรายหรือหน่วยงานต่าง ๆ เข้าเวลาสำหรับการผลิตรายการในราคาที่ถูกกว่าสถานีวิทยุในรูปแบบเดียวกัน ดังนั้น รายได้ส่วนใหญ่ของบริษัทมาจากค่าเช่าสถานีและค่าโฆษณา ซึ่งทำให้เราพบว่าบริษัทฯ มีการดำเนินการในลักษณะธุรกิจ ในด้านผู้ผลิตรายการมีเงินมาชำระค่าเช่าเวลาจากการช่วยเหลือของผู้ฟัง ญาติโยมรับเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนตัว ซึ่งในประเด็นนี้อาจจะเป็นจุดบอดสำหรับการให้บริการแก่สาธารณะของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ที่ไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่นัก

แนวความคิดการกระจายเสียงที่ให้บริการแก่สาธารณะตามที่ McQuail เสนอไว้ นั้น เมื่อนำมาวิเคราะห์ที่สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ผู้วิจัยพบว่าขาดแนวคิดที่ McQuail เสนอไว้ คือ

- ไม่สามารถให้บริการทุกชนิด นั่นคือ ไม่สามารถให้บริการจากฝ่ายที่ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมหรือเป็นกลุ่มน้อยส่วนน้อยในประเทศไทย

- ขาดความหลายหลายด้านเนื้อหา สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มุ่งเน้นการนำเสนอบางส่วนเท่านั้น เป็นที่ทราบกันดีว่าหลักคำสอนที่สำคัญตามหลักพระพุทธศาสนา คือ พระไตรปิฎกนั้นประกอบด้วย พระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรม แต่สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนา ยังไม่สามารถจัดสัดส่วนให้ทั้ง 3 ส่วนมีความสมดุลกัน

- ขาดซึ่งอิสระในการทำงาน ต้องอยู่ในการดูแลของกองทัพบก สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ และกรมประชาสัมพันธ์

- สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ไม่สามารถจัดการแบบไม่แสวงหากำไรได้และเงินทุนที่ได้รับจากสาธารณะไม่มากเพียงพอที่จะทำ ให้สถานีวิทยุดำเนินการอยู่ได้ ต้องมุ่งหารายได้ทางอื่นมาสนับสนุนการบริหารงานภายในสถานีวิทยุ

นอกจากนี้ McQuail ได้เสนอเป้าหมายหลักของการกระจายเสียงสาธารณะไว้ เมื่อนำมาวิเคราะห์กับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 พบว่าสถานีวิทยุไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่ McQuail เสนอไว้ โดยมีประเด็นดังต่อไปนี้

1. ครอบคลุมพื้นที่ทางภูมิศาสตร์อย่างทั่วถึง สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ยังไม่สามารถส่งสัญญาณกระจายได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในประเทศไทยและจากเอกสารที่ได้รับจากพันตรีอภิชัย วิไลเนตร นายสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์แสดงถึงขีดความสามารถในการส่งสัญญาณกระจายเสียงโดยสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในรัศมี 100 กิโลเมตร สามารถรับฟังได้ดีมาก ทุก ๆ พื้นที่ที่ไปตรวจสอบ ได้แก่ จังหวัดสระบุรี จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี นอกเหนือจากนี้แล้ว ทางมูลนิธิเพื่อคุณธรรมยังสัญญาณดาวเทียมจากมูลนิธิฯ ไปยังสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ให้เป็นแม่ข่ายทำให้ให้สัญญาณการส่งกระจายเสียงมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นและสามารถออกอากาศทาง 5 จังหวัดภาคใต้พร้อม ๆ กันด้วยคือ

1.1 สถานีวิทยุตำรวจภูธรภาค 8 พังงา เอฟเอ็ม 106.50 เมกกะเฮิร์ตซ์

1.2 สถานีวิทยุ ทอ. 011 กองบิน 56 สงขลา เอฟเอ็ม 107.00 เมกกะเฮิร์ตซ์

1.3 สถานีวิทยุ กวส. 6 นราธิวาส เอฟเอ็ม 92.50 เมกกะเฮิร์ตซ์

1.4 สถานีวิทยุ กวส. 7 ยะลา เอฟเอ็ม 100.00 เมกกะเฮิร์ตซ์

1.5 สถานีวิทยุ วปถ. 16 ยะลา เอเอ็ม 1080 กิโลเฮิร์ตซ์

ด้วยศักยภาพในการเป็นคลื่นที่แรงที่สุดในสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์บวกกับการยิงสัญญาณผ่านดาวเทียมทำให้สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมสามารถขยายขอบข่ายการรับฟังได้ไกลและเข้าถึงชาวมุสลิมได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคใต้ซึ่งมีปริมาณมุสลิมอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ซึ่งในประเด็นนี้คุณบรรจง ประธานมูลนิธิเพื่อคุณธรรมได้กล่าวไว้ว่า "...คลื่นกองพลที่ 1 เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ สามารถรับฟัง 22 จังหวัด แผนงานที่ตั้งเป้าหมายไว้ในปี 2546 จะยิงสัญญาณดาวเทียมคลื่นคุณธรรมไปที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ... จะเพิ่มคลื่นความถี่ให้รับฟังได้ 6 จังหวัดตอนบนทางภาคใต้ ปี 2547 มีเป้าหมายที่ภาคเหนือจังหวัดเชียงใหม่ ... เพราะภาคเหนือและภาคใต้มีประชากรมุสลิมโดยเฉพาะภาคใต้หนาแน่นที่สุด..." (บรรจง ใช้ะมณี, สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2544)

แสดงให้เห็นว่าเป้าหมายในการครอบคลุมพื้นที่ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมกำลังอยู่ในช่วงของการพัฒนา นั่นหมายความว่า ปัจจุบันนี้ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการครอบคลุมทุกพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ได้ ซึ่งคงต้องใช้ระยะเวลา เทคโนโลยี เงินทุนและผู้สนับสนุนเพื่อเร่งให้สามารถบริการแก่ชาวมุสลิมและบุคคลที่สนใจได้อย่างกว้างขวางและเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเปิดรับฟังโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจและในอนาคตสถานีวิทยุแห่งนี้ประชากรทุกกลุ่มไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดก็สามารถเปิดรับฟังได้อย่างชัดเจน

สำหรับสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ในรัศมี 100 กิโลเมตร สามารถรับฟังได้ และในส่วนของพื้นที่ที่มีปัญหาในการรับฟังเนื่องจากถูกสถานีวิทยุในท้องถิ่นแทรกทับคลื่นไม่สามารถรับฟังได้คือ อำเภอพนมทวน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ถูกสถานี ทท. 1 สุพรรณบุรีเอเอ็ม 1404 กิโลเฮิร์ตซ์ แทรกทับคลื่นหมด

ส่วนพื้นที่ที่สามารถรับฟังได้ดี ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม ปากท่อ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดราชบุรี อำเภอบ้านโป่ง อำเภอป่าโมก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา อำเภอพนัสนิคม อำเภอสัตหีบ พัทยา อำเภอศรีราชา บางแสน จังหวัดชลบุรี บางปู สมุทรปราการ

พื้นที่ที่สามารถรับฟังได้พอใจได้แก่ อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดสระบุรี
อำเภอศรีมโหสถ บางคล้า

ปัญหาที่สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 กำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ถือว่าเป็น
ปัญหาหลักของสถานีวิทยุ ด้วยความเชื่อของผู้ผลิตรายการเองที่เล่าว่าเนื่องจากคลื่น 1422 เป็น
คลื่น 4 ตัวทำให้มีสัญญาณไม่ชัดสู่คลื่นวิทยุเลข 3 ตัวไม่ได้ ทำให้รัศมีการรับสัญญาณและการรับ
ฟังของผู้ฟังนั้นได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ ผู้ผลิตรายการส่วนหนึ่งถอนรายการออกไปสืบเนื่องมาจาก
ปัจจัยเรื่องสัญญาณไม่คมชัดสู่อีกสถานีวิทยุที่มีการนำเสนอในรูปแบบเดียวกันไม่ได้ ยอมจ่ายค่า
เช่าสถานีวิทยุที่แพงกว่าแต่รับรองคุณภาพการกระจายเสียงที่มีประสิทธิภาพได้มากกว่า เข้าถึง
กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายได้มากกว่า หวังผลการกระจายเสียงได้มากกว่า

อย่างไรก็ตามเชื่อว่าจะเป็นปัญหาทั้งหมด รายการที่อยู่ในช่วงเวลาภาคดึกคือช่วงเวลาหลัง
เที่ยงคืนจนถึงตีห้าปรากฏว่ามีผู้ฟังที่อาศัยอยู่ในจังหวัดห่างไกลสามารถเปิดรับฟังได้อย่างชัดเจน
ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดศรีสะเกษ หรือแม้แต่ประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศลาว ก็ยังมี
ผู้ฟังส่วนหนึ่งติดตามรับฟังรายการและโทรศัพท์เข้ามาสอบถามปัญหาธรรมะกับทางรายการ การ
ที่ผู้ฟังในจังหวัดพื้นที่ไกล ๆ เปิดรับฟังได้นั้นส่วนหนึ่งมาจากการที่สถานีวิทยุในกรุงเทพฯ หยุดการ
ส่งสัญญาณออกอากาศ รวมทั้งสถานีวิทยุท้องถิ่นปิดสถานี จึงเปิดโอกาสให้สถานีวิทยุเพื่อพระ
พุทธศาสนาธรรมะพล 1 ที่ออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมงสามารถส่งสัญญาณไปได้ไกลมากขึ้น แต่ก็
ยังไม่สามารถครอบคลุมพื้นที่ได้ทุกพื้นที่และสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ประสบ
ปัญหาในประเด็นนี้มากกว่าสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม

2. เนื้อหาขาดความหลากหลาย ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามกรอบที่เป็นหลักของศาสนาอิสลาม
และศาสนาพุทธ แต่เนื้อหาที่น่าสนใจมีความน่าสนใจและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟังและ
ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาของรายการว่าต้องการให้ผู้ผลิตนำเสนอเนื้อหาในเรื่องใดที่ผู้
ฟังสนใจและใครรู้

สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มี
เนื้อหาที่ออกอากาศครอบคลุมทุกด้านที่ถูกต้องตามหลักศาสนา โดยอิงตามหลักการของคัมภีร์อัล
กุรอานและพระไตรปิฎก แต่เนื้อหาของกรนำเสนอถูกบีบให้แคบ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามหลัก

ศาสนาที่ได้บัญญัติไว้ แต่ผู้ผลิตรายการและวิทยากรสามารถคิดหาวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ รวมถึงเทคนิคลีลาการนำเสนอของผู้ผลิตรายการและวิทยากรแต่ละท่านที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมประกอบไปด้วยรายการเกือบจะทุกรายการที่มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การดำเนินงาน โดยมีเนื้อหาครอบคลุมในทุกประเด็นตามหลักคัมภีร์อัลกุรอาน ไม่ว่าจะเป็นด้านหลักอากีเตาะห์ (หลักการศรัทธา) การศึกษา หลักศาสนาและหลักชีวิตครอบครัว เยาวชน หลักปรัชญา และประวัติศาสตร์ สิ่งที่น่าสนใจสำหรับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมคือการนำเสนอเนื้อหาของวิทยากรทุกท่านนั้นจะไม่มีปัจจัยด้านเงินทุน หรือผู้ประกอบการของสถานีวิทยุมาเป็นตัวกำหนดในการนำเสนอเนื้อหา ปัจจัยที่สำคัญที่เป็นผู้กำหนดเนื้อหาของรายการสำหรับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมคือกลุ่มผู้ฟัง

2.1 รายการอัลกุรอานธรรมนุญแห่งชีวิต โดยอาจารย์อดุลย์ บุญมาเลิศ

ปัจจุบันอาจารย์อดุลย์เป็นอาจารย์ประจำสอนอยู่ที่เทคโนโลยีบางกะปิสอนวิชาคอมพิวเตอร์ ในขณะที่เดียวกันได้รับเชิญให้บรรยายเพื่อสอนศาสนา สอนศีลธรรม สำหรับรายการอัลกุรอานธรรมนุญแห่งชีวิตนี้ อาจารย์อดุลย์รับช่วงรายการนี้มาจากอาจารย์ชากีรีน บุญมาเลิศ เนื่องจากอาจารย์ชากีรีนติดภาระหน้าที่หลายด้านจึงมอบรายการนี้ให้อาจารย์อดุลย์ผู้เป็นน้องชาย

อาจารย์อดุลย์ได้กล่าวว่า “...คัมภีร์อัลกุรอานในศาสนาอิสลามถือว่าเป็นพระดำรัสของอัลลอฮ์ (พระเจ้าในศาสนาอิสลาม) ที่ถูกประทานลงมาให้ โดยได้ประมวลไว้หลาย ๆ ประเด็นไม่ว่าจะเป็นหลักการยึดมั่น รวมทั้งข้อปฏิบัติต่าง ๆ บทบัญญัติที่บันทึกไว้...” (อดุลย์ บุญมาเลิศ, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2545) เนื่องจากคัมภีร์อัลกุรอานเป็นภาษาอาหรับซึ่งเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารกันในสมัยนั้น การนำเสนอของอาจารย์จะทำโดยการแปลซึ่งเป็นการแปลที่ตรงตัว จากนั้นอาจารย์จะขยายความด้วยการอธิบายให้เกิดความเข้าใจนำเสนอเคล็ดลับมาให้ประชาชนได้เข้าใจแล้วนำไปสู่ขั้นการปฏิบัติให้เป็นธรรมนุญหลักแห่งชีวิต อาจารย์จะเน้นหลักการเชื่อมั่นให้แน่น (หลักอากีเตาะห์) เพราะเป็นสิ่งแรกที่มนุษย์เราต้องมี ถ้าหลักการเชื่อมั่นไม่มีแล้ว ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ที่มีอยู่นั้นผู้ปฏิบัติจะเกิดความคัดค้านกับความคิดของตนเอง ดังนั้นจึงต้องอธิบายให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจเพราะจะมีบางอย่างที่เป็นประเพณีปะปนอยู่ด้วย เมื่อให้หลักการแล้วอาจารย์จะให้สุนนะห์หรือแนวทางของท่านศาสดาเพื่อนำมาขยายความต่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

วิธีการที่อาจารย์อดุลย์ใช้ในการนำเสนอทุกครั้งอาจารย์จะสรุปเนื้อหาที่นำเสนอในครั้งที่ผ่านมาให้ฟังอีกครั้งหนึ่งจึงโยงเข้าสู่เรื่องใหม่ในวันนี้ นอกจากนี้อาจารย์ใช้วิธีการยกตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบโดยเอาสิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมาประกอบเพื่อให้ผู้ฟังเห็นภาพได้อย่างชัดเจนเน้นให้มองเห็นรูปธรรม และบรรยายในลักษณะที่อาจารย์อดุลย์เรียกว่าบรรยายลักษณะวิทย์เชิงศิลป์ด้วยถ้อยคำที่นุ่ม ๆ ภาษาดอกไม้ เพราะอาจารย์เห็นว่าหน้าที่ของอาจารย์ในส่วนนี้เป็นนักเชิญชวนซึ่งเป็นวิธีที่ท่านศาสตราจารย์ใช้เช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้จะต้องพิจารณาจากเนื้อหาที่นำเสนอในแต่ละครั้งเป็นหลักด้วย ถ้าหากเรื่องที่น่าสนใจเป็นเรื่องที่ต้องพูดให้นักแน่นอาจารย์อดุลย์ก็จะเน้นเสียงให้นักแน่นตามเนื้อหานั่น

รายการอัลกุรอานธรรมนุญแห่งชีวิตนี้ตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ ยึดมั่นในหลักการศรัทธา และบอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามแบบอย่างของท่าน นบี และทำให้ผู้นับถือศาสนาอื่นเกิดความเข้าใจในศาสนาอิสลามเพิ่มมากขึ้น ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างศาสนา

2.2 รายการหลักอากีเตาะห์ โดยอาจารย์นาอีม บุกูมาเลิศ

อาจารย์นาอีมมีงานประจำในแผนกกิจการสถานทูตเอมิเรสต์ ฝ่ายนโยบายการบริหารและการปกครอง มีหน้าที่ในการประสานงานระหว่างประเทศกับประเทศไทย และยังคงเป็นอาจารย์พิเศษสอนภาษาอาหรับที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นอกจากนี้ยังเป็นอิหม่ามที่มัสยิดซึ่งเป็นจุดที่ทำให้ได้พบกับคุณบรรจงและได้รับการชักชวนเข้ามาเป็นวิทยากรในสถานีวิทยแห่งนี้

รายการหลักอากีเตาะห์เป็นรายการที่อาจารย์นาอีมนำเสนอกับคุณบรรจงเพราะเป็นเนื้อหาที่อาจารย์นาอีมมีความเชี่ยวชาญมากที่สุด โดยเป็นรายการที่เน้นหลักการศรัทธาด้านจิตใจ เป็นแขนงวิชาอันดับแรกๆที่มุสลิมต้องให้ความสนใจ เพราะต้องเชื่อหลักการอิสลามที่ถูกต้อง การที่อาจารย์นาอีมนำเสนอรายการนี้เนื่องจากอาจารย์นาอีมเห็นว่า “...คนเราปัจจุบันกำลังมีความเชื่อในสิ่งที่ไร้สาระและเอาชีวิตเข้ากับวัตถุโดยปราศจากความลึกซึ้งด้านเชื่อถือในสิ่งที่ควรเชื่อ ศาสนา

อิสลามให้เชื่อถือพระเจ้าเพียงองค์เดียวไม่มีการกราบไหว้สิ่งอื่นไม่ว่าจะเป็นวัตถุ มนุษย์หรือเป็นใครก็แล้วแต่...” (นาอีม บุกูมาเลศ, สัมภาษณ์, 2 มีนาคม 2545)

รายงานนี้นำมาเผยแพร่ก็เพื่อให้ผู้ฟังรับฟังแล้วเข้าใจว่าหลักการจริง ๆ ของศาสนาอิสลามเป็นอย่างไร ชัดความงมงาย ไม่ให้เชื่อในพลังเหนือธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากวัตถุ ดังความเชื่อถือเหล่านั้นกลับมาสู่พระเจ้าที่เป็นผู้ให้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็ปัจจัยยังชีพ เหตุผลในการเชื่อ เป็นรายการที่มุ่งเน้นชี้แนะเหตุผลด้านจิตใจเพราะการศรัทธาหรือความยำเกรงต่อพระเจ้าต้องมาจากหัวใจไม่ใช่การกระทำ และจะเกิดประโยชน์มากที่สุดถ้าหากผู้ฟังนำเอาความหมายต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ในชีวิตประจำวันโดยเนื้อหาที่อาจารย์นาอีมนำมาเสนอนั้นมาจากคัมภีร์อัลกุรอานเป็นหลักฐานที่สอนถึงการใช้ชีวิต ครอบครัว การปกครอง การเมือง ดาราศาสตร์ เพื่อให้ผู้ศรัทธามีความเชื่อว่าข้อมูลมาจากพระเจ้า

การนำเสนอในครั้งนี้อาจารย์นาอีมต้องการให้บุคคลที่เป็นอิสลามได้เข้าใจหลักการอิสลามที่แท้จริง ไม่ใช่เพียงแต่การทำละหมาดวันละ 5 เวลา ถือบวชในเดือนรอมฎอน ถึงเวลาเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ ซึ่งแท้จริงแล้วมีคำสอนที่ผูกความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า มนุษย์กับสังคม การเกื้อหนุน การใช้วาจาที่สุภาพ ไม่ใช่เพียงไม่รับประทานหมู ไม่ได้มีเหล้า ทั้งหมดเหล่านี้จะถูกรวบรวมไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน และส่วนหนึ่งอาจารย์นาอีมพบว่ามุสลิมในขณะนี้มีความเข้าใจที่ผิวเผินมากเกี่ยวกับหลักการศรัทธา ซึ่งถือได้ว่าเป็นงานที่ยากในการที่จะเปลี่ยนแปลงความเชื่อเดิมนั้นได้ อาจารย์นาอีมต้องพยายามหาเหตุผลมาอธิบายให้กับผู้ฟังด้วยการใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย

รายการหลักอาทิทัศนะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ ยึดมั่นในหลักการศรัทธา และบอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามแบบอย่างของท่านนบี และทำให้ผู้นับถือศาสนาอื่นเกิดความเข้าใจในศาสนาอิสลามเพิ่มมากขึ้น ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างศาสนา

2.3 รายการสนทนาธรรม โดยอาจารย์อรุณ บุญชมและอาจารย์อุสมา ดาราฉาย

อาจารย์อรุณและอาจารย์อุสมาปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนที่โรงเรียนนิพิตาอุลลูลู มิติดีนี้ยะห์อาจารย์อรุณดำรงตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิของสำนักจุฬาราชมนตรี รองประธาน คณะกรรมการติดตามและประสานงานศาสนาอิสลามของสำนักนายกรัฐมนตรี อาจารย์อุสมา ดาราฉาย ดำรงตำแหน่งอนุกรรมการฝ่ายศาสนาและวัฒนธรรม และเป็นคณะกรรมการสมาคมครู สัมพันธ์

อาจารย์ทั้งสองจัดรายการสนทนาธรรมคู่กันตั้งแต่ก่อนเข้ามาเป็นวิทยากรที่สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม นอกจากนี้ยังมีงานบรรยาย อภิปรายตามสถานที่ต่าง ๆ เมื่อสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์มาขอให้อาจารย์ทั้งสองเป็นวิทยากรอาจารย์จึงได้ส่งเทปที่ได้บันทึกไว้ ส่งไปอนให้กับสถานีวิทยุ

รายการสนทนาธรรมมีรูปแบบของการสนทนากันเป็นคู่ระหว่างอาจารย์อรุณและ อาจารย์อุสมา ซึ่งการสนทนาในลักษณะนี้จะทำให้เกิดความคิดที่หลากหลายขึ้นมาในระหว่างการ สนทนา ถ้าหากบรรยายท่านเดียวบางที่ประเด็นต่างๆ ไม่ได้คิดถึงแต่เมื่อมีอีกท่านถามมาก็จะเป็น อีกประเด็นหนึ่งเพิ่มขึ้นมากระจายความคิดออกไปให้กว้างไกลมากยิ่งขึ้นเหมือนกับการระดม ความคิดระหว่างคู่สนทนา ซึ่งจะดีกว่าการบรรยายท่านเดียว อีกทั้งเป็นการสร้างบรรยากาศให้กับ ผู้ฟังและทำให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์มาก

เนื้อหาในรายการสนทนาธรรมอาจารย์นำเสนอหลักศรัทธาซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญ เป็นแก่นรากฐานสำคัญเพื่อปลูกฝังให้เกิดความเข้าใจและความเชื่อที่ถูกต้องเน้นย้ำให้มุสลิมผู้ ศรัทธามีการปฏิบัติ รวมทั้งด้านจริยธรรม ศีลธรรมเพื่อต้องการให้ผู้ฟังทราบว่าการปฏิบัติแบบ อิสลามเป็นอย่างไร อีกทั้งยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น มุ่งเน้นในด้านการปฏิบัติในส่วนคุณธรรม ปฏิบัติ ในข้อบังคับ ได้แก่ การละหมาด 5 เวลา ถ้าหากจิตใจยังไม่ได้ถูกยกระดับให้สูงขึ้นทำให้ภาระกิจไม่ สมบูรณ์และเป็นสิ่งที่ศาสนาไม่ต้องการ นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาด้านนิติศาสตร์อิสลาม รวมทั้งเหตุ การณ์ปัจจุบันที่ทันสมัย ปัญหาร่วมสมัย เพื่อให้ผู้ฟังรับฟังในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ สิ่งที่เกิดขึ้นมาใหม่ ในสังคมและเหตุการณ์นั้นตามหลักอิสลามแล้วสามารถทำได้มากน้อยระดับใดและมีความ

ต้องการให้ผู้นับถือต่างศาสนิกที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับอิสลามอย่างผิวเผินได้มีความเข้าใจในศาสนาอิสลามมากขึ้น

กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายรายการสนทนาธรรมอาจารย์มุ่งไปกลุ่มครอบครัวมุสลิม อีกทั้งเวลาที่ออกอากาศอยู่ในช่วงดึกซึ่งเป็นเวลาที่คนในครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้า สมาชิกในครอบครัวสามารถรวมตัวกันและเปิดรับฟังรายการสนทนาธรรมจากทางสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมได้พร้อมเพรียงกันทั้งครอบครัว

รายการสนทนาธรรมตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ ยึดมั่นในหลักการศรัทธา และบอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามแบบอย่างของท่านนบี และทำให้ผู้นับถือศาสนาอื่นเกิดความเข้าใจในศาสนาอิสลามเพิ่มมากขึ้น ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างศาสนา

2.4 รายการชุมทางการศึกษา โดยอาจารย์วิศรุต เลาะวิถี

ปัจจุบันอาจารย์วิศรุต เลาะวิถีดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนนวมินทราชูทิศ กรุงเทพมหานคร และผู้ทรงคุณวุฒิของจุฬาราชมนตรี นักวิชาการอภิปรายให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เขียนบทความวิชาการทางหนังสือพิมพ์ทางนำ นิตยสารคุณธรรมและนิตยสารอันนัส อาจารย์ได้มีโอกาสเข้ามาร่วมเป็นวิทยากรที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์จากการผู้จัดรายการท่านหนึ่งเป็นผู้ติดต่อประสานงานต้องการให้อาจารย์เข้าร่วมรายการให้ความรู้ทางวิชาการแก่ผู้ฟังที่อยู่ที่บ้าน

รายการชุมทางการศึกษาเน้นเนื้อหาทางด้านการศึกษาเป็นหลักแต่จะไม่นำเสนอการศึกษาแบบทั่วไปแต่จะเป็นการศึกษาในรูปแบบของอิสลามว่าควรจะเป็นอย่างไรจึงจะถูกต้องตามหลักศาสนา ได้แก่ การเลี้ยงดู อบรมเด็ก ให้ความรู้ความคิดให้กับทุกคนในครอบครัวในชุมชน รวมไปถึงการให้จิตวิทยา การอบรมเลี้ยงดูเด็ก การศึกษาต่อ การแนะแนว การนำเสนอแต่ละครั้งอาจารย์จะพิจารณาจากช่วงเวลายังสำคัญด้วย กล่าวคือถ้าหากอยู่ในระยะเวลาก่อนสิ้นปีการศึกษาหรือกำลังจะเข้าปีการศึกษาใหม่อาจารย์จะแนะแนวการศึกษาต่อ เนื้อหาดังกล่าวอาจารย์

จะนำมาจากหนังสือของนักการศึกษา หนังสือจิตวิทยาเลี้ยงดูเด็ก หนังสือข้อมูลทำงานกิจกรรมของเด็กเยาวชนที่จะต้องนำส่วนต่าง ๆ เหล่านี้มาปรับโดยมีหลักการศาสนาอิสลามมาเป็นตัวประกอบ หลักการอิสลามได้กล่าวไว้อย่างไร ท่านศาสดามีคำสอนเรื่องเหล่านี้ไว้ว่าอย่างไร เาามาปรับเพื่อเป็นการยืนยันหลักการอิสลามมีสิ่งเหล่านี้อยู่ ให้อิงกับหลักทางศาสนา

รูปแบบการนำเสนอรายการชมทางการศึกษาคืออาจารย์วิศรุตจะใช้วิธีการบรรยายโดยมีการกล่าวเกริ่นนำก่อนเข้ารายการ ต่อจากนั้นบรรยายถึงสาระโดยในแต่ละวัน อาจารย์จะมุ่งเน้นเพียงแค่แนวคิดเดียวเท่านั้นในการนำเสนอแต่ละวัน สุดท้ายอาจารย์จะสรุปว่าในวันนี้เน้นถึงเรื่องใดเป็นสำคัญ กลุ่มคนฟังรายการชมทางการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นแม่บ้านซึ่งมีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูก

รายการชมทางการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านบอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติ การดำรงชีวิต และการเลี้ยงดูบุตรหลานให้ถูกต้องตามแบบอย่างศาสนาอิสลามและท่านนบีฯ

2.5 รายการด้วยรักและห่วงใย โดยอาจารย์ยะกู๊บ ท่วมประดม

อาจารย์ยะกู๊บ เป็นเจ้าของร้านฟาติมาที่ตั้งอยู่ถนนพระโขนง ซึ่งร้านดังกล่าวจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องไทย ได้แก่ ผ้าไหมพื้น, ไหมมัดหมี่, ชุดไทย, ชุดวิวาห์, ของชำร่วย, การ์ดเชิญ, สมุดอวยพร และเคยเป็นนายกสมาคมครูสัมพันธ์ และเป็นหนึ่งในวิทยากรรุ่นบุกเบิกร่วมกับคุณบรรจงมาตั้งแต่ครั้งที่คุณบรรจงยังไม่ได้จัดสถานีวิทยุ 24 ชั่วโมง รายการของอาจารย์ยะกู๊บจะออกอากาศในช่วงเช้าเวลาประมาณ 05.30 – 05.45 น. โดยประมาณซึ่งถือว่าเป็นเวลาที่ดีมาก เพราะเป็นเวลาที่ครอบครัวมุสลิมตื่นขึ้นมาทำละหมาดและเตรียมตัวประกอบภาระกิจการทำงาน ดังนั้นรายการด้วยรักและห่วงใยจึงมีผู้ฟังติดตามรับฟังกันเป็นจำนวนมากจัดได้ว่าเป็นรายการยอดนิยมซึ่งวัดจากการที่สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมผลิตเทปที่อาจารย์ยะกู๊บบรรยายออกอากาศเป็นประจำทุกวันออกจำหน่ายก็ได้รับผลตอบรับจากผู้ฟังเป็นอย่างดี

รายการด้วยรักและห่วงใยที่อาจารย์ยะกิ๊บบัรับผิดชอบนั้นได้นำเรื่องราวทั่ว ๆ ไปแต่ มุ่งเน้นด้านการศึกษาศาสนาของเยาวชนมาบรรยายให้กับผู้ฟังได้รับฟังซึ่งถือว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว สำหรับผู้ฟังมุสลิมเพื่อปลูกฝังส่งเสริมและปลุกกระตุ้นให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานให้เรียนด้านศาสนา ควบคู่ไปกับการเรียนด้านสามัญ เนื่องจากอาจารย์ยะกิ๊บบัมีความต้องการให้เยาวชนมุสลิมเติบโต ขึ้นมาไม่ใช่มีเพียงแต่มุสลิมในนามแต่ว่าพร้อมด้วยคุณธรรมหรือวิญญาณมุสลิมสำหรับการ ดำเนินชีวิตนั้นไม่มี การเรียนศาสนาจะมีประโยชน์ทำให้เยาวชนได้มีความรู้เกี่ยวกับศาสนาส่วน หนึ่งและเป็นปัจจัยที่ช่วยยับยั้งและปกป้องให้เขาได้ออกห่างไกลจากสิ่งไม่ดี ได้แก่ ยาเสพติด ใน ความคิดเห็นของอาจารย์ยะกิ๊บบัเห็นว่าเยาวชนที่เรียนศาสนาจะเติบโตขึ้นมาเป็นทรัพยากรที่มีคุณ ภาพของชาติได้ ซึ่งอาจารย์ยะกิ๊บบัเล่าว่า “เด็กเล็กๆ ตั้งแต่ 5 ขวบก็สามารถหัดให้อ่านคัมภีร์อัลกุร อ่าน ละหมาดวันละ 5 เวลาพร้อมกับผู้ปกครองได้ ถือคือรอดได้บ้างแล้ว...” (ยะกิ๊บบั ทั่วมประณม, สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2545)

เมื่อพิจารณาตามเนื้อหาที่อาจารย์นำเสนอแล้วกลุ่มผู้ฟังของรายการจะมุ่งเน้นไป ยังกลุ่มผู้ปกครองเป็นหลักโดยเฉพาะแม่บ้านเนื่องจากตามหลักศาสนาอิสลามบุคคลที่ดูแลอบรม เลี้ยงดูบุตรให้อยู่ในกรอบศาสนาได้ดีที่สุดคือแม่ ในด้านเนื้อหาโดยหลักแล้วอาจารย์จะนำมาจาก คัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษยกเอาเหตุการณ์ปัจจุบันมาเปรียบเทียบกับหลักการทางศาสนา ได้แก่ วัน วาเลนไทน์ วันตรุษจีน วันขึ้นปีใหม่ และวันสำคัญอื่น ๆ พร้อมกับอธิบายควบคู่กันเพื่อให้เนื้อหา มี ความทันสมัยมากขึ้น

รายการด้วยรักและห่วงใยตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณ ธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ ให้ความสนใจศึกษาศาสนา อิสลามกันอย่างจริงจังเพื่อเป็นมุสลิมที่ดี รวมถึงการบอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการ ประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามแบบอย่างของท่านนบี

2.6 รายการซุนนะห์มรดกอันล้ำค่า โดยอาจารย์ซากีร์น บัญมาเลิศ

อาจารย์ซากีร์นเปิดบริษัทของตัวเองตั้งอยู่บนถนนรามคำแหง 101 รับงานแปล เอกสารทุกอย่าง และมีหน้าที่ในฝ่ายวิชาการสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ จัดทำหนังสือ และงานใน ส่วนของ มูลนิธิดารุ้ลอิสลาม นอกจากนี้ยังเป็นอนุกรรมการติดตามและประสานงานกิจการศาสนา

อิสลามฝ่ายต่างประเทศของสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำรัฐบาลเกี่ยวกับศาสนาอิสลามกับต่างประเทศ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมุสลิมด้วย

เดิมทีนั้นอาจารย์ชากีรีนเป็นวิทยากรอีก 2 รายการคือรายการอัลกรุอ่านธรรมนุญแห่งชีวิตและรายการคุตบะห์แต่เนื่องจากติดภาระกิจการงานต่าง ๆ ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะเป็นวิทยากรได้จึงมอบหมายรายการอัลกรุอ่านธรรมนุญแห่งชีวิตให้กับอาจารย์อดุลย์ บุญมาเลิศผู้เป็นน้องชายและคืนรายการคุตบะห์ให้กับทางสถานีเพื่อจัดหาวิทยากรท่านอื่นมาบรรยายแทน

รายการซุนนะห์มรดกอันล้ำค่าอาจารย์ชากีรีนเป็นวิทยากรมาตั้งแต่เริ่มเปิดสถานี โดยคุณบรรจงได้เชิญอาจารย์ชากีรีนเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันและอาจารย์ชากีรีนได้เสนอรับบรรยายในเรื่องซุนนะห์เพราะเป็นเรื่องที่อาจารย์รับผิดชอบจัดทำเอกสารหรือหนังสือให้กับฝ่ายวิชาการนักเรียนเก่าอาหรับที่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอยู่แล้วจึงมีความสะดวกในการค้นคว้าหาข้อมูลมานำเสนอให้กับผู้ฟัง

อาจารย์ชากีรีนกล่าวว่า “...คำว่าซุนนะห์นั้นคือแบบฉบับของท่านศาสดามุฮัมมัดซึ่งมีหลักฐานจากตัวบทของคัมภีร์อัลกรุอ่านและจากตัวบทของคำสอนของท่านศาสดา อยู่ในรูปของการปฏิบัติในชีวิตประจำวันที่เราต้องทำอะไรกันบ้างที่เกี่ยวกับศาสนา รวมถึงเรื่องสังคม ตั้งแต่เรื่องการทำความสะอาดให้ถูกต้องตามหลักการอิสลาม การละหมาด การอาบน้ำ การใช้ชีวิตประจำวัน บอกถึงสิ่งที่สกปรก สิ่งที่ไม่สกปรก อาหารการกิน การถือศีลอด การจ่ายซะกาต การจัดการศพ การแต่งงาน การอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์ การมีความสัมพันธ์กับคนต่างศาสนิก การคบค้าสมาคมกับคนต่างศาสนิก รวมไปถึงบทลงโทษในหลักการอิสลามเมื่อมุสลิมกระทำในสิ่งที่ห้าม รายการนี้จะทำให้ผู้ฟังได้รับรู้เรื่องราวทางศาสนาได้เป็นอย่างดี *รู้ในแบบที่ถูกต้อง* ไม่ใช่รู้กันตามประเพณีซึ่งสิ่งเหล่านี้จะไม่มีในหลักการศาสนา...” (ชากีรีน บุญมาเลิศ, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2545)

การนำเสนอของอาจารย์ชากีรีนอยู่ในลักษณะการใช้คำพูดนุ่มนวลหรือภาษาดอกไม้ ไม่พูดรุนแรงหรือพูดให้ผู้ฟังเจ็บหู เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ฟังได้มีการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ปล่อยให้ทั้งความเชื่อที่ผิดจากตัวบทซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา มุ่งเน้นให้มุสลิมยึดเอา

ตัวบท ซึ่งตัวบทที่แท้จริงจะไม่มี การเปลี่ยนแปลงหรือวิวัฒนาการ และเป็นรายการที่ผู้ฟังทุกกลุ่มรับฟังได้

รายการสุนนะห์มรดกอันล้ำค่าตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลีนคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ บอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติตนของผู้นับถือศาสนาอิสลามให้ถูกต้องตามแบบอย่างของท่านนบี

2.7 รายการเสียงจากมิสบะห์ โดยอาจารย์อาลี กองเป็ง

อาจารย์อาลี กองเป็ง ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์สอนหนังสืออยู่ที่โรงเรียนมิสบาฮ์อุลอุลุมและรับเชิญไปบรรยายตามมัสยิด จึงทำให้ได้มีโอกาสพบปะกับคุณบรรจงจึงได้รับเชิญมาออกรายการในสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลีนคุณธรรมซึ่งอาจารย์อาลีก็เห็นว่าสมควรทำเนื่องจากรู้จักกันและถือว่าได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้งชื่อรายการนี้คุณบรรจงได้เป็นผู้ตั้งให้กับอาจารย์อาลีเพื่อให้สอดคล้องกับโรงเรียนที่อาจารย์สอนหนังสือ

รายการของอาจารย์อาลีจะมุ่งเน้นการนำเสนอนิติศาสตร์อิสลามหลักการอิสลามยึดตามอัลกุรอาน หะดีษ ด้วยการใช้นวนที่ดึงดูดให้คนฟังพร้อมกับใ้มน้ำใจคนฟังด้วยการบรรยายแบบนิ่มนวล เพื่อให้ผู้ฟังลืมนึกจากความชั่วร้ายที่เกิดจากการกระทำของเขา พร้อมกันนี้อาจารย์ได้นำเสนอถึงบทลงโทษไว้ด้วยว่าหากมุสลิมคนไหนทำผิดจากที่คัมภีร์อัลกุรอานบัญญัติไว้หรือไม่ปฏิบัติตามหะดีษจะต้องได้รับผลอย่างไร นำบทลงโทษมาชี้แจงให้ผู้ฟังได้รับทราบ

รายการเสียงจากมิสบะห์สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลีนคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ บอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ และทำให้ผู้นับถือศาสนาอื่นเกิดความเข้าใจในศาสนาอิสลามเพิ่มมากขึ้น ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างศาสนา

2.8 รายงานทางรอดของมุมิน โดยอาจารย์ตอยเย็บ โช๊ะมณี

อาจารย์ตอยเย็บเป็นรองผู้นำอิหม่ามที่มีสัจดีของอาจารย์เอง นอกจากนี้ยังมีกิจการของตนเองเกี่ยวกับการส่งข้าวออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ และอาจารย์ตอยเย็บเป็นญาติกับคุณบรรจงจึงได้เข้ามาช่วยเป็นวิทยากรเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้ฟังทางสถานีวิทยุ รายงานทางรอดของมุมินเป็นรายการที่มีมาตั้งแต่ครั้งเริ่มเปิดสถานีวิทยุ

มุมินตามความหมายแล้วคือผู้ศรัทธาทุกอย่าง เป็นรายการที่มุ่งเน้นให้คนยำเกรงต่อพระเจ้า และอาจารย์ตอยเย็บพบหัวข้อนี้ที่นครมักกะปรากฏอยู่บนโดมเขียนไว้ว่า “ท่านทั้งหลายจงชวนขวยหาทางรอดเถอะ แท้จริงทางรอดที่ดีนั้นก็คือการยำเกรงต่อพระเจ้า หากเราขาดความยำเกรงก็ไม่รอด ให้นอบน้อมถ่อมตน เราเกิดมาต้องหาทางรอด” อาจารย์ตอยเย็บจึงนำเสนอเป็นประเด็นที่จะทำอย่างไรให้พ้นจากการลงโทษจากพระเจ้า เราจะต้องละทิ้งสิ่งใด เพื่อหาวิธีการเพื่อให้รอดพ้นจากการลงโทษ ได้แก่ การละหมาด ถือบวชในเดือนรอมฎอน เราต้องเข้าหาพระเจ้า ห้ามกระทำในสิ่งที่ท่านศาสดาห้ามและให้มุสลิมมีศรัทธา ต้องไม่ประหม่า จะเห็นได้ว่าอิสลามจะเน้นความสะอาดก่อนละหมาดเข้าเฝ้าพระเจ้าต้องแต่งตัวให้สะอาดและเรียบร้อย จากการที่อาจารย์ใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศมาเป็นเวลานาน การนำเสนอของอาจารย์จะหยิบยกเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่อาจารย์ไปพบเห็นในต่างประเทศมาบรรยายและเปรียบเทียบให้เห็นภาพความแตกต่างกันอย่างชัดเจน

รายงานทางรอดของมุมินตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ มุ่งนำเสนอให้มุสลิมปฏิบัติตามหลักการให้ถูกต้องตามคัมภีร์อัลกุรอาน

2.9 รายงานสุขภาพดียามเช้า โดยแพทย์หญิงจินตนา โยธาสุมทร

คุณหมอเป็นแพทย์ผู้ชำนาญด้านโรคหัวใจ โดยได้มีโอกาสร่วมเป็นวิทยากรในสถานีวิทยุของคุณบรรจงมานานตั้งแต่ก่อนทำสถานีวิทยุ 24 ชั่วโมง รายงานของคุณหมอจะออกอากาศเป็นประจำทุกวันเวลาประมาณ 06.30 – 06.45 น. สำหรับวันอาทิตย์สถานีวิทยุจะเปิดสาย

เพื่อให้ผู้ฟังที่มีปัญหาด้านสุขภาพมีโอกาสโทรศัพท์เข้ามายังสถานีเพื่อปรึกษาปัญหาสุขภาพกับคุณหมอได้

คุณหมอได้รับการทาบถามให้ช่วยบรรยายเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพทั่วไป ซึ่งเนื้อหาสาระที่น่าเสนอเกี่ยวกับข้อเท็จจริงทางการแพทย์ผนวกกับช่วงเวลาในปัจจุบัน ได้แก่ คุณหมอนำเสนอการไปเที่ยวทะเลในช่วงฤดูร้อน อาจพบปัญหาด้านสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นอาหาร หรือปัญหาจากการเล่นน้ำทะเลจะแก้ปัญหาเหล่านี้เบื้องต้นได้อย่างไร คุณหมอมะจะให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ที่ผู้ฟังสามารถป้องกันหรือรักษาตนเองได้ในเบื้องต้น การนำเสนอของคุณหมอมะจะบอกสาเหตุ การแก้ปัญหา และการรักษาด้วยการบรรยายที่เข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์ทางการแพทย์ที่อาจทำให้ผู้ฟังเกิดความไม่เข้าใจหรือเกิดความสับสนเข้าใจผิดได้

รายการสุขภาพดียามเช้าตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านหลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม การดูแลสุขภาพของตนเองให้แข็งแรงอยู่เสมอเพื่อให้สามารถทำละหมาดได้ครบทั้ง 5 เวลา รวมถึงการปฏิบัติศาสนกิจทางศาสนาในด้านอื่น ๆ ตามที่หลักคัมภีร์อัลกุรออ่านบัญญัติไว้โดยไม่มีปัญหาในเรื่องของสุขภาพ

2.10 รายการคุตบะห์ โดยอาจารย์บุคคลอื่น นาคนาวา

อาจารย์บุคคลอื่นได้เข้ามาเป็นวิทยากรที่สถานีวิทยุจากการแนะนำของลูกศิษย์ซึ่งในขณะนั้นผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุ ซึ่งในช่วงแรกอาจารย์เป็นวิทยากรรายการเกี่ยวกับกฎหมายอิสลามเนื่องจากอาจารย์บุคคลอื่นเรียนจบมาทางด้านนิติศาสตร์อิสลามโดยตรงแต่ทำได้เพียงระยะหนึ่งเท่านั้น แต่เมื่อลูกศิษย์ของอาจารย์ลาออกจากสถานีวิทยุอาจารย์บุคคลอื่นก็ไม่ได้เข้าไปเป็นวิทยากรในรายการกฎหมายอิสลามอีก ต่อมาสถานีวิทยุมีโครงการแปลคุตบะห์ (คุตบะห์แปลว่าคำสอนหรือบทเทศนา) จากนครมักกะห์ทุกวันศุกร์ ก็ได้รับติดต่อขอให้อาจารย์เป็นวิทยากรในรายการ คุตบะห์

รายการคุตบะห์นี้เกิดขึ้นจากการที่ผู้ฟังเรียกร้องให้มีการแปลความหมายคุตบะห์เป็นภาษาไทยเนื่องจากผู้ฟังบางส่วนไม่เข้าใจภาษาอาหรับอย่างถ่องแท้ เพื่อจะได้ทราบว่าอิหม่ามที่นครมักกะห์ได้พูดอะไรบ้าง เนื้อหาเป็นการเตือนให้รู้ว่าเราควรทำอะไรในชีวิตประจำวัน หากเราต้องการให้มีการสนับสนุนการดำเนินชีวิตในแง่ใดก็แนะนำผ่านทางรายการคุตบะห์ นอกจากนี้ยังสอนการดำเนินชีวิตทั้งโลกนี้และโลกหน้า สำหรับเนื้อหาที่น่าสนใจอีกไม่เน้นลึกทางด้านวิชาการมาก และรวมไปถึงเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้น อิหม่ามทางนครมักกะห์นำมาพูดเพื่อให้ทราบถึงจุดยืนของศาสนาอิสลาม ในประเด็นเหตุการณ์ก่อการร้ายอิหม่ามได้อธิบายว่าอิสลามกับสงครามไม่ใช่รูปแบบนี้ ถ้าหากอิสลามทำสงครามต้องมีจรรยาบรรณคือไม่ฆ่าผู้หญิง เด็ก คนชรา ไม่ทำลายทรัพย์สิน นี่คือการรบของอิสลาม เป็นคำสอนทั่วไปโดยไม่ได้มุ่งเน้นว่าคนฟังต้องอยู่ในระดับใด บุคคลทั่วไปก็สามารถฟังและเกิดความเข้าใจได้ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นแม่บ้านรับฟังมากกว่าผู้ชายเนื่องจากผู้ชายต้องไปละหมาดที่มัสยิดในวันศุกร์ในเวลาเที่ยง

การนำเสนอในบางสัปดาห์อาจไม่ตรงกับความเป็นอยู่ของมุสลิมในประเทศไทย ในส่วนนี้อาจารย์จะต้องอธิบายให้ผู้ฟังเข้าใจ นอกจากนี้ การแสดงคุตบะห์เปรียบเสมือนการเปิดโลกทัศน์ให้ผู้ฟังเมื่อฟังแล้วมีจิตใจผูกพัน มีความต้องการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ (ตามกำลังความสามารถของแต่ละบุคคล) ส่วนผู้ฟังบางคนที่ได้มีโอกาสไปทำพิธีฮัจญ์ที่นครมักกะห์แล้วเมื่อฟังจะคิดถึง นครมักกะห์ ดินแดนศักดิ์สิทธิ์ของผู้นับถือศาสนาอิสลาม

รายการคุตบะห์ตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาควิทยาศาสตร์อิสลามคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งส่งเสริมให้มุสลิมทุกคนกลายเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ รวมทั้งการบอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน วิธีการดำรงชีวิต หลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามแบบอย่างของท่านนบี และทำให้ผู้นับถือศาสนาอื่นเกิดความเข้าใจในศาสนาอิสลามเพิ่มมากขึ้น ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างศาสนา

2.11 รายการหลักตัจวีจ โดยอาจารย์ยูซุป มิตรศิลป์

อาจารย์ยูซุปในขณะนี้ เป็นอาจารย์สอนที่คลอง 11 ลำหิน โรงเรียนสวนหลวงและเยี่ยมสมบัติเป็นประจำ อาจารย์ได้เข้ามาเป็นวิทยากรให้กับสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเมตรช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น

หลักตัจวีเป็นวิชาสอนการอ่านอัลกุรอาน สืบเนื่องมาจากผู้ฟังต้องการฟังสำเนียงเสียงที่ถูกต้องโดยอาจารย์จะเปล่งเสียงตัวอักษรต่าง ๆ ให้ผู้ฟังได้รับฟังเพื่อให้ผู้ฟังนำไปปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามหลักกฎเกณฑ์การอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน

รายการหลักตัจวีไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเท่าใดนัก แต่รายการนี้มุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่สามารถอ่านออกเสียงภาษาอาหรับได้อย่างถูกต้องและชัดเจนทำให้การอ่านคัมภีร์อัลกุรอานเปี่ยมไปด้วยความไพเราะ ผู้ที่ได้ยินเกิดความรู้สึกปลื้มเมื่อได้ยินเสียงอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน

2.12 เสียงจากมาลุ่มอิสลาม โดยอาจารย์วินัย สมะฮูน

อาจารย์วินัย สมะฮูนเคยดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา 2 สมัย (ก่อนประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาได้ทั่วไป) และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหนึ่งสมัย เป็นกรรมการในด้านศาสนาและวัฒนธรรมดูแลถ้อยคำบางถ้อยที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและวัฒนธรรมรวมถึงการชี้แจงอภิปรายที่ประชุมให้เห็นถึงความเป็นกลางและความเป็นธรรมในประเด็นศาสนา ปัจจุบันอาจารย์วินัยเป็นวิทยากรพิเศษตามสถาบันการศึกษาบรรยายเกี่ยวกับศาสนา สิ่งแวดล้อมและการบริหารชุมชน

ปกติแล้วอาจารย์วินัยจะบรรยายศาสนาเป็นประจำทุกวันที่มีสยิดมาลุ่มอิสลาม โดยใช้เสียงตามผ่านลำโพงเพื่อให้ครอบครัวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในละแวกเดียวกันได้รับฟังเป็นประจำ ต่อมาคุณบรรจงได้เชิญให้อาจารย์วินัยบรรยายในทุกเช้าวันเสาร์ประมาณ 30 นาที จึงได้ถ่ายทอดเสียงของอาจารย์วินัยจากที่มีสยิดอยู่แล้วมาออกอากาศทางสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ด้วย

อาจารย์วินัยมีเป้าหมายในการบรรยายทางวิทยุ คือ เพื่อเผยแพร่เรื่องศาสนาอิสลามให้แก่ผู้ฟังถ้าหากผู้ฟังเป็นมุสลิมก็จะได้รับความรู้ในเรื่องอิสลามมากยิ่งขึ้น ถือว่าเป็นต้นทุนในการปฏิบัติศาสนกิจ ทำให้ผู้ฟังมีคุณธรรม มีวัฒนธรรมตามแบบอิสลาม และมีวิถีชีวิตแบบอิสลามให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น รวมทั้งกลุ่มที่นับถือศาสนาอื่น ๆ เพื่อให้มีความเข้าใจศาสนาอิสลาม ส่งผลให้ความระแวงความขัดแย้งทางศาสนาก็จะหมดไป นอกจากนี้อาจารย์ยังนำเสนอ

ข่าวสาร บทความที่สามารถเป็นคติเตือนใจในเรื่องศาสนา สรุประเด็นจากข่าว บทความแล้วนำคำสอนทางศาสนามาเปรียบเทียบให้ผู้ฟังได้เข้าใจ ได้แก่ ปัญหาสังคม ยาเสพติด ความเสื่อมเสียงทางด้านศีลธรรม ด้วยวิธีการนำเสนอที่จูงใจผู้ฟัง

รายการเสียงจากมาลู้อิสลามตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ ยึดมั่นในหลักการศรัทธาและบอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการปฏิบัติให้ถูกต้องตามแบบอย่างของท่านนบี

2.13 หลักชีวิต โดยอาจารย์มาลิกี ดีเจริญ

อาจารย์มาลิกี ดีเจริญ ประกอบธุรกิจส่วนตัวมีสำนักงานที่บ้าน และเป็นกรรมการอิสลามประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา คณะกรรมการองค์กรของสมาคมสื่อสาร และกรรมการฝ่ายติดตามของสำนักนายกรัฐมนตรีนี ในขณะเดียวกันได้รับเชิญเป็นวิทยากรตามงานสังคมขององค์กรหรือสถาบันต่างๆ อยู่เป็นประจำ

สำหรับการเป็นวิทยากรที่สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม อาจารย์ไม่เคยรู้จักกับคุณบรรจงเป็นการส่วนตัวมาก่อน แต่รู้จักผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์ประสานงานเพื่อขอให้อาจารย์บรรยายออกอากาศทางสถานีวิทยุเรื่อยมาซึ่งอาจารย์ได้ร่วมมือด้วยความเต็มใจของอาจารย์ตั้งแต่เริ่มเปิดสถานีวิทยุ 24 ชั่วโมงได้เดือนกว่า ๆ จนกระทั่งปัจจุบันได้กลายเป็นวิทยากรประจำสถานีวิทยุ

รายการหลักชีวิตเน้นการนำเสนอการใช้ชีวิตประจำวันเข้าไปสัมผัสโดยใช้หลักการอิสลามเป็นตัวตั้งแล้วเปรียบเทียบกับชีวิตจริงของเราถ้าไม่ทำเช่นนี้แล้วเราก็จะไม่เห็นภาพที่ชัดเจน ให้ผู้ฟังพิจารณาตามหลักการคำสอนจากท่านศาสดาและคัมภีร์อัลกรุอ่านได้สอนไว้อย่างไร มุ่งให้ผู้ฟังฟังแล้ววิเคราะห์ขยายผลโดยเริ่มพิจารณาจากที่ตัวเราเป็นอันดับแรก อาจารย์มาลิกีกล่าวว่าสิ่งที่เราจะให้คนอื่นทำอะไรให้เรานั้นเราควรจะมีบั้นนั้นให้ผู้อื่นก่อน ถ้าหากมีแล้วรอให้ผู้อื่นทำให้เราอาจต้องใช้เวลานาน แต่ถ้าเราให้ผู้อื่นก่อนเราก็จะได้ในสิ่งที่เราต้องการ อยากให้คนอื่นรักเรา เราต้องรู้จักให้ความรักแก่ผู้อื่นก่อน ไม่ใช่รอให้เขารักเรา อาจารย์จะย้ำในประเด็นที่ให้เริ่มปรุงแต่งจากตัวเราก่อนแล้วจึงค่อยขยายผลไปยังบุคคลอื่น แม้กระทั่งการที่จะทราบว่าเราเป็น

คนอย่างนั้นให้ส่งกระจกดูตัวเองเราก็จะทราบเพียงว่าเราหน้าตาเป็นอย่างไรเท่านั้น แต่ถ้าหากเราอยากทราบว่าคนอื่นคิดอย่างไรกับเรา เราต้องให้กระจกบุคคลรอบ ๆ ตัวเราแล้วส่งว่าเราเป็นคนเช่นไร รวมทั้งการที่เราจะเชื่ออะไรมันไม่ควรเชื่อแบบกำปั้นทุบดิน แต่เราควรพิสูจน์ก่อนที่เราจะปักใจเชื่อ ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้เราก็ไม่ต้องเชื่อ อาจารย์มาลีก็มีลักษณะเฉพาะตัวคือพูดให้สะกิดใจ แทะใจ ถึงใจ ปลุกความสำนึกของผู้ฟัง พร้อมทั้งนำเสนอจุดอ่อนที่เกิดขึ้น ที่มาที่ไป และวิธีการแก้ไข

รายการหลักชีวิตตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ ยึดมั่นในหลักการศรัทธา และบอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติ ดำรงชีวิตให้ถูกต้องตามแบบอย่างของท่านนบีฯ และคัมภีร์อัลกุรอานที่ได้บัญญัติไว้

2.14 รายการสาระน่ารู้และข้อคิดจากนิตยสารคุณธรรม โดยอาจารย์ศรีสุณา อารียะห์

อาจารย์ศรีสุณาได้เข้ามาเป็นวิทยากรเนื่องจากรู้จักคุ้นเคยกับคุณบรรจงกันมาก่อนและประจำเหมาะเหมาะกับอาจารย์ได้ขอเชิญก่อนอายุราชการกรุงเทพมหานคร ทางสถานีมีเวลาจึงเชิญให้อาจารย์เข้ามาร่วมเป็นวิทยากรเพื่อร่วมกันทำประโยชน์เพื่อศาสนาซึ่งอาจารย์ศรีสุณาก็เต็มใจ ส่วนมากวิทยากรในสถานีวิทยุเป็นชายมากกว่าวิทยากรหญิง อาจารย์จึงเห็นว่ามีโอกาสได้นำเสนอเรื่องราวของผู้หญิงบ้าง

รายการสาระน่ารู้อาจารย์ศรีสุณาเป็นผู้คิดขึ้นเอง เน้นไปทางด้านการให้สาระ ไม่นั้นด้านศาสนา โดยนำเอาเรื่องทั่ว ๆ ไปแล้วผนวกกับคุณธรรม เนื่องจากอาจารย์เป็นผู้มีความรู้ด้านสามัญ จึงอยากจะความเอาความรู้คู่คุณธรรม เพราะถ้าหากคนเรามีความรู้แต่ขาดคุณธรรมก็จะมีทางประสบความสำเร็จได้ อาจารย์จะนำเอาเหตุการณ์รอบ ๆ ตัวเรามาเสนอเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ฟังโดยเน้นย้ำที่ต้องให้มีคุณธรรมควบคู่ในทุกเรื่องที่อาจารย์นำเสนอ

เมื่อทำรายการสาระน่ารู้ได้ระยะหนึ่งคุณบรรจงเสนอให้อาจารย์เป็นวิทยากรอีกหนึ่งรายการและต้องการประชาสัมพันธ์นิตยสารคุณธรรมให้แพร่หลายและเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มากขึ้น นิตยสารคุณธรรมเป็นนิตยสารในเครือของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม จากจุดนี้เองทำให้เกิดรายการข้อคิดข้อเขียนจากนิตยสารคุณธรรม อาจารย์ศรีสุณาก็ไม่ได้ขัดข้องอะไรเพราะเห็นว่าเป็น

นิตยสารที่อาจารย์อ่านเป็นประจำอยู่แล้ว อาจารย์จึงนำเอาบทความในนิตยสารมาเล่าให้กับผู้ฟังที่ไม่มีโอกาสได้อ่านนิตยสารคุณธรรมทำให้ทราบเรื่องราว บทความที่ถูกตีพิมพ์ในนิตยสาร ผลจากการนำเสนอรายการนี้ทำให้นิตยสารมียอดจำหน่ายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

รายการข้อคิดจากนิตยสารเพื่อคุณธรรมและสาระน่ารู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมบอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน ควบคุมคุณธรรม รวมถึงหลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษที่ได้รับการรับรองแล้วว่าถูกต้องสามารถนำไปปฏิบัติตามได้

2.15 รายการการให้ โดยอาจารย์ฟาซัน หลังปูเต๊ะ

อาจารย์ฟาซันปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษสอนศาสนาอิสลามที่โรงเรียนจิตรลดา อาจารย์ใหญ่โรงเรียนต้นสน อิมามมัศยิดต้นสน ฝ่ายวิชาการของมูลนิธิสันติชน จัดรายการวิทยุ อส.ของพระราชสำนัก และวิทยากรรับเชิญบรรยายตามสถานที่ต่าง ๆ นอกจากนี้อาจารย์ยังดูแลกิจการของครอบครัวคือร้านอามีนาร้านในเครือย่านพาหุรัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องไทย เช่น ชุดไทย การ์ดแต่งงาน ของชำร่วย และผ้าไทย อาจารย์ฟาซันเข้ามาเป็นวิทยากรที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์เพียงแค่วาระหนึ่งเท่านั้น

รายการการให้ เป็นรายการศาสนาแต่เน้นถึงสิ่งที่ทันสมัย หยิบยกปัญหาทั้งทางโลกและทางธรรมนำเสนอควบคู่กัน นำปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมมาคู่กับหลักการศาสนา ให้ใช้ศาสนาเป็นหลักซึ่งนำมาจากคัมภีร์อัลกุรอาน พระวจนะมาผสมผสานให้เข้ากัน อาจารย์ฟาซันได้ชี้แจงว่าสังคมมุสลิมมีปัญหาเนื่องจากเรามีแต่เรียกตัวเองว่าอิสลามแต่เราไม่ยึดมั่นตามหลักการอิสลามใช้ชีวิตไปตามกระแสโดยที่เข้าไม่ถึงหลักการอิสลาม ไม่รู้จักว่าอิสลามคืออะไรจึงทำให้เกิดปัญหามากมาย ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ละเอียดอ่อน ทุกวันนี้เราเข้าไม่ถึงศาสนากันอย่างแท้จริงออกนอกกลุ่มนอกรีต

อิสลามสอนให้ดูที่ตัวเราก่อน แล้วค่อย ๆ ขยายวงกว้างไปถึงลูก ภรรยา ญาติพี่น้อง จนถึงระดับประเทศ คนที่ประเสริฐที่สุดในทัศนะอิสลามคือคนที่ทำหน้าที่ของตัวเองกับครอบครัวให้ดีที่สุด คืออิสลามมุ่งเน้นเริ่มจากจุดใกล้ตัวมุ่งเน้นครอบครัว นี่คือหลักการอิสลามแท้ ๆ ที่เราต้องเข้าถึงจุด ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนี้เนื่องจากเรายังเข้าไม่ถึงเนื้อแท้ของศาสนา รายการนี้ก็

พยายามอธิบายให้ทุกคนได้ทราบว่าเนื้อแท้ของอิสลามคืออะไร พยายามเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนทัศนคติให้เข้าถึงซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ใช่เรื่องง่าย

อาจารย์ฟาซันจะไม่พูดหลักปฏิบัติทางศาสนาอย่างเดียว แต่จะนำเอาเหตุการณ์ให้ผู้ฟังเกิดความศรัทธามากยิ่งขึ้น หรือที่อาจารย์เรียกว่า “หญ้าปากคอก” คือเมื่อพูดจบแล้วให้ผู้ฟังได้ขบคิด สะกิดใจผู้ฟังได้ สามารถพิสูจน์ได้ในเวลานั้น

รายการทำให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ บอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ

2.16 รายการชักชวนและป้อมปราม โดยอาจารย์อับดุลเราะห์ ระะห์เยาะและอาจารย์อาลี เสือสมิง

อาจารย์อับดุลเราะห์และอาจารย์อาลีเป็นอาจารย์ประจำโรงเรียน และเป็นวิทยากรรับเชิญบรรยายศาสนธรรมตามงานต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ เนื่องจากศาสนาอิสลามจะไม่มีงานมหรสพ ไม่มีดนตรี ไม่มีตลก จะทำได้เพียงงานในแง่วิชาการการกุศลที่เป็นกิจกรรมของสถาบันต่าง ๆ

คุณบรรจงได้พบและชักชวนให้อาจารย์ทั้งสองท่านเข้ามาเป็นวิทยากรที่สถานีวิทยุตั้งแต่เริ่มเปิดสถานี ซึ่งในช่วงนั้นอาจารย์ทั้งสองปฏิเสธไปด้วยเหตุผลที่มีงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากมาย ในเวลาต่อมาคุณบรรจงก็ได้พยายามติดต่อให้อาจารย์ทั้งสองอีกครั้ง ซึ่งในครั้งนี้อาจารย์ทั้งสองยินดีตอบตกลงเข้ามาเป็นวิทยากร และได้เสนอรายการชักชวนและป้อมปราม

เนื้อหาที่นำเสนอเป็นศาสนโนวาทของท่านศาสดาซึ่งได้มีการจัดหมวดหมู่ มีตำราหนังสืออ้างอิงในด้านศาสนโนวาทโดยเฉพาะ ได้แก่ หมวดว่าด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีศาสนโนวาทอะไรบ้าง พระวจนะของท่านศาสดาว่าไว้อย่างไร นำพระวจนะเหล่านั้นมาถ่ายทอดแปลเป็นภาษาไทยพร้อมกับการอธิบาย ในขณะที่เดียวกันได้ดึงเหตุการณ์ร่วมสมัยมาปรับให้เข้ากับสังคมในปัจจุบัน หนังสือที่อาจารย์ใช้จะรวบรวมว่าชักชวนให้ทำความดีเห็นคุณค่าของเรื่องแต่ละเรื่อง อีกส่วนคือให้ตระหนักว่าไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว สมควรที่จะหลีกเลี่ยงนั่นก็คือการป้อมปราม จะเห็นได้ว่าหนังสือที่อาจารย์นำมาเสนอยังผู้ฟังประกอบด้วยชักชวนและป้อมปราม ซึ่งเป็นลักษณะของศาสนา

อิสลามที่นำเสนอเป็นคู่ คือว่าด้วยการชักชวนให้ทำความดี แล้วต้องห้ามปรามในสิ่งที่ขัดต่อหลักศาสนา

ในด้านข้อมูล หนังสืออ้างอิง หีบตำราและพิจารณาตรวจดูถึงเรื่องมีความเหมาะสมกับสภาพสังคม ศีลธรรม วิถีชีวิต อาจารย์ทั้งสองจะทำหน้าที่ถ่ายทอดเป็นภาษาไทยจากภาษาอาหรับ ภาษาอูริก บทที่หนึ่งชักชวนให้มีความบริสุทธิ์ใจก็จะเรียบเรียงพระวจนะของท่าน ศาสตราจารย์ว่ามาอย่างนี้ ถัดจากนั้นก็ว่าด้วยเรื่องปกิณกะ แล้วก็มาห้ามปรามพูดเรื่องการบริสุทธิ์ใจก็มีการบอปปรมจากการไต่สวนหรือว่ากระทำสิ่งอื่นนอกจากเจตนาที่ต้องบริสุทธิ์ใจต่อพระผู้เป็นเจ้าของตัวเองกับเรื่องใจ เสร็จแล้วเรียงเป็นเรื่อง ๆ ให้เป็นวิถีชีวิตที่เป็นเรื่องใกล้ตัวผู้ฟัง

การจัดรายการคู่กันของอาจารย์ทั้งสองได้ความเห็นว่ามั่งทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีนั้นคือไม่เหน็ดเหนื่อยมาก อีกประเด็นถือว่ามีเพื่อนร่วมทาง ช่วยกันคิด ถ้าหากพูดท่านเดียวบางครั้งอาจหลงลืมประเด็นไปในบางแง่มุมที่สำคัญอาจารย์อีกท่านก็จะคอยเสริมในสิ่งที่หลงลืมไป แต่ก็มีข้อเสียในลักษณะมีการพูดแข่งกันบ้าง อีกท่านยังพูดไม่จบแต่อีกท่านก็แทรกขึ้นมาทำให้หลงประเด็นไปก็มี

สำหรับรูปแบบการนำเสนอในรายการชักชวนและบอปปรม ลักษณะของรายการเป็นการพูดคุยกันระหว่างอาจารย์อับดุลเราะห์และอาจารย์อาลี ช่วงแรกของรายการเป็นการอารัมภบทไปแบบเรียบ ๆ หลังจากเข้าเรื่องก็จะเปลี่ยนโทนเป็นเสียงที่ดุขัน ซึ่งขึ้นอยู่กับเรื่องที่น่าเสนอ แต่ส่วนใหญ่แล้วคำพูดควรจะนุ่มนวลใช้ภาษาที่ค่อนข้างสละสลวย และต้องนำเสนอเป็นกลาง เสนอให้คิดมากกว่าจะฟันธงตัดสินว่าเป็นเช่นไร

รายการชักชวนและบอปปรมตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ บอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอานและหะดิษ อีกทั้งช่วยให้ผู้นับถือศาสนาอื่นได้เกิดความเข้าใจศาสนาอิสลาม อยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข

2.17 รายการฝากไว้ด้วยใจรักและรายการ 45 นาที โดยอาจารย์ซิดีกี มูฮาหมัดซะอิด

อาจารย์ซิดีกีเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่โรงเรียน และได้มีโอกาสทำรายการวิทยุ ได้แก่ รายการเสียงศาสนา รายการสองทางธรรม รายการวิทยุเพื่อเด็กกำพร้าของมูลนิธิสันติชน พบกับคุณบรรจงในขณะที่ไปถ่ายทำสารคดีเกี่ยวกับเดือนรอมฎอนที่อาจารย์สอนอยู่ คุณบรรจงได้ฟังการพูดของอาจารย์ซิดีกีจึงได้ทาบตามให้มาเป็นวิทยากรในสถานีวิทยุ

รายการฝากไว้ด้วยใจรักเป็นเหมือนรายการที่จุดประกายความคิดให้เกิดขึ้นแก่กลุ่มผู้ฟัง ซึ่งรายการนี้เกิดจากแนวความคิดของอาจารย์อัลวาสและอาจารย์ซาฟีอีร์ ซึ่งครั้งหนึ่งทั้งสองท่านร่วมบริหารสถานีวิทยุและมูลนิธิ ได้เสนอแนะว่าช่วงเวลาในตอนเช้าก่อนที่ผู้ฟังจะออกไปทำงานควรจะมีอะไรที่ดี ๆ ในมุมมองอิสลามฝากให้ผู้ฟังกันบ้าง และต่อมาได้รับเปลี่ยนเป็นเอาหะดีษหรือสิ่งที่ท่านนบีฯ ได้กล่าวเอาไว้และเป็นที่ยอมรับมาฝากให้กับผู้ฟัง เพราะฉะนั้นรายการฝากไว้ด้วยใจรักจึงไม่ได้เน้นสอนเรื่องของวิชาการแต่เป็นการปลูกจิตสำนึกในฐานะที่เป็นผู้ศรัทธา ไม่ว่าจะในด้านภารกิจ การหลับนอน การพูดจา การรับผิดชอบต่อกันในครอบครัวและต่อที่ทำงานควรจะมีปฏิบัติตัวเช่นไร

รายการ 45 นาทีกับอาจารย์ซิดีกี เป็นรายการนำเสนอเนื้อหาด้านวิชาการเป็นหลัก รายการนี้มาจากการประชุมกันสืบเนื่องจากมาจากรายการส่วนใหญ่ในสถานีวิทยุเป็นรายการที่ปลูกจิตสำนึก จุดประกายความคิด ให้แง่คิดบางอย่างบางตอนเท่านั้นเอง เห็นสมควรว่าควรจะมีรายการที่เป็นวิชาการบ้างเป็นรายการเดียว ได้แก่ มุสลิมตายจะต้องทำอะไรบ้าง มีขั้นตอนการจัดการศพอย่างไร ซึ่งเป็นการนำเสนอที่ต้องให้รายละเอียดพร้อมทั้งหลักฐานประกอบ

จุดเด่นในการบรรยายของอาจารย์ซิดีกีที่ต้องนำความง่ายมาสู่ผู้ฟัง เบาต่อการรับและง่ายต่อการเข้าใจ ไม่ว่าเรื่องที่น่าเสนอนั้นจะมีความยากสักเพียงใดก็ตาม และจะไม่นำเอาสิ่งที่เป็นวิชาการเข้มมากจนกระทั่งผู้ฟังไม่สามารถรับฟังได้ ซึ่งทำให้อาจารย์ซิดีกีได้รับการยอมรับในหมู่สังคมมุสลิมเป็นอย่างมาก

รายการฝากไว้ด้วยใจรักและรายการ 45 นาทีกับอาจารย์ชิตติกรตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งเน้นให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ การบอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ รวมถึงการถ่ายทอดให้ผู้นับถือศาสนาอื่นได้เกิดความเข้าใจศาสนาอิสลาม เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข

2.18 รายการเจาะใจถึงใจ รายการสะสางชีวิต รายการข้อห้ามบางประการ โดยอาจารย์อับดุลวาเฮด หวังประโยชน์ และอาจารย์ชิตติกร มุฮาหมัดชะอิด

อาจารย์อับดุลวาเฮดปัจจุบันสอนศาสนาและหนังสืออยู่ที่โรงเรียนศาสนูปถัมภ์คุณบรรจงได้เดินทางมาที่โรงเรียนพบอาจารย์อับดุลวาเฮดแสดงคุตบะห์ จึงได้เชิญให้อาจารย์เข้ามาเป็นวิทยากร

อาจารย์อับดุลวาเฮดและอาจารย์ชิตติกรถูกนำมาจัดรายการคู่กัน ซึ่งก่อนหน้านี้คุณบรรจงได้เคยมีวิทยากรสนทนาคู่กันแล้วได้รับเสียงตอบรับจากชาวมุสลิมเป็นอย่างดี และคุณบรรจงเห็นว่าการพูดเป็นคู่สนทนาคุยกันแล้วเข้าใจง่าย เพราะทั้งสองท่านต่างก็มีแนวคิดของตัวเองที่แตกต่างกันไป การนำเสนอวิชาการหากนำเสนอเป็นคู่จะได้รายละเอียดความรู้ที่ครบถ้วนมากกว่าการนำเสนอผู้เดียว สำหรับรูปแบบรายการจะมีลักษณะถามกันไปตามกันมา สนทนา ถกเถียงตั้งคำถาม โยนคำถามซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้ฟังเกิดความสนใจรับฟังรายการ

รายการสะสางชีวิตเป็นรายการที่ออกอากาศในช่วงเดือนรอมฎอนซึ่งเป็นรายการที่สะกิดใจผู้ฟังเนื่องจากว่าผู้ฟังกำลังอยู่ในช่วงเดือนแห่งการเปลี่ยนแปลงตัวเอง และพระเจ้าก็ได้โอกาสเปลี่ยนแปลงตัวเอง สะสางชีวิตหมายถึงความเปราะเปื้อนของชีวิตทุกด้านนำมาพูดคุยกันในรายการ ท่านนบีฯ สอนให้หลีกเลี่ยงอย่างไร ห้ามอะไรไว้บ้าง ในฐานะที่เป็นมุสลิมจะต้องขัดเกลาชีวิตอย่างไร สิ่งที่เป็นมลทินชีวิตนำมาพูดคุยกัน ทำไมสิ่งนี้จึงเป็นสิ่งที่ต้องห้ามในหลักการอิสลาม ซึ่งบางครั้งก็มีคำตอบแต่บางครั้งก็ไม่สามารถให้คำตอบได้ ในประเด็นนี้อาจารย์ชิตติกรได้กล่าวว่า “ศาสนาอิสลามกล่าวถึงสิ่งที่เป็นของต้องห้ามแต่ไม่ได้หมายความว่าผู้ศรัทธาจะต้องรู้เหตุผลทุกอย่างเสมอไป ... ตอบไม่ได้เพราะเป็นบัญญัติมาจากพระเจ้า...” (ชิตติกร มุฮาหมัดชะอิด, สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2545) ในรายการอาจารย์ทั้งสองท่านจะรวบรวมความเปราะเปื้อนมาสะสางให้

สะอาดหาหนทางหลุดพ้น นำเอาความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในสังคมแล้วสวนทางกับคำสอนของอิสลามมาชี้แจงว่าไม่ถูกต้องอย่างไร นำเสนอในลักษณะที่ไร้อารมณ์เพื่อต้องการให้ผู้ฟังเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

รายการเจาะใจถึงใจ เป็นชื่อรายการที่คุณบรรจงตั้งให้ ซึ่งก็คือการนำเสนออะไรก็ตามที่พูดนำเสนอแล้วเป็นความประทับใจ จะไม่ใช่เรื่องพื้น ๆ แต่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญกับชีวิต ถ้าผู้ฟังปฏิบัติแล้วจะได้รับเป็นอย่างไร ถึงเวลาแล้วที่ต้องแก้ไขมีการเปลี่ยนแปลงด้วยหลักการและเหตุผล ล้วงใจผู้ฟังว่าเขาเหล่านั้นมีปัญหาอะไร มีส่วนบกพร่องด้านไหนบ้าง การนำเสนอในรายการนี้จะเร่งเร้าให้ผู้ฟังปฏิบัติตาม เมื่อผู้ฟังฟังรายการนี้แล้วจะรู้สึกตื่นเต้นด้วยคำพูดที่หนัก ดังนั้นเรื่องที่น่าเสนอต้องไม่ธรรมดา

รายการข้อห้ามบางประการเป็นรายการลักษณะพิเศษทำออกมาเพื่อจำหน่ายนำรายได้เข้ามูลนิธิ สำหรับข้อห้ามในศาสนาอิสลามนั้นมีหลายระดับ ห้ามอย่างรุนแรงถ้าห้ามแล้วยังไปปฏิบัติสิ่งนั้นก็หลุดพ้นจากการเป็นมุสลิม ได้แก่ การห้ามตั้งภาคีต่อพระองค์ แขนงในสิ่งที่มุสลิมห้ามหรือห้ามในระดับที่ต่ำลงมายังไม่หลุดพ้นจากการเป็นมุสลิมแต่ถือว่าเป็นความผิดอย่างแรงผิดอย่างมหันต์ถือเป็นบาปใหญ่

รายการเจาะใจถึงใจ รายการสะสางชีวิต และรายการข้อห้ามบางประการตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ บอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ อีกทั้งช่วยให้ผู้นับถือศาสนาอื่นได้เกิดความเข้าใจศาสนาอิสลาม อยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข

2.19 รายการคุยให้คิด โดยอาจารย์ ดร. อนัส อมาตยกุล

ขณะนี้อาจารย์อนัสสอนศาสนาอิสลามและภาษาอาหรับประจำอยู่ที่
มหาวิทยาลัยมหิดล ภาควิชามนุษยศาสตร์ฯ คณะสังคมศาสตร์ฯ

รายการคุยให้คิดนั้นอาจารย์อนัสจะมุ่งนำเสนอประเด็นที่ให้ผู้ฟังได้คิดตามจากการรับฟังในเรื่องราวด้านปรัชญา ศาสนา เพื่อให้โลกทัศน์และเกิดความคิด โดยเนื้อหาดังกล่าวส่วนใหญ่อาจารย์จะนำมาจากหนังสือที่ครูบาอาจารย์ได้เขียนไว้ “ชาวโลกสูญเสียอะไรเมื่อมุสลิมตกต่ำ” ซึ่งเป็นภาษาอาหรับแล้วอาจารย์จะแปลให้ฟังพร้อมกับบรรยายและขยายความโดยนำเอาเหตุการณ์ปัจจุบันเพื่อให้เข้ากับทฤษฎี เน้นที่ผู้ฟังฟังแล้วต้องเห็นภาพอย่างชัดเจน และเนื้อเรื่องนั้นต้องมีความใกล้ตัวที่ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ง่าย อาจารย์อนัสยึดการขยายความจากตำราหนังสือด้านความคิดในอิสลามว่ามันใกล้ตัวผู้ฟังอย่างไร สิ่งนั้นเป็นจริงอย่างไร และเป็นเหตุเป็นผลกันอย่างไร อย่างน้อยเมื่อผู้ฟังรับฟังไปแล้วเกิดการคุยให้คิดตามส่วนจะเปลี่ยนความคิดเดิมหรือไม่ นั้นเป็นอีกประเด็นหนึ่งและก่อนการนำเสนอทุกครั้งอาจารย์อนัสจะสรุปสิ่งที่บรรยายไปแล้วเพื่อให้ผู้ฟังได้ติดตามเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่อง

รายการของอาจารย์อนัสพยายามให้ข้อคิดว่า “...ผู้ฟังควรระวังวิถีแบบตะวันตก เพราะคนส่วนใหญ่จะลอกเลียนแบบวิถีตะวันตก แต่จะไม่มี ความเข้าใจในเรื่องจิตวิญญาณของวิถีตะวันตก รับมาเพียงแค่รูปแบบ (form) เท่านั้น และไม่มีทางที่เราจะทำได้ดีเหมือนกับตะวันตก สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับชาวตะวันออกก็คือการเป็นตัวของตัวเองจึงจะสามารถเป็นคนดีและก้าวหน้าได้...” (อนัส อมาตยกุล, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2545) จะเห็นได้ว่าเนื้อหาที่อาจารย์อนัสนำเสนอ นั้นจะมีรูปแบบที่แตกต่างจากรายการอื่น ๆ นอกจากนี้อาจารย์ อนัสยังนำเสนอประเด็นทางด้านประวัติศาสตร์ธรรมซึ่งจะเริ่มตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 6 เนื่องจากเป็นช่วงที่ศาสนาอิสลามถือกำเนิดขึ้นมาบนโลก บรรยายถึงสภาพสังคมในยุคนั้นว่าเป็นสังคมที่ฟอนเฟะสืบเนื่องมาจากบรรดาท่าน ศาสดาของศาสนาต่างๆได้จากโลกนี้ไปนานเปรียบเสมือนการฉายภาพย้อนอดีตให้กับผู้ฟังได้เข้าใจและเห็นภาพ

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงประเด็นศาสนาอิสลามกับตะวันตก ซึ่งถือว่าการฉีกแนวจากรูปแบบอื่น ๆ ที่มีอยู่ในสถานีวิชญาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม รายการคุยให้คิดเป็นรายการที่ค่อนข้างฟังยาก ดังนั้น กลุ่มผู้ฟังจึงต้องเป็นผู้ที่มีระดับการศึกษาหรือต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีโลกทัศน์กว้างไกลพอสมควร ติดตามแวดวงทางการเมือง ข่าวสาร แต่อาจารย์อนัสก็ได้พยายามปรับด้วยการเลือกใช้คำบรรยายที่ง่ายต่อการเข้าใจเพื่อประโยชน์สำหรับผู้ฟัง

รายการคุยให้คิดถือว่าไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิม คลื่นคุณธรรม จากการที่รายการคุยให้คิดมุ่งแฝงแง่คิดด้านปรัชญาผนวกกับประวัติศาสตร์ทั้งก่อน และหลังการเกิดขึ้นของศาสนาอิสลาม ซึ่งมุ่งการนำเสนอมุมมองใหม่ ๆ ให้กับผู้นับถือศาสนาอิสลาม ให้ลองพิจารณาบททวน รายการนี้จึงเป็นรายการที่เสริมสร้างความรู้ด้านปรัชญาของศาสนาอิสลาม

2.20 รายการประวัติศาสตร์ โดยอาจารย์ตอยเย็บ โช๊ะมณี

สำหรับรายการประวัติศาสตร์เป็นอีกรายการที่อาจารย์ตอยเย็บเป็นวิทยากร และได้รับการแนะนำจากคุณบรรจงให้นำเสนอเนื้อหาทางด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งนำเสนอประวัติศาสตร์เกี่ยวกับท่านศาสดาและผองเพื่อน (คอลีฟะ) ในยุคเดียวกันกับท่านศาสดาว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง ทำให้ผู้ฟังมีความรู้เบื้องต้นว่าที่พันปีมีอะไรเกิดขึ้นมาบ้าง โดยอาจารย์ได้อธิบายให้ผู้ฟังมีความรู้อย่างลึกซึ้งไม่ใช่อย่างผิวเผินเพื่อให้ผู้ฟังที่ต้องการอยากรับถึงที่มาที่ไปเพราะจะทำให้ผู้ฟังเหล่านั้นเกิดความศรัทธาที่แข็งแกร่ง ประวัติศาสตร์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมากทำให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในความเป็นมา ทำให้เกิดความรักศาสนา เพื่อยืนหยัดร่วมกัน เพราะถ้าไม่รู้ถึงที่มาแล้วจะทำให้มุฮิมหรือผู้ศรัทธาไม่แน่น เปรียบเสมือนการลงต่อม่อเสาะเข็ม ซึ่งถือว่าเป็นรายการหนึ่ง ที่ได้รับความสนใจจากผู้ฟัง นอกจากผู้ฟังจะได้รับความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์แล้วยังได้รับความเพลิดเพลินจากการรับฟังอีกด้วย อีกทั้งอาจารย์ตอยเย็บมีวิธีการนำเสนอด้วยการเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังได้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน อาจารย์ตอยเย็บจะนำแหล่งข้อมูลมาจากคัมภีร์อัลกุรอาน คำสอนของท่านศาสดา เอกสารจากสถานทูต รวมไปถึงหลักปรัชญาของนักปราชญ์ที่เป็นภาษาอาหรับแล้วอาจารย์จะนำมาแปลให้กับผู้ฟังได้ฟังกัน

รายการประวัติศาสตร์ตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ บอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอานและหะดิษ

2.21 รายการบ้านเมืองเรื่องของเรา โดยคุณอัยยุบ ศิลปวงศา

นอกจากการเป็นวิทยากรในสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมแล้ว ยังมีรายการของตัวเองคือรายการอรุณสวัสดิ์มุสลิมที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 657 ด้วย

คุณอัยยุบได้รับการทาบทามให้เข้ามาเป็นวิทยากรบ้านเมืองเรื่องของเราด้วยการต่อสายโทรศัพท์เข้ามายังสถานีเพื่อแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์บ้านเมืองที่กำลังเป็นที่สนใจในขณะนี้ หรือถ้าหากไม่มีเรื่องราวใดที่จะหยิบยกมาเป็นประเด็นพูดคุย คุณอัยยุบจะนำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ได้แก่ ปัญหาการร่วมเพศ การหย่าร้าง รวมทั้งด้านเศรษฐกิจและนโยบายต่างประเทศเนื่องจากในสถานีวิทยุวิทยากรท่านอื่นไม่ค่อยนำเสนอในสองประเด็นดังกล่าว

การนำเสนอของคุณอัยยุบจะนำหลักการอิสลามมาเป็นหลักแล้วนำปัญหามาเทียบกับหลักการศาสนาเปรียบเสมือนว่าให้หลักการเป็นคู่มือการใช้ชีวิต แต่ในปัจจุบันมนุษย์ก็คู่มือนี้ทิ้งไม่สนใจ เมื่อประสบปัญหาก็ไม่เปิดคู่มือพิจารณาจึงทำให้ปัญหาต่าง ๆ แก้ไขกันไม่เสร็จสิ้น รายการนี้จึงเป็นส่วนหนึ่งที่เรียกร้องให้ผู้ฟังหยิบคู่มือขึ้นมาอ่านซึ่งคู่มือนี้ได้นำมาจากพระเจ้า

กลุ่มผู้ฟังส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มแม่บ้าน ซึ่งในจุดนี้คุณอัยยุบมองว่ากลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่จะสร้างทรัพยากรมนุษย์ สร้างบุคลากรที่ดีต่อสังคม แต่กลุ่มที่คุณอัยยุบต้องการให้รับฟังรายการคือกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่กำลังอยู่ในวัยทำงาน กลุ่มที่สัมผัสกับปัญหาสังคม คุณอัยยุบมองว่ากลุ่มนี้จะมีพลังที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมได้ดี

รายการบ้านเมืองเรื่องของเรานำเสนอข่าวสารรวมถึงการแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่กำลังเป็นที่สนใจทั้งในแวดวงชาวมุสลิมและสังคมทั่วไป โดยมีได้มุ่งนำเสนอหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติศาสนาอิสลามในเชิงวิชาการตั้งรายการอื่น ๆ

2.22 รายงานคดีดีทำดี โดยอาจารย์อิบรอฮีม เเด่นดี

อาจารย์อิบรอฮีมเป็นอาจารย์อยู่ที่โรงเรียนมิฟตาฮ์อัลอุลุมิตดีนียะห์ เข้ามาร่วมงานเป็นวิทยากรจากการชักชวนของคุณบรรจง อาจารย์อิบรอฮีมไม่ขัดข้องแต่อย่างใดเนื่องจากเห็นว่าการเป็นวิทยากรที่สถานีนี้อาจก่อประโยชน์ต่อส่วนรวมไม่ใช่แค่เพียงกลุ่มชนมุสลิมเท่านั้น พร้อมกับที่คุณบรรจงได้ตั้งชื่อรายงานนี้ให้อาจารย์อิบรอฮีมด้วย

รายงานคดีดีทำดีนั้นต้องการให้เกิดความเป็นเอกภาพทางสังคม ดังนั้นประเด็นที่หยิบยกนำเสนอให้กับผู้ฟังจะเป็นประเด็นที่สร้างสรรค์สังคม เพื่อต้องการให้ผู้ฟังได้มีสติ นอกจากนี้อาจารย์อิบรอฮีมยังคาดหวังให้ศาสนิกอื่นรับฟังรายงานนี้ได้เช่นเดียวกับคนมุสลิม รายงานนี้จึงมุ่งเน้นเนื้อหาด้านจริยธรรมเพื่อให้สังคมเกิดความมีระเบียบวินัย ความประพฤติ การปฏิบัติ การใช้ชีวิตในสังคม สาระ ศีลธรรม โดยไม่ก้าวท้าวไปยังศาสนาอื่นด้วยโทนเสียงที่เรียบ ๆ ใฝ่มุ่งนำทำความเข้าใจ แต่ต้องฟังแล้วหนักแน่น

รายงานคดีดีทำดีตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ บอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ และทำให้ผู้นับถือศาสนาอื่นได้มีความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามมากขึ้น

2.23 รายงานข่าวคนช่างคุย ทานถามเรอตบและรายงานบ้านเมืองเรื่องของเรา โดยคุณอุมร์ ไซะมณี

คุณอุมร์ เป็นลูกชายของคุณบรรจงที่เข้ามาช่วยเหลือผลิตรายการทางสถานีวิทยุคุณได้รับผิดชอบรายงานข่าวคนช่างคุย ซึ่งเป็นรายการเดิมของคุณบรรจงได้ให้คุณอุมร์มารับแทนในช่วงที่คุณบรรจงลงสมัครสมาชิกวุฒิสภา ด้วยรูปแบบการนำเสนอข่าว เรียบเรียงด้วยวิธีการเล่าข่าวไม่ใช่การอ่านข่าวเพื่อให้ผู้ฟังได้รับฟังว่าวันนี้มีข่าวสารเป็นอย่างไร และจะต้องพยายามเรียงร้อยข่าวแต่ละข่าวที่นำเสนอให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเพื่อให้ผู้ฟังสนใจติดตามรับฟัง สุดท้ายจะสรุปข่าวอย่างสร้างสรรค์อีกทั้งสอดแทรกแนวคิดที่สอดคล้องกับศาสนา พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นใน

ข่าวแต่ละข่าว ซึ่งการทำหน้าที่นี้ให้สมบูรณ์ได้ต้องมีการเตรียมตัวทำกรบ้านเป็นอย่างดีไม่เช่นนั้นแล้วรายการจะออกมาน่าเบื่อและจำเจ

การเลือกนำข่าวแต่ละข่าวนำเสนอให้คุณอุมร์เห็นว่าข่าวทุกข่าวมีความเกี่ยวข้องกับตัวเรา ต้องเป็นข่าวที่น่าสนใจและเกี่ยวพันกับชีวิตคนส่วนใหญ่ ข่าวนั้นต้องมีสาระไม่ว่าจะเป็นข่าวการเมือง สังคม วัฒนธรรม สามารถนำเสนอในรายการได้ รายการนี้ยังตอบสนองของผู้ฟังที่ไม่มีเวลาอ่านหนังสือพิมพ์ทำให้เขาได้ทราบข่าวสารที่กำลังเป็นที่สนใจของคนในสังคม

รายการท่านถาม – เราตอบ รายการนี้เกิดขึ้นมาในช่วงที่คุณบรรจงลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทำให้ไม่ค่อยมีเวลามาตรวจรายการ ประกอบกับช่วงเวลา 16.00 ถึง 17.00 น. ว่างไม่มีรายการอะไร คุณอุมร์พิจารณาว่ารายการต่าง ๆ ไม่มีผลตอบกลับ (feedback) จากผู้ฟังเลย ไม่มีปฏิสัมพันธ์ (relation) กับผู้ฟัง ผู้ดำเนินรายการก็ทำรายการไป ผู้ฟังก็ฟังไป วิทยากรก็บรรยายอย่างเดียว คุณอุมร์จึงเกิดความคิดอยากจะทำเวลาในช่วงนี้เป็นจุดไคลแมกซ์ (climax) ของสถานีด้วยการหยิบประเด็นต่าง ๆ ขึ้นมาคุย เปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการตั้งชื่อรายการเพื่อให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้ามาคุยกันในประเด็นที่ได้ตั้งไว้ในแต่ละวัน ผลปรากฏว่ามีผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาที่สถานี จากนั้นเมื่อคุณอุมร์เห็นว่ารายการในลักษณะนี้เริ่มไม่ได้บรรยายกาศจึงปรับเปลี่ยนรายการโดยแบ่งเวลาออกเป็นครึ่งชั่วโมงแรกและครึ่งชั่วโมงหลังให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาถามปัญหาเพื่อให้วิทยากรตอบคำถามดังกล่าวในรายการ ต่อมาเวลาที่กำหนดไว้ไม่เพียงพอ จึงต้องปรับเปลี่ยนอีกครั้งด้วยการให้ผู้ฟังโทรศัพท์มาฝากคำถามได้ตลอดทั้งวัน จากนั้นนำแต่ละคำถามมอบให้กับวิทยากรให้ค้นคว้าหาคำตอบ บางคำถามผู้ฟังต้องการทราบอย่างละเอียดทำให้วิทยากรบางท่านไม่เข้ามาร่วมตอบคำถามเนื่องจากเกรงว่าจะตอบในบางคำถามไม่ชัดเจน

วิทยากรที่คุณอุมร์เชิญมาตอบคำถามคือวันจันทร์ อาจารย์อรุณ บุญชม วันอังคารและวันพุธ วันพฤหัสบดี อาจารย์ชิตศักดิ์ มุสาหมัดชะอีด และวันศุกร์ อาจารย์มุสต่อฟา อยู่เป็นสุข นอกจากคำถามที่ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาฝากไว้แล้ว คุณอุมร์ยังเป็นฝ่ายถามเพิ่มเติมอีกด้วยโดยยึดหลักถามแทนผู้ฟังถามให้ตรงใจผู้ฟังเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง

รายการบ้านเมืองเรื่องของเรา คุณอุ้มเป็นผู้ดำเนินรายการคุยกับคุณอัยยุบ ศิลปวงศาในลักษณะแลกเปลี่ยน สนทนาพูดคุยตอบโต้ในประเด็นที่ได้ตั้งไว้ในแต่ละวัน โดยคุณอุ้มเป็นผู้ตั้งประเด็นคำถามให้คุณอัยยุบแสดงความคิดเห็นและจากประสบการณ์ของคุณอัยยุบจึงมีข้อแนะนำที่ดี ๆ ฝากไว้ให้กับผู้ฟังผ่านรายการบ้านเมืองเรื่องของเรา บางช่วงคุณอุ้มติดภารกิจ การงานที่ต้องออกไปพบผู้สนับสนุนรายการ (Sponsor) คุณอุ้มได้มอบหน้าที่ผู้ดำเนินรายการนี้ให้กับท่านอื่นดูแล แต่รายการก็ติดขัด ไม่ราบรื่น การพูดคุยก็ไม่เข้าใจกันเหมือนกับคุณอุ้ม ทำให้คุณอุ้มต้องกลับมารับหน้าที่นี้ดังเดิม

เนื้อหาในรายการบ้านเมืองเรื่องของเราจะหยิบเอาสิ่งรอบ ๆ ตัวมาพูดคุยไม่ว่าจะเป็นหลักศรัทธา ข่าวการเมือง ข่าวสังคม โดยเฉพาะหลักศรัทธา คุณอุ้มให้ความเห็นว่าเป็นเรื่องที่พูดคุยสนุกที่สุดและเป็นเรื่องใกล้ตัวเราซึ่งอะไรที่ใกล้ตัวเราจะได้รับความสนใจเป็นพิเศษ

รายการข่าวคนช่างคุยมุ่งเน้นการนำเสนอข่าวสารสาระเหตุการณ์ปัจจุบันมากกว่าการมุ่งเน้นหลักธรรมคำสั่งสอน สำหรับรายการท่านถาม-เราตอบตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลี่คลายคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ บอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ และเป็นประโยชน์กับผู้ฟังศาสนิกอื่นก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างผู้นับถือให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

2.24 รายการกฎหมายต้องเป็นธรรม โดยผช. อรรถสิทธิ์ ชื่นสงวน

อาจารย์อรรถสิทธิ์ ในขณะนี้ประจำราชการในสังกัดสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อาจารย์อรรถสิทธิ์เป็นชาวพุทธเพียงคนเดียวที่เป็นวิทยากรในสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลี่คลายคุณธรรม เดิมทีเดียวนั้น อาจารย์และสมาคมฯ ต้องการนำข่าวของสมาคมฯ ให้ทางสถานีวิทยุประชาสัมพันธ์ในสถานีวิทยุเมื่อได้พบปะสนทนากันคุณบรรจงจึงได้มอบเวลาให้หนึ่งชั่วโมงช่วงเวลา 22.00 – 23.00 น. โดยประมาณให้ผลิตรายการกฎหมาย อาจารย์อรรถสิทธิ์จึงได้รับมอบหมายให้เป็นวิทยากรจัดรายการกฎหมายต้องธรรมและเห็นว่าเป็นโอกาสอันดีที่ได้ร่วมงานกับชาวมุสลิมเป็นจุดเชื่อมต่อความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างคนต่างศาสนาแต่อยู่ภายใต้ผืนแผ่นดินไทยเดียวกัน การนำ

เสนอเนื้อหาจะเป็นด้านกฎหมายที่ชาวมุสลิมรับฟังได้ไม่ขัดต่อหลักการอิสลามผสมผสานกับเหตุการณ์ทันสมัยที่เกิดขึ้น อาจารย์จะนำมาบรรยายเพื่อชี้ให้เห็นถึงข้อกฎหมายที่เกิดขึ้น

รายการกฎหมายต้องเป็นธรรม รายการนี้มุ่งนำเสนอความรู้เกี่ยวกับด้านกฎหมาย เพื่อให้ชาวมุสลิมได้ทราบถึงข้อกฎหมายที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตให้ถูกต้องตามกฎหมายในฐานะที่ชาวมุสลิมเป็นประชากรชาวไทย

2.25 รายการสวรรค์ในบ้าน โดยอาจารย์มุสตอฟา อยู่เป็นสุข

อาจารย์มุสตอฟารู้จักกับคุณบรรจงมานานไม่ต่ำกว่า 20 ปี ผลิตรายการวิทยุมาตั้งแต่คุณบรรจงยังไม่มีสถานีวิทยุ 24 ชั่วโมง อาจารย์มุสตอฟาปัจจุบันเป็นผู้จัดการโรงเรียนศาสนูปถัมภ์ และรับเป็นวิทยากรบรรยายตามงานสถานที่ต่าง ๆ

รายการสวรรค์ในบ้านมีขึ้นมาจากอาจารย์มุสตอฟามีความเป็นห่วงครอบครัวที่นับถือศาสนาอิสลาม เน้นในเรื่องการสอนบิดา มารดา สอนลูก ๆ มารยาทต่าง ๆ การกิน การนอน การนั่งให้เป็นแบบอิสลาม เรียกได้ว่าครอบคลุมทั้งชีวิตและจิตใจ โดยเฉพาะในหมู่เครือญาติ พี่น้องควรจะรักษาวัฒนธรรมแบบเดิมไว้ คือการไปมาหาสู่กัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เด็กรุ่นใหม่ในปัจจุบันนี้รับแนวคิดสังคมนะวันตกมากทำให้เด็กไม่ให้เกิดผู้ใหญ่อย่างในอดีต อีกทั้งยังไม่เคารพผู้ใหญ่เท่าที่ควร ดังนั้นรายการสวรรค์ในบ้านจึงพยายามปลูกฝังให้เด็กหันมาดูแลผู้ใหญ่ โดยเนื้อหาที่นำเสนออาจารย์นำมาจากคัมภีร์อัลกุรอาน หะดิษ และประวัติศาสตร์อิสลามเป็นหลัก

รายการสวรรค์ในบ้านตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในด้านการมุ่งให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพโดยเฉพาะภายในครอบครัว อีกทั้งบอกกล่าวหลักธรรม คำสั่งสอน หลักการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอาน และหะดิษเพื่อให้ครอบครัวพบแต่ความสุข และเป็นประโยชน์กับผู้ฟังศาสนิกอื่นก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างผู้นับถือให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

2.26 รายงานเยาวชนสัมพันธ์และรายการอาหารสานสัมพันธ์ โดยอาจารย์กะปี่
กิจประพันธ์ คุณฮาซิม บุญมาเลิศและคุณวัลภา จิตต์หมวด

อาจารย์กะปี่ กิจประพันธ์เป็นคุณครูสอนเด็กอนุบาลในชุมชนและเคยทำงานสัมพันธ์กับเด็ก ๆ ในช่วงภาคฤดูร้อน คุณบรรจงไปพบและเห็นว่าอยู่กับเด็ก ๆ ได้ จึงชักชวนให้มาทำรายการมอบให้กับเด็กบ้าง

คุณฮาซิม บุญมาเลิศ ในปัจจุบันทำงานประจำเป็นเจ้าหน้าที่ของกองหนังสือเดินทางได้รู้จักสนิทสนมคุ้นเคยกับคุณบรรจงมาตั้งแต่เล็กเนื่องจากคุณฮาซิมคือคุณฮาซิม บุญมาเลิศเล่นละครวิทยุร่วมกับคุณบรรจงมาก่อน เมื่ออยู่ในวัยอันสมควรคุณบรรจงได้ชวนให้คุณฮาซิมเข้ามาทำงานที่สถานีวิทยุในช่วงที่ได้เวลา 24 ชั่วโมง แต่ในขณะนั้นคุณฮาซิมยังไม่พร้อม จนกระทั่งเวลาผ่านไป 2 ปีโทรศัพท์ติดต่อมาหาคุณบรรจงเพื่อเข้ามาช่วยงานตามที่คุณบรรจงชวนไว้ และเข้ามาเป็นผู้ดำเนินรายการ

คุณวัลภาก่อนที่จะมาเป็นผู้ดำเนินรายการที่สถานีวิทยุเคยเป็นผู้ดำเนินรายการเพลงลูกทุ่งมาก่อน จากนั้นไม่นานคุณบรรจงได้ชักชวนให้เข้ามาเป็นผู้ดำเนินรายการที่สถานีวิทยุแห่งนี้ นอกจากการเป็นผู้ดำเนินรายการแล้วคุณวัลภายังรับผิดชอบงานทางด้านการตลาดในส่วนของการหาผู้สนับสนุนรายการ (Sponsor) ด้วย

รายการเยาวชนสัมพันธ์ เกิดขึ้นแนวคิดของอาจารย์กะปี่ กิจประพันธ์ เป็นรายการสำหรับเด็กและเยาวชนและเป็นอีกหนึ่งเวทีที่ให้เขาเหล่านั้นได้แสดงความสามารถ แสดงออกในสิ่งที่ดีงาม และสิ่งที่สำคัญที่คุณวัลภาได้พูดถึงรายการนี้คือ “...เป็นการสร้างสายใยในครอบครัว ... เราต้องการให้ครอบครัวมีส่วนร่วมด้วย ... เราต้องการให้ครอบครัวหรือคนข้าง ๆ ช่วยตอบหรือสมาชิกในบ้านไม่ว่าจะเป็นคุณพ่อ คุณแม่มานั่งรวมกันแล้วช่วยเด็กตอบคำถาม ... เราจึงตั้งชื่อรายการว่าเยาวชนสัมพันธ์ เยาวชนกับความสัมพันธ์ของครอบครัว...” (วัลภา จิตต์หมวด, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2545) รายการเยาวชนสัมพันธ์ออกอากาศ 2 ชั่วโมง ชั่วโมงแรกประมาณ 45 นาทีเป็นการนำเสนออิสระ ส่วนชั่วโมงที่สองจัดแบ่งการออกอากาศเป็นช่วง ๆ ด้วยกันคือ

ช่วงแรกคือช่วงซูเราะห์อัลกุรอาน ให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาแสดงความสามารถอ่านอัลกุรอานให้เพื่อน ๆ พี่ ๆ ได้ฟัง

ช่วงที่สอง หนูรักการอ่าน ให้น้อง ๆ โทรศัพท์มาที่รายการเข้ามาอ่านหนังสือสารานุกรมฉบับเยาวชนอิสลามและผู้เริ่มสนใจตามที่ผู้ดำเนินรายการได้กำหนดให้อ่าน

ช่วงที่สาม ช่วงจริยศึกษานำเสนอบทกลอน และความรู้รอบตัวด้วยการให้เด็ก ๆ โทรศัพท์เข้ามาร่วมสนุกตอบปัญหาทางวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และประวัติศาสตร์

ช่วงสุดท้าย ช่วงสำนวนไทย ผู้ดำเนินรายการจะอ่านสำนวนไทยครึ่งหนึ่งจากนั้นชักชวนให้น้อง ๆ โทรศัพท์เข้ามาเติมสำนวนไทยให้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์

รายการอาหารसानสัมพันธ์ เน้นเจาะกลุ่มพ่อบ้าน แม่บ้านเป็นหลัก ผู้ดำเนินรายการ 3 ท่านพูดจาแสดงความคิดเห็นในประเด็นเกี่ยวกับเรื่องการปรุงอาหาร เคล็ดลับการทำอาหาร พูดถึงการประกอบที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม รวมไปถึงการรับประทานอาหาร จากนั้นเปิดโอกาสให้แม่บ้านได้โทรศัพท์เข้ามาพูดคุยกันเรื่องสูตรหรือเคล็ดลับการทำอาหารให้อร่อยและฮาลาล

รายการเยาวชนสัมพันธ์และรายการอาหารसानสัมพันธ์มุ่งนำเสนอเนื้อหาสาระเพื่อความสุขของครอบครัวเป็นหลัก เสริมสร้างสายใยความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่ว่าจะเป็นคุณพ่อ คุณแม่ ลูก รวมถึงญาติผู้ใหญ่ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ปลูกฝังให้เด็กกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม ส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาระดับสติปัญญา สนใจใฝ่ศึกษาจากคัมภีร์อัลกุรอานหรือหนังสือที่มีประโยชน์สำหรับเด็ก เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับเด็กและผู้ใหญ่ที่ร่วมรับฟังรายการเยาวชนสัมพันธ์และอาหารसानสัมพันธ์

จากที่กล่าวไปข้างต้นนั้นเป็นรายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม ซึ่งทางสถานีวิทยุฯ พยายามจัดให้มีเนื้อหาให้ครอบคลุมทุกเรื่องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอาน ได้แก่ หลักการศรัทธา หลักศาสนา หลักชีวิต การศึกษา ครอบครัว ประวัติศาสตร์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของชาวมุสลิมในทางโลกและทางศาสนา ด้วยรูป

แบบของรายการที่น่าสนใจ วิธีการนำเสนอที่ผู้รับผิดชอบพยายามหาวิธีการเพื่อดึงดูดให้ผู้ฟังมุสลิมหันมาให้ความสนใจเปิดรับฟังรายการจากทางสถานีวิทยุเพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมชาวมุสลิม แต่สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ก็ได้พยายามเสาะหาวิทยากรและผู้ผลิตรายการที่มีความรู้ด้านศาสนาแขนงอื่น ๆ ที่พิจารณาแล้วเห็นว่าสถานีวิทยุยังไม่มีรายการเนื้อหาหรือขาดเนื้อหาบางเรื่องที่น่าสนใจหรือเป็นเนื้อหาที่ผู้ฟังต้องการรับฟังแต่สถานีวิทยุยังไม่สามารถจัดหาให้ได้ครบตามความประสงค์ของผู้ฟังได้

อย่างไรก็ตาม รายการบางรายการ ได้แก่ รายการเยาวชนสัมพันธ์ รายการอาหารสานสัมพันธ์ ก็มีจุดมุ่งหมายในการผลิตและนำเสนอรายการที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม แต่วัตถุประสงค์ของรายการดังกล่าวก็ได้เบี่ยงเบนออกนอกกลุ่มนอกทางที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคมแต่อย่างใด ยังอยู่ในขอบเขตที่ถือว่ารายการนี้มีประโยชน์สำหรับผู้ฟังและสมาชิกทุกคนในครอบครัวสามารถรับฟังได้

สำหรับสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 เนื้อหาภายในรายการนำมาจากพระไตรปิฎกซึ่งประกอบด้วยพระวินัย พระสุตตรและพระอภิธรรม รวมถึงเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นปัจจุบัน สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีลักษณะเช่นเดียวกับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมคือมีผู้ผลิตรายการที่หลากหลายซึ่งมีทั้งพระสงฆ์และฆราวาสทั้งในรูปแบบองค์การหรือผลิตด้วยตนเอง ผู้ผลิตรายการเหล่านี้เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการเผยแพร่ธรรมะมายาวนาน ได้รับการคัดสรรและยอมรับว่ามีความรู้ด้านพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี แต่ผู้ผลิตรายการของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 นอกจากการนำเสนอเนื้อหาที่ต้องคำนึงถึงกลุ่มผู้ฟังแล้วในบางรายการยังต้องพิจารณาและคำนึงถึงผู้สนับสนุนรายการ (Sponsor) เป็นสำคัญอีกด้วย เนื่องจากผู้สนับสนุนรายการมีบทบาทในการกำหนดเนื้อหาที่จะนำเสนอให้กับผู้ฟังเป็นอย่างมาก ดังนั้นหากผู้ผลิตรายการมองข้ามหรือละเลยปัจจัยสำคัญนี้ไป รายการทางสถานีวิทยุก็ไม่สามารถดำเนินการผลิตรายการต่อไปได้ สำหรับรายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีรายละเอียดของรายการดังต่อไปนี้

2.27 รายการธรรมะคลายทุกข์ โดยพระมหาบุญช่วย ปัญญาวิโร วัดบางยี่ขัน
ออกอากาศทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 14.05 - 15.00 น.

พระมหาบุญช่วย ปัญญาวิโร นอกจากการผลิตรายการวิทยุที่สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 แล้วพระมหาบุญช่วยยังจัดรายการที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 963 หรือพล ม. 2 ซึ่งมี 4 รายการด้วยกันคือ รายการธรรมโอสถ รายการธรรมะคลายทุกข์ รายการอาทิตย์เที่ยงและรายการธรรมะปฏิบัติ และสอนพระอภิธรรมที่วัดมหาธาตุฯ

รายการธรรมะคลายทุกข์มีเนื้อหาที่หลากหลายคือบรรยายพระสูตร ด้านธรรมะปฏิบัติคือการบรรยายในแนวสมาธิ แนววิปัสสนา ซึ่งมีส่วนช่วยให้จิตของผู้ฟังเกิดความสงบไม่นึกถึงเรื่องอื่น เมื่อใจเกิดความสงบแล้วความสุขก็จะเกิดตามมาเรียกว่าความสุขที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ นอกจากการปฏิบัติแล้วพระมหาบุญช่วยยังนำธรรมะมาประยุกต์ให้ผู้ฟังนำไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาชีวิต การครองเรือน ปัญหาเศรษฐกิจ การบริหารงาน ปัญหาของเยาวชน นำสภาพต่าง ๆ ที่พบเห็นมาประยุกต์เข้าสู่หลักธรรมว่าควรจะทำอย่างไร โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ฟังรายการธรรมะคลายทุกข์จะเป็นคนสูงอายุ ผู้สนับสนุนรายการธรรมะคลายทุกข์ได้มาจากผู้ใหญ่นั่นเอง ส่วนที่เหลือนั้นพระมหาบุญช่วยได้จากการเทศน์ บรรยาย ไม่มีการบอกบุญในรายการ มีแต่เพียงการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้ฟังด้วยการแสวงบุญ เชิญชวนถวายเทียนพรรษา ผ้าอาบน้ำฝนและทอดกฐิน รายการธรรมะคลายทุกข์ได้รับปัจจัยสำหรับค่าเช่าสถานีวิทยุจากผู้ฟัง ถึงแม้ว่ารายการนี้จะเป็นที่ชื่นชอบของผู้ฟังก็ตาม แต่ปัจจัยส่วนหนึ่งพระมหาบุญช่วยก็ต้องจัดสรรสำหรับชำระค่าเช่าสถานีวิทยุ

รายการธรรมะคลายทุกข์ผลิตรายการที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ในด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในด้านการปฏิบัติธรรม โดยสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้มีการดำรงชีวิตที่ถูกต้องสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.28 รายการธรรมะสุปฏิปันโน โดยพระครูเกษม ธรรมทัต วัดมเหยงคณ์

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ออกอากาศทุกวันเสาร์และอาทิตย์ เวลา 05.05 – 06.00 น.

ท่านพระครูได้รับการนิมนต์ให้ผลิตรายการให้กับสถานีวิทยุธรรมะพล 1 โดยคุณบุษรา เรืองแสง ตั้งแต่เมื่อครั้งเปิดสถานีเมื่อ 3 ปีที่แล้ว ในช่วงแรกของการผลิตรายการธรรมะสุปฏิปันโนออกอากาศเป็นประจำทุกวัน แต่เนื่องจากติดปัญหาที่ว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่สามารถรับฟังรายการทางสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ได้ ทำให้ท่านพระครูฯ ได้ขอยกเลิกรายการที่ออกอากาศในวันธรรมดาไปเหลือไว้เพียงแค่วันเสาร์และอาทิตย์จนถึงปัจจุบันนี้เท่านั้น

รายการธรรมะสุปฏิปันโน เป็นรายการแนวปฏิบัติกรรมฐาน การเจริญวิปัสสนา การเจริญภาวนา การเจริญสติ การเจริญกรรมฐาน และการสำรวจจิตใจผสมผสานกับแนวคิดหลักธรรม เนื่องด้วยท่านพระครูฯ มีความเชี่ยวชาญแนวทางการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การลด ละ สละ ทำจิตใจให้สงบ บริสุทธิ์ เน้นการอบรมด้านจิตใจ ด้วยการนำเสนอในรูปแบบเทปบรรยายธรรมะจากศาลาวัดมเหยงคณ์ที่มีการจัดอบรมบุคคลภายนอกผู้สนใจแนวการปฏิบัติ ดังนั้น กลุ่มผู้ฟังรายการนี้จะเป็นผู้ฟังที่สนใจแนวทางการปฏิบัติอยู่แล้วหรือผู้ที่กำลังเริ่มต้นฝึกปฏิบัติ รายการนี้ไม่มีผู้สนับสนุนรายการ ไม่มีโฆษณา ค่าเช่าสถานีนำมาจากปัจจัยที่ญาติโยมบริจาค รายได้จากการจำหน่ายเทปและหนังสือที่วัดมเหยงคณ์ผลิตขึ้นมา

รายการธรรมะสุปฏิปันโนตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ในด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในด้านการปฏิบัติธรรม การนั่งสมาธิ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ฟังสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้มีการดำรงชีวิตที่ถูกต้องสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ ทั้งนี้ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแผ่สืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.29 รายการปฏิบัติธรรมคืออะไร โดยพระอาจารย์มานพ อุปสโม วัดนายโรง

ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 15.10 – 16.00 น.

รายการปฏิบัติธรรมคืออะไรเป็นธรรมะแนวการปฏิบัติโดยตรง รายการนี้ต้องการแนวทางการปฏิบัติที่หยิบยกมาจากพระไตรปิฎกมาเผยแพร่ให้แก่ผู้ฟัง การที่พระอาจารย์มานพนำเรื่องการปฏิบัติมานำเสนอนั้นเนื่องมาจากแนวทางการปฏิบัติในประเทศไทยมีครูบาอาจารย์สอนกันมากมายจึงทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนไม่รู้ว่าควรจะยึดแนวทางใดจึงจะถูกต้อง พระอาจารย์มานพได้เข้าไปศึกษาจากพระไตรปิฎกแล้วนำมาจัดวางเชื่อมโยงธรรมะแนวทางการปฏิบัติของทุกสำนักเข้าสู่สติปัฏฐาน 4 ซึ่งถ้าหากได้ศึกษากันจนเข้าใจแล้วจะเป็นที่พึงทางด้านจิตใจ ดังนั้นพระอาจารย์มานพเน้นการสอนที่คนฟังเข้าใจง่ายสามารถปฏิบัติตามได้ รูปแบบของรายการได้นำเทปบรรยายมาเปิดออกอากาศทางสถานีวิทยุ ส่วนค่าเช่าสถานีมีผู้ฟังบริจาคให้ส่วนหนึ่งอีกส่วนหนึ่งจัดหาเอง

รายการปฏิบัติธรรมคืออะไรตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนา ธรรมะพล 1 ในด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในด้านการเจริญสติปัฏฐาน 4 และการปฏิบัติธรรม โดยผู้ฟังสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้มีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง สามารถแก้ไขปัญหาคืออุปสรรคได้ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.30 รายการโลกสวยด้วยศีลธรรม โดยอาจารย์บรรเจิด สังข์สวน

ออกอากาศทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 10.10 – 10.35 น.

อาจารย์บรรเจิดเคยทำงานเป็นนักเขียนในเครือของหนังสือโลกทิพย์ และต่อมาเข้ามารับตำแหน่งอนุศาสนาจารย์ในกลุ่มบริษัททองวานิช และเคยเป็นวิทยากรในรายการกฎแห่งกรรมทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 รายการบันเทิงธรรม ช่อง 9 อ.ส.ม.ท. และรายการชีวิตไม่สิ้นหวัง ไทยทีวีสีช่อง 3 ในปัจจุบันทำงานด้านเผยแพร่ เขียนหนังสือ เขียนบทความเกี่ยวกับธรรมะ และรับงานบรรยายตามสถานที่ต่าง ๆ เข้ามาผลิตรายการวิทยุจากการชักชวนของคุณสุภากร เกิดรัตน์ รายการโลกสวยด้วยศีลธรรมเป็นรายการธรรมะเพื่อส่งเสริมศีลธรรมอันดี

รายการโลกสวยด้วยศีลธรรมแบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ

ช่วงแรก “มรดกธรรมจากท่านพันเอกปิ่น” เป็นการนำผลงานของท่านอาจารย์ พันเอกปิ่น มุทุกันต์ อดีตอธิบดีกรมการศาสนาและอนุศาสนาจารย์แห่งกองทัพบก เพื่อต้องการสืบสานงานที่ท่านได้ทำไว้เผยแพร่ออกสู่สาธารณชน

ช่วงที่สอง การตอบปัญหาของผู้ฟัง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาธรรมะ ปัญหาชีวิต ปัญหาครอบครัว และปัญหาการงาน ถือว่าเป็นการชี้แนะทางออกให้กับผู้ฟัง

ช่วงสุดท้าย อนุโมทนาผู้สนับสนุนรายการและเชิญชวนให้ผู้ฟังบริจาคให้กับรายการ โดยผู้บริจาคทุก 100 บาทสามารถเลือกรับเทปพันเอกปิ่น มุทุกันต์ “มรดกธรรม” หรือเทปตอบคำถาม

รายการโลกสวยด้วยศีลธรรมมีผู้สนับสนุนรายการ 2 ท่านด้วยกันคือคุณนันทกร ไสยะและคุณศุภกร พลอยจินดา แต่จากการสัมภาษณ์พบว่าทั้งคุณนันทกรและคุณศุภกรไม่เข้ามาก้าวภายในเรื่องของการผลิตรายการและเนื้อหา เนื่องจากมั่นใจในความรู้ของอาจารย์บรรเจิดว่า จะต้องนำเสนอในสิ่งที่ดีงามและถูกต้องตามหลักของพระพุทธศาสนา ทำให้รายการโลกสวยด้วยศีลธรรมมีการผลิตรายการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ในด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้มีการดำรงชีวิตที่ถูกต้องสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแผ่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลัง

2.31 รายการแสงสว่างกลางถ้ำมืด โดยอาจารย์บรรเจิด สังข์สวน

ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 24.00 - 01.00 น.

รายการแสงสว่างกลางถ้ำมืดได้ทุนก้อนแรกเพื่อมาจัดรายการจากร้านพระเครื่องโพธิ์ทองเดิมที่เดิยวนั้นรายการแสงสว่างกลางถ้ำมืดออกอากาศในเวลา 24.00 - 03.00 น. รวม 3 ชั่วโมง และทางบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ได้กำหนดเงื่อนไขให้อาจารย์บรรเจิดจัดรายการสด โดย

ให้เหตุผลว่าผู้ฟังที่มีความทุกข์ไม่สามารถนอนหลับในยามค่ำคืนจึงต้องการให้อาจารย์บรรเจิดซึ่งเป็นผู้มีความรู้ผลิตรายการเพื่อช่วยเหลือผู้ฟัง แต่ในปัจจุบันเหลือเพียงหนึ่งชั่วโมงคือ 24.00 ถึง 01.00 น.

รายการนี้แบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ

ช่วงแรก สารธรรมนำมาฝาก นำบทความซึ่งส่วนใหญ่เป็นของท่านพันเอกปิ่นมุกข์ถนัดนำมาอ่านให้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังรับฟังในยามค่ำคืนแล้วเกิดความสงบใจ

ช่วงที่สอง การตอบปัญหาที่ผู้ฟังเขียนจดหมายหรือโทรศัพท์เข้ามาสอบถาม

ช่วงที่สาม นำอารมณ์นั่งสมาธิ เพื่อให้ผู้ฟังเตรียมตัวเข้านอนอย่างสงบ

ช่วงที่สี่ อนุโมทนาผู้สนับสนุนรายการและเชิญชวนให้ผู้ฟังบริจาคเข้ากองทุนหนุนทำพระกรรมให้กับรายการ โดยผู้บริจาคทุก 100 บาทสามารถเลือกรับเทปตอบคำถามเป็นของที่ระลึก

ผู้สนับสนุนรายการแสงสว่างกลางถ้ำมีดีคือ คุณสมภพ ไทยธีระเสถียร ประธานชมรมพระเครื่องมณฑลเชียร ต้องการส่งเสริมให้คนได้มีโอกาสได้ทำความดีเป็นหลัก และเห็นว่าอาจารย์เป็นผู้ทำงานจริงจัง มีความรู้และจัดรายการได้นำฟังเข้าใจง่าย นอกจากนี้ คุณสมภพจะไม่เข้ามายุ่งเกี่ยว ในส่วนของการนำเสนอเนื้อหาของรายการแต่อย่างใด เพราะจากการคบหากันมานานพอสมควร ทำให้คุณสมภพมั่นใจในความรู้ของอาจารย์บรรเจิดว่าต้องนำเสนอแต่สิ่งที่ดีให้กับผู้ฟังได้อย่างแน่นอน

รายการแสงสว่างกลางถ้ำมีดีผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทย เพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ในด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้มีการดำรงชีวิตที่ถูกต้องสามารถแก้ไขปัญหายุ่งยากได้ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแผ่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.32 รายการเสียงธรรมจากมณเฑียร โดยอาจารย์บรรเจิด สังข์สวน

ออกอากาศทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 22.35 – 23.00 น.

รายการนี้เกิดจากทางบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัด ติดต่ออาจารย์บรรเจิดแจ้งให้ทราบว่า มีเวลาว่างอยู่สนใจที่จะผลิตรายการหรือไม่ อาจารย์บรรเจิดได้ปรึกษาหารือกับคุณสมภพ ไทยธีระเสถียร ประธานชมรมพระเครื่องมณเฑียร ซึ่งคุณสมภพยินดีที่รับเป็นผู้สนับสนุนรายการให้กับอาจารย์บรรเจิด

แบ่งออกเป็น 4 ช่วงคือ ช่วงแรก เรื่องดี ๆ มีมาเล่า นำนิทานธรรมบทหรือคำพระพุทธศาสนาสุภาษิตของพันเอกปิ่น มุกทุกันต์มานำเสนอ ประมาณ 5 นาที

ช่วงที่สอง ตอบปัญหาหรือตอบจดหมายของผู้ฟังหรือนำเทปกิจกรรมของชมรมพระเครื่องมณเฑียร

ช่วงที่สาม ก่อนนอนสอนภาวนา เจริญสมาธิภาวนาเพื่อให้เข้านอน

ช่วงที่สี่ ข่าวฝากจากมณเฑียร กิจกรรมประชาสัมพันธ์

รายการเสียงธรรมจากมณเฑียรถึงแม้จะได้ชมรมพระเครื่องมณเฑียรเป็นผู้สนับสนุนรายการแต่เนื้อหาภายในรายการจะไม่มีเรื่องเกี่ยวกับพระเครื่องหรือการส่งเสริมพระเครื่องแต่อย่างใด มีแต่เพียงการประชาสัมพันธ์ข่าวสารของชมรมพระเครื่องที่มีการจัดบรรยายธรรมในวันอาทิตย์ที่ชมรมพระเครื่องมณเฑียรเท่านั้น

การผลิตรายการเสียงธรรมจากมณเฑียรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทย เพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ในด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระพุทธศาสนา ไม่มีการขายพระเครื่องหรือมุงพุทธพาณิชย์ นอกจากนี้ ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้มีการดำรงชีวิตที่ถูกต้องสามารถแก้ไขปัญหาคุศลธรรมได้ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.33 รายการแสงธรรมเพื่อชีวิต โดยคุณสนธิชัย ทวีโชติทรัพย์สิน

ออกอากาศทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 11.00 – 11.30 น.

คุณสนธิชัยเคยร่วมผลิตรายการวิทยุกับคุณสุพจน์ รัชมีสวนสร้อยในรายการสายด่วนเพื่อชีวิต ต่อมาคุณสนธิชัยได้แยกออกมาผลิตรายการของตนเอง รายการแสงธรรมเพื่อชีวิตนี้ คุณสนธิชัยต้องการให้ผู้ฟังนำความรู้ ธรรมะ ข้อคิดมาประยุกต์ใช้ในชีวิตและนำมาแก้ไขปัญหาชีวิต ไม่เพียงแค่ต้องการให้ฟังแล้วเกิดความสุขสบายใจแต่อย่างเดียว ด้วยการนำเสนอเนื้อหาธรรมะระดับธรรมดา ไม่ใช่ธรรมะชั้นสูง คุณสนธิชัยใช้รูปแบบการนำปัญหาที่ผู้ฟังทางบ้านโทรศัพท์หรือเขียนจดหมายเข้ามาแจ้งรายการนำมาเล่าออกอากาศโดยไม่มีการออกนามเจ้าของเรื่องเพื่อนำสิ่งที่ได้รับมาเป็นข้อคิดข้อเตือนใจให้กับผู้ฟังท่านอื่น ๆ ในขณะเดียวกันเปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามา ร่วมกันแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์และให้กำลังใจผู้ที่กำลังอยู่ในห้วงแห่งความทุกข์ ด้วยสไตล์การผลิตรายการที่คุณสนธิชัยเรียกว่า “รายการลูกทุ่ง” สำหรับค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการทั้งหมดคุณสนธิชัยได้จากผู้ฟังที่เห็นว่ารายการนี้มีคุณค่าควรที่จะผลิตต่อไปเพื่อประโยชน์สำหรับผู้ฟังทุกกลุ่ม

ดังนั้นรายการของคุณสนธิชัยจึงมุ่งเสนอแนะแนวความคิดการแก้ไขปัญหาในชีวิตให้กับผู้ฟังเป็นสำคัญ ตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ฟังไม่ว่าผู้ฟังท่านใดจะโทรศัพท์เข้ามาปรึกษาคุณสนธิชัยในเวลาใดก็ตาม คุณสนธิชัยก็พร้อมที่จะให้คำปรึกษาอย่างทันท่วงทีหรือหากไม่สามารถช่วยเหลือได้ในขณะนั้น คุณสนธิชัยจะขอเบอร์โทรศัพท์เพื่อติดต่อกลับ หากเสร็จธุระแล้วคุณสนธิชัยจะรีบโทรศัพท์ไปหาผู้ฟังท่านนั้นทันที

รายการแสงธรรมเพื่อชีวิตผลิตรายการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ในด้านให้ผู้ฟังสามารถรับฟังธรรมะและนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้มีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง สามารถแก้ไขปัญหาลุบลบรรคได้ ทั้งนี้ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาของผู้ฟังจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.34 รายการรัฐธรรมนูญนำปฏิบัติ โดยอาจารย์ธเนศ อุ๋นศิริ

ออกอากาศทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 17.00 – 18.00 น.

อาจารย์ธเนศเคยทำงานในพุทธธรรมรัฐสภาของสภาผู้แทนราษฎร ผลิตรายการที่คลื่นรัฐสภาในรายการพุทธธรรมรัฐสภามาก่อน จวบจนปัจจุบันผลิตรายการรัฐธรรมนูญนำปฏิบัติเพื่อให้เป็นรายการที่ผู้ฟังได้รัฐธรรมนูญแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้ เนื่องจากหลักพุทธศาสนาถ้าไม่นำไปปฏิบัติแล้วไม่สามารถแก้ปัญหาของตัวเองได้ การผลิตรายการรัฐธรรมนูญนำปฏิบัติของอาจารย์ธเนศจัดรายการสดทุกครั้งเพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบของรายการคือการถามตอบปัญหากันระหว่างวิทยากรที่อาจารย์ธเนศเชิญหรือนิมนต์มากับผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามาในรายการ ตามความคิดเห็นของอาจารย์ธเนศได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า “...รายการสดมีความอยากรู้อยากเข้าใจมากกว่า แล้วโอกาสที่คนโทรศัพท์เข้ามาในรายการก็มากคือไม่ค่อยหยุดพอเปิดสายผู้ฟังก็โทรศัพท์เข้ามา...ตอบกันตรง ๆ คือรายการแบบนี้จะดี ความรู้สึกผมนะเกิดความสนุก...” (ธเนศ อุ๋นศิริ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2545)

นอกจากการผลิตรายการแบบ Two way communication แล้วอาจารย์ธเนศเปิดสำนักเรียนรัฐธรรมนูญนำปฏิบัติเพื่อให้ผู้ฟังหรือบุคคลอื่นเข้ามาร่วมสนทนาการให้ความคิดเห็น ให้ผู้ดำเนินรายการและผู้ฟังได้พบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน และทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แก่ บริจาคหนังสืออุปกรณ์การเรียนให้แก่วัดที่ขาดอุปกรณ์ ด้านค่าเช่าสถานีมีผู้ฟังที่เห็นประโยชน์ของรายการบริจาคเข้ามาช่วยเหลือค่าเช่าสถานีบ้างแต่ก็ไม่เพียงพอ ส่วนที่เหลืออาจารย์ธเนศเป็นผู้หา มาสำหรับชำระค่าเช่าสถานี

รายการรัฐธรรมนูญนำปฏิบัติการผลิตรายการตรงกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ในด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อมีปัญหาก็สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ด้วยสติ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.35 รายการตลาดข้าวเคล้าข้อคิด โดยอาจารย์ฐาภรณ์ เกิดรัตน์ และอาจารย์บรรเจิด สังข์สวน ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 14.05 - 15.00 น.

รายการตลาดข้าวเคล้าข้อคิดเป็นรายการที่อาจารย์ฐาภรณ์ชวนอาจารย์บรรเจิดมาผลิตรายการด้วยกันหลังจากที่อาจารย์ฐาภรณ์ได้เวลาผลิตรายการจัดที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 963 กิโลเฮิร์ตซ์ จากนั้นเมื่อเปิดสถานีวิทยุธรรมะพล 1 จึงได้ย้ายมาผลิตที่นี่

รูปแบบรายการมีลักษณะธรรมะสมัยใหม่ด้วยการนำข่าวมาวิเคราะห์ด้วยการใช้หลักธรรม เพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาและป้องกันปัญหาได้อย่างไร ต้องการให้ผู้ฟังเห็นว่าธรรมะไม่ใช่เรื่องที่ล้าสมัยแต่อย่างไร นำเสนอธรรมะแบบพื้น ๆ บุคคลทั่วไปสามารถฟังได้ โดยก่อนเข้าสู่ช่วงรายการต่าง ๆ อาจารย์ฐาภรณ์และอาจารย์บรรเจิดแจ้งถึงสถานะกองทุนที่นำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการเนื่องจากว่ารายการนี้ผลิตรายการจากปัจจัยของผู้มีจิตศรัทธา รายการตลาดข้าวเคล้าข้อคิดแบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ

ช่วงที่หนึ่ง วิเคราะห์ข่าว นำข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์มาแล้วให้ผู้ฟังได้รับฟังพร้อมกับนำหลักธรรมเข้าไปเป็นวิเคราะห์

ช่วงที่สอง ตอบปัญหาจากผู้ฟังที่โทรศัพท์และเขียนจดหมายเข้ามาสอบถาม

ช่วงที่สาม ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ได้แก่ การแจกเทป การขอรับเทปฟรี การจัดกิจกรรมเสวนาต่าง ๆ ทำยสุดเน้นย้ำให้ทราบถึงสถานะกองทุนอีกครั้ง

รายการตลาดข้าวเคล้าข้อคิดผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อเผชิญหน้ากับปัญหาใดก็สามารถแก้ไขปัญหายุบสรรคได้ด้วยสติ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.36 รายการทางสุขใจ โดยพระมหาอินตา สีสั่งวโร วัดมหาพฤฒาราม
ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 10.35- 11.00 น.

พระมหาอินตามีประสบการณ์การผลิตรายการวิทยุมาตั้งแต่ปี 2507 เข้ามาผลิตรายการที่สถานีวิทยุธรรมะพล 1 จากการติดต่อจากบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด รายการทางสุขใจ มุ่งเน้นผู้ฟังได้เข้าใจว่าในชีวิตของเรานั้นมีทั้งสุขและทุกข์ควบคู่กันไป แต่ขอให้เรามีความสุขทางใจ ถ้าหากเราจำรวยมีเงินมากมายมหาศาลแต่หากไม่มีความสุขทางใจแล้วเงินเหล่านั้นก็ไม่มี ความหมายอะไร พระมหาอินตานำเนื้อหาที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ให้ผู้ฟังได้รับฟัง ในประเด็นนี้พระมหาอินตากล่าวไว้ว่า “...อย่างอาตมามันเป็นเรื่องปัจจุบันทันด่วน พระพุทธเจ้าพระองค์เสด็จไปแสดงพระปฐมเทศนา ท่านก็พูดในเรื่องชีวิตปัจจุบันให้เห็นสังขารของชีวิต...เอาธรรมะของพระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ว่าอย่างไร ถ้ามองในปัจจุบันมันถูกหรือว่ามันผิด ปรับเข้ากับธรรมะของพระพุทธเจ้าได้หรือไม่ ...” (พระมหาอินตา สีสั่งวโร, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2545) รูปแบบการนำเสนอรายการทางสุขใจของพระมหาอินตานั้นเริ่มรายการด้วยเพลงรางวัลชีวิตถือเป็นเพลงประจำรายการ จากนั้นท่านจะอ่านคำกลอนที่ท่านแต่งเองหรือนำมาจากท่านอื่น ๆ ที่ได้แต่งไว้ และบรรยายธรรมปิดรายการด้วยการเล่านิทานธรรมะ สำหรับค่าเช่าเวลาของสถานีพระมหาอินตาใช้ทุนของท่านเอง ด้วยการสะสมปัจจัยที่ได้รับจากกิจกรรมต่าง ๆ รวบรวมไว้จ่ายค่าสถานี

รายการทางสุขใจผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ในด้านการให้ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง และเมื่อประสบกับปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหาคบสรรคได้ด้วยสติ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.37 รายการอนุภาพธรรมรัตนะ โดยพระอาจารย์สุโข กตปุญโญ สำนักแก้วมณีธรรมโชติ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ออกอากาศวันเสาร์และอาทิตย์ เวลา 04.05 – 05.00 น.

พระอาจารย์ได้รับการนิมนต์จากคุณบุษรา เรื่องแสงเพื่อมาผลิตรายการที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ พระอาจารย์ผลิตรายการนี้เพื่อต้องการให้ธรรมไปสู่จิตใจ เนื่องจากพระอาจารย์ตระหนักดีว่าแม้จะร่ำรวยมีเงินทองอย่างไรก็ทุกข์เพราะทุกข์ไม่ได้สนใจว่าใครจะรวยหรือจน แต่ขอให้มีความสุข มีคุณธรรม มีธรรมะในใจ เนื้อหาในรายการของพระอาจารย์มีความหลากหลาย ได้แก่ ประวัติพระพุทธเจ้า ประวัติพระอรหันต์ การฝึกจิต กรรมฐาน ความกตัญญูต่อพ่อแม่ การครองชีวิต ความอดทน บางครั้งผู้ฟังมีปัญหาในชีวิตโทรศัพท์หรือเขียนจดหมายมาหาพระอาจารย์ พระอาจารย์จะนำเรื่องเหล่านั้นมาเผยแพร่ให้ผู้ฟังท่านอื่น ๆ ได้รับฟังด้วยเพราะผู้ฟังบางท่านอาจจะมีปัญหาในลักษณะเดียวกันแต่ไม่ได้กล่าวกับผู้ใด ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังที่กำลังประสบปัญหาอย่างเดียวกันพลอยได้รับประโยชน์ตามไปด้วย

รูปแบบการนำเสนอของพระอาจารย์มีความหลากหลายด้วยการอ่านคำกลอนประกอบเสียงเพลงบรรเลงก่อนนำเสนอเนื้อหา คำกลอนดังกล่าวพระอาจารย์เป็นผู้แต่งเองเนื่องจากมีความสนใจด้านแต่งกลอนหรือบางครั้งอ่านพบจากที่ใดพิจารณาว่าน่าสนใจพระอาจารย์ก็นำมาอ่านให้ผู้ฟังได้ฟังกัน และระหว่างการนำเสนอเนื้อหาพระอาจารย์จะสลับคั่นด้วยการอ่านคำกลอนที่มีความสอดคล้องกับเรื่องราวที่กำลังนำเสนออยู่ รูปแบบนี้พระอาจารย์ต้องการดึงดูดกลุ่มผู้ฟังวัยรุ่นและเยาวชนให้หันมารับฟังรายการธรรมะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของเขา

ผู้สนับสนุนรายการอานุภาพธรรมรัตนะ พระอาจารย์แสดงความคิดเห็นอย่างน่าสนใจว่า “มีญาติโยมช่วยค่าสถานี อาตมาคิดว่าโยมมีหน้าที่ให้ปัจจัย ให้ค่าเช่าสถานี อาตมาไม่มีเงินกองทุน อีกอย่างอาตมามีหน้าที่แสดงธรรม ญาติโยมนั้นเป็นผู้จัดทำทุกอย่าง...” (พระอาจารย์สุโข กตปุญโญ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2545)

รายการอานุภาพธรรมรัตนะผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง และเมื่อประสบกับปัญหาก็สามารถแก้ไขปัญหาลุप्तรรคได้ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.38 รายการเจริญธรรม พระพิสาสพัฒนาทรถาวรจิตตาวโรวงศ์มาลัย

วัดปฐมวณาราม มูลนิธิพระราชศรีธาและมูลนิธิถาวรจิตตาวโร (วงศ์มาลัย)

ออกอากาศทุกวันจันทร์ – ศุกร เวลา 8.10 – 10.00 น.

หลวงพ่อดาวบรรยายธรรมะเผยแพร่งทางสื่อมวลชนมาไม่ต่ำกว่า 10 ปีแล้ว สำหรับสถานีวิทยุธรรมะพล 1 นี้ฝ่ายสนับสนุนมูลนิธิฯ เป็นผู้ดูแลและติดต่อประสานงานกับบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด เพื่อนำเทปบรรยายธรรมะของหลวงพ่อดาวออกอากาศกระจายเสียง รายการเจริญธรรมเป็นรายการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและกิจกรรมสาธารณกุศลเพื่อประโยชน์ เพื่อความเจริญสัมมาปฏิบัติตามพุทธวิธีสืบไป

หลวงพ่อดาวกล่าวถึงการบรรยายธรรมะทางสถานีวิทยุว่า “...เพื่อความสะดวกกับญาติโยมที่ไม่มีโอกาสมาวัด ภารกิจ ทำงานทำการที่บ้าน นั่งนอนฟังสะดวกของทุกฝ่าย ที่สนใจ ทำงานไปก็ฟังได้ คุยกันฟังด้วยก็ได้ เพื่อความสะดวกของผู้ฟัง...” (หลวงพ่อดาวพัฒนาทร, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2545) โดยเนื้อหาภายในรายการมุ่งนำเสนอเนื้อหาสาระไม่ให้ผิดจากพุทธศาสนาซึ่งสามารถเอาธรรมะไปปฏิบัติที่ไหนก็เจริญด้วยการนำเหตุการณ์สถานการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับธรรมะอย่างไร

รายการเจริญธรรมผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระพุทศาสนา นอกจากนี้ ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคนทำให้มีการดำรงชีวิตที่ดี เมื่อเผชิญหน้ากับปัญหาที่สามารถแก้ไขปัญหาคับสรรคได้ด้วยสติ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่งและสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.39 รายการธรรมะประคองจิต โดยพระมหาณรงค์ศักดิ์ อภิชาโต วัดสุวรรณาราม

วัดสุวรรณาราม ออกอากาศทุกวันจันทร์ – ศุกร เวลา 02.05 – 03.00 น.

พระมหาณรงค์ศักดิ์เคยจัดรายการที่สวนมิสกวันมาก่อน จากนั้นจึงได้เข้ามาผลิตรายการที่สถานีวิทยุธรรมะพล 1 ถึงแม้ว่ารายการของพระมหาณรงค์ศักดิ์อยู่ในช่วงเวลาที่ค่อนข้างดีแต่

นั้นไม่ได้เป็นอุปสรรคในการเผยแพร่ธรรมะเลย เนื่องจากพระมหากษัตริย์ค้ำชูถึงผู้สูงอายุที่มักประสบปัญหาหลับยากแต่ตื่นง่ายเมื่อผู้สูงอายุเหล่านั้นตื่นมาแล้วถ้าไม่มีสิ่งใดเป็นเครื่องนำจิต ทำให้จิตใจคิดเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นสิ่งไม่ดีได้ ดังนั้นการเปิดรายการธรรมะในยามดึกถ้าหากผู้ฟังสูงอายุนอนไม่หลับก็สามารถเปิดรับฟังรายการธรรมะในยามค่ำคืนนำธรรมะเป็นเพื่อนหรือกล่อมเกล้าจิตใจได้สำหรับเนื้อหาที่พระมหากษัตริย์นำมาจากพระไตรปิฎก หยิบยกเอาธรรมะขึ้นมาประเด็นหนึ่งในแต่ละวันจากนั้นนำสภาพความเป็นไปของผู้คนในสังคมมาวิเคราะห์พิจารณาด้วยรูปแบบการบรรยายธรรม โดยได้ญาติโยมส่งธนาณัติเข้ามาช่วยเหลือค่าเช่าสถานีวิทยุ

รายการธรรมะประคองจิตผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ในแง่ที่ว่าให้ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้มีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อประสบปัญหาก็สามารถแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคได้ด้วยสติ ทั้งนี้ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลัง

2.40 รายการแสงธรรมส่องใจ พระสมุห์ประทวน วัดราชสิงขร

ออกอากาศทุกวันเสาร์และอาทิตย์ เวลา 01.05 – 02.00 น.

พระสมุห์ประทวนผลิตรายการทางสถานีวิทยุมาหลายสถานีแต่ติดปัญหาบางประการทำให้ต้องหยุดผลิตไประยะหนึ่ง จากนั้นพอปี 2544 ที่ผ่านมาพระสมุห์ประทวนมีความประสงค์ต้องการผลิตรายการวิทยุอีกครั้งจึงได้ติดต่อหาสถานีวิทยุเพื่อผลิตรายการ เนื่องจากเห็นว่าพระพุทธศาสนาในปัจจุบันมีความเสียหายเกิดขึ้นมากมาย และถือเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ที่จะทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อศาสนา อีกทั้งต้องการให้ผู้ฟังนำสิ่งที่ได้รับฟังไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยเนื้อหาธรรมะแบบพื้นฐานที่พระสมุห์ประทวนบรรยายให้ผู้ฟังอีกทั้งต้องการให้ผู้ฟังรับฟังอย่างสบาย ๆ ไม่ยากจนเกินไปนักเสริมในช่วงทำรายการด้วยธรรมะปฏิบัติ สอดแทรกนิทานสั้น ๆ ประกอบในเนื้อหาและสร้างบรรยากาศด้วยการนิมนต์พระเพื่อนจัดรายการร่วมกัน ในขณะที่เดียวกันให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาสอบถามปัญหาธรรมะในระหว่างรายการสำหรับค่าเช่าสถานีนั้นมีผู้ฟังส่วนหนึ่งถวายให้แต่ส่วนที่เหลือพระสมุห์ประทวนเป็นผู้จัดการด้วยตนเอง

รายการแสงธรรมส่องใจผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรักษาธรรมะพล 1 ด้วยการให้ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้มีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อประสบปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ด้วยสติ และเห็นว่าการรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธรักษาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธรักษาที่มีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.41 รายการโลกสดใสด้วยศีลธรรม โดยพระราชกวี วัดราชาธิวาสวิหาร

ออกอากาศทุกวันเสาร์และอาทิตย์ เวลา 21.10 – 22.00 น.

พระราชกวีดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชาธิวาสวิหาร และรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผลิตรายการให้กับสถานีวิทยุและโทรทัศน์มาอย่างต่อเนื่อง พระราชกวีเคยผลิตรายการที่สถานวิทยุเอเอ็ม 1350 กิโลเฮิร์ตซ์มาก่อนเมื่อคุณบุษรา ได้เปิดสถานีวิทยุธรรมะพล 1 จึงได้นิมนต์พระราชกวีให้ผลิตรายการที่สถานีวิทยุธรรมะพล 1 ซึ่งพระราชกวีก็ไม่ได้ขัดข้องและเห็นว่าคุณ บุษราตั้งใจทำงานนี้จึงตอบตกลง

พระราชกวีต้องการให้ผู้ฟังมองโลกในแง่ดี เพื่อให้ชีวิตมีความสุขหายใจกันอย่างสบาย ไม่เคร่งเครียดมากนัก หาแนวทางเสนอข้อคิดทางพระวินัยทางศาสนาประยุกต์ใช้กับปัจจุบันและแนะนำให้ผู้ฟังมีมุมมองทั้ง 2 ด้านคือทั้งด้านที่ดีและไม่ดี เนื่องจากในปัจจุบันผู้ฟังบางกลุ่มอาจต้องประสบกับวิกฤติผันผ่านเข้ามาในชีวิตบ้าง ด้วยเนื้อหาที่เป็นธรรมะประยุกต์คือมีทั้งการให้ธรรมะอย่างเต็มที่ผสมกับนำสถานการณ์ปัจจุบันเข้าไปประยุกต์ในธรรมะที่นำเสนอหรือนำธรรมะมาเปรียบเทียบให้ผู้ฟังได้เห็นและเข้าใจอย่างชัดเจน เนื้อหาธรรมะที่พระราชกวีนำมาจากพระไตรปิฎกแต่เมื่อจะมาบรรยายให้ผู้ฟังฟังนั้นพระราชกวีต้องปรับภาษา สำนวนในพระไตรปิฎกเพื่อให้ผู้ฟังง่ายต่อการเข้าใจ อีกทั้งมีกรอบในการวิเคราะห์พิจารณาว่าควรอยู่ในขอบข่ายกว้างมากน้อยเพียงไร และไม่นำธรรมะยาก ๆ มาบรรยาย ส่วนค่าเช่าสถานีพระราชกวีได้รับจากญาติโยมบริจาคให้เป็นค่าเช่าสถานี

รายการโลกสวยด้วยศีลธรรมผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระพุทธรศาสนา นอกจากนี้ ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ดี และเมื่อประสบกับปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหาคุปลรรคได้ด้วยสติ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธรศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธรศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.42 รายการพุทธรธรรมนำปัญญา โดยมูลนิธิพุทธรธรรม อาจารย์ธเนศ อุ่นศิริ ผู้ดำเนินรายการ ออกอากาศวันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา 18.15 – 19.00 น.

คุณยงยุทธ์ ธนปุระ ประธานมูลนิธิพุทธรธรรม มีความต้องการนำหลักธรรมของท่านพระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต ซึ่งมีลักษณะบรรยายธรรมล้วน ๆ เทียงตรง และแม่นยำโดยท่านนำมาจากพระไตรปิฎก หยิบเอาหลักการทางพระพุทธรศาสนาที่แท้จริงมาประยุกต์ทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความเข้าใจอย่างละเอียดและชัดเจน ครบหลักธรรม ซึ่งลักษณะแบบนี้ยังไม่มียุติรายการวิทยุทั่วไป จึงต้องการนำเทปบรรยายธรรมของท่านมาเผยแพร่ให้ผู้ฟังได้รับฟังกันอย่างในวงกว้าง และมอบหมายให้อาจารย์ธเนศ อุ่นศิริเข้ามาเป็นผู้ดำเนินรายการในรายการพุทธรธรรมนำปัญญา พุทธรธรรมนำปัญญาคือนำธรรมะของพุทธรเจ้าเป็นตัวนำปัญญาของมนุษย์ หากมนุษย์มีปัญญาส่งผลให้การกระทำที่ตามมานั้นถูกต้อง

วิธีการนำเสนอของรายการพุทธรธรรมนำปัญญาจะเน้นเปิดบรรยายธรรมะของท่านพระธรรมปิฎกเพื่อให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์จากการฟังมากที่สุด ผู้ดำเนินรายการมีหน้าที่คัดเลือกเทปบรรยายที่จะนำเสนอในแต่ละวัน จากนั้นนำผู้ฟังเข้าสู่รายการและสรุปในช่วงท้ายรายการ ค่าเช่าสถานีวิทยุเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของมูลนิธิพุทธรธรรมซึ่งมีรายได้จากการจำหน่ายหนังสือซึ่งส่วนใหญ่เป็นของของท่านพระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต และส่วนหนึ่งมีผู้ฟังบริจาคให้กับมูลนิธิ

รายการพุทธรธรรมนำปัญหาคือผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระพุทธรศาสนาของท่านพระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต นอกจากนี้ ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์

ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อประสบกับปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหาคูปสรรคได้ด้วยสติ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.43 รายการธรรมบรรยาย โดยพระครูวิสุทธิจริยาภิวัฒน์ พระมหาบุญมี และพระมหาสุพจน์

ออกอากาศทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 04.35- 05.00 น.

จากการเข้ารับการฝึกอบรมกับกรมประชาสัมพันธ์ของท่านพระครูฯ และพระมหาบุญมีทำให้เกิดความสนใจผลิตรายการทางสถานีวิทยุจึงได้สอบถามกับพระหลาย ๆ รูปว่าควรผลิตรายการที่สถานีวิทยุแห่งใด จนในที่สุดตัดสินใจเลือกสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ธรรมะพล 1 และให้พระมหาสุพจน์เข้ามาร่วมผลิตรายการด้วย ท่านพระครูฯ ต้องการผลิตรายการธรรมะซึ่งหมายถึงการดำรงหลักที่ถูกต้องให้กับสังคมด้วยเนื้อหาธรรมะที่แท้จริงสู่ผู้ฟัง อีกทั้งไม่ชี้แนะให้หลงงมงายโดยอาศัยสื่อเป็นตัวนำธรรมะเข้าสู่ผู้ฟังที่ไม่มีโอกาสมาวัด โดยการนำรูปแบบใหม่คือสื่อสัมมาทิฐิหรือสัมมาทัศนะที่ถูกต้องให้ผู้ฟัง

ในประเด็นนี้พระมหาสุพจน์ได้กล่าวว่า “...พุทธศาสนามีอยู่ 2 แบบคือ 1. พุทธศาสนาแบบชาวบ้าน (Popular Buddhism) ซึ่งถ้านำสิ่งไม่ดี นำสวรรค์มาอ้าง บางครั้งผิดพลาดจากหลักพุทธธรรมที่แท้จริงทำให้ชาวบ้านไหลไปตามความเชื่อผิด ๆ พุทธศาสนาแบบชาวบ้านมันจะอันตรายตรงนี้ ความจริงก็รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีก็ดีอยู่ แต่จากความเชื่อมั่นอาจผิดพลาดได้ 2. พุทธศาสนาแบบอุดมคติ (Ideology Buddhism) ต้องการนำเสนอสื่อที่ถูกต้องตามหลักพุทธศาสนาเหมือนอย่างพุทธทาสทำ ... นั่นคือท่านต้องการรับใช้ญาติโยมให้รับสื่ออย่างนั้นเป็นสัมมาทัศนะเป็นสื่อที่ถูกต้อง ชาวบ้านต่าง ๆ สังเกตดูว่าความเชื่อก็ผิดทั้ง ๆ ที่เป็นชาวพุทธแท้ ๆ ... ก็มาได้แรงจูงใจตรงนี้ต้องการนำเสนอสื่อสัมมาทัศนะ...” (พระมหาสุพจน์, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2545)

นอกจากนี้ในรายการต้องการนำเสนอ 2 มุมมองด้วยกันคือด้านปัญหากับด้านปัญญา คือบรรยายทั้งหลักธรรมและเสนอปัญหาไปพร้อม ๆ กันแล้วใช้ปัญญาแก้ไขได้อย่างไร เอาหลักพุทธธรรมไปจับแล้วบรรยายให้เข้าใจ ปรับหลักพุทธธรรมให้มีความทันสมัยเข้ากับเหตุการณ์

ปัจจุบันได้ เพราะถ้าหากนำหลักพุทธธรรมแท้ ๆ บรรยายแล้วผู้ฟังอาจจะไม่เข้าใจได้ สำหรับเนื้อหาภายในรายการได้ใช้วิธีการ “จับขั้วมาจับข้อธรรม” ไม่ปฏิเสธเหตุการณ์ปัจจุบันแต่วิเคราะห์พิจารณาว่าที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้กับเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร ส่วนค่าเช่าสถานีวิทยุในในปัจจุบันมีผู้ฟังส่วนหนึ่งบริจาคให้ โดยท่านพระครูฯ จ่ายเองเพียงแค่ 10 %

รายการธรรมะผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะผล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระพุทธศาสนา โดยที่ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อประสบกับปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหาคุศลธรรมได้ด้วยสติ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.44 รายการถนนชีวิต โดยคุณณัฐวิ ปานทองคำ

ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 8.30 – 9.00 น.

นอกจากงานประจำที่คุณณัฐวิต้องรับผิดชอบแล้วคุณณัฐวิยังเป็นฆราวาสผู้หนึ่งที่ผ่านงานการผลิตรายการศาสนาทางสถานีวิทยุมาแล้วคือสถานีวิทยุเอเอ็ม 963 กิโลเฮิร์ตซ์ สำหรับรายการถนนชีวิตนี้คุณณัฐวิต้องการเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้และทำความเข้าใจคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยเนื้อหาในด้านอภิธรรมเป็นหลัก โดยต้องการให้ผู้ฟังได้ใช้ชีวิตที่ถูกต้องตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ด้วยรูปแบบการนำเทปบรรยายธรรมของอาจารย์สรศักดิ์ พรหมภาณีประธานชมรมผู้เฒ่าในธรรมและเป็นอาจารย์ที่คุณณัฐวินับถือนำมาออกอากาศให้ผู้ฟังได้รับฟัง ซึ่งค่าเช่าสถานีได้จากผู้ฟังที่รับเป็นเจ้าภาพค่าเช่าสถานีรวมถึงสมาชิกชมรมผู้เฒ่าในธรรม นับว่าเป็นการจัดการด้านการเงินที่ดีและได้รับการวางระบบการเงินที่ดีรายการหนึ่ง

รายการถนนชีวิตผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะผล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระอภิธรรม ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคนทำให้มีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อประสบกับปัญหาใดก็สามารถแก้ไขปัญหาคุศลธรรมได้ด้วยสติ ทั้งนี้ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.45 รายการแสงสว่างนำทางชีวิต โดยอาจารย์หลงและอาจารย์นิยม ฤทธิ์เสื่อ

มูลนิธิแนบมหานีรานนท์ ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 11.10 – 12.00 น.

รายการแสงสว่างนำทางชีวิตนำเสนอเนื้อหาตามวัตถุประสงค์การก่อตั้งมูลนิธิแนบมหานีรานนท์ นั่นคือทะนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วยคันถธุระและวิปัสสนาธุระ โดยมีเป้าหมายที่จะให้ผู้ฟังรายการมีพื้นฐานความรู้ทางพระพุทธศาสนาที่ถูกต้อง

ในด้านเนื้อหาแนะนำเสนอในเรื่องเกี่ยวกับปริยัติศาสนา ด้วยการเรียนรู้ปรมัตถธรรม 4 ประการคือ จิต เจตสิก รูป และนิพพาน หรือต้องเข้าใจสภาวะธรรมของนามธรรม และรูปธรรม เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ตามแนวมหาสติปัฏฐาน 4

อีกทั้งนำเสนอเนื้อหาด้านการปฏิบัติธรรม โดยให้เข้าใจการเจริญสติปัฏฐาน ให้รู้จักธรรมชาติที่เป็นความจริงแท้ อันได้แก่ปรมัตถธรรม 4 ประการซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่ผู้ฟังจำเป็นต้องเรียนรู้ เพราะเป็นความรู้ที่จะนำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้อย่างแท้จริง แต่การเข้าถึงความจริงนั้น ต้องผ่านการพิสูจน์ด้วยการปฏิบัติ ฉะนั้นเมื่อเรียนรู้ปรมัตถธรรม คือนามรูปแล้วยังต้องนำไปทำงานโดยใช้เป็นฐานที่ตั้งของสติและปัญญา ที่เรียกว่า เจริญสติปัฏฐาน จึงจะนำไปสู่ความพ้นทุกข์ได้

รายการแสงสว่างนำทางชีวิตแบ่งรายการออกเป็น 2 ช่วงคือช่วงแรกอาจารย์นิยม นำปรมัตถธรรมมานำเสนอให้ผู้ฟังได้รู้จักรูปธรรม นามธรรมซึ่งเป็นของที่อยู่ในตัวพร้อมทั้งการอธิบายตีความแสดงเหตุผลประกอบเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ ส่วนครึ่งชั่วโมงหลังเป็นการตอบปัญหาโดยอาจารย์หลง ด้านผู้สนับสนุนรายการนั้นได้รับจากผู้ฟังส่วนหนึ่งและอีกส่วนนั้นอาจารย์มีกิจกรรมทอดผ้าป่าปีละครั้งให้ผู้ฟังร่วมทำบุญ

รายการแสงสว่างนำทางชีวิตผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทย เพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระอภิธรรม ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคนทำให้มีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อประสบกับปัญหาใดก็สามารถแก้ไขปัญหาคุศลให้พ้นทุกข์ได้ด้วยสติ การรับ

ฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.46 รายการเปิดใจใส่ธรรม โดยอาจารย์สรรพชัย พรหมฤาษี ชมรมผู้เฒ่าในธรรม ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 9.10 – 10.00 น.

อาจารย์สรรพชัยนักผลิตรายการวิทยุที่เป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักฟังธรรม เข้ามา ร่วมผลิตรายการที่สถานีวิทยุธรรมะพล 1 ด้วยจากการไปอบรมสอบใบอนุญาตและได้รู้จักกับคุณ บุษรา เรื่องแสงจึงได้ถูกชักชวนให้มาผลิตรายการอีกทั้งเห็นว่าเป็นโอกาสอันดีที่ได้เผยแพร่คำสอน ของพระพุทธเจ้าเนื่องจากอาจารย์เล็งเห็นว่าทุกวันนี้ผู้ฟังขาดความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งให้มีการ ดำเนินชีวิตที่ ถูกต้อง อาจารย์สรรพชัยนำเสนอเนื้อหาในด้านอภิธรรมและการปฏิบัติธรรมโดยมุ่งหวังให้ผู้ฟังได้พ้นทุกข์ ด้วยการเปิดเทปบรรยายที่อาจารย์สรรพชัยบรรยายไว้มาออกอากาศให้ผู้ฟัง ได้รับฟังกันอาจารย์สรรพชัยจัดตั้งกองทุนธรรมทานวันละบาทขึ้นมาเพื่อให้ผู้ฟังรับเป็นเจ้าของค่า เข้าสถานี และรายได้ส่วนหนึ่งมาจากการจำหน่ายเทปและหนังสือ

รายการเปิดใจใส่ธรรมผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อ พระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระพุทธ ศาสนา ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการ ดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อเผชิญกับปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ด้วยสติ การรับฟังธรรมะ ที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามี ความ มั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.47 รายการธรรมะนาวา โดยอาจารย์ยุพา อวรามกุล ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 13.00 – 15.00 น.

อาจารย์ยุพาได้รับการติดต่อจากคุณบุษราให้มาจัดรายการเมื่อครั้งที่สถานีวิทยุ ธรรมะพล 1 เปิดสถานีเมื่อปี 2543 ซึ่งก่อนหน้านั้นอาจารย์ยุพาได้ผลิตรายการที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 963 กิโลเฮิร์ตซ์ รายการธรรมะนาวาผลิตขึ้นมาเพื่อเผยแพร่ธรรมะและความรู้ต่าง ๆ ให้แก่ผู้ฟังได้รับความรู้เพิ่มอีกหนึ่งสถานี เนื้อหาที่อาจารย์ยุพานำเสนอในรายการนี้คือบรรยายพระอภิธรรมที่ชัด

เกล้าภาษาให้ง่ายพร้อมทั้งอธิบายและขยายความชวนให้ผู้ฟังติดตามเพื่อนำสิ่งที่ฟังนำไปทำให้เกิดประโยชน์ต่อไป

รายการธรรมะนาวาผลิตรายการ 2 ชั่วโมง ในชั่วโมงแรกอาจารย์ยุพาบรรยายพระอภิธรรม ส่วนชั่วโมงที่สองให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาในรายการเพื่อสอบถามปัญหาธรรมะหรือปฏิบัติธรรมติดขัดต้องการให้อาจารย์ยุพาช่วยแก้ปัญหา นอกจากนี้อาจารย์ยุพาจัดกิจกรรมทำบุญร่วมกับผู้ฟัง คือ การปล่อยไข่ชีวิตโคกระบือเป็นประจำทุกปี เชิญชวนให้ผู้ฟังร่วมกันบริจาคเงินเพื่อนำไปซื้อสิ่งของปัจจัยที่จำเป็นต่อพระภิกษุสงฆ์ ร่วมกันจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ คู่มือปฏิบัติเพื่อถวายแด่พระสงฆ์ อาจารย์ยุพาได้รับการสนับสนุนรายการจากการบริจาคของผู้ฟัง

รายการธรรมะนาวาผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิจัยเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระอภิธรรม ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง ผู้ฟังสามารถแก้ไขปัญหายุ่งยาก หลุดพ้นจากความทุกข์ได้ด้วยสติ และการรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.48 รายการอภิธรรมะพาที โดยพระอาจารย์สมชาย ภาสุธโร วัดใหม่ยายแป้น

ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 17.10 – 18.00 น.

พระอาจารย์สมชายสอนพระอภิธรรมที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสถียรธรรมสถานและวัดโพธิ์ โดยไม่เคยผลิตรายการทางวิทยุมาก่อนเลย แต่ที่เข้ามาผลิตรายการที่สถานีวิจัยธรรมะพล 1 ได้จากการนิมนต์ของคุณบุษราซึ่งในครั้งแรกนั้นพระอาจารย์สมชายได้ตอบปฏิเสธไป แต่คุณบุษราก็ได้พยายามติดต่อมาอีกและพระอาจารย์ได้พิจารณาแล้วจากที่บรรยายนอกสถานที่ก็ไม่มีเสียงเรียกร้องให้ผลิตรายการทางวิทยุเพื่อสะดวกต่อผู้ฟังจะได้รับฟังกันอย่างทั่วถึง และได้ปรึกษากับลูกศิษย์เห็นว่าถ้าหากมีรายการพระอภิธรรมที่มีคุณภาพก็จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ลูกศิษย์ 3 คนจึงพร้อมใจกันช่วยค่าเช่าสถานีวิจัยให้กับพระอาจารย์สมชาย

เนื้อหาในรายการมุ่งนำเสนอพระอภิธรรม เน้นสภาวะธรรม รูป นิพพาน จิต เจตสิก คือเป็นธรรมชาติที่รู้อารมณ์ พระอาจารย์สมชายให้ความเห็นว่าในบรรดาพระไตรปิฎกการ เรียนให้แตกฉานต้องเรียนพระอภิธรรม เจาะลึกถึงสภาวะธรรม มีความอัศจรรย์ในคำสอน การ ศึกษาพระอภิธรรมเป็นการป้องกันมิจฉาติฐิ ป้องกันความเห็นผิด และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเทศ กาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ การทอดกฐิน นำเสนอความเป็นมาและสิ่งที่ควรประพฤติ ปฏิบัติของพระสงฆ์

รายการอภิธรรมะพาที่ผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยเพื่อ พระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระอภิธรรม ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ ถูกตอ้ง เมื่อประสบกับปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหาลุบลรรคให้ผ่านพ้นไปได้ ทั้งนี้ การรับฟัง ธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธ ศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.49 รายการมูลนิธิปริยญาธรรม โดยอาจารย์จักรินทร์ สิ้นสุข มูลนิธิปริยญาธรรม

ออกอากาศทุกวันจันทร์ – อาทิตย์ เวลา 23.05 - 24.00 น. และ 03.05 - 04.00 น.

อาจารย์จักรินทร์ผลิตรายการทางสถานีวิทยุเอเอ็ม 963 กิโลเฮิร์ตซ์มาเป็นระยะ เวลา 10 ปี และเมื่อคุณบุษราได้เวลา 24 ชั่วโมงที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ จึงชักชวนให้ มาผลิตรายการที่สถานีวิทยุแห่งนี้ด้วยกัน รายการของอาจารย์จักรินทร์นั้นต้องการทำเพื่อสังคมคือ เพื่อชาติไทยให้ได้รับสิ่งที่ดี สิ่งที่เป็นประโยชน์ไปพัฒนาจิตใจให้เป็นพลเมืองที่ดีต่อไป เพื่อพระ พุทธศาสนา นั่นคือต้องการเผยแพร่ธรรมะของพระพุทธเจ้าให้กว้างขวางออกไป จะได้นำธรรมะไป ใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ และเพื่อสถาบันกษัตริย์โดยการนำพระบรมราโชวาทและเพลงสรรเสริญเทิด พระเกียรติของพระองค์ท่าน เอามาทำเป็นบทความในช่วงต้นชั่วโมงของรายการเป็นประจำทุกครั้ง

เนื้อหาในรายการมูลนิธิปริยญาธรรมเป็นเรื่องราวของพระอภิธรรมที่ประธาน มูลนิธิฯ คือนายแพทย์เชวง เดชะโกศยะ ได้บรรยายไว้ที่มูลนิธิฯ ที่วัดสังฆะวิศยาราม มาเปิดออก อากาศซึ่งเป็นพระอภิธรรมที่สามารถนำไปสู่การวินิจฉัยคิดในชีวิตประจำวันได้ เมื่อเกิดความเข้าใจ

แล้วก็นำไปสู่การปฏิบัติประจำวัน หรือปฏิบัติอย่างลึกซึ้งในการเจริญภาวนาได้ด้วย และเมื่อเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วก็สามารถอธิบายด้วยธรรมะได้

รูปแบบการนำเสนอเป็นการเปิดเทปบรรยายของประธานมูลนิธิฯ โดยช่วงต้นช่วงโมงเป็นการนำพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาอ่านเป็นบทความโดยอาจารย์สุจินตนา ศุขสินภรรยาของอาจารย์จักรินทร์ และอ่านข่าวประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ จากนั้นเปิดเทปบรรยายของประธานมูลนิธิฯ สำหรับค่าใช้จ่ายนั้นได้จากเงินบริจาค รายได้จากการจำหน่ายเทปและหนังสือ แม้แต่นำมาจากคณะกรรมการภายในมูลนิธิฯ

รายการมูลนิธิปริยญาธรรมผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิจัยเพื่อพระพุทธานุศาสนารธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระอภิธรรม ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อประสบกับปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหายุ่งยากได้ด้วยสติ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธานุศาสนานจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธานุศาสนามีความ มั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.50 รายการแนวทางเจริญวิปัสสนา โดยอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์

ออกอากาศทุกวันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา 19.30 – 20.00 น.

เดิมที่มีรายการที่ผลิต 2 รายการคือรายการปรมัตถธรรมของอาจารย์สันติ พันธุ์เถลิงอมรและรายการแนวทางเจริญวิปัสสนาซึ่งทั้ง 2 รายการเป็นการเปิดเทปบรรยายธรรมะของอาจารย์สันติต่อมาอาจารย์ได้ลาออกจากมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา เนื่องจากมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน ดังนั้น จึงได้มีการยุบให้เหลือเพียงรายการเดียวคือแนวทางเจริญวิปัสสนา อาจารย์สุจินต์ บรรยายพระอภิธรรมและวิปัสสนากรรมฐาน ที่เข้าใจง่ายและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้โดยยึดหลักตามหลักธรรมของพระไตรปิฎกและอรรถกถาเพื่อให้ผู้ฟังรับฟังแล้วเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง อีกทั้งรูปแบบการบรรยายที่มีน้ำเสียงชัดเจน ชวนให้ติดตาม

2.51 รายการธรรมะพุทธบูชา โดยอาจารย์อาจิต โตเกียรติรุ่งเรือง

ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 10.10 – 11.00 น.

อาจารย์อาจิตเคยผลิตรายการที่สถานีวิทยุเอเอ็ม 963 กิโลเฮิร์ตซ์โดยมีอาจารย์ ดร. ราชัน จันทรสิงห์กุลเป็นผู้สนับสนุนรายการต่อมาเมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ อาจารย์ ดร. ราชันไม่สามารถให้การสนับสนุนได้อีกต่อไปส่งผลให้อาจารย์อาจิตต้องหยุดผลิตรายการวิทยุ ต่อมาเมื่อมีการเปิดสถานีวิทยุธรรมะพล 1 อาจารย์ยุพา อร่ามกุล เป็นผู้ชักชวนให้อาจารย์อาจิตมา ผลิตรายการที่นี้แต่การผลิตครั้งนี้อาจารย์อาจิตไม่มีผู้สนับสนุนรายการใด ๆ เข้ามาช่วยเหลือ โดย ค่าเช่าสถานีวิทยุ อาจารย์เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง

อาจารย์อาจิตเป็นผู้ที่ให้ความสนใจศึกษาพุทธประวัติมานาน มีความเลื่อมใส ศรัทธาในพุทธองค์ ยิ่งศึกษาก็ยิ่งรู้เห็นว่าเป็นความจริง หลักของพุทธองค์เป็นหลักที่เป็นหนึ่งไม่มี สอง เมื่อเกิดความสงสัยสามารถทดลองพิสูจน์ซึ่งผลที่ได้ก็เป็นไปตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ ยิ่ง ทำให้อาจารย์อาจิตเกิดความเลื่อมใสศรัทธามากยิ่งขึ้น แต่ในประเด็นนี้อาจารย์อาจิตให้ความเห็น เพิ่มเติมว่าการที่ใครจะศึกษาได้ต้องมีการสั่งสมมาจากอดีตชาติด้วยเพื่อเสริมให้การศึกษาคหา ความรู้นั้นง่ายยิ่งขึ้น

เนื้อหาของรายการธรรมะพุทธบูชาจึงเน้นไปที่พุทธประวัติของพระพุทธองค์ที่ตรัสไว้ หรือเรียกว่าพุทธวจนะ เล่าพุทธประวัติ เพื่อสรรเสริญพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ มีบางส่วน ที่อาจารย์อาจิตอธิบายขยายความเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจชัดเจน รายการนี้จึงมีรูปแบบธรรมะบรรยาย ไม่มีการแบ่งเป็นช่วงรายการ

รายการธรรมะพุทธบูชาผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุ เพื่อพระพุทธานุภาพธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระพุทธ ศาสนา อีกทั้ง การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วย กันรักษาให้พระพุทธานุภาพมีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแผ่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลัง ต่อไป

2.52 รายการเรียนบาลีทางวิทยุ โดยอาจารย์คุณารัตน์ นพคุณ

ออกอากาศทุกวันพฤหัสบดีและวันศุกร์ เวลา 05.00 - 06.00 น.

อาจารย์คุณารัตน์มีความสนใจศึกษาภาษาบาลีตั้งแต่ครั้งออกบวชโดยศึกษาควบคู่กับธรรมะ เมื่อได้สั่งสมความรู้ไว้มากพอสมควรแล้วอาจารย์คุณารัตน์จึงมีความประสงค์นำความรู้นี้ออกเผยแพร่สู่สาธารณชนต่อไปเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปที่สนใจศึกษาภาษาบาลีแต่ยังหาสถานที่ศึกษาไม่ได้ ให้บุคคลที่มีความรู้ในระดับหนึ่งแล้วแต่ต้องการศึกษาภาษาบาลีเพิ่มเติมและนำเสนอการศึกษาภาษาบาลีที่ละเอียดกว่าที่มีในเวลานี้ ซึ่งในครั้งแรกที่อาจารย์คุณารัตน์ผลิตรายการช่วงเวลา 23.00 - 24.00 น. เป็นเวลาที่ขอแบ่งมาจากพระมหากรีกา ต่อมาได้เปลี่ยนมาออกอากาศในเวลา 05.00 - 06.00 น.

รายการเรียนภาษาบาลีทางวิทยุแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ลักษณะคือในวันพฤหัสบดีอาจารย์คุณารัตน์บรรยายเรื่องการใช้ภาษาบาลีเน้นการบรรยายที่ไม่หนักมาก ได้แก่ การออกเสียง การอ่าน การเขียน สอนทนายภาษาบาลี หลักภาษาบาลีขั้นพื้นฐานและนำบทสวดมนต์พระสูตรหรือพุทธศาสนสุภาษิตมาแปลและอธิบายขยายความให้กับผู้สนใจทั่วไป ส่วนวันศุกร์บรรยายเกี่ยวกับไวยากรณ์เน้นกลุ่มผู้ฟังที่เป็นพระภิกษุ สามเณร

รายการเรียนภาษาบาลีทางวิทยุผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ในภาษาบาลี การรับฟังรายการนี้จะเป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.53 รายการสารธรรมจากสภาเจ้าคณะเขต – เจ้าคณะแขวง กรุงเทพมหานคร

โดยอาจารย์ประสิทธิ์ บุตรศรี ออกอากาศทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 23.05 – 24.00 น.

อาจารย์ประสิทธิ์ บุตรศรี มีผลงานด้านศาสนามานานและเป็นที่รู้จักกันดีในวงการศาสนา ผลิตรายการทางสถานีวิทยุหลายรายการด้วยกันไม่ว่าจะสถานีวิทยุเอเอ็ม 963 กิโลเฮิร์ตซ์ สถานีวิทยุเอเอ็ม 1350 กิโลเฮิร์ตซ์ จนกระทั่งบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ได้เวลา 24

ชั่วโมงจากสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ จากที่เคยเป็นผู้ให้คำปรึกษากับคุณบุษราในการบริหารจัดการเวลาที่ได้รับมาจนกระทั่งได้รับการทาบตามได้มาผลิตรายการที่สถานีวิทยุแห่งนี้

รายการสารธรรมจากสภาเจ้าคณะเขต – เจ้าคณะแขวง กรุงเทพมหานครถูกผลิตขึ้นมาเพื่อเสนอข้อมูลข่าวสารในวงการคณะสงฆ์ สภาเจ้าคณะเขต (เจ้าคณะอำเภอ) เจ้าคณะแขวง (เจ้าคณะตำบล) คณะสงฆ์ในกรุงเทพฯ เนื่องจากท่านมีข่าวสารข้อมูลกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา ชาวสงฆ์ ประชาชน แต่ไม่ค่อยได้มีโอกาสนำมาเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้รับทราบ เพื่อส่งเสริมกิจการคณะสงฆ์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา และต้องการนำหลักพุทธธรรมแท้ของพระพุทธศาสนาเผยแพร่ทางสถานีวิทยุให้ผู้ฟังได้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง อีกทั้งเป็นเวทีกลางให้กับคณะสงฆ์ คือพระเถรานุเถระและผู้ฟังได้มีโอกาสมาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องพุทธศาสนาในรายการและเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีโอกาสโทรศัพท์เข้ามาสอบถามปัญหาธรรมะในรายการกับวิทยากรที่อาจารย์ประสิทธิ์เชิญมาบรรยายในแต่ละวัน

ในด้านเนื้อหาที่อาจารย์ประสิทธิ์ได้แบ่งเนื้อหาในแต่ละวันให้มีความแตกต่างกันดังนี้

วันจันทร์ - สารธรรมในพระไตรปิฎก พระอาจารย์ที่เป็นวิทยากรและอาจารย์ประสิทธิ์นำหลักธรรมะในพระไตรปิฎกที่เห็นว่าเหมาะสม นำมาสรุปและนำเสนอในรายการ ได้แก่ พระสูตรที่มีอยู่ในพระไตรปิฎก นำมาสนทนากันจากนั้นช่วยกันวิเคราะห์มาประยุกต์ในสังคมปัจจุบัน ด้วยภาษาง่าย ๆ

วันอังคาร - ความสำคัญของพุทธศาสนา เพื่อที่จะให้ผู้ฟังได้เข้าใจถึงพระพุทธศาสนาว่ามีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทยอย่างไร

วันพุธ – วิปัสสนากรรมฐาน อารามนาพระคุณเจ้าที่มีความเชี่ยวชาญ มาสนทนาในรายการให้ผู้ฟังโทรศัพท์ถามการปฏิบัติกรรมฐาน ได้แก่ หลวงพ่อจรัลวัดสิงห์บุรี

วันพฤษหส์ - กิจการคณะสงฆ์ที่สำคัญ เจริญวิทยาการทั้งพระสงฆ์และฆราวาสร่วม
สนทนาพูดคุยเพื่อให้ผู้ฟังได้เข้าใจคณะสงฆ์ อีกทั้งทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหววงการชาวพุทธ
ของเรามีความเคลื่อนไหวอย่างไรบ้าง

วันศุกร์ - ภาคปฏิบัติ วิธีปฏิบัติ หรือวิถีชีวิต หยิบยกแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม
สม ด้วยการแทรกหลักคิดให้ผู้ฟังเข้าใจแนวทางที่พระพุทเจ้าแสดงไว้

ช่วงสุดท้ายของรายการในแต่ละวันอาจารย์ประสิทธิ์เปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์
เข้ามาในรายการเพื่อสอบถามปัญหาหรือร่วมแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ สำหรับผู้
สนับสนุนรายการสารธรรมจากสภาเจ้าคณะเขต - เจ้าคณะแขวง กรุงเทพมหานครนี้ได้รับการ
สนับสนุนจากสภาเจ้าคณะเขต เจ้าคณะแขวงเป็นผู้จัดการด้านค่าเช่าสถานีวิทยุ และมีบทบาทใน
การกำหนดเนื้อหา

รายการสารธรรมจากสภา เจ้าคณะเขต - เจ้าคณะแขวง ผลิตรายการสอดคล้อง
กับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ
ในหลักพระพุทธศาสนา การแจ้งข่าวสารที่สำคัญในแวดวงศาสนาให้ผู้ฟังได้รับทราบ นอกจากนี้
ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคนทำให้มีการดำรงชีวิต
สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธ
ศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และ
สืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.54 รายการเปิดโลกทัศน์ชาวพุทธ โดยคุณเพชรรัตน์ พนมโชคไพศาล

ออกอากาศทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 01.00 - 02.00 น.

คุณเพชรรัตน์เป็นฆราวาสที่ให้ความสนใจศึกษาพระพุทธศาสนามาตั้งแต่เด็ก แต่
เดิมนั้นคุณเพชรรัตน์ไม่เคยรับฟังรายการธรรมะทางสถานีวิทยุแต่ทราบจากการคนคุ้นเคยซึ่งเป็นผู้ที่
คุณเพชรรัตน์ปฏิบัติธรรมด้วยจึงให้ความสนใจสอบถามและรับฟัง เมื่อฟังแล้วเกิดความรู้สึกไม่
ประทับใจที่ ผู้ผลิตรายการใช้เวลาเผยแพร่ธรรมะมาเรียไรขอรับบริจาค ทำให้คุณเพชรรัตน์สงสาร
ผู้ฟังที่มีบางส่วนต้องการรับฟังธรรมะล้วน ๆ จากจุดนี้เองทำให้คุณเพชรรัตน์มีความตั้งใจผลิตราย

การศาสนาทางสถานีวิทย์โดยมุ่งหวังว่าในรายการจะไม่มีกรเรียไรที่ให้ผู้ฟังรู้สึกไม่พอใจ จากนั้นคุณเพ็ชรรัตน์ติดต่อสอบถามรายละเอียดไปยังสถานีวิทย์กองพลที่ 1 รักษาพระองค์ เมื่อทราบรายละเอียดและพิจารณาว่าตนเองมีความสามารถในค่าเช่าสถานีจึงตัดสินใจทำรายการวิทยุครั้งแรกที่สถานีวิทย์เอเอ็ม 1350 กิโลเฮิร์ตซ์ ต่อมาคุณบุษราได้ชักชวนให้มาผลิตรายการที่สถานีวิทย์ธรรมะพล 1

คุณเพ็ชรรัตน์มีความต้องการเผยแพร่ธรรมะอย่างเต็มที่และเป็นธรรมะที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่ชักชวนให้ผู้ฟังหลงไปในสิ่งที่ไม่ดี ได้แก่ หลงบุญ หลงอิทธิปาฏิหาริย์ จากความตั้งใจนี้ทำให้คุณเพ็ชรรัตน์ต้องคัดเลือกเทปบรรยายของพระที่สอนแล้วเกิดปัญญา ได้แก่ หลวงพ่อสด หลวงพ่อชา ท่านพุทธทาส เนื้อหาที่คุณเพ็ชรรัตน์คัดเลือกนั้นมีหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการบรรยายธรรม ภาวนา นิยายอิงธรรมะ นิทานชาดก เพื่อให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ คุณเพ็ชรรัตน์จะไม่กำหนดตายตัวว่าเนื้อหาแต่ละรูปแบบนั้นจะนำเสนอในวันใดเพื่อต้องการให้ผู้ฟังติดตามรับฟังรายการเป็นประจำทุกวัน และทำรายการคุณเพ็ชรรัตน์รับประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมงานบุญของวัดหรือฆราวาสโดยไม่ใช้การประชาสัมพันธ์เพื่อการเรียไรโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายแต่อย่างไ

ในด้านค่าเช่าสถานีคุณเพ็ชรรัตน์เป็นผู้รับผิดชอบด้วยตนเองทั้งหมด ซึ่งมีพระที่ คุณเพ็ชรรัตน์ให้การนับถือแนะนำให้ผู้สนับสนุนรายการแต่คุณเพ็ชรรัตน์ไม่ต้องการเนื่องจากว่าเวลาที่ใช้เผยแพร่ธรรมะก็น้อยอยู่แล้ว ไม่ต้องการให้มาเสียเวลากับการประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ที่ให้การสนับสนุน และเกรงว่าผู้สนับสนุนรายการจะทำให้คุณเพ็ชรรัตน์ไม่มีอิสระในการนำเสนอที่หลากหลายอย่างเช่นปัจจุบัน

รายการเปิดโลกทัศน์ชาวพุทธผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทย์เพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญา แฝงด้วยธรรมะบันเทิงจากนิทานธรรมะ เนื้อหาธรรมะที่ไม่สูงมากจนเกินไปทำให้ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อประสบกับปัญหาก็สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ด้วยสติ อีกทั้ง การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.55 รายการประทีปธรรมนำสุข โดยพระอาจารย์สมเกียรติ กตปุญโญ วัดนายโรง
ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 15.00 – 16.00 น.

พระอาจารย์สมเกียรติ ผ่านการฝึกอบรมและได้รับใบประกาศนียบัตรจากกรมประชาสัมพันธ์ และเล็งเห็นว่าสื่อเป็นหัวใจสำคัญ จึงมีความต้องการผลิตรายการเพื่อศาสนาทางสถานีวิทยุเพื่อเผยแพร่ธรรมะให้แก่ผู้ฟัง นำหลักธรรมคำสั่งสอนมาบรรยายให้ฟัง น้อมนำเอาไปใช้ประพฤติปฏิบัติทำให้มีความสุขความเจริญในหน้าที่การงาน จนในที่สุดได้รับเวลาส่วนหนึ่งมาจากพระอาจารย์มานพ อุปสโม รายการประทีปธรรมนำสุขมีเนื้อหาประกอบไปด้วยกฎแห่งกรรม หลักธรรมะทั่ว ๆ ไป เปลี่ยนแปลงหัวข้อการบรรยายไม่ได้กำหนดว่าจะต้องเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ รวมถึงข่าวคราวของคณะสงฆ์ รูปแบบการการผลิตรายการของพระอาจารย์สมเกียรติได้เอาธรรมะที่ศึกษามาประยุกต์ใช้กับการดำเนินชีวิตของผู้ฟัง ถ้าหากเป็นเรื่องราวปัจจุบันคาดว่าผู้ฟังน่าจะให้ความสนใจฟังรายการ รวมถึงการนิมนต์พระรูปอื่นมาร่วมสนทนาธรรม แสดงธรรมกันเดือนละครั้งให้เกิดมีความคิดที่หลากหลาย ช่วงท้ายของรายการประมาณ 15 นาที พระอาจารย์สมเกียรติให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาพูดคุยหรือถามปัญหา แต่ถ้าหากไม่มีผู้ฟังโทรศัพท์มาก็หยิบยกข่าวต่าง ๆ มาประชาสัมพันธ์ รายการประทีปธรรมนำสุขได้รับเงินบริจาคจากผู้ฟังมาเป็นค่าเช่าสถานี

รายการประทีปธรรมนำสุขผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนา ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อประสบกับปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหาลงมือปฏิบัติได้ด้วยสติ การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.55 รายการได้ร่วมพระโพธิญาณ โดยพระเทพดิลก วัดบวรนิเวศวิหาร
ออกอากาศทุกวันจันทร์ – อาทิตย์ เวลา 20.35 – 21.00 น.

รายการได้ร่วมพระโพธิญาณผลิตขึ้นมาได้โดยคุณบุษราชอรุโงให้พระเทพดิลกช่วยผลิตรายการให้และนอกจากที่สถานีวิทยุธรรมะพล 1 แล้วพระเทพดิลกยังผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์ให้อีกหลายสถานี รายการได้ร่วมพระโพธิญาณนี้ผลิตขึ้นเพื่อเพิ่มพูนศรัทธาในพระ

พุทธศาสนา ด้วยเนื้อหาที่หลากหลายเน้นเรื่องราวที่พื้น ๆ ธรรมดา แต่ว่าจะมีประเด็นหลักในการนำเสนอทุกครั้ง โดยนำมาจากพระไตรปิฎกมาบรรยาย บางครั้งก็มีเนื้อหาทางวิชาการหนัก ๆ ในเรื่องพระเจ้าพุทธเจ้า พุทธประวัติที่หลวงพ่อบุทธทาสได้รวบรวมเอาไว้มาบรรยายให้ผู้ฟังได้ฟัง รวมถึงเนื้อหาทางด้านกรรมฐาน รายการได้ร่วมพระโพธิญาณมีผู้ฟังได้รวมตัวกันจัดตั้งกองทุนเพื่อรวบรวมไว้สำหรับค่าเช่าสถานีวิฑูให้กับพระเทพดิลก

รายการได้ร่วมพระโพธิญาณผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิฑูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญาในหลักพระพุทธศาสนา ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคนทำให้มีการดำรงชีวิตสามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ อีกทั้ง การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.56 รายการแสงธรรม โดยคุณกาญจนา กรัณยประเสริฐ คณะกรรมการยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ออกอากาศทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 16.00 ถึง 17.00 น.

คุณกาญจนาหนึ่งในกรรมการของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้รับทราบถึงพระราชบัญญัติการจัดสรรคลื่นความถี่ จึงมีความต้องการเตรียมบุคลากรการทำงานให้พร้อมทั้งพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยการผลิตรายการทางวิทยุจึงได้ปรึกษากกรรมการท่านหนึ่งคือคุณชุกิจ ชนะจิตต์ ซึ่งคุณชุกิจรู้จักกับผู้ที่ได้รับเวลาจากกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ขึ้นตอนต่อมาคือการจัดสรรงบประมาณในรายละเอียดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น ช่วงเวลาการออกอากาศ ราคา เพื่อจัดสรรงบประมาณ เมื่อได้รายละเอียดครบถ้วนแล้ว จึงนำเรื่องเสนอต่อคณะกรรมการยุวพุทธิกฯ เพื่ออนุมัติงบประมาณผลิตรายการวิทยุ

รายการแสงธรรมมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนา เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายสนใจที่จะศึกษาพระพุทธศาสนาให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นโดยเฉพาะการปฏิบัติธรรม และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของยุวพุทธิกฯ สำหรับการรองรับพระราชบัญญัติคลื่นความถี่ สำหรับเนื้อหาไม่ยากเกินไปสำหรับผู้ฟัง ผู้ฟังฟังแล้วไม่ต้องตีความเข้าใจได้ทันทีเพราะข้อจำกัดของวิทยุกระจาย

เสียงคือฟังแล้วฟังผ่าน ถึงแม้เนื้อหาบางเรื่องจะนำมาจากพระไตรปิฎกก็ต้องเป็นสำหรับบุคคลทั่วไป ไม่จำเป็นต้องนำเสนอธรรมะชั้นสูง และต้องมีข้อคิดข้อเตือนใจไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

เนื้อหาในรายการแสงธรรมประกอบด้วยกฎแห่งกรรม เรื่องเล่าจากประสบการณ์ของบุคคลต่าง ๆ หรืออ่านจากหนังสือ ธรรมะบรรยาย เป็นเนื้อหาธรรมะล้วน ๆ เช่น การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ชั้น 5 ฯลฯ พจนานุกรมพุทธศาสนา อ่านจากพจนานุกรมพุทธศาสน์ของท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎกทั้งฉบับประมวลธรรมและฉบับประมวลศัพท์ พุทธประวัติ ทั้งประวัติของพระพุทธองค์ และพุทธสาวก พุทธสาวิกา และการตอบปัญหาธรรมะ การผลิตรายการทั้ง 5 วันนั้น ผู้ผลิตได้จัดแบ่งเนื้อหาดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วันจันทร์ – วันอังคาร	คุณกาญจนา กริณยประเสริฐ อ่านหนังสือเรื่อง “พระพุทธรักษา 45 พรรษา” ของคุณวิเชียรและคุณสุรีย์ มีผลกิจ
วันพุธ	คุณชลรัศมี งามทวีสุขและคณะ อ่านหนังสือ ชุด “อสีติมหาสาวก” นักศึกษาโดย อ.ฉัตรชัย สุจริตกุล ควบคุม
วันพฤหัสบดี – วันศุกร์	คุณสมพร โมลีวรรณ อ่านกฎแห่งกรรม

ช่วงสุดท้ายของรายการแต่ละวันเสนอช่วง “สาระธรรมสู่สาธุชน” ได้จัดแบ่งเนื้อหาตามวันออกอากาศดังนี้

วันจันทร์ วันอังคาร	การปฏิบัติธรรมโดยพระภิกษุ
วันพุธ	ศาสนากับจิตวิทยา
วันพฤหัสบดี	“การพัฒนาบุคลิกภาพเชิงพุทธศาสน์” โดย รศ. ก่องแก้ว เจริญอักษร
วันศุกร์	“ธรรมะในชีวิตประจำวัน” โดย พันโทสุรินทร์ พัฒนส

รายการแสงธรรมได้รับเงินสนับสนุนผลิตรายการจากเงินบริจาคของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ดังนั้น การนำเสนอรายการใน ได้แก่ การอ่านหนังสือให้ผู้ฟังได้ฟังนั้น ยุวพุทธิกฯ มีคณะกรรมการวิชาการเป็นฝ่ายคัดเลือกหนังสือมาให้เผยแพร่ และช่วงสาระธรรมสู่สาธุชน นิมนต์พระอาจารย์มาหรือเชิญฆราวาสมาบรรยายจะต้องเป็นผู้ที่คณะกรรมการอนุมัติแล้วว่าสามารถนิมนต์หรือเชิญเข้าร่วมรายการได้เท่านั้น

รายการแสงธรรมผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญา ด้วยเนื้อหาธรรมะที่ไม่สูงมากจนเกินไปทำให้ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อเผชิญหน้ากับปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหาคุศลกรรมได้ด้วยสติ อีกทั้ง การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.57 รายการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง โดยสภาสังคมาสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้ดำเนินรายการคุณสุนทร การบรรจง และคุณสิงห์ชัย ด้านเสลา ออกอากาศทุกวันจันทร์ – วันอาทิตย์ เวลา 21.10 – 22.00 น. (วันจันทร์ – วันศุกร์) และ 22.10 – 23.00 น. (วันเสาร์และวันอาทิตย์)

คุณสุนทร การบรรจงดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกส่งเสริมศาสนาและพัฒนาจิตใจ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานศาสนาทั้งหมดของสภาสังคมาสงเคราะห์ คุณบุษราได้ติดต่อมาที่สภาสังคมาสงเคราะห์ ขอให้ช่วยผลิตรายการให้กับทางสถานีวิทยุธรรมะพล 1 ต่อมาจึงได้มีการผลิตรายการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองทางสภาสังคมาสงเคราะห์ ซึ่งร่วมกับพุทธสมาคมแห่งประเทศไทยและสมาชยุวพุทธิกฯ ผลิตรายการนี้ขึ้นมาเพื่อต้องการนำธรรมะในประเด็นการลด ละ เลิกอบายมุขให้ผู้ฟังได้รับฟัง ด้วยเนื้อหาธรรมะพื้น ๆ นำมาบรรยายที่ส่วนใหญ่ประพฤติปฏิบัติกันอยู่แล้วมาอธิบายให้มีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งให้ผู้ฟังได้รับความเพลิดเพลิน ข้อธรรมะไม่หนักจนกระทั่งผู้ฟังรับไม่ได้ ให้มองว่าธรรมะไม่ใช่เรื่องยากสามารถเข้าใจได้และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้

รูปแบบของรายการเดิมที่เดิยวนั้นมีหลายรูปแบบคือท่านสมพร เทพสิทธิ์า ประธานคณะกรรมการรับเป็นวิทยากรสองวัน ท่านอำนาจ สุวรรณคีรี บรรยายหลักสูตรสมาธิหรือนำประวัติพระเถระที่มีชื่อเสียงมาพูดคุยถึงความเป็นมา อาจารย์สุรียันต์ อริยวงศ์โสภณและร้อยเอกอุส่าห์ กุสุมาใช้การสนทนาธรรมแต่ละท่านรับเป็นวิทยากรท่านละหนึ่งวัน การที่นำผู้ใหญ่ที่มีบทบาทในสภาสังคมสงเคราะห์ และสภายูวพุทธิกฯ เข้ามามีส่วนร่วมในรายการเนื่องจากคุณสุนทรเห็นว่าการที่จะทำงานให้มั่นคงนั้นถ้าผู้ใหญ่ที่มีอำนาจมีบทบาทไม่ได้มีส่วนร่วมแล้วงานจะไม่ถาวรและเป็นจิตวิทยาอย่างหนึ่งในการทำงาน

ช่วงก่อนสิ้นเดือนธันวาคม 2544 ที่ผ่านมารายการแผ่นดินแผ่นดินทองมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของรายการเน้นหลักสูตรสมาธิ ข่าจากหนังสือพิมพ์มาผสมกับธรรมะ ออกอากาศทุกวัน ยกเว้นวันศุกร์ซึ่งร้อยเอก อุส่าห์ กุสุมา ยังเป็นวิทยากรสนทนาธรรมเหมือนเดิม ซึ่งจะเห็นได้ว่ารายการไม่หลากหลายเช่นเดิม เนื่องจากสภาสังคมสงเคราะห์ ได้ตัดงบประมาณในส่วนของการผลิตรายการวิทยุออกไปเนื่องจากสภาสังคมสงเคราะห์ มีความจำเป็นต้องนำงบประมาณไปใช้ด้านอื่น ทำให้พุทธธรรมสภาของรัฐสภาซึ่งเป็นชมรมธรรมะของรัฐสภาวุฒิสมาชิกกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เข้ามาเป็นผู้สนับสนุนรายการออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดแทนซึ่งท่านอำนาจ สุวรรณคีรี เป็นประธานในการดำเนินงานนี้

คุณสิงห์ชัย ด้านเสลา หัวหน้าแผนกฝึกอบรมสังกัดกองการเจ้าหน้าที่พัฒนาบุคลากรของสภาสังคมสงเคราะห์ ผู้ดำเนินรายการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองร่วมกับคุณสุนทร แต่ในปัจจุบันไม่ได้เป็นผู้ดำเนินรายการแล้วเนื่องจากทางสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ตัดงบประมาณการสนับสนุนรายการ เดิมที่เดียวคุณสิงห์ชัยรับผิดชอบดำเนินรายการในวันจันทร์ อังคารและวันพฤหัสบดี ช่วงครึ่งชั่วโมงแรกของรายการทุกวันจะเป็นการบรรยายธรรมของวิทยากรผู้ใหญ่ ส่วนรูปแบบการจัดรายการของคุณสิงห์ชัยในช่วงครึ่งชั่วโมงหลังเน้นสาระในด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีประชา โดยใช้แก่นพระพุทธศาสนาเป็นหลัก และบันเทิงคือบทเพลงเข้าไปเสริมมีทั้งเปิดจากแผ่นและร้องด้วยตนเอง ผสมกับลักษณะทอล์คโชว์ เพื่อให้ความสนุกสนานกับผู้ฟัง และเปิดโอกาสให้โทรศัพท์เข้ามาที่รายการเพื่อแสดงความคิดเห็น

รายการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิชิตเพื่อพระพุทธานุชาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญา ด้วยเนื้อหาธรรมะที่ไม่สูงมากจนเกินไปทำให้ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของ

ทุกคนทำให้มีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อเผชิญกับปัญหาที่สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ด้วยดี อีกทั้ง การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.58 รายการสนทนาธรรมชั้นนำสังคม โดยเปรียญธรรมสมาคมแห่งประเทศไทยฯ

ผู้ดำเนินรายการคุณสุนทร การบรรจง ออกอากาศทุกวันอาทิตย์ เวลา 10.10 - 11.00 น.

รายการสนทนาธรรมชั้นนำสังคมนำรูปแบบการสนทนาในประเด็นทางศาสนา ระหว่างผู้ดำเนินรายการและวิทยากรซึ่งเป็นกรรมการบริหารของเปรียญธรรมสมาคมฯ โดยจะเปลี่ยนวิทยากรไปเรื่อย ๆ ตามความเหมาะสมของประเด็นที่ต้องการนำเสนอ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนใจมากกว่าการบรรยายธรรมเพียงคนเดียว ด้วยการใช้รูปแบบผู้ดำเนินรายการถามและให้วิทยากรเป็นผู้ตอบคำถาม ให้มีเนื้อหาสาระประมาณ 40 % ส่วนที่เหลือ 60 % นั้นเป็นความบันเทิงเหมือนกับการทอล์คโชว์ ส่วนค่าเช่าสถานีวิทยุเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของเปรียญธรรมสมาคมฯ

รายการสนทนาธรรมชั้นนำสังคมรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญา แฝงด้วยธรรมะบันเทิงประกอบด้วยเนื้อหาธรรมะที่ไม่สูงมากจนเกินไปทำให้ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อประสบกับปัญหาที่สามารถแก้ไขปัญหาอุปสรรคได้ด้วยดี อีกทั้ง การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.59 รายการบารมีธรรมทาน โดยพระมหาสุรรัฐพงษ์ โพธิ์รังษี วัดมหาธาตุฯ

ออกอากาศเป็นประจำทุกวันจันทร์ – วันศุกร์ เวลา 11.30 – 12.00 น.

พระมหาสุรรัฐพงษ์ผ่านงานการผลิตรายการวิทยุมาหลายสถานี ไม่ว่าจะเป็นสถานีวิทยุเอเอ็ม 1350 กิโลเฮิร์ตซ์และ 1053 1 ปณ. จึงทำให้คุณบุษราณีมนต์พระมหาสุรรัฐพงษ์เข้ามาเป็นผู้ผลิตรายการให้กับสถานีวิทยุธรรมะพล 1 รายการบารมีธรรมทานต้องการนำสาระธรรมใน

พระพุทธานามมาให้ผู้ฟังได้ศึกษาเรียนรู้ ให้เข้าถึงพระพุทธานุภาพที่แท้จริง ซึ่งถ้าหากผู้ฟังเข้าถึงแล้วจะเป็นหลักธรรมที่มีประโยชน์แก่ผู้ฟังอย่างมากมาย ด้านเนื้อหา นั้น พระมหาสุรรัฐพงษ์กล่าวว่า “...ไม่แน่นอน อาตมาเชื่อว่าถ้าทำรายการอย่างของอาตมาเรียกว่ามวยวัด ไม่หนักหมัด ศอก อย่างเดียวแล้วแต่จังหวะ...” (พระมหาสุรรัฐพงษ์, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2545) นำแนวธรรมะปัจจุบัน แนวคิด หลักวิชาการของพระพุทธานุภาพนำเสนอให้ได้รับฟัง ด้านค่าเช่าสถานีมีผู้ฟังสนับสนุนบริจาคมาให้ส่วนหนึ่ง ส่วนที่เหลือพระมหาสุรรัฐพงษ์ได้จากการถวายปัจจัยให้ใช้ส่วนตัวจากญาติโยม ลูกศิษย์

รายการบารมีธรรมทานผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธานุภาพ 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญา แฝงด้วยธรรมะบันเทิง เนื้อหาธรรมะที่ไม่สูงมากจนเกินไปทำให้ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อประสบกับปัญหาที่สามารถแก้ไข ปัญหาอุปสรรคได้ด้วยสติ อีกทั้ง การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธานุภาพจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธานุภาพมีความ มั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และ สืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.60 รายการรู้แจ้งเย็นใจ โดยคุณสมพร โมลีวรรณ

ออกอากาศทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 15.10 – 16.00 น.

คุณสมพรเป็นผู้ที่ช่วยก่อรูปแบบรายการแสงธรรมของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยขึ้นมา และช่วยเป็นผู้ดำเนินรายการแสงธรรมด้วย ต่อมามีความต้องการขยายรายการเนื่องจากคุณสมพรเห็นว่า “สังคมในยุคนี้ค่อนข้างมีปัญหาเยอะแยะ โดยเฉพาะครอบครัว เรามองว่าครอบครัวที่มีความสุข ... ครอบครัวเป็นสถาบันแรก กลุ่มเล็ก ๆ ที่เขาสามารถอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ... สามารถใช้ชีวิตกับสังคมแวดล้อมได้มีความสุข ... สามารถนำสิ่งที่ได้รับฟังไปไม่ได้คาดหวังว่าเขาเกิดความรู้เพิ่มขึ้นเฉย ๆ ... สิ่งที่เขาฟังนำไปประยุกต์และก็นำพระพุทธานุภาพมาใช้ในชีวิตประจำวันให้ครอบครัวมีความสุข สังคมมีความสุข ประเทศชาติมีความสุข... พยายามเอาอะไรมานำเสนอที่พื้น ๆ ง่าย ๆ ไม่เป็นทางการมาก...” (สมพร โมลีวรรณ, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2545) จึงเสนอต่อผู้สนับสนุนรายการซึ่งก็ได้รับการอนุมัติ จากนั้นคุณสมพรติดต่อไปยังบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดเพื่อขอเช่าเวลาในสถานีวิทยุธรรมะ

พล 1 เมื่อขั้นตอนทุกอย่างเสร็จสิ้นแล้ว อาจารย์บรรเจิด สังข์สวนอดีตเคยเป็นอนุศาสนาจารย์ของ มูลนิธิว่องวานิชและมีประสบการณ์การผลิตรายการวิทยุได้เข้ามาช่วยเหลือผลิตรายการรู้แจ้งเย็นใจในช่วงแรกของการผลิต โดยคุณสมพรเป็นผู้ช่วยในการดำเนินรายการด้วยการอ่านคำถามแล้วให้อาจารย์บรรเจิดตอบคำถาม

เนื้อหาของรายการรู้แจ้งเย็นใจแบ่งออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ ๆ คือช่วงแรกกฎแห่งกรรมเป็นเรื่องราวที่ผู้ฟังเขียนจดหมายเล่าเหตุการณ์ที่ประสบด้วยตนเอง ต่อมาได้เปลี่ยนมาเล่านิทานชาดกช่วงที่สองเพลินเพลงบรรเลงธรรม ชักชวนผู้ฟังหากใครมีเทปเพลงธรรมะดี ๆ สามารถส่งเข้ามาที่รายการเพื่อเปิดให้ผู้ฟังท่านอื่นได้ฟังด้วย เมื่อเพลงจบคุณสมพรจะอธิบายความหมาย เนื้อเพลงดังกล่าวให้ผู้ฟังเข้าใจ ส่วนช่วงสุดท้ายคือธรรมะบรรยายจากพระสงฆ์และฆราวาส ก่อนจบรายการคุณสมพรเชิญชวนให้ผู้ฟังเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็นที่มีต่อรายการรวมถึงเนื้อหาที่ต้องการทางให้รายการนำเสนอให้กับผู้ฟังได้ฟัง โดยผู้ฟังที่เขียนจดหมายเข้าจะได้รับหนังสือเป็นของที่ระลึกตอบแทน

รายการรู้แจ้งเย็นใจได้รับการสนับสนุนจากบริษัท ห้างขายยาอังกฤษ (ตรางู) จำกัด ในเรื่องค่าใช้จ่ายสำหรับการผลิตรายการวิทยุ คุณพจนา ประกาศเวชกิจ ผู้อำนวยการสำนักประธานกรรมการบริหาร กล่าวว่า "...รายการรู้แจ้งเย็นใจได้รับความเห็นชอบจากท่านประธานบริษัท คุณอนุรุท ว่องวานิช ... ประธานบริษัทอังกฤษตรางูทุกคนมีความมั่นคงในพุทธศาสนาสืบทอดกันมา ครอบครัวของว่องวานิชมั่นคงในพุทธศาสนา มีกิจกรรมที่สนับสนุนพุทธศาสนามาตลอดเวลา จนวางเป็นนโยบายไว้ว่าถ้าใครส่วนหนึ่งจะต้องแบ่งทำการกุศล มุ่งงานบำรุงพุทธศาสนาเป็นงานหลัก ... เมื่อทางรายการรู้แจ้งเย็นใจได้เวลามาจากสถานีวิทยุมาเสนอ ท่านประธานก็เห็นว่าเป็นช่องทางหนึ่งที่จะเผยแพร่พุทธศาสนาได้อย่างเต็มที่ ก็เลยสนับสนุน..." (พจนา ประกาศเวชกิจ, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2545) จึงทำให้รายการรู้แจ้งเย็นใจวางนโยบายไม่อนุญาตให้รายการระดมขอเงินบริจาคจากผู้ฟัง จะไม่มีการเรียไร ทั้งนี้บริษัท ห้างขายยาอังกฤษ (ตรางู) จำกัด ต้องการรักษาชื่อเสียง ทั้งนี้บริษัท ห้างขายยาอังกฤษ (ตรางู) จำกัดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือก คัดสรรหนังสือที่จะนำมาอ่านในรายการ รวมถึงรูปแบบการนำเสนอด้วย ได้แก่ ช่วงหนึ่งเป็นการถามตอบปัญหาแต่ทางบริษัทฯ พิจารณาแล้วส่วนใหญ่เป็นคำถามที่ซ้ำ ๆ กันจึงขอให้เปลี่ยนรูปแบบถามตอบปัญหาเป็นรูปแบบอื่น

รายการรู้แจ้งเย็นใจผลิตรายการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยเพื่อ พระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ สติปัญญา แฝงด้วยธรรมะ บันเทิงจากนิทานธรรมะ จากธรรมะที่ไม่สูงมากจนเกินไปทำให้ผู้ฟังสามารถรับฟังและนำไป ประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันของทุกคน ทำให้ผู้ฟังมีการดำรงชีวิตที่ถูกต้อง เมื่อเผชิญกับปัญหา ก็สามารถแก้ไขปัญหาคืออุปสรรคได้ด้วยสติ อีกทั้ง การรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลัก พระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผย แพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.61 รายการกองทัพธรรม โดยอาจารย์ฐาภุร เกิดรัตน์

ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 16.05 – 17.00 น.

อาจารย์ฐาภุรเคยทำงานที่นิตยสารคนพันโลกและนิตยสารโลกทิพย์ โดยจุดขาย ของนิตยสารคนพันโลกนั้นอยู่ที่การนำเสนอเรื่องราวของพระปาซึ่งมีเป้าหมายสำคัญคือมรรคผล นิพพานหรือการหลุดพ้น ได้แก่ หลวงปู่แหวน หลวงปู่ฝั้น หลวงพ่อชา ออกตีพิมพ์เผยแพร่ให้กับ สาธารณชนได้รับรู้ ทำให้อาจารย์ฐาภุรพิจารณาว่าแนวการสอนธรรมะของพระปามีลักษณะโดดเด่นค่อนข้างตรงประเด็นไม่อ้อมค้อมและเป็นธรรมะที่ออกจากการปฏิบัติ จึงเกิดความสนใจและ ต้องการถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านี้ให้ผู้ฟังได้รับทราบโดยทั่วกัน อาจารย์ฐาภุรได้รับการชักชวนให้เข้ามาผลิตรายการที่สถานีวิทยเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 จากการจัดบุคคลในบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ที่เข้าอบรมรุ่นเดียวกับอาจารย์ฐาภุร

ก่อนเข้ารายการในแต่ละสัปดาห์ อาจารย์ฐาภุรจะประกาศรายชื่อผู้ให้การ สนับสนุนรายการและเชิญชวนให้ผู้ฟังร่วมกันส่งเงินช่วยเหลือเพื่อส่งเสริมให้รายการนี้เผยแพร่ต่อไปได้ รายการ กองทัพธรรมแบ่งออกเป็น 3 ช่วงด้วยกันคือ

ช่วงแรก ธรรมะพระปา นำเสนอธรรมเทศนาของครูบาอาจารย์ที่จำวัดอยู่ในป่า และศึกษาค้นคว้าเรื่องจิต

ช่วงที่สอง อ่านบทความของพระธรรมวิสุทธิมงคลหรือหลวงตามหาบัว ที่ท่านได้เขียนถึงพระอุดมศีลธรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ประสบการณ์การใช้ชีวิตในป่า ข้อวัตรปฏิบัติของพระป่า เพื่อให้ผู้ฟังได้เห็นภาพการใช้ชีวิตของพระป่า

ช่วงที่สาม ประชาสัมพันธ์งานบุญและแจ้งการเดินทางแสวงบุญกับสังฆกรรมทวาร แจ้งกำหนดการเดินทางและกิจกรรมที่จัดให้มีขึ้นในแต่ละครั้ง

รายการกองทัพธรรมสามารถดำเนินการผลิตรายการได้จากกองทุนหนุนทัพธรรม ซึ่งมาจากผู้ฟัง ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้ฟังเป็นผู้กำหนดว่ารายการกองทัพธรรมนี้เป็นที่ต้องการของผู้ฟังหรือไม่ หากผู้ฟังไม่ต้องการหรือไม่ชอบแนวธรรมะพระป่า ผู้ฟังจะไม่ให้ความสนใจรับฟังและไม่ส่งปัจจัยมาช่วยเหลือ

รายการกองทัพธรรมผลิตขึ้นมาโดยมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ด้านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจแนวธรรมะจากพระป่า และการรับฟังธรรมะที่เป็นประโยชน์และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาจะเป็นการช่วยกันรักษาให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคง จนกระทั่งสามารถเผยแพร่และสืบทอดไปถึงคนรุ่นหลังต่อไป

2.62 รายการเสียงธรรมนำทาง โดยคุณบุษรา เรื่องแสง มุลนิธิเรื่องแสงธรรม ออกอากาศทุกวันเสาร์ เวลา 09.10-10.00 น.

คุณบุษราก่อตั้งมูลนิธิเรื่องแสงธรรมขึ้นมาเพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนาให้แก่ญาติโยมและพุทธบริษัท ในฐานะที่คุณบุษราเป็นนักธรรมหญิงท่านหนึ่งและได้รับเชิญให้ไปบรรยายตามสถานที่ต่าง ๆ จึงได้เทปคำบรรยายเหล่านั้นนำมาเปิดออกอากาศให้แก่ผู้ฟังได้รับฟังกันอย่างทั่วถึง และเป็นรายการที่เชิญหรือนิมนต์ผู้ผลิตรายการภายในสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มาให้สัมภาษณ์ถึงประวัติการทำงานในแวดวงศาสนาเพื่อให้ผู้ฟังทั่วไปได้รู้จักผู้ผลิตรายการของสถานีวิทยุ รวมทั้งการสนทนาธรรมร่วมกันในรายการ ด้วยเนื้อหาและรูปแบบของรายการที่ไม่เน้นหลักทางศาสนามากเกินไป รายการนี้เหมาะสำหรับเช้าวันเสาร์ซึ่งเป็นวันหยุดพักผ่อนของผู้ฟัง

จากที่กล่าวไปทั้งหมดเป็นรายการเผยแพร่กระจายเสียงทางสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 จะเห็นได้ว่าทั้งสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ประกอบด้วยรายการที่มีการจำกัดกรอบในการนำเสนอเนื้อหาที่ต้องถูกต้องตามหลักพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานและพระไตรปิฎก โดยกลุ่มวิทยากรและผู้ผลิตรายการที่มาจากหลายองค์การทางศาสนา อย่างไรก็ตาม รายการที่ถูกผลิตออกอากาศมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือสัญญา (Promise) ดังนั้นสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีเนื้อหาที่มุ่งให้ผู้ฟังได้รับสาระประโยชน์ และสามารถถูกจัดให้อยู่ในการให้บริการแก่สาธารณะที่มุ่งประกอบการดำเนินงานเพื่อประโยชน์สำหรับประชาชนได้ส่วนหนึ่ง

3. การจัดเนื้อหาให้กับชนกลุ่มพิเศษโดยเฉพาะ จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้นับถือศาสนาอิสลามถือว่าเป็นกลุ่มพิเศษแต่ศาสนาอิสลามประกอบด้วยนิกายต่าง ๆ ในประเทศไทยมุสลิมส่วนใหญ่ผู้นับถือศาสนาอิสลามนิกายซุนหนี่ซึ่งเป็นประชากรมุสลิมส่วนใหญ่ในประเทศไทย ดังนั้น เนื้อหาที่ผลิตออกมากจึงเป็นของนิกายซุนหนี่ ไม่ใช่ นิกายชีอะห์ ซึ่งนิกายชีอะห์ถือว่าเป็นประชากรกลุ่มเล็กมากแต่ก็ได้รับการตอบสนอง สำหรับสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ประกอบด้วย 2 นิกายใหญ่คือธรรมยุตและมหานิกาย ซึ่งผู้ผลิตรายการมาจาก 2 นิกายใหญ่นี้ ไม่มีเนื้อหาสำหรับผู้สนใจนิกายอื่นอยู่ในรายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุเลย ดังนั้น สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีการผลิตรายการที่มีเนื้อหาสำหรับผู้ฟังกลุ่มใหญ่มากกว่าการเจาะลึกลงไปให้ผู้ฟังกลุ่มย่อย ๆ ที่มีความสนใจใฝ่ศึกษาที่นอกเหนือจากนี้

4. คำนี้ถึงวัฒนธรรมของชาติ ภาษาและเอกลักษณ์ สำหรับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมก่อนการเข้ารายการต่าง ๆ ของทางสถานีทุกต้นชั่วโมงได้อัญเชิญพระบรมราชาธิราชของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาพูดก่อนทุกครั้ง อีกทั้งคุณบรรจง ประธานมูลนิธิเพื่อคุณธรรมก็พยายามดูแลวิทยากรและผู้ดำเนินรายการภายในสถานีวิทยุพูดภาษาไทยให้ชัดเจน เน้นการออกเสียงคำควบกล้ำ ร ล ว ให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย บางครั้งวิทยากรที่เข้ามาบรรยายในช่วงแรก ๆ มีปัญหาในการออกเสียงภาษาไทย คุณบรรจงจะฝึกฝนการออกเสียงให้ด้วยตนเอง ในด้านของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 หากอยู่ในช่วงเทศกาล ได้แก่ เทศกาลเข้าพรรษา ผู้ผลิตรายการบางท่านได้หยิบยกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเทศกาลนั้น ๆ มานำเสนอให้ฟัง เล่าประวัติความเป็นมาของวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้ผู้ฟังได้เข้าใจวันสำคัญนั้นได้อย่างลึกซึ้ง

5. คำนี้ถึง “คุณภาพ” ของเนื้อหา ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตรายการและวิทยากรของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 นั้นต่างก็ให้ความสำคัญในเนื้อหาที่จะหยิบยกขึ้นมานำเสนอทุกครั้ง ต้องมีการตรวจสอบถึงความถูกต้อง แหล่งข่าว แหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ เนื่องจากว่าการบรรยายในแต่ละครั้งผ่านทางวิทยุกระจายเสียงมีผู้ฟังจำนวนนับล้านคนที่ได้รับฟังรายการ ดังนั้น เรื่องความถูกต้องจึงถูกนำมาพิจารณาด้วย และการผลิตรายการผู้ผลิตรายการ วิทยากรจะต้องค้นคว้า หาข้อมูลมาสนับสนุนการนำเสนอทุกครั้ง ไม่กล่าวโดยไม่มีหลักฐาน ปัจจุบัน ต้องยอมรับว่าผู้ฟังนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้มาก หากนำเสนอผิดพลาดไปแล้วผลสะท้อนกลับมาอาจจะทำให้ผู้ผลิตรายการหรือวิทยากรทำเช่นนั้นหมดความน่าเชื่อถือไป

ทั้งหมดที่ได้กล่าวไปนั้นพบว่าสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ถึงแม้ว่าจะมีการให้บริการแก่สาธารณะก็ตามแต่ก็ยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ จากการที่ไม่สามารถครอบคลุมพื้นที่การส่งสัญญาณออกอากาศได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ยังมีจุดบอดที่ผู้ฟังไม่สามารถรับฟังบ้างในบางพื้นที่ เนื้อหาของรายการที่ผลิตรายการที่คล้ายคลึงกันและถูกกำหนดให้อยู่ในกรอบของคัมภีร์อัลกุรอานและพระไตรปิฎก และผลิตรายการสำหรับผู้ที่มีพื้นฐานศาสนาใหญ่ คือ นิกายซุนหนี่ ธรรมยุตและมหานิกายเท่านั้น กล่าวคือสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีการบริการแก่สาธารณะที่เป็นผู้ฟังกลุ่มใหญ่ในแวดวงศาสนามากกว่าการนำเสนอผลิตรายการสำหรับผู้ฟังกลุ่มย่อยในศาสนา

นอกจากนี้ ในอีกมุมหนึ่งนั้นยังเป็นการจัดการและบริหารจากทางราชการคือสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์อย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ โดยสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 อยู่ในความดูแลและเป็นไปตามกำหนดและนโยบายของกองทัพบกจึงยังไม่มีอิสระอย่างเพียงพอที่จะทำให้สถานีวิทยุแห่งนี้เป็นสถานีวิทยุเพื่อสาธารณะที่จะจัดการดำเนินการให้เป็นสาธารณะได้อย่างสมบูรณ์ซึ่งในจุดนี้เองส่งผลให้การให้บริการแก่สาธารณะยังไม่สมบูรณ์ดี หากยังต้องอาศัยประสบการณ์และระยะเวลาในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปเพื่อสาธารณะมากยิ่งขึ้น แต่ต้องขึ้นอยู่กับนโยบายของกองทัพบกเป็นสำคัญหรือการให้ประชาชนผู้ซึ่งเป็นสาธารณชนเรียกร้องให้แปรสภาพให้เป็นสถานีวิทยุเพื่อสาธารณะอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม เนื้อหาของแต่ละรายการที่ถูกผลิตออกมาโดยเหล่าวิทยากรและผู้ผลิตรายการมีความสอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ กล่าวคือ มุ่งให้ชาวมุสลิมและพุทธศาสนิกชนได้มีความรู้และความเข้าใจในศาสนาของตนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการบอกกล่าวหลักธรรม ศีลธรรม คำสั่งสอน ข้อคิดต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้และสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ที่นับถือต่างศาสนาให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แต่ลักษณะการให้บริการสาธารณะดังกล่าวก็ยังถือว่าไม่ใช่ลักษณะของการให้บริการสาธารณะที่แท้จริงทั้งหมด

สถานีวิทยุที่มีการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาอย่างเช่นสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ถือว่าเป็นสถานีวิทยุที่ดีซึ่งภายในสถานีวิทยุประกอบด้วยรายการต่าง ๆ ที่มุ่งกลมเกลียวจิตใจของผู้ฟังให้อยู่ในหลักศีลธรรมอันดีของศาสนา กล่าวได้ว่าเป็นสถานีวิทยุต้นแบบสำหรับสถานีวิทยุเพื่อกิจกรรมทางศาสนา แต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงเสมอว่าต้องมีวัตถุประสงค์ที่เน้นเพื่อให้ความรู้ด้านศาสนาเพียงประการเดียวเป็นสิ่งสำคัญ ไม่แสวงหาชื่อเสียง ลาภยศหรือการอื่นใดที่เป็นวัตถุประสงค์แอบแฝงของกลุ่มบุคคลใดก็ตาม เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สาธารณชนอย่างแท้จริงตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์และนโยบายการบริหารงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

การบริหารงานของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเมตร และเอเอ็ม 1422 กิโลเมตร

จากการที่ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ในกลุ่มข้าราชการและบุคคลที่เกี่ยวข้อง 4 กลุ่มใหญ่ด้วยกัน กลุ่มแรกคือกลุ่มข้าราชการทหารสังกัดสถานีวิทยูกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ กลุ่มที่สองคือผู้บริหารมูลนิธิเพื่อคุณธรรม (สถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม) กลุ่มที่สามคือบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด (สถานีวิทยูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1) และกลุ่มที่สี่คือกลุ่มวิทยากรและผู้ผลิตรายการ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงการบริหารงานภายในสถานีวิทยูเพื่อศาสนา อย่างไรก็ตาม จากแนวคิดเรื่อง “สิ่งที่ต้องปฏิบัติ (Performance)” ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์การบริหารสถานีวิทยูเพื่อศาสนา ซึ่งเริ่มตั้งแต่การรับนโยบายจากกองทัพของสถานีวิทยูกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ โดยให้สถานีวิทยูภายในสังกัดเปลี่ยนแปลงการจัดรายการแบบวไรตี้ให้กลายเป็นสถานีวิทยูสำหรับศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ

ผู้วิจัยพบว่าการบริหารงานของสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีความแตกต่างกันบ้างคือสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเป็นสถานีวิทยูของศาสนาอิสลามในกลุ่มนิยายชุดหนึ่งซึ่งเป็นมุสลิมกลุ่มใหญ่ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ทั้งนี้ นิยายชุดนี้จะไม่นิยมการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงแต่มุ่งเน้นไปที่การเขียนหรือพิมพ์หนังสือเป็นหลักการดำเนินงานบริหารจะมีลักษณะในนามของมูลนิธิเพื่อคุณธรรมแต่การบริหารงานของมูลนิธิเพื่อคุณธรรมมีลักษณะเป็นเอกชน คือ ส่วนหนึ่งหารายได้เข้ามามูลนิธิมาดำเนินงานด้านวิทยุกระจายเสียง และรายได้ที่มาจากเงินบริจาคที่ได้จากผู้ฟังเพื่อนำไปพัฒนามูลนิธิหรือทำกิจกรรมร่วมกับผู้ฟังและบริจาคให้กับผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ได้แก่ หญิงม่าย คนชราและเด็กกำพร้า โดยไม่มีการเรียกเก็บค่าเช่าสถานีวิทยุจากวิทยากร

ส่วนสถานีวิทยูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ซึ่งเป็นสถานีวิทยูศาสนาพุทธสำหรับกลุ่มนิยายธรรมยุตและมหานิกายร่วมกันเข้ามาผลิตรายการวิทยุ มีการบริหารงานดูแลรับผิดชอบสถานีวิทยูโดยกลุ่มข้าราชการทหารในสังกัดของสถานีวิทยูกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ แต่การผลิตรายการและการหาผู้สนับสนุนรายการเป็นหน้าที่ของผู้ผลิตรายการแต่ละรายการจะดำเนินงานรับผิดชอบกันเอง ส่วนการจัดหาผู้ผลิตรายการและผู้สนับสนุนสถานีวิทยูเป็นหน้าที่บริษัท สหมีค

มีเดีย จำกัด ดังนั้นรายได้หลักของบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัดจึงมาจากค่าเช่าสถานีวิทยุและค่าโฆษณาของผู้ซื้อเวลาออกสปอตโฆษณา

จากการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการทุกรายการทั้งสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 แล้วพบว่าผู้ผลิตรายการและวิทยากรส่วนมากคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้ฟังจะได้รับจากการรับฟังรายการ กล่าวคือ ผู้ผลิตรายการและวิทยากรมีความตั้งใจให้บริการแก่สาธารณชนแต่ยังไม่สามารถทำให้บริการให้แก่สาธารณชนนี้เป็นไปอย่างสมบูรณ์ได้ ยังคงเป็นการให้บริการแก่สาธารณชนแบบลวกผลสมระหว่างบริการสาธารณะแบบประเทศไทยกับแบบทฤษฎีทางตะวันตกให้มีความผสมกลมกลืนกัน

ในบทนี้ผู้วิจัยอธิบายถึงการบริหารงานของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ทั้งนี้ จากการที่มีการให้บริการแก่สาธารณชนแบบลวกผลแล้ว การบริหารจัดการองค์การที่รับผิดชอบการดำเนินการจัดการให้แก่สาธารณชนนี้มีลักษณะเป็นอย่างไร โดยผู้วิจัยได้นำหน้าที่การบริหาร (Management functions) และหลักการบริหาร (Management principles) ของ Henri Fayol มาใช้ประกอบการวิเคราะห์การบริหารงานของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 คือ

หน้าที่การบริหาร (management functions) ของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

ธงชัย (2533 : 49) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการบริหารของ Henri Fayol ซึ่งมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่เราจะหาทางศึกษาศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative sciences) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาล และหน้าที่ในการบริหาร (2539 : 79) ที่ Fayol สรุปสาระสำคัญตามแนวความคิดของตนไว้ดังนี้คือ

การวางแผน (Planning) สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมโดยคุณบรรจง ไซ้ะมณี ประธานมูลนิธิเพื่อคุณธรรมและคณะกรรมการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน สำหรับสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ผู้อำนวยการสถานีสั่งการให้นายสถานีจัดทำแผนงานรายการวิทยุ จากนั้นประชุมร่วมกันระหว่างผู้อำนวยการสถานี หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ นายสถานีวิทยุและ

ฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุนำมาเป็นแนวทางหรือหลักยึดในการบริหารงานของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม บริษัท สหมิค มีเดีย จำกัด และสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

การบริหารงานที่ประสบผลสำเร็จต้องเริ่มจากวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง วัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมคือ

1. เพื่อให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ
2. เพื่อบอกกล่าวหลักธรรมคำสั่งสอน ข้อควรประพฤติปฏิบัติ ขໍอห้าม
3. เพื่อให้ผู้ฟังที่นับถือศาสนาอื่นมีความเข้าใจในแนวทางของศาสนาอิสลาม

ทั้งนี้ต้องการให้อยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข

เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์เรียบร้อยแล้ว จึงวางแผนการออกอากาศรายการแต่ละรายการตลอด 24 ชั่วโมงของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม กล่าวคือ การจัดวางผังรายการเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มผู้ฟัง ดังนี้

เวลา 04.00 น. – 06.45 น. สมาชิกทุกคนในครอบครัวตื่นนอนเตรียมตัวทำละหมาดและเตรียมตัวเพื่อไปทำงานหรือไปศึกษา ดังนั้น รายการที่ออกอากาศในช่วงเวลานี้ จึงถูกจัดให้เป็นรายการที่ต้องเหมาะสำหรับผู้ฟังทุกคนไม่จำกัดวัย และเพศ ผู้ฟังจะต้องได้รับประโยชน์เหมือนกันจากการรับฟังรายการทางสถานีวิทยุในเวลานี้

เวลา 08.01 น. – 18.00 น. ผู้ฟังในเวลานี้คือกลุ่มแม่บ้านและคนสูงอายุ รายการสำหรับช่วงเวลานี้จึงเป็นรายการที่มุ่งเสริมสร้างหลักศรัทธา ให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม หลักการเลี้ยงดูบุตร ดูแลครอบครัว สามี การดำเนินชีวิต การค้าขายที่ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอาน การกระทำในลักษณะใดที่ไม่สมควรที่จะปฏิบัติ เพื่อให้แม่บ้านที่รับฟังนำไปบอกกล่าวถ่ายทอดให้แก่พ่อบ้าน สำหรับรายการในวันเสาร์และอาทิตย์ รายการของทางสถานีวิทยุมุ่งเน้นเสริมสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างสมาชิกทุกคน และสามารถรับฟังร่วมกันได้ แต่ทั้งนี้ยังคงแฝงหลักศรัทธาการยึดมั่นในศาสนาแต่เนื้อหาสาระไม่หนักเท่ากับวันธรรมดา

เวลา 19.30 น. – 24.00 น. สมาชิกภายในครอบครัวเดินทางกลับจากที่ทำงานและจากการสถานศึกษาทั้งสายสามัญและศาสนา รายการที่นำเสนอออกอากาศจึงให้ความสำคัญในเรื่องราวของครอบครัวเหมือนกับเวลา 04.00 – 06.45 น. และเวลา 24.00 น. – 04.00 น. รายการภาคเด็ก นำเสนอเทปบรรยายศาสนธรรมจากวิทยากรที่ได้บรรยายไว้ในงานกิจกรรมของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม

ต่อมามูลนิธิเพื่อคุณธรรมได้วางแผนการทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ฟังกับสถานีวิทยุภาคมุสลิมเพื่อคุณธรรม ดังนี้

- จัดงานบรรยายศาสนธรรมที่มูลนิธิเพื่อคุณธรรมสัปดาห์เว้นสัปดาห์ และถ่ายทอดการบรรยายนี้ทางสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในวันอาทิตย์
- สัปดาห์สุดท้ายในแต่ละเดือน จัดบรรยายศาสนธรรมที่ปากคลอง 21
- ทุก 3 เดือนมูลนิธิเพื่อคุณธรรมจัดงานใหญ่ที่มูลนิธิเพื่อคุณธรรมเพื่อพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างวิทยากรกับผู้ฟัง อีกทั้ง จัดกิจกรรมเพื่อหารายได้ให้กับมูลนิธินำมาเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม

อย่างไรก็ตาม การวางแผนข้างต้นนี้ คุณบรรจง ไช้ะมณีและคณะกรรมการอาจมีการเปลี่ยนแปลงปรับเปลี่ยนได้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์การทำงานของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม และเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ การประชุมร่วมกันกับคณะกรรมการเพื่อกำหนดจุดยืนหรือแนวทางของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมกับสถานการณ์ในตะวันออกกลาง

สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 กำหนดวัตถุประสงค์สำหรับการทำงานในฐานะสถานีวิทยุสำหรับพระพุทธศาสนาตลอด 24 ชั่วโมงไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ สติปัญญา ความเข้าใจในหลักพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้น
2. นำสิ่งที่ได้รับฟังไปสู่การปฏิบัติที่เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

3. เพื่ออุปถัมภ์ค้ำชูพระพุทธศาสนาให้มั่นคงและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างไกล
4. เพื่อให้ชาวพุทธได้มีสถานีวิฑูเพื่อพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

ในเบื้องต้นผู้อำนวยการสถานีวิฑูของพลที่ 1 รักษาพระองค์มอบหมายให้นายสถานีคือ พันตรีรินทร์ มีสมบุญณ์ วางแผนจัดผังรายการวิทยุ ซึ่งพันตรีรินทร์จัดผังรายการให้มีเนื้อหาที่หลากหลายทั้งธรรมะแท้ ๆ และธรรมะบันเทิงให้ผู้ฟังทุกกลุ่มสนใจติดตามรับฟัง แต่เมื่อนำมาเสนอให้ผู้ผู้อำนวยการสถานีวิฑูพิจารณาแล้ว เห็นว่าการที่จะทำรายการให้เป็นไปตามผังรายการที่กำหนดไว้ นั้น ต้องมีการใช้งบประมาณที่สูงประกอบกับบุคลากรยังไม่มี ความชำนาญเชี่ยวชาญมากพอในการผลิตรายการพระพุทธศาสนา ผู้อำนวยการสถานีและฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงประชุมกัน เพื่อหาแนวทางให้การดำเนินงานสถานีวิฑูเพื่อพระพุทธศาสนาสำเร็จตามวัตถุประสงค์และแนวความคิด ผลจากการประชุมสรุปว่าสถานีวิฑูของพลที่ 1 รักษาพระองค์ขอความร่วมมือบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานซึ่งทุกฝ่ายได้รับทราบจากการบริหารสถานีวิฑู เอเอ็ม 1350 กิโลเฮิร์ตซ์

เมื่อบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ได้เข้ามาและประชุมร่วมกันในการจัดวางผังรายการแล้ว ปรากฏว่าต้องมีการปรับเปลี่ยนผังรายการพอสมควร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ทั้งนี้ การจัดสรรเวลาในการออกอากาศของรายการต่าง ๆ จะไม่กำหนดตายตัวเหมือนอย่างเช่นสถานีวิฑูภาคมุสลิมคลี่นคุณธรรมว่าเวลาช่วงเช้าควรจะเป็นรายการประเภทใด จับกลุ่มใดเป็นหลัก แต่สถานีวิฑูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 และบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด กำหนดเวลาการออกอากาศที่ดีที่สุดซึ่งสถานีวิฑูและบริษัทพิจารณาแล้วเห็นว่า มีกลุ่มผู้ฟังช่วงเวลาที่กำหนดเป็นจำนวนมากให้กับพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียง มีผลงานเป็นที่ประจักษ์และยอมรับกันในหมู่คณะสงฆ์ออกอากาศในช่วงเวลานั้น

การจัดองค์การ (Organizing) สำหรับการจัดองค์การของสถานีวิฑูภาคมุสลิมคลี่นคุณธรรม สถานีวิฑูของพลที่ 1 รักษาพระองค์และบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด คือการจัดหาวิทยากรและผู้ผลิตรายการเพื่อผลิตรายการป้อนให้กับสถานีวิฑูศาสนา

สถานีวิทยภาคมุสลิมคลีนคุณธรรม ผู้ที่มีหน้าที่จัดหาวิทยากรสำหรับสถานีวิทยคือคุณบรรจง ไช้ะมณี ทั้งนี้จากการที่มูลนิธิเพื่อคุณธรรมมีประสบการณ์การผลิตรายการวิทยุมาก่อนและมีวิทยากรประจำอยู่แล้วจำนวนหนึ่ง คือ อาจารย์ยะกู๊บ ท้วมประถม อาจารย์มุสต่อฟา อยู่เป็นสุข มาสเซอร์ยาซีน มูตู อาจารย์ซิดีก มุฮาหมัดชะฮีด อาจารย์อับดุลวาเฮด หวังประโยชน์ แพทย์หญิงจินตนา โยธาสมุทร เมื่อได้รับเวลาเพิ่มมากขึ้นเป็น 24 ชั่วโมงคุณบรรจงจึงต้องคัดสรรหาวิทยากรมาเพิ่มเติมในสถานีวิทยเพื่อให้สามารถออกอากาศได้ตลอด 24 ชั่วโมง

เบื้องต้นนั้น คุณบรรจงเริ่มจากส่งจดหมายไปยังองค์การศาสนาอิสลามเพื่อเชิญให้วิทยากรของแต่ละองค์กรเข้าร่วมเป็นวิทยากรในสังกัดของสถานีวิทยภาคมุสลิมคลีนคุณธรรม แต่ในครั้งแรกไม่ประสบความสำเร็จ คุณบรรจงจึงขอให้เป็นเพียงวิทยากรอาสาสมัครเท่านั้น ไม่ต้องขึ้นต่อสถานีวิทยภาคมุสลิมคลีนคุณธรรม นอกจากนี้คุณบรรจงได้เดินทางไปตามมัสยิด งานบรรยายศาสนาธรรม งานชุมชนของกลุ่มมุสลิมเพื่อเสาะหาและพบปะแลกเปลี่ยนความคิดกับวิทยากรที่มีความรู้ด้านศาสนาอิสลาม ได้แก่ อาจารย์อาลี เสือสมิง อาจารย์อับดุลเราะห์ เราะยะเยาะ อาจารย์อาลี กองเป็ง อาจารย์ศรีสุนา อารียะห์ จากนั้นให้วิทยากรแต่ละท่านกำหนดว่าจะมาบันทึกเทปรายการหรือใช้การบรรยายสดทางโทรศัพท์ หรือจัดส่งเทปบรรยายให้กับสถานีวิทยเพื่อเปิดออกอากาศ ทั้งนี้ จุดที่น่าสนใจประการหนึ่งสำหรับวิทยากรในสถานีวิทยภาคมุสลิมคลีนคุณธรรมที่ผู้วิจัยพบคือวิทยากรทุกท่านได้รับทุนการศึกษาและสำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศตะวันออกกลางทั้งสิ้น ในระหว่างการสรรหาวิทยากร คุณบรรจงได้สอบถามวิทยากรทุกท่านถึงเนื้อหาที่วิทยากรนัดและต้องการบรรยายให้แก่ผู้ฟัง เพื่อนำมาพิจารณาจัดรายการของแต่ละวิทยากรลงในผังรายการให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง คุณบรรจงไม่เพียงแต่การติดต่อวิทยากรภายในประเทศเท่านั้น คุณบรรจงยังได้ติดต่อประสานงานไปยังประเทศซาอุดีอาระเบีย เพื่อขอให้จัดส่งผู้ที่อ่านคัมภีร์อัลกุรอ่านด้วยน้ำเสียงที่ไพเราะ ผู้ฟังรับฟังเสียงอ่านคัมภีร์อัลกุรอ่านแล้วเกิดความประทับใจและปลื้มใจในสิ่งที่ได้รับฟังเดินทางมาพำนัก ณ สถานีวิทยภาคมุสลิมคลีนคุณธรรม เข้าร่วมกิจกรรมอ่านคัมภีร์อัลกุรอ่านในระหว่างเดือนรอมฎอน

การจัดองค์การของสถานีวิทยเพื่อพระพุทธรศาสนาธรรมะพล 1 ในด้านของการคัดสรรผู้ผลิตรายการในขั้นแรกเป็นหน้าที่ของบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด จัดทำจดหมาย โทรศัพท์ เดินทางไปพบท่านเหล่านั้นด้วยตนเอง จากการแนะนำของผู้ที่คุณบุษรานับถือเพื่อเชิญหรือนิมนต์พระนักเทศน์หรือฆราวาสเหล่านั้นเข้ามาร่วมผลิตรายการให้สถานีวิทยเพื่อพระพุทธรศาสนาธรรมะพล

1 เมื่อสามารถติดต่อผู้ผลิตรายการได้แล้ว ขึ้นต่อมาสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์เข้ามามีบทบาทพิจารณาผู้ผลิตรายการแต่ละรายว่าเป็นอย่างไร สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ให้ผู้ผลิตรายการแต่ละรายจัดส่งเทปรายการวิทยุ จัดส่งแผนงานการผลิตรายการให้พิจารณาควบคู่กันถึงจะสามารถนำรายการของผู้ผลิตรายการลงในผังรายการได้ หากเป็นพระหรือชมราวาสที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับด้านการผลิตรายการวิทยุอยู่แล้ว ไม่จำเป็นต้องผ่านการตรวจสอบจากสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ สามารถนำลงบรรจูลงผังรายการวิทยุได้เลย รวมถึงการแจ้งรายละเอียดของผู้ผลิตรายการว่าท่านจะส่งเทปที่บ้านที่จากกฎวิทยุหรือที่พักของท่าน เทปบรรยายธรรมที่ท่านได้ไปบรรยายไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ออนไลน์ผ่านสายโทรศัพท์จากกฎวิทยุหรือที่พักห้องบันทึกเสียงหรือเดินทางมาจัดรายการสดที่สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ให้เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศทราบเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน

การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรักษาธรรมะพล 1 มีบุคลากรเดิมอยู่แล้วส่วนหนึ่งจากการดำเนินงานการผลิตรายการวิทยุมาก่อนแต่ต้องจัดหาคนมาเพิ่มเติมอีกจำนวนหนึ่งเนื่องจากสถานีวิทยุเพิ่มเวลาในการออกอากาศ 24 ชั่วโมง

สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม ต้องเพิ่มบุคลากรในตำแหน่งผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุ โดยประกาศรับสมัครออกอากาศทางสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมว่าสถานีวิทยุต้องการผู้ดำเนินรายการหญิงหรือชายที่นับถือศาสนาอิสลามเท่านั้น สำหรับผู้ดำเนินรายการสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมแบ่งออกเป็น 2 ชุด 2 ทีม คือทีมผู้ดำเนินรายการวันจันทร์ถึงวันศุกร์ และทีมผู้ดำเนินรายการวันเสาร์ถึงวันอาทิตย์

1. ผู้ดำเนินรายการเวลา 04.00 – 18.00 น. ถ้าหากคุณบรรจงไม่มีธุระใดหรือเดินทางไปต่างจังหวัด ช่วงเวลาระหว่าง 04.00 – 05.00 น. คุณบรรจงจะเข้ามาเป็นผู้ดำเนินรายการเพื่อพูดคุยกับผู้ฟังบอกเล่าสถานะ ความเป็นไป กิจกรรมของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและมูลนิธิเพื่อคุณธรรม

2. ผู้ดำเนินรายการเวลา 18.00 – 04.00 น. แต่ผู้ดำเนินรายการอยู่ประจำที่สถานีวิทยุถึงเวลา 22.00 น. เท่านั้น รายการที่ออกอากาศหลังเวลา 22.00 น. ผู้ดำเนินรายการใช้วิธีบันทึกเทปการจัดรายการ

ผู้ดำเนินรายการของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลีนคุณธรรมทำหน้าที่กล่าวนำเข้ารายการสรุปการนำเสนอของวิทยากรแต่ละรายการ เชื่อมโยงรายการของสถานีวิทยุให้มีความสอดคล้องกัน ชักชวนส่งเสริมให้ผู้ฟังร่วมกิจกรรมกับสถานีวิทยุฯ และมูลนิธิฯ นอกจากนี้ผู้ดำเนินรายการแล้ว สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลีนคุณธรรมต้องจัดแบ่งงานเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศบุคลากรในตำแหน่งนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งหย่อนไปกว่าบุคลากรในฝ่ายใดเลย ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศต้องดูแลควบคุมการออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมทั้งรับโทรศัพท์จากผู้ฟังที่โทรศัพท์เข้ามายังสถานีวิทยุแจ้งข่าวผู้เสียชีวิต จัดส่งรถพยาบาลรับผู้ป่วยหรือผู้เสียชีวิต รวมทั้งการบันทึกเทปรายการเมื่อวิทยากรเดินทางมาบันทึกกรายการที่สถานีวิทยุ คุณบรรจงได้กล่าวถึงเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศว่าไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ผู้นับถือศาสนาอื่นสามารถเข้ามารับตำแหน่งนี้ได้ ในปัจจุบันสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลีนคุณธรรมมีเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศเป็นผู้นับถือศาสนาพุทธด้วย

สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศของสถานีวิทยุอยู่จำนวนหนึ่งคือ 5 คน แต่ต้องประกาศรับสมัครเพิ่มเติมอีก 1 ท่าน โดยการรับสมัครเป็นการรับสมัครภายในสถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศนี้มีทั้งข้าราชการทหารและพลเรือนหญิงและชาย ทำงานแบ่งผลัดเวลาเป็นกะ ทำงานกะละ 8 ชั่วโมง ทีมเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีด้วยกัน 2 ชุด ชุดละ 3 ท่าน แต่ละชุดมีหัวหน้าชุด 1 ท่าน

การสั่งการ (Directing) สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลีนคุณธรรมผู้ที่สามารถสั่งการดำเนินงานได้ทั้งหมดมีเพียงท่านเดียวคือคุณบรรจง ใช้ะมณีเท่านั้น ที่สามารถสั่งการ กำหนดขอบเขต กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนให้ทำงานบรรลุเป้าหมายของสถานีวิทยุ เมื่อผู้วิจัยต้องการขอผังรายการของสถานีวิทยุและเบอร์โทรศัพท์เพื่อติดต่อวิทยากร เจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุขอให้ผู้วิจัยสอบถามคุณบรรจงก่อนว่าสามารถให้ผังรายการและเบอร์โทรศัพท์แก่ผู้วิจัยได้หรือไม่ ถึงแม้ว่าผังรายการและเบอร์โทรศัพท์นั้น กรรมการท่านหนึ่งแจ้งให้ผู้วิจัยไปรับและสอบถามจาก

เจ้าหน้าที่ได้เลยก็ตาม แต่เจ้าหน้าที่ยื่นยื่นขอให้ผู้วิจัยสอบถามคุณบรรจงให้แน่ชัดว่าจะให้เอกสารดังกล่าวแก่ผู้วิจัย แต่การสั่งการนี้คุณบรรจงไม่สามารถใช้ได้กับวิทยาการของสถานีวิจัยเลย เนื่องจากเขาเหล่านั้นเป็นวิทยาการอาสาสมัครมิได้เป็นพนักงานหรือวิทยากรในสังกัดของสถานีวิจัยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมหรือมูลนิธิเพื่อคุณธรรม อย่างไรก็ตาม การสั่งการของคุณบรรจงมิใช่ในรูปแบบของการสั่งแบบเข้มงวดหรือเผด็จการแต่อย่างใด ทั้งนี้ คุณบรรจงใช้หลักพระคุณกับบุคลากรมากกว่าการใช้พระเดช เพื่อมัดใจให้บุคลากรทำงานที่สถานีวิจัยได้อย่างไม่คับข้องใจ

สถานีวิจัยเพื่อพระพุทธรักษาธรรมะพล 1 การสั่งการขึ้นอยู่กับสถานีวิจัยของพลที่ 1 พระองค์ มิใช่บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด โดยสถานีวิจัยของพลที่ 1 รักษาพระองค์สั่งการไปยังเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจาก มีการดำเนินรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระพุทธรักษา จึงต้องมีความรอบคอบในการทำงานมากกว่าการควบคุมการออกอากาศรายการรูปแบบอื่น อย่างไรก็ตาม สถานีวิจัยเพื่อพระพุทธรักษาธรรมะพล 1 และบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ไม่สามารถสั่งการไปยังผู้ผลิตรายการให้กับสถานีวิจัยได้ เนื่องจากผู้ผลิตรายการแสดงความคิดเห็นว่าในเมื่อผู้ผลิตรายการเป็นผู้ชำระค่าเช่าเวลาสถานีวิจัยแล้ว เขาสมควรได้รับอิสระในการผลิตรายการ โดยสถานีวิจัยและบริษัทไม่สามารถสั่งการให้นำเสนอหรือห้ามการนำเสนอในประเด็นใดได้ นอกจากประเด็นดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อตกลงกันเบื้องต้นและเป็นที่ยอมรับกันระหว่างผู้เช่าเวลาและผู้ให้เช่าสถานีวิจัยก่อนหน้านี้แล้ว ได้แก่ นโยบายการขอตรวจการบริจาค

การควบคุม (controlling) สถานีวิจัยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิจัยเพื่อพระพุทธรักษาธรรมะพล 1 ต้องมีการควบคุมทั้งบุคลากรภายในสถานีวิจัยรวมถึงการควบคุมดูแลเนื้อหาที่นำเสนอออกอากาศของวิทยากรและผู้ผลิตรายการ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือแผนงานที่ได้กำหนดไว้

สถานีวิจัยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม มีการควบคุมผู้ดำเนินรายการให้จัดรายการตามแนวทางของศาสนาอิสลามเท่านั้น และควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามระเบียบการทำงานของสถานีวิจัย กล่าวคือต้องมาทำงานตามเวลาที่ได้กำหนดไว้ มีการเตรียมตัวเรื่องราวที่นำเสนอพูดคุยกับผู้ฟังมิใช่ไม่มีข้อมูล เนื้อหาสาระอะไรมานำเสนอเลย ทำให้การทำงานผู้ดำเนินรายการขาดประสิทธิภาพและเสียชื่อเสียงต่อสถานีวิจัยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม นอกจากนี้ สถานีวิจัยภาคมุสลิมคลื่น

คุณธรรมควบคุมวิทยาการในด้านเนื้อหาที่นำเสนอว่าห้ามผิดจากหลักศาสนาอิสลาม คัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษของท่านนบีฯ แต่สถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมมิได้ควบคุมเนื้อหาที่จะนำเสนอออกอากาศของวิทยาการ เนื้อหานี้วิทยาการและผู้ฟังเป็นกำหนดในการนำเสนอเนื้อหา หากใช้สถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม อย่างไรก็ตาม หากเป็นวันสำคัญหรือเทศกาลสำคัญ คุณบรรจงจะขอให้วิทยาการที่คุณบรรจงสามารถชี้แนะได้บรรยายถึงวันสำคัญหรือเทศกาลนั้นว่ามีปรากฏในศาสนาอิสลามหรือไม่ ได้แก่ เทศกาลวันวาเลนไทน์ วันลอยกระทง วันสงกรานต์

สถานีวิทยูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ควบคุมเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศให้ทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด หากพบปัญหาใดขอให้เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศแจ้งต่อนายสถานีเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาที่นั้นไม่ให้ลุกลามเกินความสามารถที่จะแก้ไขได้ แต่สถานีวิทยูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 และบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ไม่สามารถควบคุมผู้ผลิตรายการได้เนื่องจากเหตุผลอย่างเดียวกับการสั่งการ กล่าวคือ ผู้ผลิตรายการชำระค่าเช่าสถานีวิทยูแล้ว ถ้าหากสถานีวิทยูยังมีอำนาจสั่งการ รวมถึงควบคุมเนื้อหาแล้ว ผู้ผลิตรายการคงไม่สามารถผลิตรายการให้กับสถานีวิทยูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ได้อีกต่อไป จากการสัมภาษณ์ผู้ผลิตรายการพบว่าสถานีวิทยูและบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ไม่เคยเข้ามาก้าวร้าวการผลิตรายการหรือการนำเสนอเนื้อหาแต่อย่างไร

นอกจากว่ารายการใดรายการหนึ่งมีการนำเนื้อหาหรือบรรยายที่ผิดเพี้ยนไปจากพระไตรปิฎก ในกรณีแบบนี้เคยเกิดขึ้นกับสถานีวิทยูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 แล้วคือมีผู้ไม่หวังดีต่อพระพุทธศาสนาเข้ามาผลิตรายการที่ไม่ถูกต้องในพระไตรปิฎก โดยผู้ฟังโทรศัพท์แจ้งต่อสถานีวิทยูให้ฟังรายการที่มีปัญหานั้น เมื่อนายสถานีได้ฟังรายการจึงได้สั่งการให้เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศตัดเสียงการออกอากาศและแจ้งให้บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด เชิญผู้ผลิตรายการท่านนั้นเข้ามาพบปะกันที่สถานีวิทยูของพลที่ 1 รักษาพระองค์เพื่อชี้แจงและสอบถาม ในที่สุด นายสถานีได้ขอให้ผู้ผลิตรายการท่านนั้นถอนรายการออกไป

หน้าที่ในการบริหารที่ได้อธิบายไปนั้น จากการวิจัยและสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องของกับสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 พบว่าหน้าที่ทั้ง 5 ประการดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีการกำหนดไว้อย่างเป็นทางการสำหรับการบริหารงาน แต่สำหรับการวาง

แผนนอกจากที่วางแผนและกำหนดการทำงานกันไว้แล้วยังสามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ในปัจจุบันได้

หลักบริหาร (management principles) ของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

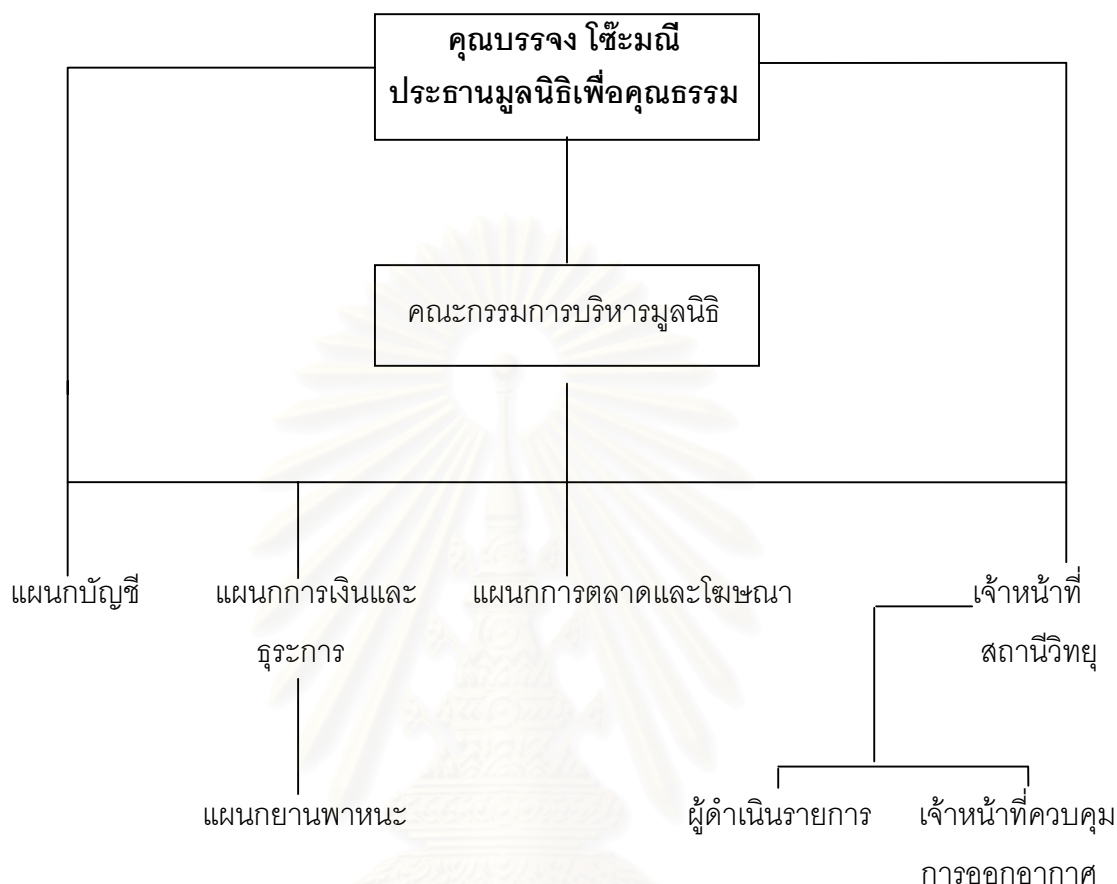
หลักบริหารของ Henri Fayol ที่ได้วางหลักทั่วไปที่ใช้สำหรับการบริหาร เมื่อผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบวิเคราะห์การปฏิบัติ (Performance) การบริหารงานของสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ในฐานะที่เป็นสถานีวิทยูที่ให้บริการแก่สาธารณชนแล้ว ผู้วิจัยพบว่า การบริหารงานของสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมไม่ได้เป็นไปตามหลักของ Fayol ทั้งหมดแต่อย่างใด ผู้วิจัยพบว่าสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมภายใต้การบริหารงานของมูลนิธิเพื่อคุณธรรมมีลักษณะการบริหารงานเชิงธุรกิจ คือ แสวงหารายได้มาเป็นค่าดำเนินการสำหรับสถานีวิทยู มิใช่การบริหารงานในรูปแบบของการให้บริการแก่สาธารณชน

ในด้านของสถานีวิทยูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีการบริหารงานที่ชัดเจนมากกว่าสถานีวิทยูกองพลที่ 1 รักษาพระองค์และมีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดหลักบริหารของ Fayol ทั้งนี้ จากการที่สถานีวิทยูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 อยู่ภายใต้สถานีวิทยูกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ทำให้มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานให้เป็นระบบระเบียบตามลำดับของการบังคับบัญชา

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ออกแบบโครงสร้างการบริหารงานของสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมไว้ดังภาพข้างล่างนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงสร้างของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม

ภาพที่ 1 โครงสร้างของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม

จากโครงสร้างดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมที่มีการดำเนินงานภายใต้การบริหารของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม โดยมีคณบดี ประธานมูลนิธิเพื่อคุณธรรม เป็นผู้บริหารจัดการเบ็ดเสร็จทุกกระบวนการทำงานภายในสถานีวิทยุภาค ตั้งแต่การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการและการควบคุม และไม่ว่าจะอยู่ในระดับของการทำงานการบริหาร คุณบรจจะเข้ามามีบทบาทตั้งแต่การทำงานในระดับสูงสุดจนถึงระดับต่ำสุดของทุกสายงานการบริหารงาน กล่าวคือ เมื่อสั่งการการทำงานแล้วหากพบว่าคณะกรรมการเจ้าหน้าที่ ผู้ดำเนินรายการไม่สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จตามผลที่ได้ตั้งเป้าไว้ คุณบรจจะเข้ามาจัดการงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกครั้ง คุณบรจเปรียบเสมือนผู้อยู่เบื้องหลังการทำงานทุกขั้นตอน หากสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมขาดคุณบรจไปแล้ว ก็ยากที่จะหาผู้ใดที่มีความสามารถทัดเทียมได้เท่ากับคุณบรจ

จากหลักการบริหารที่ Fayol ได้เสนอไว้ ผู้วิจัยพบว่ามีความสอดคล้องกับการบริหารงานของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมในบางหลัก คือ คุณบรรจงมีอำนาจหน้าที่อย่างเต็มที่ในการบริหารงานภายในสถานีวิทยุและมูลนิธิเพื่อคุณธรรม และเป็นผู้บังคับบัญชาของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมแต่เพียงผู้เดียว การที่คุณบรรจงต้องเข้ามาจัดการการบริหารงาน การดำเนินงานภายในสถานีวิทยุทุกระดับนั้น เนื่องจาก คุณบรรจงได้ตั้งเป้าหมายสถานีวิทยุแห่งนี้ไว้อย่างเต็มที่ว่าต้องการให้สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเป็นสถานีวิทยุที่มุ่งเสริมสร้างประชากรชาวมุสลิมที่ดีและมีคุณภาพ งดเว้นการใกล้ชิดกับสิ่งที่เป็นบ่อเกิดบ่อนทำลายสังคม เพื่อให้สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คุณบรรจงจึงไม่ประสงค์ให้ผู้ใดมาใช้เวลาของสถานีวิทยุไปผลิตรายการเอง

นอกจากการมีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบและจุดมุ่งหมายเดียวกันแล้ว สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและมูลนิธินั้นมีหลักเกี่ยวกับระเบียบวินัย (discipline) มูลนิธิเพื่อคุณธรรมมีระเบียบวินัยสำหรับพนักงานทุกคนและทุกแผนก หากผู้ใดไม่สามารถปฏิบัติตามได้ ประณามมูลนิธิตั้งใจจะเป็นผู้พิจารณาโทษบุคคลผู้นั้นตามความเหมาะสม ได้แก่ ผู้ดำเนินรายการเมื่อถึงเวลาแล้วไม่เข้ามาดำเนินรายการ มาสายบ้าง หรือมาแล้วขาดความพร้อมในการทำงาน ไม่มีการเตรียมข้อมูลที่จะต้องใช้สำหรับการดำเนินรายการ ประณามมูลนิธิตั้งใจจะเรียกมาว่ากล่าวตักเตือนและพักงานเพื่อให้ไปพิจารณาด้วยตนเองว่าจะทำงานต่อหรือลาออกจากสถานีวิทยุ

อย่างไรก็ตาม จากที่ Fayol เสนอวิธีที่จะรักษาระเบียบวินัยว่าต้องมีผู้บังคับบัญชาที่ดีในทุกระดับของการบริหาร ปรากฏว่ามูลนิธิเพื่อคุณธรรมผู้บังคับบัญชามีเพียงท่านเดียวคือประธานมูลนิธิเพื่อคุณธรรมที่เป็นผู้บังคับบัญชาทุกระดับสายงานรวมอำนาจไว้ ณ จุดเดียวคือคุณบรรจง โഴ๊ะมณี ถึงแม้จะแต่งตั้งให้มีหัวหน้าแต่ละแผนกแล้วก็ตาม ก็ไม่มีบทบาทในการบริหารงานมากเมื่อเทียบกับคุณบรรจง ผู้ที่มีอำนาจบังคับบัญชาสูงสุดคือคุณบรรจง โซ๊ะมณีเพียงท่านเดียวเท่านั้น ทำให้บุคลากรขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน เสนอความคิดเห็นใดแก่ประธานมูลนิธิแล้วประธานมูลนิธิเพิกเฉยไม่ได้ตอบรับหรือปฏิเสธความคิดเห็นที่ได้เสนอไป ทำให้การตัดสินใจทุกอย่างขึ้นอยู่กับคุณบรรจง สำหรับวิธีรักษาระเบียบวินัยที่ Fayol ได้เสนอไว้คือข้อตกลงต่าง ๆ ต้องเป็นที่แจ้ง และยุติธรรมมากที่สุดนั้น ผู้วิจัยพบว่าการตกลงกับวิทยากรในเรื่องค่าตอบแทนที่ตกลงกันไว้ว่าจะมีค่าตอบแทนในรูปของค่ารถให้นั้น วิทยากรบางท่านพบว่ามีความลำบากใจมาก เนื่องจากเมื่อถึงกำหนดที่เจ้าหน้าที่ต้องนำค่ารถมาให้กลับไม่นำมาให้ตามที่ตกลงกันไว้

วิทยากรต้องเข้าไปขอกับเจ้าหน้าที่เอง สิ่งที่เกิดขึ้นนี้วิทยากรรู้สึกกระอักกระอ่วนใจในฐานะ วิทยากรมากพอสมควร สำหรับวิทยากรบางท่านไม่ได้ความสนใจในเรื่องค่าตอบแทนเท่าไรนัก ถือว่าทำงานเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม มีเจตนารมณ์ที่ชัดเจนตั้งแต่เข้ามาเป็นวิทยากรว่าไม่ขอรับค่าตอบแทน สุดท้ายในการรักษาระเบียบวินัยคือการลงโทษขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของประธานมูลนิธิ จากการสัมภาษณ์ คุณบรรจงได้กล่าวว่า ผู้ดำเนินรายการบางรายไม่เตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการ มาทำงาน มาสายบ้าง ไม่มีข้อมูลมาจัดรายการ ซึ่งคุณบรรจงได้เรียกมาตักเตือนและสั่งให้หยุด การไประยะหนึ่ง หากสามารถรับผิดชอบงานได้อย่างมีประสิทธิภาพถึงจะสามารถกลับมาทำงาน ตามปกติได้

สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลีนคุณธรรมถือว่าเป็นสถานีวิทยุที่มีการให้บริการแก่สาธารณะ นั้น ย่อมหมายความว่าสถานีวิทยุต้องถือประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองจากประโยชน์ส่วนรวม (subordination of individual to general interest) คือ ประโยชน์สำหรับผู้ฟังเท่านั้น ถ้าหาก พิจารณา เนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยไม่ได้แย้งเมื่อตัดสินว่าสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลีนคุณธรรมนั้นเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวม มุ่งพัฒนายกระดับความคิดของมุสลิมทุกคนให้ปฏิบัติตามกรอบแนวทาง ของศาสนาอิสลามที่บัญญัติไว้กว่า 1,400 ปีมาแล้ว แต่เมื่อหันมาพิจารณาวิเคราะห์มูลนิธิต่อ คุณธรรมแล้ว ผู้วิจัยพบว่ามูลนิธิกำลังใช้สื่อวิทยุที่อยู่ในความครอบครองของตนเองแสวงหา ประโยชน์ให้แก่องค์กรของตนเอง ด้วยการใช้เวลาที่น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ฟังหมดไปกับการ ขอรับเรียบริจาคจากผู้ฟัง สรุปได้ว่าสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลีนคุณธรรมมอบประโยชน์ให้แก่ สาธารณะและทำคุณประโยชน์ให้แก่ธุรกิจของมูลนิธิเพื่อคุณธรรมในเวลาเดียวกัน

ทั้งนี้การบริหารงานของคุณบรรจงนั้นจะไม่สอดคล้องกับหลักการบริหารของ Fayol ที่ สม ควรให้มีการแบ่งสายงานกันทำอย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าจะมีโครงสร้างการบริหารงานจะมีการแบ่ง สายงานกันรับผิดชอบงานในหน้าที่ของตนเอง กำหนดขอบเขตของงานและหน้าที่ความรับผิดชอบ แล้ว แต่การบริหารงานภายในมูลนิธิเพื่อคุณธรรมกลับไม่พบว่าการทำงานตามความรับผิดชอบ ขอบเขตที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องสามารถปฏิบัติงานทุกอย่างได้ รวมทั้งการข้ามไป ปฏิบัติงานในส่วนของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลีนคุณธรรม กล่าวคือ วันจันทร์ถึงวันศุกร์ปฏิบัติงาน ในสำนักงานมูลนิธิ แต่เมื่อถึงวันเสาร์และอาทิตย์ต้องเปลี่ยนบทบาทพนักงานมาเป็นผู้ดำเนินราย การของสถานีวิทยุ แม้กระทั่ง คณะกรรมการของ มูลนิธิที่ต้องผันบทบาทกลายเป็นผู้ดำเนิน

รายการในวันเสาร์และวันอาทิตย์ หรือคุณบรรจงแม้จะมีตำแหน่งประธานมูลนิธิแต่ก็ดูแลรับผิดชอบงานทุกอย่าง

นอกจากจะขาดซึ่งการจ้างไว้ซึ่งสายงานและไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ผู้วิจัยยังพบอีกว่าสถานีวิทยภาคมุสลิมคลี่นคุณธรรมภายใต้การบริหารงานโดยมูลนิธิเพื่อคุณธรรมนั้น ถึงแม้ว่าตามโครงสร้างจะยึดหลักการแบ่งงานกันทำ (division of work or specialization) แต่ปรากฏว่าประธานมูลนิธิก็ต้องลงมาทำงานด้านการตลาดและโฆษณาเพื่อใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการติดต่อหาผู้สนับสนุนรายการด้วยตนเอง เพื่อให้มีรายได้มาจุนเจือการดำเนินการสถานีวิทยได้ต่อไป ในด้านของพนักงานระดับล่างลงมาก็คต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถรอบด้าน สามารถทำงานทดแทนกันได้ ได้แก่ ต้องมีความรู้ด้านบัญชี การจัดเก็บเงิน ทำคอมพิวเตอร์ได้ ลักษณะงานมีการคาบเกี่ยวระหว่างบุคคลหรือระหว่างแผนก สำหรับเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศ นอกจากควบคุมเครื่องออกอากาศแล้วยังต้องรับโทรศัพท์จากผู้ฟังด้วย ในส่วนของสถานีวิทยก็เป็นไปตามความสามารถของแต่ละคน

เมื่อมีการทำงานและการบริหาร แน่นนอนว่าย่อมต้องมีผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อเป็นแรงผลักดันในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยพบว่ามูลนิธิเพื่อคุณธรรมประสบปัญหาเจ้าหน้าที่ทำงานที่มูลนิธิได้ไม่นาน โดยก่อนเข้ามาทำงานที่มูลนิธิได้มีการตกลงเซ็นสัญญาว่าจะได้รับเงินเดือนเป็นจำนวนเงินตามที่ตกลงกันไว้ แต่เมื่อทำงานครบเดือนกลับไม่ได้เงินเดือนตามที่ตกลงกัน ด้วยเหตุผลว่าปฏิบัติงานไม่สมบูรณ์หรือไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานเพียงพอที่จะได้รับเงินเดือนตามที่ตกลงกันไว้ เมื่อผลตอบแทนไม่ได้การตอบสนองตามที่ตกลงและไม่มีเสถียรภาพในการว่าจ้างงาน ดังนั้น พนักงานที่ทำงานให้กับมูลนิธิเพื่อคุณธรรมรวมถึงวิทยากรในสถานีวิทยภาคมุสลิมคลี่นคุณธรรมมีลักษณะการเข้ามาสัมผัสเพียงช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น เมื่อเข้ามาพบเห็นแล้วมักจะก้าวออกมาจากสถานีวิทยและมูลนิธิ

หลักบริหารตามที่ Fayol เสนอไว้นั้น เมื่อพิจารณาสถานีวิทยภาคมุสลิมคลี่นคุณธรรมแล้วมีทั้งหลักที่สอดคล้องกับหลักบริหารและไม่สอดคล้องกับการบริหารของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยนำหลักบริหารเดียวกันนี้เป็นกรอบสำหรับการวิเคราะห์สถานีวิทยเพื่อพระพุทธานุสรณ์ 1 จากการสัมภาษณ์และสังเกตการทำงานภายในสถานีวิทยเพื่อพระพุทธานุสรณ์ 1 ผู้วิจัยพบว่าสถานีวิทยมีโครงสร้างการบริหารดังแผนภาพข้างล่างนี้

โครงสร้างของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1

ภาพที่ 2 โครงสร้างของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่าสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 อยู่ภายใต้โครงสร้างของสถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ โดยในการบริหารงานจัดการรายการบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด มีหน้าที่จัดหาผู้ผลิตรายการ จัดหา ติดต่อผู้ซื้อเวลาลงโฆษณาแก่สถานีวิทยุเท่านั้น หากได้เข้ามาเกี่ยวข้องการบริหารงานส่วนอื่นแต่อย่างใด ส่วนผู้ผลิตรายการอยู่ในการดูแลของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 และกรมประชาสัมพันธ์ในด้านเนื้อหาให้ถูกต้องตามหลักพระไตรปิฎกแต่เพียงอย่างเดียว วงเวียนการเรียกรายการวิทยุ แต่สถานีวิทยุจะไม่เข้าไปเกี่ยว

ข้อกับวิธีการนำเสนอของผู้ผลิตรายการแต่ละราย ให้ผู้ผลิตรายการมีการผลิตรายการที่เป็นอิสระ โดยอยู่ในกรอบของความถูกต้องตามหลักศาสนา รวมทั้งการจัดการภายในของผู้ผลิตรายการแต่ละราย เนื่องจากผู้ผลิตบางรายเป็นมูลนิธิ ได้แก่ มูลนิธิปริยญาณธรรม มูลนิธิพุทธธรรม มูลนิธิเนบมาหาวีรานนท์ ให้จัดการบริหารกันเองโดยที่บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดไม่เข้าไปก้าวกายขอแค่เพียงชำระค่าเช่าสถานีวิทยุตรงต่อเวลา ในด้านของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารงานภายในของผู้ผลิตรายการ มุ่งหวังเพียงว่าให้ส่งเทปบันทึกการหรือเดินทางมาจัดรายการตามเวลาที่ออกอากาศเท่านั้น

เมื่อนำหลักบริหารของ Fayol มาวิเคราะห์แล้ว พบว่าสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีหลักที่สอดคล้องกับแนวคิดที่ Fayol นำเสนอไว้ เนื่องจากอยู่ภายใต้หน่วยงานราชการทหารที่มีกองทัพเป็นศูนย์กลางการบริหาร อีกทั้ง การจัดระบบการบริหารงานอย่างเป็นระเบียบตามขั้นตอนและสายการบังคับบัญชางานทุกระดับ กล่าวคือ นายสถานีวิทยุมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดูแลตรวจตราการทำงานภายในสถานีวิทยุให้เป็นไปอย่างมีระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้สถานีวิทยุสามารถให้บริการแก่สาธารณะซึ่งถือเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของกองทัพและสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ภายในสถานีวิทยุมีการแบ่งการกันทำตามโครงสร้างและหลักของการแบ่งงานกันทำตามสายงานการบังคับบัญชาอย่างชัดเจน กล่าวคือ มีผู้บังคับบัญชาสูงสุดเพียงท่านเดียวคือผู้อำนวยการสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ สำหรับเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของหัวหน้าทีม ระดับสูงกว่านั้นคือนายสถานีวิทยุ ทั้งนี้ สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์เป็นหน่วยงานราชการเพราะฉะนั้นคำตอบแทนที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศจึงอยู่ในสัดส่วนที่แตกต่างกัน เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีทั้งข้าราชการและพลเรือน ข้าราชการจะได้รับเงินเดือน 2 ทางคือฝ่ายทหารและเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศ แต่พลเรือนจะได้รับเงินเดือนจากการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการออกอากาศเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะได้รับการตอบแทนเป็นเช่นไรแต่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่สถานีวิทยุบางท่านก็ทำงานมาเป็น 10 ปีแล้ว ประกอบกับการดูแลเอาใจใส่เจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศอย่างสม่ำเสมอเพื่อสอบถามถึงความจำเป็นไป ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำงาน หากมีปัญหานายสถานีสามารถให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดีแก่เจ้าหน้าที่ได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาลุกลามใหญ่โตเกินกว่าที่จะสามารถแก้ไขได้ทันเวลา ก่อให้เกิดความคริเริ่มในการเสนอ

แนวความคิดในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และเสริมสร้างความสามัคคีทำให้การปฏิบัติเพื่อศาสนา และสาธารณะบรรลุตามผลที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

หลักสำคัญของสถานีวิทย์ที่ให้บริการแก่สาธารณะคือการคำนึงถึงประโยชน์ของ สาธารณะซึ่งหมายถึงผู้ฟัง โดยการผลิตรายการวิทยุศาสนานี้ผู้ผลิตรายการต้องเป็นผู้ที่อุทิศตน เพื่อสังคมอย่างแท้จริง ผลิตรายการโดยที่ไม่มุ่งหวังผลตอบแทนไม่ว่าจะเป็นชื่อเสียง ลาภยศส่วน ตน เงิน ทรัพย์สินสมบัติ ผู้ผลิตรายการมีจิตใจที่ต้องการให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์จากการรับฟังรายการ ศาสนาที่ตนเองผลิตออกอากาศทางสถานีวิทย์

ผู้วิจัยได้อธิบายถึงหน้าที่การบริหารและหลักบริหารสถานีวิทย์ภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม และสถานีวิทย์เพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการทั้งที่เป็นตามหลัก สากลของการบริหารงาน คือสถานีวิทย์เพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 และตามหลักความคิดที่ พิเคราะห์แล้วมีความเหมาะสมกับการบริหาร ทั้งนี้ เพื่อให้งานที่ได้วางแผนไว้สำเร็จลุล่วง คือสถานี วิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม สำหรับการอธิบายส่วนต่อไปนั้น ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบการบริหาร งานระหว่างสถานีวิทย์ภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมภายใต้การบริหารงานของมูลนิธิเพื่อคุณธรรมและ สถานีวิทย์เพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ภายใต้การเจ้าหน้าที่ผู้ผลิตรายการของบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด

การเปรียบเทียบลักษณะการบริหารงานระหว่างสถานีวิทย์เอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และ เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

สถานีวิทย์ภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมดำเนินงานบริหารโดยมูลนิธิเพื่อคุณธรรม (Islamic Mission Foundation) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2537 เลขทะเบียนลำดับเลขที่ กท 241 มี วัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่สร้างความเข้าใจศาสนาอิสลามกับคนในชาติ ผลิตรายการวิทยุ โทรทัศน์และ สิ่งพิมพ์ ช่วยเหลืออุปถัมภ์เด็กกำพร้า คนชรา ยากจน ดำเนินการสาธารณประโยชน์ในด้านบริการ ารรับคนป่วยและเสียชีวิตโดยไม่คิดค่าตอบแทนและไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองแต่อย่างใด

ในปี 2537 มูลนิธิเพื่อคุณธรรมประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารเริ่มแรก 4 คนคือ

1. นายบรรจง ไช้ะมณี ประธานกรรมการ
2. นายอาทร บุญมาเลิศ รองประธานกรรมการ
3. นายถาวร ไช้ะมณี กรรมการและเหรัญญิก
4. นายอรุณ ไช้ะมณี กรรมการและเลขานุการ

บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ก่อตั้งขึ้นมาในปี 2535 ประกอบด้วยกรรมการ 2 ท่านคือ

1. คุณภระเกศ แทนกิจการกุล
2. คุณศรีรินทร์ แทนกิจการกุล

เพื่อดำเนินงานด้านสื่อสารมวลชน บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด เริ่มทำงานด้านวิทยุกระจายเสียงอย่างเต็มตัวกับสถานีวิทยุเอเอ็ม 1350 กิโลเฮิร์ตซ์ จากนั้นได้เข้ามารับผิดชอบสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์อีกหนึ่งสถานีแต่เป็นสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาเท่านั้น ถึงแม้จะบริหารงานจัดการสถานีวิทยุในรูปแบบบริษัทเอกชนแต่สถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ได้เข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแลร่วมทำงานในส่วนนี้กับบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดในด้านของการคัดเลือกผู้ผลิตรายการที่จะบรรจุใส่ผังรายการของทางสถานีวิทยุ

เมื่อคุณบรรจงได้รับสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์มาดำเนินการแล้ว ก็ไม่ได้นำเวลาทั้งหมดออกหารายได้ด้วยการขายเวลาให้กับกลุ่มองค์กรหรือบุคคลในศาสนาอิสลามแต่อย่างใด ทั้งนี้คุณบรรจงต้องการควบคุมดูแลสถานีวิทยุที่ได้รับมานี้ให้ดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ตรงกันข้ามกับบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดกล่าวคือเมื่อทางบริษัทฯ ได้เวลาทางสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์มาแล้ว (นารายการภาคบังคับของกองทัพกองออก) จากนั้นทำการย่อยแบ่งเวลาออกเป็นครึ่งชั่วโมงหรือหนึ่งชั่วโมงเพื่อให้ผู้ผลิตรายการศาสนาไม่ว่าจะเป็นพระภิกษุสงฆ์ ฆราวาส มูลนิธิองค์การศาสนาเข้ามาจัดรายการในลักษณะการเช่าช่วงเวลาอีกทอดหนึ่ง

มูลนิธิเพื่อคุณธรรม ตามหลักการดำเนินงานของมูลนิธิฯ นั้น จะต้องดำเนินงานโดยไม่มุ่งแสวงหากำไรแต่อย่างใด แต่นั่นอาจเป็นข้อยกเว้นสำหรับมูลนิธิเพื่อคุณธรรม เนื่องจากการที่จะสามารถดำเนินการให้สถานีวิทยุสามารถออกอากาศกระจายเสียงต่อไปได้นั้นจำเป็นที่จะต้องมีความ

ใช้จ่ายไม่ว่าจะเป็นค่าเช่าสถานีวิจัยที่ต้องชำระให้แก่สถานีวิจัยของพลที่ 1 รักษาพระองค์ ค่าเช่า สัญญาณดาวเทียม ค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ รวมทั้งเงินเดือนสำหรับพนักงาน

คุณบรรจงได้พูดถึงมูลนิธิต่อคุณธรรมว่า “... มูลนิธิเป็นเจ้าของสื่อ โดยคณะกรรมการ บริหารมูลนิธิแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสื่อมีหน้าที่ในการควบคุมดูแลการผลิตสื่อให้เป็นไปตาม เจตนารมณ์ วัตถุประสงค์ของมูลนิธิและรับผิดชอบต่อเรื่องค่าใช้จ่าย รายได้ นอกจากการบริหาร คลื่นแล้วการจัดการโดยจดทะเบียนเป็นบริษัทขึ้นมาเพื่อที่จะติดต่อประสานงานเสนอขายลูกค้าใน เรื่องของสปอนเซอร์เพื่อความอยู่รอดของคลื่น แล้วทางคณะกรรมการบริหารสื่อจะจัดการ บริหารเป็นส่วน เป็นฝ่ายรับผิดชอบต่อกันไป ... การบริหารดูแลใช้วิธีการบริหารเช่นเดียวกับธุรกิจ ทั่ว ๆ ไป ...” (คุณบรรจง โชะมณี, สัมภาษณ์ 28 เมษายน 2544)

บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด มีการบริหารในลักษณะบริษัทเอกชนคือเก็บค่าเช่าสถานีจากผู้ ผลิตรายการแต่ละรายในอัตราที่ถูกกว่าสถานีวิทยุอื่นที่มีรูปแบบรายการประเภทเดียวกันเพื่อ ดึงดูดให้ผู้ผลิตรายการให้ความสนใจผลิตรายการที่สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรักษาธรรมะพล 1 ทั้งนี้ เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว รายได้ส่วนหนึ่งต้องนำมาชำระค่าเช่าสถานีวิทยุให้กับสถานีวิจัยของพลที่ 1 รักษาพระองค์ผู้วิจัยพบว่ามีมูลนิธิต่อคุณธรรมและบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด มีการบริหารงานใน องค์การแบบธุรกิจเอกชนทั่วไปคือต้องแสวงหารายได้เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทั้งนี้มีความ แตกต่างกันในแง่ที่ว่ามูลนิธิต่อคุณธรรมไม่นำเวลาที่ได้รับมาให้องค์การใดเช่าช่วงต่อเหมือนกับ บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด

การได้มาซึ่งรายได้เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการทำงานด้านวิทยุนี้ทั้งมูลนิธิต่อคุณ ธรรมและบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ลักษณะการได้มาซึ่งรายได้นั้นมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง คือ มูลนิธิต่อคุณธรรมมีแหล่งที่มาของรายได้ 8 ประเภทคือ

1. เทปและซีดีอัลบั้มที่ทั้งมีความหมายภาษาไทยและไม่มีมีความหมายภาษาไทย มูลนิธิต่อคุณธรรมผลิตเทปและซีดีอัลบั้มจำหน่ายเพื่อต้องการให้ครอบครัวมุสลิมทุกครัวเรือน เปิดเสียงอ่านคัมภีร์อัลกุรอานให้คนในครอบครัวได้รับฟัง เทปอัลกุรอานชุดละ 3000 บาท ซีดีอัลกุรอานชุดละ 9000 บาท ซึ่งมูลนิธิต่อคุณธรรมเปิดโอกาสให้ชำระเป็นเงินสดงวดเดียว หรือสองงวด

โดยได้รับส่วนลด 20% และให้ผู้ที่มิรายได้น้อยผ่อนเดือนละ 1000 บาทก็ได้ หากเป็นช่วงเดือนรอมฎอนมุลนิธิฯ มีโปรโมชั่นด้วยการผ่อนเพียงเดือนละ 500 บาทเท่านั้น

2. เทปบรรยายของอาจารย์ที่เป็นวิทยากรซึ่งมุลนิธิฯ ได้คัดสรรมาแล้ว ได้แก่อาจารย์ยะกู๊บ ท่วมประถม อาจารย์มาสเซอร์ยาซีน มุตตู อาจารย์นาอีม บุกูมาเลศ อาจารย์ซีดี๊ก มุฮามัดซอิด อาจารย์อับลุดวาเฮด หวังประโยชน์ ถ้าหากผลิตจำหน่ายในเดือนถือศีลอดของชาวมุสลิมจะมีโปรโมชั่นการจำหน่ายเทปเช่นเดียวกับการจำหน่ายเทปและซีดีอัลกุรอาน

3. ครอบครัวยุคธรรม เพื่อนำรายได้มาจุนเจือเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินงานวิทยุ

4. สมาชิกนิตยสารเพื่อคุณธรรม มุลนิธิเพื่อคุณธรรมจัดพิมพ์และจำหน่ายนิตยสารเพื่อคุณธรรมสำหรับสมาชิกและบุคคลทั่วไป ราคาเล่มละ 40 บาท ออกเป็นประจำทุกเดือน

5. ตาหวานมินิมาร์ท ขายสิ่งของเครื่องอุปโภค บริโภคเหมือน 7-11

6. ตาหวานคาร์แคร์ ตั้งอยู่ในพื้นที่เดียวกับมุลนิธิเพื่อคุณธรรม รับเปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่องเติมน้ำยาแอร์รถ

7. รายได้จากการจัดงาน ตามปกติมุลนิธิเพื่อคุณธรรมมีการจัดงานทุก ๆ 3 เดือน ได้แก่ งานราตรีต้อนรับเดือนรอมฎอนเป็นการจัดเลี้ยงโต๊ะจีนมุสลิม เชิญชวนให้พี่น้องมุสลิมหรือต่างศาสนิกเข้าร่วมรับประทานอาหารจีนมุสลิมพร้อมกับฟังการบรรยายจากวิทยากรหลายท่าน ได้แก่ฯพณฯ วันมูหะมัดนอร์ มะทา คุณนิติภูมิ นวรัตน์ ท่านจุฬาราชมนตรีและท่านอื่น ๆ มาร่วมบรรยายในคืนวันงาน

8. รายได้จากการขายเวลาโฆษณาซึ่งประธานมุลนิธิได้มาเนื่องจากความสัมพันธ์ส่วนตัวซึ่งผู้สนับสนุนรายการประกอบด้วย

8.1 บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) หรือเอ็กโก โดยคุณสิทธิพร รัตโนภาส

กรรมการผู้จัดการ ได้ชักนำให้บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) เข้ามาเป็นผู้สนับสนุนสถานีวิจัย เนื่องจากบริษัท มีโครงการในภาคใต้ ซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นว่าสถานีวิจัยแห่งนี้ ออกอากาศกระจายเสียงไปยังภาคใต้ด้วย ถือเป็นโอกาสอันดีที่บริษัท จะได้ทำความเข้าใจกับพี่น้องชาวมุสลิมและสร้าง Corporate Image ให้กับบริษัทได้ และด้วยความที่เป็นเพื่อนเรียนรุ่นเดียวกับคุณบรรจงที่ วปอ. มาด้วยกันจึงให้การสนับสนุนอย่างดี

บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) ผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชนรายแรกและใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2535 โดยการแปรรูปกิจการส่วนหนึ่งมาจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ตามนโยบายการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ที่รัฐส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้า อันเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระงบประมาณของรัฐและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการ

คุณสิทธิพร รัตโนภาส กรรมการผู้จัดการบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) กล่าวว่าการให้การสนับสนุนสถานีวิจัยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมว่า “ในเบื้องหลังจริง ๆ แล้วผมรู้จักกับประธานมูลนิธิของอิสลามคือคุณบรรจง โช๊ะมณี บรรจงกับผมไปเรียน วปอ. ด้วยกัน ผมเองก็เห็นในพฤติกรรมของบรรจงเป็นผู้ที่ใฝ่ดี ปฏิบัติชอบ มองเรื่องสังคมเป็นที่ตั้ง พอผมมาทำงานที่บริษัทนี้ ที่จริงผมไปเรียนที่นั่นผมยังทำงานที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิต พอมาทำงานที่นี้บังเอิญมาที่นี้ได้เป็นกรรมการผู้จัดการ เราอยู่ในระหว่างกำลังสร้าง Corporate image ให้กับบริษัท ลงทุนการพัฒนา เราจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคม การลงทุนพัฒนามีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม บริษัทเอ็กโกต้องดูแลให้กับประชาชนระหว่างที่คุณบรรจงเค้าทำกับเอ็กโกทำคนละเรื่องกัน แต่ที่จริงปลายทางเหมือนกันคือสังคม พอผมมาเริ่มต้นที่ออก Launch Corporate Image ก็มีการต้องใช้สื่อประชาสัมพันธ์กับกิจการเหล่านี้ คุณบรรจงก็นำเรื่องนี้มาเสนอ เนื่องจากทางวิทยุเป็นเอเอ็มออกทั่วประเทศ มุสลิมอยู่เยอะ พี่น้องบักชีได้อยู่เยอะ บริษัทเอ็กโกช่วงนั้นมีโครงการ เรากำลังจะไปทำโรงไฟฟ้าใช้เปลือกไม้เศษไม้ยางพาราที่จังหวัดยะลา ได้ถือโอกาสในเมื่อทางมูลนิธิก็มีเจตนาที่จะสื่อสังคม เราต้องการสื่อข้อความเรื่องดูแลสิ่งแวดล้อมกับจังหวัดที่เรามีโปรเจกต์อยู่ด้วย เข้ามาคุยกับเค้าว่ามีวิทยุ โทรทัศน์ เรายังก็เข้าไปสนับสนุน ... เข้ามาเป็นสปอนเซอร์ระยะเวลา 2 ปี งบประมาณ 7 หลัก ก็เป็นล้าน เขามีแพ็คเกจมาให้ เป็นช่วงถือศีลอดแล้วแต่แพ็คเกจเป็นปี 999 มาตามเป็นกระบวน นิตยสารคุณธรรม เป็นเครือ เป็นแพ็คเกจเหมือนเอเจนซีโฆษณาทั่ว

ไป...วิทย์ 999 ประมาณ 200,000 วปถ. 16 ยะลา เค้าไปออกคู่กัน ปีละประมาณ 500,000 บาท..." (สิทธิพร รัตโนภาส, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2545)

ผู้วิจัยได้สอบถามถึงผลที่ได้รับจากเป็นผู้สนับสนุน ซึ่งคุณสิทธิพรได้ชี้แจงว่า "... มันก็คงไม่ออกมาเป็น tangible สิ่งเหล่านี้มันก็ต้องใช้เวลานี้ แล้วก็โดยเฉพาะเราเพิ่งเริ่มทำ การทำ image ปีหนึ่งเห็นผลแล้วคงเป็นไปไม่ได้ ... Board จะถามว่าลงทุนไปแล้ว 50 ล้าน มันจะได้อะไรตอบแทน มันคงไม่ออกมาเป็นเงิน 50 ล้านหรอก แต่เนื่องจากว่า Concept ของธุรกิจที่ผมทำอยู่ เนื่องจากมันเป็นธุรกิจที่ลงทุน เราทำมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแน่นอน เสร็จแล้วธุรกิจของเราเป็นธุรกิจในการลงทุน ลงทุนเสร็จมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เราจะลงทุนเพื่อให้มีปัญหาน้อย เรายังต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคม เราจะดูแลสิ่งแวดล้อมให้เขา เราทำอะไรก็จะง่ายขึ้น ถ้าสังคมรับทราบ เรียบร้อยว่า เราทำอย่างนั้นจริง ๆ สร้างความเชื่อ นอกจากนั้นเองผลผลิตของตนเองในธุรกิจ มันไม่ได้เป็น Appreciate ในเรื่อง Marketing การผลิตไฟฟ้าที่ผมเป็นเจ้าของกับโรงไฟฟ้าที่การไฟฟ้าเป็นเจ้าของ ถ้าในอนาคตที่เขาจะยอมให้ลูกค้าซื้อไฟฟ้าตรงจากผู้ผลิตเอง ภายในปีนี้ปีหน้ามีกติกาย่างนี้ ผมก็เชื่อว่าในเมื่อสินค้าไม่ได้ Depreciate ตัว Image จะสร้างความสัมพันธ์ในด้าน Marketing ได้ง่ายกว่า เมื่อเรามี Image ที่ดีกว่า เมื่อเทียบกับคนอื่น เราน่าจะขายของได้ดีกว่าอีกคนหนึ่ง การสร้าง Corporate Image มันใช้เวลา มันหวังผลระยะยาว ถ้าชื่อบริษัทเราถูกซึ่มลึกเข้าไปอยู่ในจิตสำนึกของคน โดยที่เราไม่ใช่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อ ผมมันก็น่าส่งผลกับธุรกิจในเวลาที่มีโอกาส ... คนที่จะเข้าไป Support รายการนี้ก็คงไม่มาก คนทำเองก็ต้องเสียสละ ผมมองเห็นผู้ดำเนินการมีความเสียสละอยู่ในเรื่องของการที่ต้องทั้งร่างกายแรงใจทุกอย่างที่ต้องทุ่มเทไปจัดการพวกนี้ ทั้ง ๆ ที่มันไม่อาจทำให้เขาได้รำรวยมากมาย ... ผมว่าเค้าอึดใจ เรายุ่เองก็เป็นหนึ่งในสังคมหน่วยในสังคมอันนั้นก็จะสามารถ Support ได้ โดยที่มันก็ได้เดือดร้อนมากนัก ผมถือว่าเป็นหน้าที่ดูแลซึ่งกันและกันผมเองว่าเขาทำดี เออ เงินทองที่จ่ายไปก็ไม่ได้มากมายอะไรจนกระทั่งทำให้ทำให้บริษัท Suffer กับสิ่งเหล่านี้ ให้โอกาสคนดีกับสังคม เรายุ่ก็เป็นหน่วยสังคมอันหนึ่งต้องดูตรงนี้ด้วย ผมโชคดีที่ได้รู้จักบรรจง ได้มีโอกาสที่จะสร้างอะไรให้มีโอกาสให้สนับสนุนคนคิดอะไรดี ๆ ได้มีโอกาสแสดงออก รายการเหล่านี้เป็นรายการที่คนทำไม่ได้มีหวังกำไรเลิศลอย แต่ว่าผมว่าเบื้องลึกเค้าอยากทำดี เอ๊กโกมีโอกาสช่วยสังคมไทย ..." (สิทธิพร รัตโนภาส, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2545)

จากการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ของผู้วิจัยแล้วพบว่า บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) มีโครงการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมกับพี่น้องมุสลิมทางภาคใต้ เมื่อเล็งเห็นว่าการซื้อเวลาโฆษณาที่สถานีวิทยุศาสนาอิสลามที่สามารถส่งสัญญาณไปถึง 5 จังหวัดภาคใต้ได้จะเป็นการค่อย ๆ ซึมซับชื่อของบริษัทฯ ให้คุ้นหูและอยู่ในใจของผู้ฟังชาวใต้จากสปอตโฆษณาของบริษัทฯ ที่แสดงถึงมิตรไมตรีที่มีต่อธรรมชาติ เมื่อถึงกำหนดที่บริษัทฯ ต้องมีโครงการขนาดใหญ่กว่าโครงการที่ผ่านมาและมีผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมมากกว่า บริษัทฯ คาดหวังว่าประชาชนชาวภาคใต้คงจะไม่ลุกขึ้นมาต่อต้านหรือคัดค้านการดำเนินโครงการแต่อย่างใด

8.2 บริษัท เบอร์รี่ยุคเกอร์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ผลิตภัณฑ์มันฝรั่งทอด “เทสโต” เมื่อได้รับเครื่องหมายฮาลาลแล้วจึงพิจารณาว่าลูกค้ากลุ่มมุสลิมเป็นตลาดที่น่าสนใจที่จะเข้าไปแนะนำผลิตภัณฑ์ให้ลูกค้าได้รู้จักมากขึ้น และเห็นว่าชาวมุสลิมเป็นกลุ่มคนที่มีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมเฉพาะตัว และต้องการสร้าง Image ให้กับผลิตภัณฑ์ ซึ่งกรรมการของบริษัทเป็นผู้รับผิดชอบศาสนาอิสลามจึงได้แนะนำสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมให้พิจารณากันว่ามีความเหมาะสมที่จะลงโฆษณาหรือไม่อย่างไร เมื่อตกลงกันแล้ว ผลิตภัณฑ์ต้องการตอกย้ำให้เด็ก ๆ จดจำผลิตภัณฑ์ให้ได้ จึงได้มอบทุนการศึกษาให้อีกในรายการเยาวชนสัมพันธ์

คุณจันทร์พร สุนทรภาพลพร ผู้จัดการฝ่ายผลิตภัณฑ์เทสโต ได้กล่าวถึงการเป็นผู้สนับสนุนสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมว่า “พอดีทางผู้ใหญ่ raise ขึ้นมาเป็นกลุ่มชาวมุสลิม ซึ่งปกติเวลาทำ spot เน้น mass เรามีความรู้สึกว่าเราน่าจะเข้าไปคนมีวัฒนธรรมของตัวเองที่เด่นชัด มีเอกลักษณ์ของศาสนาเขา มีจุดยืนของเขาที่เด่นชัด ความ unique เราน่าจะไปหาเขามากกว่าเรา draw ให้เขามาหาเราน่าจะเจาะคนกลุ่มนี้ ประชากรกลุ่มนี้ถามว่าเยอะมั๊ย เยอะในประเทศเยอะแน่นอน โดยเฉพาะภาคใต้การกระจายมุสลิมค่อนข้างกว้างในประเทศไทย เป็นที่มาเจาะเข้าสถานีของมุสลิม ... ส่วนหนึ่งเราน่าจะเข้าไปแนะนำตัวเองกับเขา ทางหนึ่งที่ดีที่สุดคือผ่านสถานี อย่างที่ทราบว่ามีมุสลิมมีข้อจำกัดการบริโภคค่อนข้างเยอะ ... เราก็จับขึ้นมาว่าเขาเองเป็นกลุ่มมีข้อจำกัดในการกิน ถ้าจะทำให้เขา convince มันใจมากขึ้นเราควรจะต้องเข้าไปผูกกับสถานีหรือสื่อของเขาเลย เพื่อที่จะให้เขามั่นใจ ... โชคดีที่ว่า director (คุณสุรัตน์ ภูบังเกิดผล) เป็นชาวมุสลิม มี background ตรงนี้ค่อนข้างดี สถานีไหนเจาะได้กว้าง สร้าง image ได้ดี เป็นที่น่าเชื่อถือ ค่อนข้างดี เราก็เลยที่จะไปกับสถานีนี้...” (จันทร์พร สุนทรภาพลพร, สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2545)

ไม่เพียงเป็นผู้สนับสนุนให้กับสถานีวิจัยเท่านั้น ผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์สังคมด้วยการมอบทุนการศึกษาให้กับเด็กในรายการเยาวชนสัมพันธ์อีกด้วย ซึ่งคุณจันทพรได้เล่าให้ฟังว่า “...เรามีความรู้สึกว่าอย่างไรบริษัทเรา contribute ให้คืนกับสังคม one way all another เราทำ mass ไม่ได้ แต่เนื่องจากชาว วิทย์ provide ในแง่ที่ว่าคือในช่วงเยาวชนสัมพันธ์ เราเปิดโอกาสให้เด็กได้เข้ามาแสดงความสามารถทางศาสนา ครอบครัว ความสามัคคี ซึ่งเราคิดว่าเป็นเรื่องที่ดี เรามีความรู้สึกว่าเราน่าจะสนับสนุน เพื่อเป็นการ encourage ให้เด็ก ๆ เข้ามาทำ activity ส่วนนี้มากขึ้น เราให้ทุนการศึกษาไปสามารถเพื่อให้เค้าสามารถเอาไปใช้เพื่อการศึกษาของเขาเองเป็น all benefit มองว่ากิจกรรมน่าสนใจมากกว่าที่จะเป็น commercialize มาก ๆ คือเรามีความรู้สึกว่าคือต้องพูดว่ารายการวิทยุช่วงนั้นเป็นช่วงน่าสนใจมากกว่า การที่เราให้ทุนไป เด็กที่มาตอบในรายการ คำถามที่เขาถามฟังดูแล้วมันไม่ง่าย เด็กต้องมีความพยายาม เด็กเขาต้องเป็นเด็กที่ดีเข้ามาตอบได้เรียกว่าเป็นสิ่งที่ดีจะทำให้เด็กของศาสนา ได้มีการศึกษาศาสนาเขาคือถ้าเราทำให้มุสลิม มันจะ respect ความเป็นมุสลิมของเขา เราถือว่าทำให้มุสลิมการทำตอบคำถามอนุรักษ ให้ความเป็นมุสลิมออก มันเป็นเรื่องที่เรา happy support ... คือเหมือนกับเรา encourage ให้เด็กเขาศึกษามากขึ้น เป็นเรื่องที่ดีกว่าศึกษาอย่างอื่น ลึก ๆ แล้วถูกปลูกฝังอัตโนมัติ เป็นกำลังใจให้เขา เขา study ตอบได้ทุน สามารถได้ทุนการศึกษา ... ผลตอบรับถ้าถามว่าเห็นชัดมั๊ยตอนนี้ยังเห็นไม่ชัด เราจับ sale trend ในแง่ยอดขาย แต่ว่าเราเชื่อว่ามันจะสร้าง good image กับ brand เรา เพราะเด็กที่เคยตอบคำถาม เคยได้ยิน เชื่อว่าวันหนึ่งเวลาเขาไปห้าง เขาจะ recall ว่าเทคโนโลยีเป็น brand ที่เขากินได้ คือน่าจะเป็นใน long term relationship แบบ long term กับ community มากกว่า เพราะ commercial ระยะสั้น ๆ ...”

จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยพบว่าเทคโนโลยีต้องการเจาะกลุ่มตลาดที่เล็กลงมา เมื่อพบว่าไม่สามารถเจาะตลาดกลุ่มผู้บริโภคใหญ่ได้ เนื่องจากมีคู่แข่งที่แข็งแกร่งและมีผู้ผลิตหลายราย ถึงแม้ว่า ตลาดผู้บริโภคมุสลิมจะเป็นตลาดที่ค่อนข้างเจาะยากก็ตาม ถ้าหากประสบความสำเร็จแล้วถือว่าเป็นผู้บริโภคที่มีความจงรักภักดีต่อผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ จากวิถีชีวิตประจำวันที่ถูกพันกับหลักคัมภีร์อัลกุรอานที่จะรับประทานสิ่งใดต้องถูกต้องตามหลักศาสนาเท่านั้น ตลาดมุสลิมนี้มีความน่าสนใจและมีประสิทธิภาพ จากการสังเกตผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีผลิตภัณฑ์เดียวกันนี้ ผลิตภัณฑ์โฆษณาที่มุ่งเจาะกลุ่มผู้บริโภคมุสลิมโดยเฉพาะเช่นเดียวกับเทคโนโลยี

8.3 บริษัท แพนสยาม เอ็นจิเนียริง จำกัด มีลักษณะการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันหรือ Barter ระหว่างบริษัทกับมูลนิธิ โดยมีผู้แนะนำให้เข้าไปขอให้บริษัทเป็นผู้สนับสนุนรายการ ซึ่งทางบริษัทได้มอบเครื่องปรับอากาศให้แล้วทางสถานีวิจัยจะออกอากาศสเปคตโฆษณาให้ตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันได้

คุณขวัญฤทัย เรือนแจ่ม ฝ่ายโฆษณาและการตลาดได้เข้ามาเป็นผู้สนับสนุนสถานีวิจัย และรายการข่าวคนข้างคุยเนื่องจากทางผู้แทนจำหน่าย (Dealer) ได้ติดต่อประสานงานเข้ามา เพื่อให้ทางบริษัทฯ ได้พิจารณาให้การสนับสนุนและทางบริษัทฯ เล็งเห็นว่าชาวไทยเชื้อสายมุสลิมในประเทศไทยมีอยู่จำนวนมาก และน่าจะเป็นกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่มีศักยภาพในการซื้อผลิตภัณฑ์ ประกอบกับเหตุผลสำคัญคือ ในการสนับสนุนครั้งนี้เป็นการช่วยเหลือมูลนิธิเพื่อคุณธรรมในการก่อสร้างอาคารเพื่อประกอบพิธีทางศาสนา ด้วยวิธีการ Barter โดยการแลกเปลี่ยนโฆษณากับเครื่องปรับอากาศ Central Air ในมูลค่ารวมทั้งสิ้น 383,000 บาท และทางบริษัทฯ ได้รับสเปคตโฆษณาทางวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ และทางสถานีวิจัยเอเอ็ม 1080 กิโลเฮิร์ตซ์ และหน้าโฆษณาในนิตยสารเพื่อคุณธรรม มีระยะเวลาในการสนับสนุนรวม 8 เดือนคือตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2544 ถึง มีนาคม 2545 สำหรับผลตอบรับทางบริษัทฯ คาดว่าจะมีผลหรือยอดขายในผู้แทนจำหน่ายมากขึ้น

เซ็นทรัลแอร์ ผลิตภัณฑ์ของบริษัท แพนสยาม เอ็นจิเนียริง จำกัด ร่วมกับมูลนิธิเพื่อคุณธรรมในรูปแบบการบราเธอร์ (Barter) แลกของกับของคือมูลนิธิให้บริษัทฯ ติดตั้งแอร์ในห้องละหมาด แล้วมูลนิธิทำการลงสเปคตโฆษณาของบริษัทให้รวมถึงการกล่าวขอบคุณในรายการข่าวคนข้างคุยและรายการทำนถาม-เงาตอบ ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่ามูลนิธิเพื่อคุณธรรมต้องการซื้อเครื่องปรับอากาศเพื่อติดตั้งห้องละหมาด ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่สูง และมูลนิธิไม่สามารถจัดสรรเงินได้ครบถ้วนจึงได้เสนอแก่บริษัทฯ ให้ลงโฆษณาในสถานีวิจัยได้ฟรีเพื่อแลกกับเครื่องปรับอากาศ

8.4 การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย กลุ่มลูกค้าชายแดนภาคใต้ถือว่าเป็นลูกค้าของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยและต้องการนำผลิตภัณฑ์เข้าไปใกล้ชิดกับลูกค้ามากยิ่งขึ้น และเห็นว่าสถานีวิจัยยังสัญญาณออกอากาศครอบคลุมพื้นที่ทางภาคใต้ ทำให้สามารถครอบคลุมกลุ่มลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณธราทิป นัทธีศรี ฝ่ายโฆษณาและส่งเสริมการขาย ได้กล่าวถึงการให้การสนับสนุน สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมว่า “...เขามาขอเราให้ช่วยสนับสนุนเนื่องจากว่าเป็นวิทยุภาคมุสลิมอยู่ใน 5 จังหวัดภาคใต้เรามองว่าประเด็นนี้กลุ่มมุสลิมเป็นลูกค้าที่ใช้น้ำมันของ ปตท. อีกอย่างเจ้าของปั้ม สถานีบริการ ยะลา นราธิวาส สตูล ปัตตานี เป็นกลุ่มลูกค้ามุสลิม มุสลิมมีอยู่ทั่วประเทศเราน่าจะมีกิจกรรมร่วมกับเขา สถานีวิทยุเอเอ็มเขามาเสนอ พร้อมกับสถานีวิทยุเอฟเอ็มที่คุณบรรจง ใช้ะมีมีรายการวิทยุอยู่ทางภาคใต้ด้วยเราเคยสนับสนุนอยู่ตลอดทุกปี จำนวน สปอต 30 วินาที 3 ครั้งต่อวันต่อสถานี ... รายการวิทยุเพื่อคุณธรรมของเขา เราสนับสนุนในเรื่องเป็น loose spot ตลอดทั้งปีที่เราทำอยู่ ของภาคใต้ 5 จังหวัดเราสนับสนุนเดือนเดียวแล้วก็จบ ... ผลตอบรับเราก็มองว่าเป็นกลุ่มลูกค้าที่ใช้น้ำมันเรา เราก็พยายามเอา product ไปใกล้ชิดกับลูกค้าให้เขารู้ว่าผลิตภัณฑ์ เขาเป็นมุสลิมที่อยู่ในประเทศไทยควรจะใช้ผลิตภัณฑ์ไทย เราก็มี spot ส่งเสริมการขายให้ออกตามเทศกาล ... ยอดขายเองเนี่ยมันไม่ได้เพิ่มขึ้นมากมายเพียงแต่เราต้องการเฉลี่ยสื่อไปหา กลุ่มเป้าหมายในแต่ละกลุ่มให้มากขึ้น ถ้าถามว่าเป็นไงภาคใต้มีปั้มมุสลิมเยอะ โอเคเป็นลูกค้ากลุ่มหลัก เพราะลูกค้า 5 จังหวัดภาคใต้เป็นกลุ่มมุสลิมอยู่แล้ว ...งบประมาณไม่เยอะ เอเอ็ม loose spot ไม่แพงมาก รายการวิทยุเพื่อคุณธรรมของคุณบรรจงเรายังจ้างอยู่ยังเราออกทั้งปี เพราะเค้าคลุม 5 จังหวัด” (ธราทิป นัทธีศรี, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2545)

การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยมีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับประชากรชาวใต้มานานพอสมควรจากโครงการท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย สิ่งที่อยู่วิสัยสามารถวิเคราะห์และเป็นประเด็นที่น่าพิจารณาคือ สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเป็นของศาสนาอิสลาม ออกอากาศกระจายเสียงไปถึง 5 จังหวัดภาคใต้ ในขณะที่พี่น้องมุสลิมภาคใต้กำลังร่วมกันรณรงค์ต่อต้านคัดค้านประกบกับความเดือดร้อน แต่สถานีวิทยุกลับให้ ปตท. ชื่อเวลาลงสปอตโฆษณาได้ สำหรับ ปตท. ไม่ต้องการให้มียอดจำหน่ายที่สูงขึ้นในเขตภาคใต้ แต่ต้องการสร้างภาพลักษณ์และชื่อเสียงให้แก่ ปตท. ว่าได้สนับสนุนสถานีวิทยุสำหรับศาสนาอิสลามถือเป็นการช่วยเหลือสถานีวิทยุให้สามารถอยู่ได้ มีรายได้จากการขายเวลาโฆษณา ดังนั้น โครงการท่อก๊าซจะไม่ส่งผลกระทบต่อมากมายอย่างที่พี่น้องชาวมุสลิมวิตกกังวลกัน กลับส่งเสริมความเป็นอยู่ของชาวมุสลิมในเขตพื้นที่ให้ดีขึ้น

จะเห็นได้ว่ามูลนิธเพื่อคุณธรรมมีรายได้ที่มาจากหลายแหล่งที่มา มูลนิธิฯ ต้องดิ้นรนและแสวงหารายได้ทุกทาง เนื่องจากต้องแบกรับภาระค่าเช่าสถานีวิทยุวมไปถึงเงินเดือนพนักงานทั้งส่วนของมูลนิธิและเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุ รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพียงลำพังปราศจากการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐบาลหรือเอกชน ซึ่งแตกต่างจากบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดที่มีรายได้จากค่าเช่าสถานีวิทยุถึง 2 สถานีด้วยกันคือสถานีวิทยุเอเอ็ม 1350 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ แต่สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนามีผู้สนับสนุนสถานีวิทยุน้อยกว่าสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม อีกทั้งการให้ผู้ผลิตรายการวิทยุแต่ละรายรับผิดชอบจัดหาเช่าสถานีวิทยุกันเองไม่ถือว่าเป็นการจ่ายด้วยทุนส่วนตัว การได้รับบริจาคจากผู้ฟัง มีการเรียบบ้างเล็กน้อย ๆ โดยไม่ผิดหลักเกณฑ์ของกรมประชาสัมพันธ์

จากที่กล่าวไปทั้งหมดได้อธิบายถึงลักษณะการบริหารของมูลนิธเพื่อคุณธรรมที่ดูแลสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด รับผิดชอบสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ทำให้ผู้วิจัยได้เข้าใจถึงลักษณะการบริหารงานของสถานีวิทยุที่ให้บริการแก่สาธารณชนว่าถึงแม้ว่าจะมีภาระกิจเพื่อสาธารณชนแล้ว อีกปัจจัยหนึ่งที่ถือว่าเป็นงานที่หนักมากสำหรับกิจการที่ให้บริการเพื่อประโยชน์สาธารณะคือต้องสามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเองจากการหารายได้เข้ามาสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการทำงานทั้งหมด ทั้งนี้มูลนิธิเพื่อคุณธรรมและบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดยังไม่มีหน่วยงาน องค์กร หน่วยงานของภาครัฐที่ก้าวเข้ามาให้ความช่วยเหลือทางการเงินอย่างจริงจังเป็นแต่เพียงการเป็นผู้สนับสนุนสถานีวิทยุด้วยการซื้อเวลาลงโฆษณาหรือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาเพื่อจำหน่ายนารายได้มาใช้จ่ายหมุนเวียนภายในหน่วยงานเท่านั้น

ผู้วิจัยพิจารณาว่าลักษณะการบริหารงานของมูลนิธเพื่อคุณธรรมและบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดยังเป็นการบริหารงานที่ยังไม่ใช่การบริหารงานที่มุ่งให้ประโยชน์แก่สาธารณชนแต่ยังเป็นการบริหารที่อิงกับภาคธุรกิจเป็นสำคัญ นั่นคือการให้บริการงานที่มุ่งในลักษณะธุรกิจเอกชนหรือกล่าวได้ว่ามุ่งแสวงหากำไรจากการให้บริการแก่สาธารณชน มูลนิธเพื่อคุณธรรมผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของมูลนิธทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นเทป ซีดี นิตยสารหรือกิจกรรมอื่นใดที่จัดขึ้นมาเพื่อให้ได้เงินมาหล่อเลี้ยงสถานีวิทยุที่ตนเข้ามานั้นสามารถอยู่รอดเผยแพร่กระจายเสียงได้ต่อไป และเป็นการทำงานที่ไม่สามารถหยุดหรือล้มเลิกไปได้ ไม่ใช่มาจากการที่มีหน่วยงานใดให้การสนับสนุนแต่เนื่องมาจากมูลนิธเพื่อคุณธรรมมีการลงทุนในด้านอุปกรณ์การส่งสัญญาณการออกอากาศไม่ว่าจะเป็นการติดตั้งจานดาวเทียม ก่อสร้างสถานีวิทยุที่ทันสมัย สำนักงานของมูลนิธ รวมถึงสิ่งอื่น ๆ

ซึ่งล้วนแล้วแต่มีการลงทุนอย่างมหาศาล ดังนั้น มูลนิธิเพื่อคุณธรรมจึงต้องกระทำทุกวิถีทางที่จะทำให้มูลนิธิ อยู่รอดต่อไปได้ ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคจากการบริหารไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านบุคลากร การเงิน การบัญชี ภาพลักษณ์จากภายนอกที่สื่อมุสลิมด้วยกันวิพากษ์วิจารณ์มากน้อยสักเพียงใดก็ตาม และภาพลักษณ์ของประธานมูลนิธิเพื่อคุณธรรมคือคุณบรรจง ไช้ะมณีที่พยายามเข้ามาในส่วนของการทำงานทั้ง ๆ ที่ตนเองมีหน้าที่ความรับผิดชอบในสถานีวิทยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม ไม่ว่าจะเป็นการลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิกอยู่เป็นครั้งคราว โดยพยายามพูดโน้มน้าวให้วิทยากรบางท่านพูดหรือบรรยายชักจูงให้พี่น้องที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เลือกบุคคลที่ผู้ฟังฟังแล้วสามารถทราบได้ในทันทีว่าสนับสนุนให้เลือกผู้ใด

ในส่วนของบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด การดำเนินงานทุกอย่างที่เป็นไปเพื่อสถานีวิทยเพื่อพระพุทธรศาสนามหามะพล 1 นั้นต้องร่วมกันเข้าสู่กระบวนการพิจารณาจากสถานีวิทยกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ไม่ว่าจะเป็นด้านผู้ผลิตรายการ เนื้อหา รูปแบบ การนำเสนอรวมถึงการตรวจสอบผลงานที่ผลิตเผยแพร่สู่สาธารณชน ถ้าหากได้รับการพิจารณาแล้วว่าสามารถเผยแพร่ได้จึงอนุญาตให้บรรจुरายการดังกล่าวเข้าสู่ผังรายการทั้งนี้เพื่อควบคุมเนื้อหา การนำเสนอ รูปแบบที่ไม่ต้องการให้ผิดเพี้ยนหลักศาสนาพุทธแต่อย่างใด ผู้วิจัยต้องขอสังเกตว่า ถ้าผังบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดไม่มีอำนาจการตัดสินใจเพียงพอหรือมีความรู้ด้านศาสนาเพียงพอหรืออย่างไรจึงไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างอิสระในประเด็นนี้

นอกจากนี้การแสวงหารายได้ของบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดจากการจัดแบ่งเวลาตลอด 24 ชั่วโมงเพื่อให้ผู้ผลิตรายการแต่ละรายเช่าเวลาเพื่อผลิตรายการ ถึงแม้ว่าจะอ้างว่าการทำลักษณะนี้ไม่ใช่การมุ่งแสวงหากำไรไม่ใช่การทำในเชิงธุรกิจแต่อย่างใด หากพิจารณาย้อนขึ้นว่าถ้าหากต้องการทำให้เป็นประโยชน์เพื่อสาธารณะอย่างแท้จริง เพราะเหตุใดสถานีวิทยกองพลที่ 1 รักษาพระองค์จึงไม่สามารถดำเนินการทั้ง ๆ ที่มีบุคลากรและห้องส่งออกอากาศอยู่แล้ว แต่สถานีวิทยกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ก็ยังไม่มียุติการที่มีความชำนาญในด้านนี้มากอย่างเพียงพอที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเองหรือเพียงพอต่อการรักษากลไกทางการตลาดนั่นคือการมีตัวกลาง (Agency) ที่เข้ามาอำนวยความสะดวกในการจัดหาผู้ผลิตรายการ อาศัยความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของผู้บริหารบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดจึงทำให้การให้บริการสาธารณะสำหรับสถานีวิทยศาสนา ยังคงไม่แตกต่างกับการทำธุรกิจ แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้พิจารณาในประเด็นที่ว่าบริษัทฯ นำศาสนา มาทำธุรกิจแต่อย่างใด

เนื่องจากผู้ผลิตงานศาสนาเองก็มีความต้องการและเต็มใจที่จะเผยแพร่เรื่องราวเหล่านี้ ออกสู่สาธารณชน เห็นประโยชน์อันดีที่มีการกระจายเสียงออกทางสื่อมวลชนโดยเฉพาะทาง วิทยุกระจายเสียงเพื่อให้ประชาชนได้รับฟังและรับทราบหลักธรรมคำสั่งสอนกันในมุมกว้างกว่าใน สมัยอดีต ถือว่าบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดเป็นตัวกลางที่เชื่อมโยงให้ศาสนาและพุทธศาสนิกชนได้ พบกัน แต่หากพิจารณาในด้านของการให้เช่าเวลาสถานีวิทยุแล้วผู้ผลิตรายการหลายท่าน หลายรูปไม่ต้องการในรูปแบบนี้เท่าใดนัก ทั้งนี้ปัจจุบันเงินสนับสนุนในปัจจุบันค่อนข้างหายากหรือ ได้มายากขาดสภาพคล่องอย่างเห็นชัด แต่ก็ยังมีเข้ามาบ้างตามแรงศรัทธาของผู้ฟังที่มีต่อผู้ผลิต รายการ ดังนั้นภาระทั้งปวงจึงตกอยู่กับผู้เช่าเวลาสถานีวิทยุหาใช่บริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดแต่ ประการใด บริษัทฯ มีหน้าที่เพียงแค่จัดหาผู้สนับสนุนสถานีวิทยุ จัดหาและคัดสรรผู้ผลิตรายการ ดูแล ตรวจสอบการผลิตรายการ และการเก็บค่าเช่าสถานีวิทยุจากผู้เช่า บางครั้งอาจมีการ อะลุ่มอล่วยกันบ้างระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่าเพื่อดึงดูดใจให้ผู้ผลิตรายการป้อนให้กับสถานีวิทยุ ต่อไป

ดังนั้นการบริหารงานของมูลนิธิเพื่อคุณธรรมและบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัดจึงยังมิใช่การ บริหารที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ของสาธารณะอย่างแท้จริง อีกทั้งการยังคงต้องอยู่ในกรอบการดูแล ของสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ถึงแม้ว่าจะพยายามปลดปล่อยสักเพียงใดก็ตาม แต่ยังคงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของประเทศชาติและรักษาชื่อเสียงของสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระ องค์และกองทัพบกเป็นสำคัญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

จุดเด่นและจุดด้อยของการให้บริการสาธารณะของ สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์นั้นย่อมพบกับจุดเด่นและจุดด้อยจากการให้บริการ ถึงแม้ว่าจะเป็นกรให้บริการที่มุ่งไปยังสาธารณะก็ตามที่ ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงประเด็นนี้ไปได้เลย และไม่จำเป็นว่าการให้บริการสาธารณะนั้นจะเกิดขึ้นเฉพาะการบริหารงานในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นหลัก ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้พบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มราชการทหารในสถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ อดีตนายสถานีวิทยุ ผู้บริหารของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม ผู้บริหารของบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัด วิทยากรและผู้ผลิตรายการพบว่าสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ต่างก็มีจุดเด่นและจุดด้อยจากการให้บริการแก่สาธารณะ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรักษาธรรมะพล 1 รวมทั้งจุดเด่นและจุดด้อยรายการทุกรายการที่ผลิตออกอากาศทางสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธรักษาธรรมะพล 1

จุดเด่นของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์

จุดเด่นของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าจุดเด่นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การดำเนินงานและแนวคิดของการให้บริการแก่สาธารณะรวมทั้งการมีหน้าที่ที่มุ่งไปยังประโยชน์ของสาธารณะเป็นหลักคือ

1. การแจ้งข่าวผู้เสียชีวิต โดยการแจ้งชื่อผู้เสียชีวิต สถานที่ฝังศพ เวลาทำละหมาดให้แก่ศพ แจ้งเบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อกับญาติผู้เสียชีวิตได้ ซึ่งทางสถานีวิทยุทำการแจ้งให้พี่น้องชาวมุสลิมได้ทราบกันตลอด 24 ชั่วโมงทุกต้นและท้ายชั่วโมงของรายการเป็นประจำทุกวัน ตามหลักการของศาสนาอิสลามต้องเร่งจัดการศพให้เร็วที่สุด สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมจึงสามารถอำนวยความสะดวกได้ดีที่สุด ซึ่งรายการวิทยุศาสนาอิสลามสถานีวิทยุอื่นไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเทียบเท่ากับสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม เนื่องจากสถานีวิทยุอื่นทำการออกอากาศเพียงระยะสั้น ๆ เพียงแค่ครึ่งชั่วโมงถึงหนึ่งชั่วโมงเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถแจ้งข่าวได้ครอบคลุมถึงญาติพี่น้องของผู้เสียชีวิตได้อย่างทันที่

2. แจ้งเวลาการทำละหมาด 5 เวลา การน่านมาซหรือละหมาดถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก สำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลามที่ต้องทำละหมาดให้ครบทั้ง 5 เวลาตามหลักการศรัทธา ในบางโอกาสมุสลิมบางท่านอาจติดภาระกิจจนหลงลืมเวลาทำละหมาด สถานีวิทยุแห่งนี้จะประกาศแจ้งเตือนให้มุสลิมทุกท่านเตรียมอาบน้ำละหมาดหรือชำระล้างร่างกายให้สะอาดตามหลักศานาก่อน เข้าเฝ้าอัลลอฮ์ เมื่อถึงเวลาละหมาดจะมีสัญญาณบอกให้มุสลิมทุกคนให้ไปปฏิบัติละหมาด

3. การให้ความรู้ในด้านศาสนาอิสลามที่ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกรุอาน หะดีษ ซึ่งครอบคลุมทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม ได้แก่ หลักการศรัทธา หลักการศานา หลักการชีวิต การศึกษา ความเป็นอยู่ ครอบครัว และเยาวชน ด้วยการอธิบายของวิทยากรแต่ละท่านที่ยึดหลักให้ผู้ฟังด้วยความเข้าใจง่าย และมีรายการให้เลือกรับฟังได้เกือบจะตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมทั้งไปด้วยเนื้อหาและวิทยากรที่มากด้วยความสามารถ ความรู้และมีความหลากหลายด้านเทคนิคหรือวิธีการนำเสนอที่แตกต่างกันออกไปตามความเชี่ยวชาญและความถนัดของวิทยากรแต่ละท่าน บางท่านก็มีสไตล์การบรรยายที่เข้าถึงหัวใจผู้ฟัง สะกิดใจคนฟังให้เกิดความรู้สึกทันที หรือพูดให้รุนแรงกระตุ้นเพื่อให้เกิดการปฏิบัติเปลี่ยนแปลงตนเองในทันทีทันใด หรือบางท่านมีเทคนิคในการบรรยายที่นุ่มนวลแต่แฝงด้วยความน่าเชื่อถือ อาศัยวิธีการพูดในลักษณะการโน้มน้าวให้มุสลิมหันมาให้ความสนใจในเรื่องราวที่กำลังนำเสนอ

ประกอบกับความสามารถในการคิดรูปแบบการนำเสนอใหม่ ๆ ของคุณบรรจง ใช้ะมณี ประธานมูลนิธิเพื่อคุณธรรม ที่ต้องการให้ผู้ฟังเกิดความสนใจและติดตามรับฟังรายการกันเป็นประจำคือการทำวิทยากร 2 ท่านมาบรรยายร่วมกันในประเด็นเดียวกันแต่ผู้ฟังจะได้รับเนื้อหาที่มีความหลากหลายมากขึ้น ความคิดแผ่ขยายออกไปกว้างไกลมากขึ้น หากวิทยากรท่านหนึ่งลืมนำเสนอประเด็นใดประเด็นหนึ่งไป วิทยากรอีกท่านจะบรรยายเสริมประเด็นนั้นขึ้นมาเพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจในประเด็นที่นำเสนอมากยิ่งขึ้น อีกทั้งทำให้ผู้ฟังไม่เกิดความรู้สึกจำเจ หรือความเบื่อหน่ายที่อาจเกิดขึ้นจากการนำเสนอในรูปแบบเดิม ๆ และถือเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศการรับฟังบ้าง

ถึงแม้ว่ารายการที่ออกอากาศอยู่บางรายการจะมีเนื้อหาที่ซ้ำกันไปบ้าง แต่ทางสถานีวิทยุได้จัดให้รายการเหล่านั้นออกอากาศกันคนละช่วงเวลาเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ฟังที่พลาดการรับฟังรายการในช่วงเวลาใดก็ตามเนื่องจากติดภาระกิจการงาน ก็สามารถรับฟังอีกรายการหนึ่งและได้รับความรู้เท่าเทียมกัน

4. การประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมของมัสยิด มัสยิดที่มีการจัดงานสามารถส่งข่าวประชาสัมพันธ์เพื่อให้ทางสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมประกาศประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้ได้ โดยสถานีวิทยุจะช่วยเหลืออ่านสปอตประชาสัมพันธ์ให้เป็นประจำทุกวันทุกต้นชั่วโมงในช่วงรายการภาคบ่าย

ที่กล่าวไปข้างต้นเป็นการวิเคราะห์จุดเด่นในภาพรวมของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม อย่างไรก็ตาม สถานีวิทยุแห่งนี้ประกอบด้วยรายการที่มีประโยชน์ต่อผู้ฟัง ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์จุดเด่นของรายการแต่ละรายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุ

1. รายการด้วยรักและห่วงใย โดยอาจารย์เกียรติ ห้วมประถม นำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ หยิบยกเอาสถานการณ์ปัจจุบันมาเทียบเคียงกับหลักศาสนาอิสลาม คัมภีร์อัลกุรอาน การเป็นสมาชิกภรรยาที่ดีตามหลักอิสลาม ผนวกกับการวิเคราะห์แยกแยะให้ผู้ฟังได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่าสิ่งใดที่มุสลิมทำได้หรือทำไม่ได้ ด้วยสำเนียงการพูดที่ปรับตามประเด็นเนื้อหาที่น่าสนใจในแต่ละวัน หากประเด็นนั้นต้องบรรยายให้ดูเด็ด น้ำเสียงของอาจารย์จะดูเด็ดกระทัดรัดตามเนื้อหาหรือประเด็นต้องการโน้มน้าวชักจูงใจโทนเสียงก็จะนุ่มนวล

2. รายการคิดดีทำดี โดยอาจารย์อิบรอฮีม เด่นดี นำเสนอเนื้อหาหลักการศรัทธาจริยธรรมประกอบกับเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นในสังคม ด้วยลีลาน้ำเสียงที่นุ่มนวลแต่หนักแน่น

3. รายการซักชวนและป้อมปราม โดยอาจารย์อาลี เสือสมิงและอาจารย์อับดุลเราะห์เราะาะเยาะ มีจุดเด่นจากการนำเสนอ 2 ท่านช่วยกันอธิบายและวิเคราะห์ ชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่ควรกระทำและสิ่งที่ห้ามกระทำ ครอบคลุมทุกประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้แก่ผู้ฟัง

4. รายการเยาวชนสัมพันธ์ โดยอาจารย์กะปี่ร กิจประพันธ์ คุณฮาซิม บุญมาเลิศ และคุณวัลภา จิตต์หมวด จุดเด่นของรายการคือเปิดสายโทรศัพท์ให้เด็กโทรศัพท์เข้ามาแสดงความสามารถ ความรู้ทั้งด้านศาสนาและสามัญกับทางรายการ

5. รายการข่าวคนช่างคุย โดยคุณอุ้มร ไซ้ะมณี จุดเด่นของรายการคือนำเสนอข่าวสารประจำวันที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟังรับรู้ข่าวสารที่สำคัญในแต่ละวัน ไม่ว่าจะป็นข่าวการเมือง ข่าวสังคม ข่าวเศรษฐกิจ โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นอย่างรุนแรง

6. รายการบ้านเมืองเรื่องของเรา โดยคุณอุ้มร ไซ้ะมณี จุดเด่นของรายการคือการแสดงความความคิดเห็นต่อข่าวสารความเป็นไปและศาสนาของวิทยากรที่มากด้วยประสบการณ์ ทำให้ผู้ฟังได้รับการวิเคราะห์ในแนวทงศาสนาอิสลาม

7. รายการท่านถาม-เราตอบ โดยคุณอุ้มร ไซ้ะมณี จุดเด่นของรายการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์ฝากคำถามไว้กับเจ้าหน้าที่ควบคุมการออกอากาศและสอบถามอาจารย์วิทยากรของสถานีวิทยุ ทำให้ผู้ฟังสามารถได้คำตอบที่ตนเองต้องการทราบ รายการนี้ถือเป็นรายการของผู้ฟังอย่างแท้จริง

8. รายการหลักอากีตะห์ โดยอาจารย์นาอีม บุญมาเลิศ จุดเด่นของรายการคือวิทยากรมีความเชี่ยวชาญและชำนาญเนื้อหาที่นำเสนอมุ่งเน้นหลักการศรัทธาด้านจิตใจ

9. รายการข้อคิดจากนิตยสารเพื่อคุณธรรม โดยอาจารย์ศรีสุณา อารียะห์ จุดเด่นของรายการคือเปิดโอกาสให้ผู้ฟังที่ไม่สามารถซื้อหานิตยสารได้รับข่าวสารความรู้ที่น่าสนใจผ่านการบอกเล่าของอาจารย์

10. รายการสาระน่ารู้ โดยอาจารย์ศรีสุณา อารียะห์ จุดเด่นของรายการคือให้แกงคิดผสมคุณธรรม ความรู้คู่คุณธรรม

11. รายการหลักชีวิต โดยอาจารย์มาลีกี ดีเจริญ จุดเด่นของรายการคือเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ใช้หลักการศาสนาเป็นตัวตั้งในการกำหนดวิถีชีวิต นำเสนอด้วยลีลาที่สะกิดใจผู้ฟัง ให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกจากสิ่งที่ได้รับฟังทันที

12. รายการสนทนาธรรม โดยอาจารย์อุสมมา ดาราฉายและอาจารย์อรุณ บุญชม จุดเด่นของรายการคือสนทนาร่วมกัน 2 คน นำเสนอความรู้ได้ครบถ้วน หากอาจารย์ท่านหนึ่งยังไม่ได้บรรยายถึงประเด็นสำคัญอาจารย์อีกท่านหนึ่งจะเสริมประเด็นนั้น และนำเหตุการณ์ปัจจุบันมาเทียบเคียงกับหลักศาสนาอิสลามให้ผู้ฟังได้เข้าใจมากยิ่งขึ้น

13. รายการเจาะใจถึงใจ โดยอาจารย์ซิดีกี มุฮามมัดชะฮีดและอาจารย์อัับดุลวาเฮด หวังประโยชน์ จุดเด่นของรายการคือ วิทยากร 2 ท่านช่วยกันอธิบาย ช่วยเสริมในสิ่งที่อาจารย์อีกท่านยังไม่ได้อธิบาย การนำเสนอที่เข้าถึงใจผู้ฟัง สะกิดใจผู้ฟังให้ขบคิดตาม อธิบายด้วยภาษาที่ง่ายต่อการรับฟัง

14. รายการฝากไว้ด้วยใจรัก โดยอาจารย์ซิดีกี มุฮามมัดชะฮีดและอาจารย์อัับดุลวาเฮด หวังประโยชน์ จุดเด่นคือ วิทยากร 2 ท่านอธิบายร่วมกันทำให้ได้ความรู้ที่ครบถ้วนถูกต้องมีความสมบูรณ์ มุ่งเน้นการปลูกจิตสำนึกในทุก ๆ ด้าน จุดประกายความคิดที่ถูกต้องให้แก่ผู้ฟังในเรื่องการดำรงชีวิตประจำวัน

15. รายการสะสางชีวิต โดยอาจารย์ซิดีกี มุฮามมัดชะฮีดและอาจารย์อัับดุลวาเฮด หวังประโยชน์ จุดเด่นของรายการคือ วิทยากร 2 ท่าน อธิบายร่วมกันทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย นำเสนอในสิ่งที่ไม่ควรกระทำในศาสนาอิสลามให้ผู้ฟังได้รับทราบ เพื่อหลีกเลี่ยงออกจากสิ่งชั่วร้าย มุ่งทำแต่สิ่งที่ดีลุลอฮฺ โปรดปราน

16. รายการ 45 นาทีกับอาจารย์ซิดีกี โดยอาจารย์ซิดีกี มุฮามมัดชะฮีด จุดเด่นคือนำเสนอเนื้อหาด้านศาสนาอย่างเข้มข้น เน้นหลักวิชาการเพื่อให้ปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักคัมภีร์อัลกุรอาน

17. รายการสุขภาพดียามเช้า โดยแพทย์หญิงจินตนา โยธาสุมุท จุดเด่นของรายการคือ มุ่งเสนอสาระความรู้เกี่ยวกับสุขภาพ อธิบายถึงสาเหตุ อาการ วิธีการรักษาเบื้องต้น ด้วยภาษาที่ง่ายไม่มีศัพท์ทางวิชาการแพทย์

18. รายการกฎหมายต้องเป็นธรรม โดย ผศ.อรรถสิทธิ์ ชื่นสงวน จุดเด่นของรายการคือ วิทยากรมีประสบการณ์ทำงานด้านกฎหมายมานาน ทำให้การอธิบายข้อกฎหมายต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่นและชัดเจน

19. รายการการให้ โดยอาจารย์เฟาชัน หลังปุเต๊ะ จุดเด่นของรายการคือ เสนอด้านหลัก ศรัทธาให้มั่นคง อธิบายเนื้อหาของศาสนาอิสลาม ด้วยภาษาที่ง่ายต่อผู้ฟัง และการบรรยายที่ สะกิดใจผู้ฟัง มุ่งให้ดูคิดตามในขณะที่รับฟังรายการ

20. รายการสุนนะห์มรดกอันล้ำค่า โดยอาจารย์ชากีริน บุญมาเลิศ จุดเด่นของรายการคือ บรรยายเนื้อหาที่เป็นแบบฉบับของท่านนบีฯ หลักการปฏิบัติ การดำรงชีวิตประจำวันตามหะดิษ และคัมภีร์อัลกุรอาน ด้วยภาษาที่นุ่มนวล โน้มน้าวชักจูงใจให้ผู้ฟังหันมาประพฤติปฏิบัติตามหลัก สุนนะห์

21. รายการคุยให้คิด โดยดร. อนัส อมาตยกุล จุดเด่นของรายการคือ บรรยายภาพใน ประวัติศาสตร์ ก่อนการเกิดขึ้นของศาสนาอิสลามเชื่อมโยงเมื่อมีการเกิดขึ้นของศาสนาอิสลามว่ามี ความแตกต่างกันอย่างไร ใช้การอธิบายที่ทำให้ผู้ฟังเห็นภาพได้อย่างชัดเจน

22. รายการทางรอดของมุอมีน โดยอาจารย์ตอยเย็บ ไช้ะมณี จุดเด่นของรายการคือ เสนอทางรอดที่ควรปฏิบัติของมุสลิม เปรียบเทียบยกตัวอย่างให้เห็นภาพความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างตะวันตกและตะวันออก

23. รายการคุตบะห์ โดยอาจารย์บุคลอริน นาคนาวา จุดเด่นของรายการคือ ทำให้ผู้ฟังมี โอกาสได้รับทราบความเคลื่อนไหว และการแสดงความคิดเห็นของผู้นำอิสลามที่นครมักกะ ช่วย เปิดมุมมองของผู้ฟังให้มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มุ่งส่งเสริมให้ผู้ฟังมีความรู้ลึกต้องการเดินทางไปทำ ละหมาด

24. รายการสวรค์ในบ้าน โดยอาจารย์มุสตอฟา อยู่เป็นสุข จุดเด่นของรายการคือ มุ่งเน้นเนื้อหาสำหรับสมาชิกทุกคนในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูบุตร ดูแลครอบครัว และเน้นหลักปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม

25. รายการเสียงจากมาลัลอิสลาม โดยอาจารย์มีรวาน สะมะฮูน จุดเด่นของรายการคือ มุ่งให้เกิดความรู้ด้านศาสนาอิสลามเพิ่มมากขึ้น อธิบายวิถีชีวิตแบบอิสลาม วัฒนธรรม สร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างผู้นับถือต่างศาสนา

26. รายการหลักตัจวจี โดยอาจารย์ยูซุฟ มิตรศิลป์ จุดเด่นคือ เสนอหลักการอ่านและออกเสียงภาษาอาหรับที่จำเป็นต่อการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน

จุดเด่นของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

จุดเด่นของสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ผู้วิจัยพบว่าสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีจุดเด่นในด้านการให้บริการแก่สาธารณะและการทำหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชน คือการผลิตรายการที่มีผู้ผลิตหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นมูลนิธิ หน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชน องค์การต่าง ๆ ทำให้ผู้ฟังสามารถเลือกฟังรายการได้ตามความต้องการในหัวข้อที่เขาสนใจและความชื่นชอบส่วนบุคคล ด้วยเนื้อหาธรรมะที่มีตั้งแต่ระดับง่ายที่สุด ธรรมะระดับพื้น ๆ ธรรมดา และนิทานธรรมะ ผู้ฟังรับฟังแล้วสามารถนำไปวิเคราะห์ปรับใช้สำหรับการดำรงชีวิตประจำวันได้ พร้อมทั้งได้รับความเพลิดเพลินในระหว่างการรับฟัง จนกระทั่งถึงเนื้อหาธรรมะที่ยากที่สุดคือพระอภิธรรม โดยรายการเหล่านี้ไม่ว่าจะฟังยากหรือฟังง่ายผู้จัดผังรายการจะกระจายรายการตามเวลาต่าง ๆ สลับกันไป ไม่ใช่การอัดเนื้อหาพระอภิธรรมในช่วงเช้าหรือบ่ายให้ผู้ฟังรับฟังกันในเวลาเดียวกันทั้งหมดทุกรายการ

นอกจากมีความหลากหลายทางด้านเนื้อหา การจัดผังรายการก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ กล่าวคือวันธรรมดาคือวันจันทร์ถึงวันศุกร์ วันเสาร์และวันอาทิตย์ผังรายการมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ผู้จัดผังรายการได้คำนึงถึงผู้ฟังเป็นหลัก ถ้าหากเป็นรายการในวันเสาร์และวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันหยุดพักผ่อน รายการจะรับฟังง่ายกว่าวันธรรมดา เนื้อหา มุ่งเน้นหัวข้อธรรมะที่ใช้ในครอบครัว

ทั้งนี้ รายการต่าง ๆ ในสถานีวิทยุยังเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในรายการและกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ รายการรัฐธรรมนูญนำปฏิบัติซึ่งเป็นรายการที่ออกอากาศสดเปิดสายโทรศัพท์ให้ผู้ฟังโทรศัพท์ถามปัญหา มีวิทยากรตอบปัญหาธรรมะและปัญหาชีวิตให้แก่ผู้ฟัง รวมถึงการจัดธรรมะบรรยายภายในสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์ ในนามของชมรมชาวพุทธซึ่งชมรมนี้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของสถานีวิทยุกองพลที่ 1 รักษาพระองค์

จุดเด่นที่ได้อธิบายนั้นเป็นจุดเด่นของการให้บริการแก่สาธารณชนในภาพรวมของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธานุชาธรรมะพล 1 อย่างไรก็ตาม สถานีวิทยุแห่งนี้ประกอบด้วยรายการที่มีประโยชน์ต่อผู้ฟังทุกรายการ ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์จุดเด่นของรายการแต่ละรายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุดังต่อไปนี้

1. รายการรู้แจ้งเย็นใจ โดยอาจารย์สมพร โมลีวรรณ จุดเด่นของรายการคือ จัดแบ่งการนำเสนอรายการภายใน 1 ชั่วโมงออกเป็นช่วง ๆ ทำให้ผู้ฟังติดตามและรับฟังได้เข้าใจง่าย เนื้อหาธรรมะพื้น ๆ ง่ายต่อการเข้าใจของผู้ฟัง ไม่มุ่งเน้นที่หลักธรรมะชั้นสูง และมีเพลงประจำรายการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวทำให้ผู้ฟังเกิดการจดจำได้ว่าเมื่อได้ยินไตเติ้ลเพลงนั้นคือรายการรู้แจ้งเย็นใจ

2. รายการโลกสดใสด้วยศีลธรรม โดยอาจารย์บรรเจิด สังข์สวน จุดเด่นของรายการคือ จัดแบ่งรายการการนำเสนอเนื้อหาออกแบ่งช่วงๆและตอบปัญหาธรรมะ ปัญหาชีวิต ปัญหาครอบครัว ปัญหาการทำงานของผู้ฟัง

3. รายการแสงสว่างกลางถ้ำมืด โดยอาจารย์บรรเจิด สังข์สวน จุดเด่นของรายการคือ ได้จัดแบ่งการนำเสนอเนื้อหารายการออกเป็นช่วง ๆ ตอบปัญหาของผู้ฟัง และสอนการนั่งสมาธิเพื่อให้เตรียมตัวพักผ่อนนอนหลับได้อย่างสงบ

4. รายการเสียงธรรมจากมณฑลทิเบต โดยอาจารย์บรรเจิด สังข์สวน จุดเด่นของรายการคือ จัดแบ่งรายการออกเป็นช่วงสั้น ๆ ให้ผู้ฟังสามารถจับประเด็นการรับฟังได้ในแต่ละช่วงของรายการ และสอนการนั่งสมาธิ

5. รายการตลาดข้าวเคล้าข้อคิด โดยอาจารย์บรรเจิด สังข์สวนและอาจารย์สุภากร เกิดรัตน์ จุดเด่นของรายการคือหยิบยกข่าวสารที่เกิดขึ้นในสังคมมาอธิบายประกอบหลักพระพุทธศาสนา และตอบปัญหาธรรมะของผู้ฟัง

6. รายการแสงธรรม โดยคุณกาญจนา กรัณยประเสริฐ จุดเด่นของรายการคือเน้นเนื้อหาธรรมะง่าย ๆ ฟัง ๆ ไม่นำเสนอธรรมะชั้นสูงยากแก่การเข้าใจ เนื้อหาและวิทยากรร่วมรายการที่หลากหลายในแต่ละวันไม่ซ้ำกัน

7. รายการธำรงธรรม โดยคณะอาจารย์จากวัดประสาธ จุดเด่นของรายการคือเนื้อหาแน่น นำธรรมะมาประยุกต์กับเหตุการณ์ปัจจุบัน แจ่มข่าวสารความเคลื่อนไหวในวงการคณะสงฆ์ ผู้ผลิตสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันมานำเสนอบรรยายธรรม

8. รายการธรรมะประคองจิต โดยพระมหาณรงค์ศักดิ์ อภิชาติ จุดเด่นของรายการคือ เน้นเนื้อหาด้านธรรมะประยุกต์

9. รายการเปิดโลกทัศน์ชาวพุทธ โดยคุณเพชรรัตน์ พนมโชคไพศาล จุดเด่นของรายการคือมีเนื้อหาหลากหลายประกอบด้วยเทปบรรยายธรรมะของหลวงพ่อดล หลวงพ่อชา ท่านพุทธทาส นิตานธรรมะ

10. รายการอานุกาพธรรมะรัตนะ โดยพระอาจารย์สุโข กตปุญโญ จุดเด่นของรายการคือผลิตรายการสด บทกลอนสลับบทเพลง เนื้อหารายการเน้นปัญหาของผู้ฟังที่กำลังประสบอยู่นำมาเล่าและให้แง่คิดธรรมะ พระอาจารย์พูดได้ตรงใจผู้ฟัง พูดตรง ๆ ให้ผู้ฟังสะกิดใจได้ทันที

11. รายการพุทธธรรมนำปัญญา โดยมูลนิธิพุทธธรรม จุดเด่นของรายการคือเนื้อหาธรรมะของท่านพระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต เน้นไม่บิดเบือนออกไปจากพระไตรปิฎก

12. รายการบารมีธรรมทาน โดยพระมหาสุรัฐพงษ์ โพธิ์รังษี จุดเด่นของรายการคือ เพลงประกอบรายการเนื้อหาธรรมะประยุกต์ แทรกเนื้อหาหลักวิชาการบ้าง

13. รายการเปิดใจใส่ธรรม โดยอาจารย์สรรพชัย พรหมภาณี จุดเด่นคือ หยิบยกปัญหาของผู้ฟังมาให้แง่คิดข้อเตือนใจตามหลักพระพุทธศาสนา หากผู้ฟังต้องการให้อาจารย์บรรยายในประเด็นใดสามารถเสนอแก่อาจารย์ได้ อาจารย์จะตอบสนองความต้องการของผู้ฟัง

14. รายการแสงธรรมเพื่อชีวิต โดยคุณสนธิชัย ทวีโชคทรัพย์สิน จุดเด่นของรายการคือ ผลิตรายการสดและเปิดสายโทรศัพท์ให้ผู้ฟังสามารถโทรศัพท์เข้ามาปรึกษาหรือให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาชีวิตของผู้ฟังท่านอื่นที่กำลังประสบปัญหาอยู่ในขณะนั้น

15. รายการทางสุขใจ โดยพระมหาอินตา สีสั่งวโร จุดเด่นของรายการคือ คำกลอนที่ทันสมัย หยิบยกเหตุการณ์ปัจจุบันมานำเสนอ ธรรมะประยุกต์ ฟังง่าย เนื้อหามุ่งธรรมะพื้น ๆ

16. รายการธรรมะนาวา โดยอาจารย์ยุพา อร่ามกุล จุดเด่นของรายการคือ ผลิตรายการสด และช่วงที่สองของรายการเปิดสายโทรศัพท์ให้คนฟังโทรศัพท์เข้ามาสอบถามปัญหาธรรมะ นำเสนอพระอภิธรรมในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ผู้ฟังที่ไม่มีความรู้สามารถรับฟังและเกิดความเข้าใจด้วยการอธิบายอย่างละเอียดและถูกต้อง

17. รายการธรรมะพุทธบูชา โดยอาจารย์อาทิตย์ โตเกียรติรุ่งเรือง จุดเด่นของรายการคือ นำเสนอธรรมะสั้น ๆ ตามหลักพระไตรปิฎกไม่แสดงความคิดเห็นใด ๆ ในธรรมะที่นำเสนอ

18. รายการธรรมะคลายทุกข์ โดยพระมหาบุญช่วย ปัญญาวิโร จุดเด่นของรายการคือ ธรรมะปฏิบัติและธรรมะประยุกต์ นำเสนอสภาวะจริงของชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจ การทำงาน ไม่มีการลำสมัย ทนยุคทนต่อเหตุการณ์ ธรรมะคลายทุกข์เป็นรายการที่ได้รับความนิยมจากผู้ฟังเป็นอย่างมาก

19. รายการรู้ธรรมนำปฏิบัติ โดยอาจารย์ธเนศ อุ่นศิริ จุดเด่นของรายการคือ ผลิตรายการสด ช่วงแรกนำเสนอเนื้อหาธรรมะง่าย ๆ เหมาะสำหรับคนฟังทุกระดับ พร้อมเปิดสายโทรศัพท์ให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้ามาสอบถามปัญหาธรรมะ ปัญหาชีวิต

20. รายการสาระธรรมจากสภาเจ้าคณะเขต – เจ้าคณะแขวง โดยอาจารย์ประสิทธิ์ บุตรศรี จุดเด่นของรายการคือผลิตรายการสด เนื้อหารายการที่หลากหลายใน 5 วันที่ออกอากาศ และเชิญวิทยากรมาร่วมบรรยายธรรมะ ช่วงสุดท้ายเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้ามาในรายการ ให้แสดงความ คิดเห็น

21. รายการธรรมะสุปฏิปันโณ โดยพระครูเกษม ธรรมทัต จุดเด่นของรายการคือ มุ่งเน้น การสอนเจริญวิปัสสนากรรมฐานเพียงประเด็นเดียว

22. รายการเรียนภาษาบาลีทางวิทยุ โดยอาจารย์คุณารัตน์ นพคุณ จุดเด่นของรายการ คือ สอนภาษาบาลี แปลบทสวดมนต์ภาษาบาลีเป็นภาษาไทย หรือคำศัพท์ภาษาบาลี

23. รายการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง โดยคุณสุนทร การบรรจงและคุณสิงห์ชัย ด้านเสลา จุดเด่นของรายการคือมีเนื้อหาและรูปแบบที่หลากหลายสับเปลี่ยนหมุนเวียนทำให้รายการมีความ น่าสนใจ

24. รายการกองทัพธรรม โดยอาจารย์ฐาภุร เกิดรัตน์ จุดเด่นของรายการคือนำเสนอ ธรรมะของพระป่า ซึ่งไม่มีผู้ผลิตรายการในสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 นำเสนอมากเท่ากับรายการกองทัพธรรม

จุดด้อยจากการให้บริการสาธารณะของสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์

จุดด้อยของสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม คือ ใช้เวลาของสถานีวิทยุที่มีอยู่ในครอบครองเป็นช่องทางสำหรับการหารายได้ให้กับมูลนิธิและประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมของมูลนิธิ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์และโฆษณาให้ผู้ฟังซื้อเทป ซีดีอัลกุรอานแถมพกด้วยโปรแกรมที่มูลนิธิผลิตออกมาเพื่อจำหน่าย จำหน่ายเทปบรรยายของวิทยากรที่ได้รับความนิยมจากผู้ฟัง เพื่อนำเงินรายได้นี้มาใช้ภายในงานกิจกรรมของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม

นอกจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ มูลนิธิยังใช้เวลาของสถานีวิจัยที่ได้รับมาหมดไปกับการขอให้ผู้ฟังร่วมกันบริจาคเงินเพื่อนำมาใช้ในงานกิจกรรมภายในมูลนิธิอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ เดือนตุลาคม 2544 มูลนิธิจัดงานต้อนรับราตรีรวมภพ ซึ่งการจัดงานนี้ได้ต้องใช้ไฟหยดน้ำเพื่อให้เกิดแสงสว่างภายในงาน มูลนิธิจึงจัดตั้งเป็นกองทุน ๆ ละ 1,000 บาท โดยให้ผู้ดำเนินรายการทุกคนรวมทั้งคุณบรรจง ประธานมูลนิธิ ร่วมมือกันช่วยกันประชาสัมพันธ์ถึงกองทุนนี้ทุกช่วงของการออกอากาศ เพื่อให้ผู้ฟังโทรศัพท์ติดต่อเข้ามายังสถานีวิจัยเพื่อบริจาคเงินให้กับกองทุนดังกล่าว ทั้งนี้ยังรวมถึงงานกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยการจำหน่ายบัตร ประธานมูลนิธิเป็นผู้ดำเนินการให้ผู้ดำเนินรายการทุกคนต้องประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมนี้ให้ได้ขาดแม้แต่ช่วงเวลาเดียว บางครั้งส่งผลให้ต้องงดการเปิดเทปบรรยายของวิทยากรไปโดยปริยาย ซึ่งเป็นจุดที่น่าสังเกตว่าสถานีวิจัยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมได้รับการตักเตือนจากกรมประชาสัมพันธ์ถึงในประเด็นนี้หรือไม่

จุดด้อยดังกล่าวนั้นเป็นจุดด้อยของสถานีวิจัยภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แยกแยะให้เห็นอย่างชัดเจนถึงจุดด้อยของแต่ละรายการ ซึ่งถือว่าเป็นจุดด้อยที่วิทยากรแต่ละท่านพยายามเร่งปรับปรุงให้การผลิตรายการที่ตนเองรับผิดชอบนั้นเปี่ยมไปด้วยเนื้อหาที่มีประสิทธิภาพ และมีจุดด้อยน้อยที่สุด

1. รายการชักชวนและป้อมปราม โดยอาจารย์อาลี เสือสมิงและอาจารย์อัปดุลเราะห์เราะเยาะ จุดด้อยของรายการคือ วิทยากร 2 ท่านแย่งกันพูดในบางครั้ง และโทนเสียงของอาจารย์ทั้ง 2 คนไม่สัมพันธ์กันอาจารย์อาลีโทนทุ้มหนัก แต่อาจารย์อัปดุลเราะห์โทนต่ำ

2. รายการเยาวชนสัมพันธ์ โดยอาจารย์กะบิร กิจประพันธ์ คุณฮาซิม บุญมาเลิศ และคุณวัลภา จิตต์หมวด จุดด้อยของรายการคือ บางครั้งเด็กไม่โทรศัพท์เข้ามาในรายการ หรือเด็กคนเดิมโทรศัพท์เข้ามาบ่อยเกินไปหรือโทรศัพท์คุยนานเกินไป

3. รายการข่าวคนช่างคุย โดยคุณอุมร์ ไซ๊ะมณี จุดด้อยคือผู้ดำเนินรายการยังไม่มีความสามารถและความชำนาญอย่างเพียงพอที่จะวิเคราะห์ข่าว

4. รายการบ้านเมืองเรื่องของเรา โดยคุณอุมร์ ไซ๊ะมณี จุดด้อยของรายการ ผู้ดำเนินรายการไม่มีบทบาทในรายการมากนัก เนื่องจากไม่มีความชำนาญในการวิเคราะห์อย่างเพียงพอ

5. รายการท่านถาม-เราตอบ โดยคุณอุ้มว้ ไซ้ะมณี จุดด้อยของรายการคือ หากเป็นคำถามที่ผู้ดำเนินรายการซักถามวิทยากรแบบเจาะลึกแล้ว หากวิทยากรขาดการเตรียมตัวที่ดีพอจะทำให้ผู้ฟังได้รับคำตอบที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

6. รายการข้อคิดจากนิตยสารเพื่อคุณธรรม โดยอาจารย์ศรีสุณา อาริยะห์ จุดด้อยของรายการ คือ เป็นรายการที่มุ่งเน้นการเพิ่มยอดจำหน่ายนิตยสารเพื่อคุณธรรม

7. รายการสาระน่ารู้ โดยอาจารย์ศรีสุณา อาริยะห์ จุดด้อยของรายการคืออาจารย์ไม่ได้เรียนศาสนาโดยตรง ไม่มีความเชี่ยวชาญในการแปลภาษาอาหรับทำให้ไม่กล้าแปลข้อความที่เป็นภาษาอาหรับต่อผู้ฟัง

8. รายการหลักชีวิต โดยอาจารย์มาลีก็ ดีเจริญ จุดด้อยของรายการคือเกิดจากเทคนิคการออกอากาศทำให้เสียงการออกอากาศไม่ค่อยชัดเจน

9. รายการ 45 นาทีกับอาจารย์ซีติก โดยอาจารย์ซีติก มุฮัมมัดชะฮีด จุดด้อยคือรายการออกอากาศในช่วงดึกคือเวลา 24.00 – 01.00 น. และมุ่งเนื้อหาในหลักวิชาการอย่างเต็มที่

10. รายการสุขภาพดียามเช้า โดยแพทย์หญิงจินตนา โยธาสุมุท จุดด้อยของรายการ คือเสียงในการออกอากาศไม่ชัดเจน เนื่องจากใช้โทรศัพท์ในการบรรยายออกอากาศ

11. รายการกฎหมายต้องเป็นธรรม โดย ผช.อรรถสิทธิ์ ชื่นสงวน จุดด้อยของรายการคือลีลาในการนำเสนอไม่ชักจูงใจให้ผู้ฟังติดตามรับฟังรายการ

12. รายการคุยให้คิด โดยดร. อนันต์ อมาตยกุล จุดด้อยของรายการคือแฝงปรัชญาทำให้ยากแก่ผู้ฟังที่เพิ่งเริ่มต้นรับฟัง หรือผู้ฟังต้องเป็นผู้มีภูมิความรู้ที่ดีพอสมควรจึงจะเข้าใจเนื้อหาที่อธิบายได้

13. รายการทางรอดของมุอมีน โดยอาจารย์ตอยเย็บ ไซ้ะมณี จุดด้อยของรายการคือวิทยากรบรรยายเร็วมาก ผู้ฟังฟังตามไม่ทัน

14. รายการคุตปะห์ โดยอาจารย์บุคลอริน นาคนาวา จุดด้อยของรายการคือเนื้อหาบาง สัปดาห์ไม่ตรงกับสภาพวิถีชีวิตประจำวันของมุสลิมชาวไทย

15. รายการหลักตัจวี โดยอาจารย์ยุซุฟ มิตรศิลป์ จุดด้อยคือการนำเสนอไม่มีความน่า สนใจให้ผู้ฟังติดตามรับฟัง

จุดด้อยของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 เกิดจากการปัญหาทางด้าน เทคนิคในการส่งสัญญาณการกระจายเสียงที่ไม่ได้คุณภาพ ขาดความคมชัด ขาดซึ่งความชัดเจน ทำให้ประสิทธิภาพในการให้บริการแก่สาธารณะของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาต้องลงไป อย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะการออกอากาศในภาคกลางวันพบว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการรับ ฟัง แม้กระทั่งในเขตพื้นที่กรุงเทพฯ สามารถรับฟังได้บางจุดเท่านั้น และเมื่อออกไปสู่ชานเมืองแถบ บริเวณรังสิตหรือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็ไม่สามารถรับฟังรายการจากทางสถานีวิทยุได้เลย ถึง แม้ว่าสถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์จะได้พยายามปรับปรุงแก้ไขหลายครั้งก็ตามก็ยังไม่ สามารถแก้ไขปัญหานี้ให้ลุล่วงไปได้ จึงทำให้จุดนี้กลายเป็นจุดบอดที่ทำให้ผู้ผลิตรายการบางราย ถอนรายการออกไป ทั้งนี้มาจากการที่มีผู้ฟังน้อยกว่าการจัดรายการให้อีกสถานีวิทยุหนึ่ง

จุดด้อยดังกล่าวนี้เป็นจุดด้อยของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 ทั้งสถานี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์แยกแยะให้เห็นอย่างชัดเจนถึงจุดด้อยของแต่ละรายการ ซึ่งถือว่าเป็น จุดด้อยที่ผู้ผลิตรายการแต่ละรายการได้พยายามเร่งปรับปรุงให้การผลิตรายการที่ตนเองรับผิดชอบนั้น ให้มีจุดด้อยน้อยที่สุด เพื่อให้ผู้ฟังสนใจติดตามรับฟังเป็นประจำ นำมาซึ่งปัจจัยที่ผู้ผลิตรายการจะ ได้นำมาชำระค่าเช่าสถานีวิทยุ

1. รายการรู้แจ้งเย็นใจ โดยอาจารย์สมพร โมลิ้วรรณ จุดด้อยคือผู้ผลิตรายการยังไม่แตก ฉานความรู้ในด้านพระพุทธศาสนาเท่าที่ควร อีกทั้ง การนำเสนอเนื้อหาต้องสอบถามไปยังผู้ สนับสนุนรายการคือบริษัท ห้างขายยาอังกฤษ (ตรางู) จำกัด ก่อนถึงจะนำเสนอให้แก่ผู้ฟังได้

2. รายการแสงธรรม โดยคุณกาญจนา กรัณยประเสริฐ จุดด้อยคือ การนำเสนอเนื้อหาหรือการเชิญนิมนต์วิทยากรต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ และรายการแสงธรรมยังขาดความเอกภาพในการนำเสนอ ไม่มีแก่นในการนำเสนอแต่ละวัน
3. รายการธรรมะประคองจิต โดยพระมหาณรงศักดิ์ อภิชาโต จุดด้อยคือบรรยายธรรมะไปเรื่อย ๆ ทำให้ผู้ฟังไม่สามารถจับประเด็นที่ท่านนำเสนอในแต่ละวัน
4. รายการเปิดโลกทัศน์ชาวพุทธ โดยคุณเพชรรัตน์ พนมโชคไพศาล จุดด้อยคือ ไม่กำหนดแน่นอนว่าวันใดนำเสนอให้เรื่องใดขึ้นอยู่กับผู้ผลิตรายการว่าในวันนี้จะนำเสนอเนื้อหาใด
5. รายการพุทธธรรมนำปัญญา โดยมูลนิธิพุทธธรรม จุดด้อยคือเปิดเทปบรรยายธรรมะทำให้รายการไม่น่าสนใจ เสียงเทปไม่ดี
6. รายการบารมีธรรมทาน โดยพระมหาสุรัฐพงษ์ โพธิ์รังษี จุดด้อยคือขาดเอกภาพของเนื้อหาที่นำเสนอในแต่ละครั้ง
7. รายการสาระธรรมจากสภาเจ้าคณะเขต - เจ้าคณะแขวง โดยอาจารย์ประสิทธิ์ บุตรศรี จุดด้อยคือต้องนำเสนอรายการให้อยู่ในกรอบของผู้สนับสนุนรายการ นั่นคือ สภาเจ้าคณะเขต - เจ้าคณะแขวง
8. รายการธรรมะสุปฏิปันโน โดยพระครูเกษม ธรรมทัต จุดด้อยคือเปิดเทปบรรยายธรรมะ เสียงไม่ชัดเจน คุณภาพของเทปที่ใช้ในการออกอากาศไม่ได้คุณภาพ
9. รายการเรียนภาษาบาลีทางวิทยุ โดยอาจารย์คุณารัตน์ นพคุณ จุดด้อย คือ ผู้ฟังได้ยินเสียงการออกเสียงไม่ชัดเจน เนื่องจากมีปัญหาในด้านเทคนิคการออกอากาศกระจายเสียง

การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ประกอบด้วยจุดเด่นในด้านที่ดีและทำให้สถานีวิทยูเอ็มมีชื่อเสียงขึ้นมา และเป็นที่กล่าวขวัญถึงในแวดวงสื่อมวลชนทั้งของศาสนาอิสลามและพระพุทธศาสนา ดังนั้นควรที่สถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์จะปฏิบัติต่อไปและให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งพยายามเพิ่มศักยภาพในการให้บริการแก่สาธารณะให้เป็นการให้บริการแก่สาธารณะที่เด่นชัดมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย ส่วนจุดด้อยซึ่งเป็นจุดบอดที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์สมควรที่จะได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไปด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นการลดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สินค้าของมูลนิธิเพื่อคุณธรรมด้วยการเสาะหาแหล่งรายได้จากรุรกิจหรือการงานประเภทอื่นเพื่อลดเว้นการเรียกรายได้ทั้งหมดนี้เพื่อให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของกรมประชาสัมพันธ์ แต่ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นจุดเด่นหรือจุดด้อยสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์สมควรจะปฏิบัติการใด ๆ ที่ต้องคำนึงถึงสาธารณชนคือกลุ่มผู้ฟังเป็นหลัก โดยหลีกเลี่ยงการกระทำใด ๆ ที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อตนเองหรือกลุ่มของตน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย ข้อจำกัดในการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในหัวข้อ “การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์” เป็นการศึกษาและเข้าใจถึงลักษณะการให้บริการแก่สาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยูสำหรับศาสนาอิสลามและพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ รวมทั้งลักษณะการบริหารงานของสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ตลอดจนการอธิบายถึงจุดเด่นและจุดด้อยที่เกิดขึ้นจากการให้บริการสาธารณะของสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมและสถานีวิทยูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1

ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้ศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth Interview) กับแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล (Key Informant) เป็นหลัก ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลกลุ่มต่าง ๆ คือ

1. กลุ่มข้าราชการทหารในสังกัดของสถานีวิทยูกองพลที่ 1 รักษาพระองค์
2. กลุ่มผู้เช่าเวลาสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ คือมูลนิธิเพื่อคุณธรรมและเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ คือบริษัท สหมิค มีเดีย จำกัด
3. กลุ่มวิทยากรของสถานีวิทยูภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม
4. กลุ่มผู้ผลิตรายการของสถานีวิทยูเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1
5. กลุ่มผู้ให้การสนับสนุนสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และสถานีวิทยูเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์
6. กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติภายในสถานีวิทยูเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และสถานีวิทยูเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ทั้งผู้ดำเนินรายการและผู้ควบคุมการออกอากาศ

ประกอบกับการวิเคราะห์เนื้อหาจากการเปิดรับฟังรายการทางสถานีวิทยูทั้งเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และสถานีวิทยูเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์เป็นประจำเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการผลิตรายการตลอดจนเนื้อหาในรายการได้อย่างชัดเจน

ผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่าสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการสถานีวิทยุคือ

1. เพื่อให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามเป็นมุสลิมที่มีคุณภาพ
2. เพื่อบอกกล่าวหลักธรรมคำสั่งสอน ข้อควรประพฤติปฏิบัติ ข้อห้าม
3. เพื่อให้ผู้ฟังที่นับถือศาสนาอื่นมีความเข้าใจในแนวทางของศาสนาอิสลาม

ทั้งนี้ต้องการให้อยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข

สำหรับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 คือ

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ สติปัญญา ความเข้าใจในหลักพุทธศาสนาให้มากยิ่งขึ้น
2. นำสิ่งที่ได้รับฟังไปสู่การปฏิบัติที่เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ
3. เพื่ออุปถัมภ์คำชู้พระพุทธศาสนาให้มั่นคงและเผยแผ่พุทธศาสนาให้กว้างไกล
4. เพื่อให้ชาวพุทธได้มีสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

สถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และสถานีวิทยุเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์มีการให้บริการแก่สาธารณชนให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์จากการฟังมากที่สุด โดยสถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมมีเนื้อหาหลักที่นำมาจากคัมภีร์อัลกรุอันซึ่งถือเป็นธรรมนูญแห่งชีวิตที่ครอบคลุมเนื้อหาในด้านหลักศรัทธา ประวัติศาสตร์ การปกครอง กฎหมาย การศึกษา การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน การแต่งกาย การครองเรือน การรับประทานอาหาร การจัดบ้านพักที่อยู่อาศัย การถามตอบปัญหาศาสนา ตลอดจนเหตุการณ์ปัจจุบันที่มุสลิมจำเป็นต้องทราบเพื่อนำมาพิจารณาได้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวถูกต้องตามหลักศาสนาหรือไม่ ด้วยรูปแบบการนำเสนอหรือวิธีการนำเสนอที่ดึงดูดให้ผู้ฟังสนใจและติดตามรับฟัง ไม่ว่าจะเป็นวิทยากรร่วมบรรยายคู่กัน 2 คนทำให้มีแนวคิดที่แตกต่างและต่างก็เติมเต็มให้ความรู้ดังกล่าวมีความครบถ้วนสมบูรณ์ หากหลงลืมประเด็นใดไปบ้าง วิทยากรอีกท่านก็จะพูดเสริมขึ้นมา ทำให้ผู้ฟังได้เปลี่ยนบรรยากาศและไม่เบื่อกจากการรับฟัง หรือการยกตัวอย่างเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้ฟังได้เห็นภาพอย่างชัดเจนทำให้ง่ายต่อการเข้าใจมากขึ้น หรือขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะตัวของวิทยากรแต่ละท่าน รวมทั้งการนำเสนอกิจกรรมทางศาสนาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ได้แก่ การแจ้งเวลาละหมาด การแจ้งข่าวผู้เสียชีวิต

สถานีวิทย์เพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ให้บริการสาธารณะด้วยเนื้อหาด้านพระพุทธศาสนาตามหลักพระไตรปิฎกคือพระวินัย พระสูตร และพระอภิธรรมไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติ การเจริญกรรมฐาน การนั่งวิปัสสนา การทำสมาธิ พุทธพจน์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สอนพระอภิธรรม รวมทั้งธรรมะพื้นฐานที่ไม่ยากจนเกินไป ธรรมะสำหรับการดำรงชีวิตประจำวันทั่วไป ทั้งนี้เป็นไปตามรูปแบบการนำเสนอหรือวิธีการนำเสนอของผู้ผลิตรายการแต่ละรายการที่เข้ามาผลิตรายการโดยทางสถานีวิทย์มิได้บังคับรูปแบบหรือแนวทางในการนำเสนอให้ผู้ผลิตรายการมีอิสระในการนำเสนอได้อย่างเต็มที่ โดยต้องคำนึงว่าเนื้อหาที่หยิบยกขึ้นมานั้นจะต้องถูกต้องตามหลักศาสนา ซึ่งในสถานีวิทย์ประกอบไปด้วยรูปแบบการบรรยายธรรมะของพระสงฆ์และฆราวาส การเปิดเทปบรรยายของพระสงฆ์หรืออาจารย์ การตอบปัญหาธรรมะออกอากาศสด การอ่านหนังสือธรรมะให้ฟังออกอากาศ โดยการกระทำในรูปแบบใดก็ได้แต่ทั้งหมดนั้นจะต้องไม่มุ่งการขายวัตถุมงคลใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่สั่งสอนเรื่องราวที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความหลงเชื่อในสิ่งมงาย รวมทั้งการห้ามเรียไรทางอากาศมากเกินไปจนความจำเป็น ผู้ผลิตรายการสามารถเรียไรในเวลาที่เหมาะสมใช้เวลาไม่นานในการขอให้ผู้ฟังเป็นเจ้าของภาพค่าเช่าสถานีแต่ไม่พูดย้ำเรียกร้องเชิญชวนให้บริจาคให้กับผู้ผลิตรายการจนเกินพอดี

สำหรับสิ่งที่ต้องปฏิบัติ (Performance) ของสถานีวิทย์ภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และสถานีวิทย์เพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ ซึ่งอธิบายได้จากลักษณะการบริหารงานของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม สถานีวิทย์กองพลที่ 1 รักษาพระองค์และบริษัท สหมีค มีเดีย จำกัด ว่ามีความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และแนวความคิดการให้บริการแก่สาธารณะ ทั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดหน้าที่การบริหารและหลักการบริหารของ Henri Fayol มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ดังนี้

หน้าที่การบริหาร (management functions)

Fayol ได้อธิบายถึงกระบวนการบริหารงานว่า ประกอบด้วยหน้าที่ (functions) ทางการบริหาร 5 ประการซึ่งผู้บริหารของมูลนิธิภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรม และสถานีวิทย์กองพลที่ 1 รักษาพระองค์ต้องคำนึงคือ

- ก) Planning หรือการวางแผน
- ข) Organizing หรือการจัดองค์การ
- ค) Staffing หรือการจัดสรรคนเข้าทำงาน

- ง) Directing หรือการสั่งการ
- จ) Controlling หรือการควบคุม

หลักบริหาร (management principles)

Fayol ได้วางหลักทั่วไปที่ใช้ในการบริหารไว้ 14 ข้อ ซึ่งถือเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมุลนิธิเพื่อคุณธรรม และสถานีวิทย์ของพลที่ 1 รักษาพระองค์ คือ

1. หลักที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (authority & responsibility)
2. หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว (unity of command)
3. หลักของการมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน (unity of direction)
4. หลักของการดำรงไว้ซึ่งสายงาน (scalar chain)
5. หลักของการแบ่งงานกันทำ (division of work or specialization)
6. หลักเกี่ยวกับระเบียบวินัย (discipline) วิธีที่จะรักษาระเบียบวินัย ก็คือ
  - ต้องมีผู้บังคับบัญชาที่ดีในทุกระดับของการบริหาร
  - ข้อตกลงต่าง ๆ ต้องเป็นที่แจ้ง และยุติธรรมมากที่สุด
  - การลงโทษต้องกระทำกันอย่างระมัดระวังที่สุด
7. หลักของการถือประโยชน์ส่วนบุคคลเป็นรองจากประโยชน์ส่วนรวม (subordination of individual to general interest)
8. หลักของการให้ผลประโยชน์ตอบแทน (remuneration)
9. หลักของการรวมอำนาจไว้ส่วนกลาง (centralization)
10. หลักของความมีระเบียบเรียบร้อย (order)
11. หลักของความเสมอภาค (equity)
12. หลักของความมีเสถียรภาพของการว่าจ้างทำงาน (stability of tenure)
13. หลักของความริเริ่ม (initiative)
14. หลักของความสามัคคี (esprit de corps)

การให้บริการแก่สาธารณชนของสถานีวิทย์ภาคมุสลิมคลีนคุณธรรมเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์ และสถานีวิทย์เพื่อพระพุทธรักษาธรรมะพล 1 เอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ต้องมีทั้งจุดเด่นและจุดด้อยจากการให้บริการสาธารณะดังนี้

จุดเด่น สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมมีจุดเด่นในด้านการแจ้งข่าวผู้เสียชีวิตทุกต้น และทำขั้วโมง การแจ้งเวลาละหมาต 5 เวลา และการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ตามโครงสร้างที่สำคัญของศาสนาอิสลามคือหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติ จากวิทยากรที่หลากหลาย ด้วยรูปแบบการนำเสนอที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะโดยยึดหลักจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน หะดีษ ข้อความของท่านนบีฯ ที่ได้รับยอมรับและพิสูจน์แล้วว่าเป็นจริง

สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีจุดเด่นที่มีผู้ผลิตรายการที่หลากหลายทั้งจากพระสงฆ์ในภวธรรมยุตและฆราวาส องค์กร หน่วยงานทั้งของภาครัฐบาลและเอกชน เนื้อหาที่ครอบคลุมพระไตรปิฎก 3 ส่วนคือ พระวินัย พระสูตร และพระไตรปิฎก ด้านรายการที่ออกอากาศในวันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์) จะมีความแตกต่างจากวันเสาร์และวันอาทิตย์ รายการทั้งหมดครอบคลุมเนื้อหาครบตามพระไตรปิฎก ด้วยรูปแบบและลีลาการนำเสนอที่แตกต่างกันไป ทำให้ผู้ฟังสามารถเลือกรับฟังได้ตามความต้องการและความสนใจ โดยงดเว้นการเรียไร

จุดด้อย สถานีวิทยุภาคมุสลิมคลื่นคุณธรรมใช้สื่อวิทยุที่มีอยู่ในการครอบครองใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินกิจการของมูลนิธิเพื่อคุณธรรม ได้แก่ การขอรับบริจาค เรียไรผ่านทางสถานีวิทยุตลอดทั้งวัน การโฆษณาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มูลนิธิผลิตออกมาคือเทปและซีดีออกอากาศอากาศทุกช่วงที่มีโอกาส

สถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาธรรมะพล 1 มีจุดด้อยในด้านเทคนิคการส่งสัญญาณออกอากาศที่ไม่ชัดเจน มีเสียงแทรก ไม่สามารถครอบคลุมการออกอากาศได้ทั่วถึง บางจุดมีปัญหาในการรับฟัง ทำให้การให้บริการแก่สาธารณะของสถานีวิทยุเพื่อพระพุทธศาสนาด้วยประสิทธิภาพ

ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขของเวลาทั้งตัวผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลที่เป็นบุคคลได้ครบถ้วนตามที่วางแผนไว้ สืบเนื่องมาจากผู้ผลิตรายการบางท่านติดภาระกิจทางด้านสงฆ์ หรือการทำงานที่รับผิดชอบ ไม่มีเวลาที่จะให้สัมภาษณ์ได้ หรือบริษัทที่เป็นผู้สนับสนุนสถานีวิทยุเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ผู้วิจัยได้พยายามติดต่อเพื่อขอสัมภาษณ์แต่ก็ไม่สามารถติดต่อได้โดยตรง รวมทั้งผู้ที่รับจะติดตามเรื่องให้ก็ไม่ได้ให้ความสนใจอย่างจริงจังเท่าที่ควรจึงทำให้ผู้วิจัยขาดข้อมูลบางส่วนไป และแหล่งข้อมูลบุคคลบาง

ท่านหรือบางองค์กรก็ไม่สามารถบอกรายละเอียดที่ผู้วิจัยต้องการได้ทั้งหมด เนื่องจากเป็นความลับของทางราชการหรือทางธุรกิจ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยในหัวข้อ “การให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์” ไม่ได้ทำการศึกษากลุ่มคนได้ครบตามเจตนารมณ์ของผู้วิจัยเนื่องจากเวลาอันจำกัดในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ไม่ได้สอบถามถึงความคิดเห็นของกลุ่มผู้ฟัง ดังนั้น ผู้วิจัยท่านต่อไปที่สนใจศึกษาสถานีวิทยุศาสตร์ควรเพิ่มเติมระเบียบวิธีวิจัยด้วยการทำ Focus Group ประกอบการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ฟังเพื่อสอบถามการรับฟังรายการทางสถานีวิทยเอเอ็ม 999 กิโลเฮิร์ตซ์และเอเอ็ม 1422 กิโลเฮิร์ตซ์ นอกจากนี้ ประเด็นทางด้านคู่แข่งชันที่มีลักษณะการให้บริการในลักษณะเช่นเดียวกัน ได้แก่ สถานีวิทยเอเอ็ม 963 กิโลเฮิร์ตซ์ ยานเกราะหรือพล. ม. 2 ซึ่งเป็นสถานีวิทยที่ให้บริการด้านศาสนามาเป็นเวลานานกว่า 20 ปี สำหรับด้านองค์กรทางศาสนาอิสลามเองก็มีวิทยุกระจายเสียงอยู่มากมายหลายสถานี ซึ่งจะทำให้การวิจัยการให้บริการสาธารณะเพื่อกิจกรรมทางศาสนาของสถานีวิทยสำหรับศาสนที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กะปรี กิจประพันธ์, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2545

กาญจนา ภัทรนยประเสริฐ, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2545

กิตติ คงสมบัติ, สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2545

คมธรัตน์ สุทธศรี, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2545

คุณารัตน์ นพคุณ, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2545

จรรยา สมประสงค์. การใช้สื่อมวลชนเพื่อการเผยแพร่คริสต์ศาสนาขององค์การสื่อมวลชนคาทอลิกประเทศไทย พ.ศ. 2509 – 2536. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

จักรินทร์ สิ้นสุข, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2545

จันทพร สนั่นพลพร, สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2545

จินตนา โยธาสุมุท, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2545

ชุมพล แก้วล้วน, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545

ชากีริน บุญมาเลิศ, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2545

ชิตี๊ก มุฮามัดซอิด, สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2545

ฐาภากร เกิดรัตน์, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2545

ณัฐวิ ปานทองคำ, สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2545

ตอยเย็บ ไช้มนี่, สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2545

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2533.

ธเนศ ชุ่นศิริ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2545.

ธราทิป นันทศิริ, สัมภาษณ์, 29 มีนาคม 2545

นรินทร์ มีสมบุญ, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545

- นันทกร โภคะ, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2545
- นาอิม บุญมาเลิศ, สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2545
- นิยม ฤทธิ์เสื่อ, สัมภาษณ์ 19 มกราคม 2545
- บรรจง ไช้มนี่, สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2544 และ 13 มกราคม 2545
- บรรเจิด สังข์สวน, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2545
- บุคคลอื่น นาคนาวา, สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2545
- บุษรา เรืองแสง, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2545
- ประสิทธิ์ บุตรศรี, สัมภาษณ์, 9 มีนาคม 2545
- ปิยะรัช ธนเกียรติ, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2545
- พจนา ประกาศเวชกิจ, สัมภาษณ์, 2 มีนาคม 2545
- พระครูวิสุทธิจริยวัฒน์ (ฉลาด วิมล) และคณะ, สัมภาษณ์ 20 มกราคม 2545
- พระเทพดิลก (ระแบบ จิตญาโณ), สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2545
- พระพิสาสน์พัฒนาทรถาวรจิตตาวโร, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2545
- พระมหาณรงค์ชัย อภิชาติ, สัมภาษณ์ 16 มกราคม 2545
- พระมหาบุญช่วย ปัญญาวิโร, สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2545
- พระมหาสุรรัฐพงษ์ โพธิ์รังษี, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2545
- พระมหาอินตา สีลสังวโร, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2545
- พระราชกวี, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2545
- พระสมเกียรติ กตปุญโญ, 26 มกราคม 2545
- พระสมุห์ประทวน ญาณวโร, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2545
- พระสุโข กตปุญโญ, สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2545
- พระอาจารย์มานพ อุปสโม, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2545
- พระอาจารย์สมชาย ผาสุทธโร, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2545

- พิศวง ภูเงิน, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2545
- เพ็ชรรัตน์ พนมโชคไพศาล, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545
- เฟาชัน หลังปู่เต๊ะ, สัมภาษณ์, 24 มีนาคม 2545
- มัรวาน สะมะฮูน, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2545
- มาลิกี ดีเจริญ, สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2545
- มูสตอฟา อยู่เป็นสุข, สัมภาษณ์, 3 มีนาคม 2545
- ยงยุทธ์ ธนปุระ, สัมภาษณ์, 9 มีนาคม 2545
- ยะก๊ีบ ท่วมประดม, สัมภาษณ์, 16 กุมภาพันธ์ 2545
- ยุพา อร่ามกุล, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2545
- วรรณี เปลี่ยนเดชา, สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2545
- วัลภา จิตต์หมวด, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2545
- วิศรุต เลาะวิถี, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2545
- ศรีสุณา อารียะ, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2545
- สนธิชัย ทวีโชคทรัพย์สิน, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2545
- สมพร โมลีวรรณ, สัมภาษณ์, 24 มกราคม 2545
- สมภพ ไทยธีระเสถียร, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2545
- สรรค์ชัย พรหมภาณี, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2545
- สิงห์ชัย ด่านเสลา, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2545
- สิทธิพร รัตโนภาส, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2545
- สิริศักดิ์ ธรรมโชติ, สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2545
- สุจินต์ บริหารวนเขตต์, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2545

- สุนทร การบรรจง, สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2545
- อดุลย์ บุญมาเลิศ, สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2545
- อนันต์ อมาตยกุล, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2545
- อรรถสิทธิ์ ชื่นสงวน, สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2545
- อรุณ บุญชม, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2545
- อับดุลเราะห์ เลาะเยาะ, สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2545
- อับดุลวาเฮด หวังประโยชน์, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2545
- อัยยุบ ศิลปวงศา, สัมภาษณ์, 17 กุมภาพันธ์ 2545
- อัสมา พิมพ์ประพันธ์ . การใช้สื่อมวลชนเพื่อการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม (ศึกษาเฉพาะกรณี
มูลนิธิสันติชน). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสื่อสารมวลชน บัณฑิต
วิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- อาจิต โตเกียรติรุ่งเรือง, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2545
- อาลี กองเป็ง, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2545
- อาลี เสือสมิง, สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2545
- อิบรอฮีม เดนต์ดี, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2545
- อิศรียา นุตสาระ, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2545
- อุมร์ โห้ชะมณี, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2545
- อุสมา ดาราฉาย, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2545
- ฮาซิม บุญมาเลิศ, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2545

ภาษาต่างประเทศ

วารสาร

Hoover, Stewart and Wagner Douglas. History and policy in America broadcast treatment of religion. Media, Culture & Society 19 (January 1997): 7-23.

Robert A. White. Models of religious broadcasting. Media Development. 3 (1994): 3

หนังสือ

John E. Craft, Frederic A. Leigh and Donald G. Godfrey. Electronic media, Belmont, California : Wadsworth, 2001.

Katz Elihu, George Wedell, Michael Pilsworth and Dov Shinar. Broadcasting in the third world : promise and performance, Cambridge, Mass. : Harvard Univ. Press, 1977

McQuail, Denis. Mass communication theory: an introduction, 3rd. London: Sage 1994

McQuail, Denis. McQuail's : mass communication theory, 4th. London : Sage, 2000

Peter Block (editor), William Houseley, Tom Nicholls, Ron Southwell. Managing in the Media. Focal Press, 2001

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพรรษา รอดอาตม์ เกิดเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2518 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรีในเทคนิศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) สาขาการประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ในปี 2539 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาค วิชาการสื่อสารมวลชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย